

EUROOPAN KESKUSPANKKI

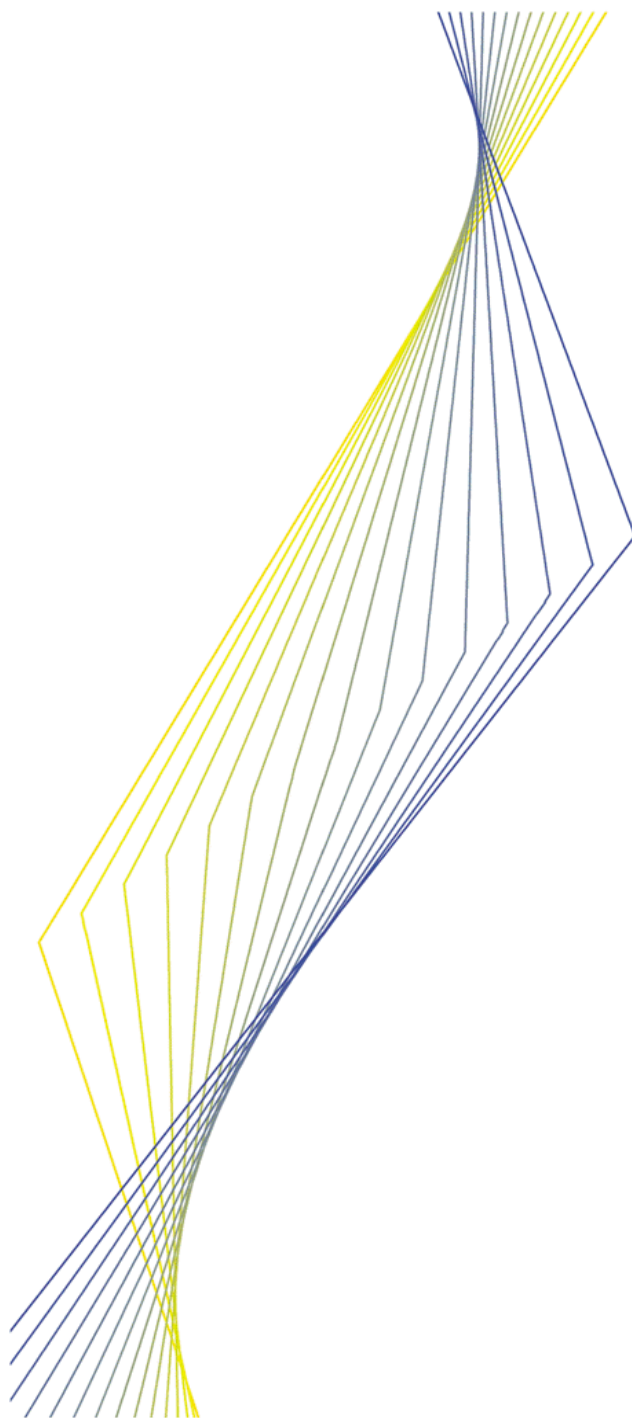
ECB EZB EKT BCE EKP

KUUKAUSIKATSAUS

Toukokuu 2002

EUROOPAN KESKUSPANKKI

KUUKAUSIKATSAUS

Toukokuu 2002

© Euroopan keskuspankki, 2002

Käyntiosoite	Kaiserstrasse 29 D-60311 Frankfurt am Main Germany
Postiosoite	Postfach 16 03 19 D-60066 Frankfurt am Main Germany
Puhelinnumero	+49 69 1344 0
Internet	http://www.ecb.int
Faksi	+49 69 1344 6000
Teleksi	411 144 ecb d

Kuukausikatsauksen laatimisesta vastaa EKP:n johtokunta. Pääkirjoitusta lukuun ottamatta Kuukausikatsaus on käännetty Suomen Pankissa, joka myös huolehtii katsauksen julkaisemisesta.

Kuukausikatsauksen voi tilata osoitteesta Suomen Pankki, osoiterekisteri, PL 160, 00101 HELSINKI; puh. (09) 1831, faksi (09) 174 872; sähköposti: publications@bof.fi.

Kaikki oikeudet pidätetään. Kopiointi on sallittu opetuskäyttöön ja ei-kaupallisiin tarkoituksiin, kunhan lähde mainitaan.

Tämän numeron tilastot perustuvat 30.4.2002 käytettävissä olleisiin tietoihin.

ISSN 1561-0322

Sisällys

Pääkirjoitus	5
Euroalueen talouskehitys	7
Rahatalous ja rahoitusmarkkinat	7
Hintakehitys	23
Tuotanto, kysyntä ja työmarkkinat	29
Valuuttakurssit ja maksutase	35
Kehikot:	
1 Rahapoliittiset operaatiot ja likviditeettitilanne 23.4.2002 päätyneenä pitoajanjaksona	12
2 Implisiittisen volatilitietin johtaminen lyhyisiin korkofutuureihin perustuvista optioista	13
3 Yhdysvaltain osakemarkkinat ja yritysten tulosten mittarit	19
4 Euroalueen inflaatiota ja talouskehitystä koskevat yksityisen sektorin odotukset: vuoden 2002 toisen neljänneksen Survey of Professional Forecasters (SPF) -kyselytutkimuksen ja muiden indikaattorien tulokset	27
EKP:n likviditeetinhallinta	41
Kansainvälinen valvontayhteistyö	55
Käteisen euron käyttöönoton vaikutus liikkeessä olevien setelien ja kolikkojen määrään	67
Euroalueen tilastot	1*
Eurojärjestelmän rahapoliittiset toimenpiteet	81*
Euroopan keskuspankin julkaisuja	87*

Lyhenteet

Maat

BE	Belgia
DK	Tanska
DE	Saksa
GR	Kreikka
ES	Espanja
FR	Ranska
IE	Irlanti
IT	Italia
LU	Luxemburg
NL	Alankomaat
AT	Itävalta
PT	Portugali
FI	Suomi
SE	Ruotsi
UK	Iso-Britannia
JP	Japani
US	Yhdysvallat

Muut

BIS	Kansainvälinen järjestelypankki
BKT	bruttokansantuote
BPM5	IMF:n maksutasekäsikirja (5. laitos)
cif	kulut, vakuutus ja rahti hintaan luettuina
ECU	Euroopan valuuttayksikkö
EKP	Euroopan keskuspankki
EKPJ	Euroopan keskuspankkijärjestelmä
EKT 95	Euroopan kansantalouden tilinpitojärjestelmä 1995
EMI	Euroopan rahapoliittinen instituutti
EU	Euroopan unioni
EUR	euro
fob	vapaasti laivassa
ILO	Kansainvälinen työjärjestö
IMF	Kansainvälinen valuuttarahasto
KHI	kuluttajahintaindeksi
NACE Rev. I	Euroopan yhteisön tilastollinen toimialaluokitus
repo	takaisinostosopimukseen perustuva käänteisoperaatio
SITC Rev. 3	Kansainvälinen ulkomaankaupan tavaranimikkeistö (3. tarkistettu laitos)
YKHI	yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi

Euroopan yhteisön käytännön mukaisesti EU-maiden nimet ovat aakkosjärjestyksessä kunkin maan omakielisen nimen mukaan (eivät suomennoksen mukaan).

Pääkirjoitus

EKP:n neuvosto päätti 2.5.2002 pitämässään kokouksessa, että eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alaraja eli minimitarjouskorko on edelleen 3,25 %. Myös maksuvalmiusluoton korko ja talletuskorko jätettiin ennalleen 4,25 ja 2,25 prosenttiin.

EKP:n neuvosto analysoi kokouksessaan kokonaisvaltaisesti euroalueen raha- ja reaalitalouden ja rahoitusmarkkinoiden kehityssuuntia ja arvioi, miten ne ovat vaikuttaneet keskipitkän aikavälin hintavakaussuunniin. Erityistä huomiota kiinnitettiin marraskuussa 2001 tehdyn EKP:n koronlaskupäätöksen jälkeen tapahtuneeseen muutokseen talousnäkymissä. EKP:n neuvosto totesi, että hintavakauden näkymät vaikuttavat nyt jossakin määrin vähemmän suotuisilta kuin viime vuoden lopulla. EKP:n neuvosto katsoi kuitenkin, että talousnäkyymiin liittyy edelleen epävarmuutta ja että kuluttajahintainflaation kehitys osittain heijastaa tilapäisten erityistekijöiden vaikutusta.

EKP:n rahapolitiikan strategian ensimmäiseen pilariin liittyvien tietojen analyysistä käy ilmi, että M3:n vuotuisen kasvuvauhdin kolmen kuukauden keskiarvo laski 7,5 prosenttiin tammi-maaliskuussa 2002, kun se joulukuusta 2001 helmikuuhun 2002 oli ollut 7,8 %. M3:n vuotuisen kasvuvauhdin nopeus heijastaa edelleen sijoitusten viimesyksyistä siirtymistä likvideihin omaisuuseriin. M3:n kehitys on sittemmin hieman normalisoitunut, mikä näkyy M3:n lyhyen aikavälin kasvuvauhdin hidastumisena alkuvuonna 2002. Yksityiselle sektorille myönnettyjen luottojen vuotuinen kasvuvauhti hidastui edelleen maaliskuussa. M3:n kasvuvauhti on kuitenkin alkanut hidastua vasta aivan viime aikoina, ja aiemmin syntynyt likviditeetin kertymä purkautuu ainakin toistaiseksi hitaasti. On myös saatu ensimmäisiä merkkejä siitä, että yksityiselle sektorille myönnettyjen luottojen kasvuvauhdin hidastuminen on saattanut pysähtyä. Kaiken kaikkiaan ensimmäiseen pilariin liittyviä tietoja tulee edelleen seurata erityisellä tarkkaavaisuudella.

Toisen pilarin osalta voidaan todeta, että EKP:n odotukset euroalueen BKT:n määrän kasvun elpymisestä tänä vuonna saavat tukea kansainvälisten järjestöjen viime aikoina julkaistuista ennusteista, jotka kaikki antavat samankaltaisen kuvan talouskehityksestä. Vaikka talouskasvun

odotetaan elpävän vain vähitellen vuonna 2002, euroalueen BKT:n määrän kasvuvauhti palautuu potentiaalisen kasvuvauhdin mukaiseksi vielä tänä vuonna ja vuonna 2003 kasvun pitäisi jo olla vahvaa. Yritysten luottamus on euroalueella parantunut selvästi viime kuukausina, ja kotimaisen kysynnän kestäväle elpymiselle on olemassa edellytykset, sillä muun muassa rahoitustilanne on suotuisa. Kansainvälisen ympäristön paraneminen piristää euroalueen vientiä ja kasvattaa siten kokonaiskysyntää euroalueella. Euroalueen myönteisiä kasvunäkymiä tukee se, että talouden perustekijät ovat kunnossa eikä alueella ole merkittäviä tasapainottomuuksia. Tämänhetkisen noususuhdanteen voimakkuuteen liittyy kuitenkin vielä monenlaista epävarmuutta, joka liittyy osittain öljyn tulevaan hintakehitykseen ja muualla maailmassa vallitsevien tasapainottomuuksien vaikutukseen.

Hintakehityksestä voidaan todeta, ettei kuluttajahintainflaation kehitys ole viime aikoina ollut yhtä tyydyttävää kuin viime vuoden lopulla odotettiin. Syynä on ollut muun muassa öljyn korkea hinta. Vuotuinen YKHI-inflaatio kiihtyi vuoden 2002 tammikuussa 2,7 prosenttiin oltuaan 2,0 % joulukuussa 2001 ja hidastui sitten helmikuussa 2,4:ään ja maaliskuussa 2,5 prosenttiin. Eurostatin alustavan arvion mukaan inflaatiovauhti oli huhtikuussa 2,2 %. Tällä hetkellä käytävissä olevien tietojen perusteella vuotuisen kuluttajahintainflaation odotetaan edelleen hidastuvan tulevina kuukausina pääasiassa vertailuajankohdan vaikutuksesta, sillä elintarvikkeiden hinnat nousivat vuoden 2001 alussa. Hintanäkymät riippuvat kuitenkin huomattavasti öljyn hinnan kehityksestä.

Kuten aiemmin on todettu, hintakehitykseen ovat vaikuttaneet vuosina 2000 ja 2001 sekä viime kuukausina poikkeuksellisen monet yhtäaikaiset hintasokit. Tällaisten sokkien vaikutus poistuu yleensä ajan myötä. Tämä kuitenkin edellyttää, ettei tilapäisten hinnannousupaineiden anneta muodostua pysyviksi. Sen paremmin viimeaikaiset inflaatioennusteet ja inflaatio-odotuksia koskevat indikaattorit kuin viimeaikainen palkkakehityskään eivät suoranaisesti vahvista mutteivät myöskään sulje pois tällaisen riskin mahdollisuutta. Tässä tilanteessa on siis erityisen tärkeää seurata valppaasti, miten keskeiset hintakehitys-

näkymiä ohjaavat tekijät kehittyvät. On esimerkiksi otettava huomioon, että palvelujen hintojen nousu on pitkittynyt. Arviot ensi vuoden hintakehityksestä ovat pitkälti riippuvaisia oletuksesta, että palkkakehitys jatkuu maltillisena. Eri puolilla euroaluetta parhaillaan käytävät palkkaneuvottelut saattavat johtaa huolestuttaviin tuloksiin. Liian suuret palkankorotukset voivat lisätä kustannuspaineita vaikuttaen mahdollisesti hintoihin ja sitäkin enemmän työpaikkojen luomiseen ja BKT:n määrän kasvuun.

Euroalueen finanssipolitiikassa on erittäin tärkeää, että julkisen talouden rahoitusasema saadaan lähelle tasapainoa tai ylijäämäiseksi niissäkin jäsenvaltioissa, joissa siinä ei vielä ole onnistuttu, jotta vakaus- ja kasvusopimus voi vastaisuudessa toimia kitkattomasti ja tehokkaasti. Näiden jäsenvaltioiden on siis noudatettava sitoumustaan saavuttaa tasapainoinen julkisen talouden rahoitusasema vuoteen 2003 tai 2004 mennessä. Maissa, joiden rahoitusasema on jo saatu tasapainoon, automaattiset vakauttajat voivat toimia tarkoituksenmukaisesti ja uusia rakenteellisia tasapainottomuuksia pystyttäneen välttämään.

EKP:n neuvosto toivoo myös, että euroalueen hallitukset vauhdittaisivat pyrkimyksiään laajojen rakenneuudistusten toteuttamiseksi julkisyhteis-

söjen tulo- ja menotaloudessa sekä hyödyke-, työvoima- ja rahoitusmarkkinoilla. Viimeisteltäessä talouspolitiikan laajoja suuntaviivoja vuodelle 2002 on myös hyvä tilaisuus arvioida Eurooppa-neuvoston Lissabonin ja Barcelonan huippukokouksissa määrittelemien suunnitelmien toteutumista ja erityisesti vauhdittaa uudistusten toimeenpanoa. Uudistukset ovat välttämätön edellytys sille, että BKT:n määrän ja työllisyyden kasvun nopeutuminen saadaan kestävälle pohjalle. Sekä Euroopan unionin sisällä että sen ulkopuolella saadut kokemukset ovat osoittaneet, että markkinoiden tehokkuuden ja yhdentymisen tukeminen, yrittäjyyteen rohkaiseminen ja tietoyhteiskunnan kehittäminen vievät tähän suuntaan ja ovat siten kaikille jäsenmaille eduksi.

Kuukausikatsauksen tässä numerossa on vakioartikkelin lisäksi kolme muuta artikkelia. Ensimmäisessä kerrotaan EKP:n likviditeetin hallinnasta euron kolmen ensimmäisen vuoden aikana. Toisessa artikkelissa käsitellään valvontayhteistyötä ja käydään läpi kansainvälisten sekä EU-yhteistyöfoorumien rakennetta, roolia ja aloitteita valvonnan alalla. Kolmannessa artikkelissa analysoidaan käteisen euron käyttöönoton vaikutusta liikkeessä olevien setelien ja kolikkojen määrään.

Euroalueen talouskehitys

I Rahatalous ja rahoitusmarkkinat

Rahapoliittiset päätökset

Kokouksessaan 2.5. EKP:n neuvosto päätti, että vaihtuvakorkoisina huutokauppoina toteutettavien perusrahoitusoperaatioiden minimitarjouskorko on edelleen 3,25 %. Maksuvalmiusluoton korko päätettiin niin ikään pitää edelleen 4,25 prosentissa ja talletuskorko 2,25 prosentissa (ks. kuvio 1).

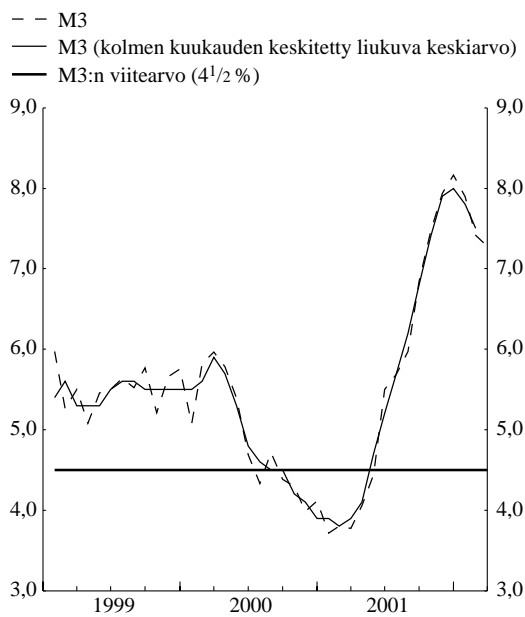
M3:n kasvu hidastui edelleen maaliskuussa

M3:n vuotuinen kasvuvauhti hidastui maaliskuussa 7,3 prosenttiin helmikuun 7,4 prosentista. M3:n vuotuisen kasvuvauhdin kolmen kuukauden keskiarvo tammikuusta maaliskuuhun 2002 pieneni 7,5 prosenttiin, kun se edellisellä kolmen kuukauden jaksolla joulukuusta 2001 helmikuuhun 2002 oli ollut 7,8 prosenttia (ks. kuvio 2). M3:n nopeassa vuotuisessa kasvuvauhdissa näkyi edel-

Kuvio 2.

M3:n kasvu ja viitearvo

(vuotuinen prosenttimuutos, kausi- ja kalenterivaihtelusta puhdistettuja tietoja)

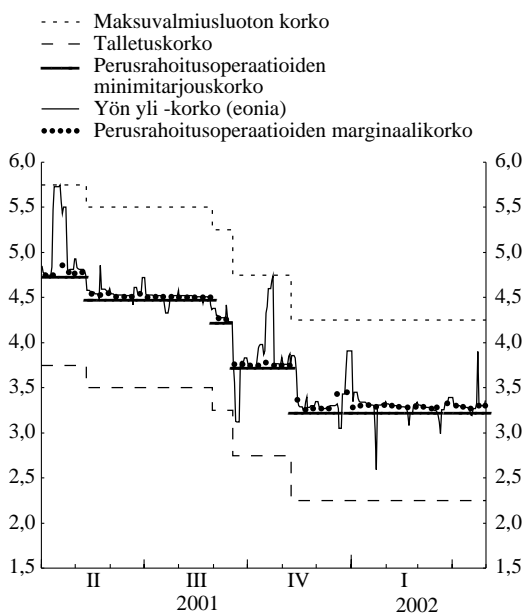

Lähde: EKP.

Kuvio 1.

EKP:n korot ja rahamarkkinakorot

(vuotuinen korko, päivähavaintoja)

Lähteet: EKP ja Reuters.

leen likviditeetin lisääntyminen syksyllä 2001, kun taloudessa ja rahoitusmarkkinoilla vallitsi suuri epävarmuus.

M3:n nopeasta vuotuisesta kasvuvauhdista huolimatta sen lyhyen aikavälin kasvuvauhti viittaa siihen, että rahan määrän kehitys euroalueella on normalisoitunut viime kuukausina. Maaliskuussa 2002 M3:n vuositason korotettu kuuden kuukauden kasvuvauhti oli 5,9 %. Nopeimmillaan se oli marraskuussa 2001 eli 9,7 %. M3:n kasvuvauhdin normalisoitumiseen on vaikuttanut muun muassa se, että talouden ja rahoitusmarkkinoiden epävarmuus on vähentynyt syksystä 2001, jolloin se oli pahimmillaan. Epävarmuuden vähentyminen näkyy parhaiten siinä, että osakemarkkinoiden volatilitteetti on pienentynyt pitkän aikavälin keskiarvoonsa. Rahan määrän kehitys viime kuukausina viittaa siihen, että sijoitusten jakaumien palauttaminen ennalleen edistyy hitaasti. Tämän seurauksena euroalueella on merkittävästi liiallista likviditeettiä. Yksityiselle sektorille

myönnettyjen lainojen vuotuinen kasvuvauhti hidastui kuitenkin hieman maaliskuussa 2002.

Rahapolitiikan strategian ensimmäisen pilarin mukaisesta tarkastelusta saatavien tietojen mukaan hintavakauteen ei näytä kohdistuvan riskiä. Euroalueella oleva liiallinen likviditeetti aiheuttaa kuitenkin jonkin verran huolta. Liiallinen likviditeetti saattaa aiheuttaa hintavakauteen kohdistuvia riskejä erityisesti talouskasvun elpymässä.

M3:n kasvuvauhdin hidastuminen maaliskuussa johtui M1:n kasvuvauhdin ja jälkimarkkinakelpoisten instrumenttien kasvuvauhtien hidastumisesta. Suppean raha-aggregaatin M1:n vuotuinen kasvuvauhti hidastui maaliskuussa 5,8 prosenttiin helmikuun 6,1 prosentista (ks. taulukko 1). M1:n eristä liikkeessä olevan rahan määrän vuotuinen supistumisvauhti hidastui maaliskuussa 24,8 prosenttiin, kun se helmikuussa oli ollut 28,9 %. Samaan aikaan yön yli -talletusten vuotuinen kasvuvauhti hidastui 11,9 prosenttiin helmikuun 13,1 prosentista. Liikkeessä olevan rahan määrän vuotuisen kasvuvauhdin hidastumiseen vaikutti sen kehityksen normalisoituminen sen jälkeen, kun talouden toimijat olivat omaksuneet eurosetelit ja -kolikot. Liikkeessä olevan rahan määrän voimakas kasvu maaliskuussa edel-

liskuisesta johtui suurelta osin rahalaitosten hallussa olevan rahan määrän supistumisesta.

M3:n muista eristä muiden lyhytaikaisten talletusten kuin yön yli -talletusten vuotuinen kasvuvauhti nopeutui maaliskuussa 6,6 prosenttiin helmikuun 6,4 prosentista. Tähän vaikutti se, että irtisanomisajaltaan enintään kolmen kuukauden talletusten vuotuinen kasvuvauhti nopeutui maaliskuussa 9,9 prosenttiin, kun se helmikuussa oli ollut 9,7 %. Enintään kahden vuoden määräaikaistalletusten vuotuinen kasvuvauhti pysyi ennallaan 2,3 prosentissa.

Jälkimarkkinakelpoisten instrumenttien vuotuinen kasvuvauhti jatkoi hidastumistaan ja maaliskuussa se oli 14,0 %, kun se helmikuussa oli ollut 14,9 %. Vuoden 2001 viimeisellä neljänneksellä se oli ollut 20,9 %, kun näiden instrumenttien kysyntää oli kasvattanut sijoitusten siirtäminen likvideihin ja lyhytaikaisiin instrumentteihin. Koska jälkimarkkinakelpoiset instrumentit soveltuvat hyvin varojen tilapäiseen sijoittamiseen, kun rahoitusmarkkinoilla on epävarmuutta, niiden kasvuvauhdin hidastuminen vuonna 2002 on selvä merkki tähän asti siitä, että talouden toimijat ovat alkaneet palauttaa sijoitusten jakaamaa ennalleen.

Taulukko 1.

Euroalueen rahataloudelliset muuttujat

(vuotuinen prosenttimuutos, neljännesvuosikeskiarvoja)

	2001 III	2001 IV	2002 I	2001 Joulukuu	2002 Tammikuu	2002 Helmikuu	2002 Maaliskuu
<i>Kausi- ja kalenterivaihtelusta puhdistetut tiedot</i>							
M1	3,8	5,5	6,1	5,5	6,5	6,1	5,8
<i>joista:</i> liikkeessä oleva raha	-7,5	-18,5	-28,3	-32,5	-27,4	-28,9	-24,8
<i>joista:</i> yön yli -talletukset	6,1	10,4	13,0	13,2	13,3	13,1	11,9
M2-M1 (= muut lyhytaikaiset talletukset)	4,9	5,8	6,7	7,1	6,8	6,4	6,6
M2	4,4	5,7	6,4	6,4	6,7	6,2	6,2
M3-M2 (= jälkimarkkinakelpoiset instrumentit)	16,4	20,9	15,9	19,9	15,8	14,9	14,0
M3	5,9	7,6	7,7	8,2	7,9	7,4	7,3
<i>Kausi- ja kalenterivaihtelusta puhdistamattomat tiedot</i>							
Pitkäaikaiset velat							
(ilman omaa pääomaa ja varauksia)							
Luotot euroalueelle	5,6	5,2	5,1	5,2	5,2	5,1	4,9
Luotot julkisyhteisöille	-1,9	-0,5	1,8	0,1	1,7	2,1	3,0
<i>joista:</i> lainat julkisyhteisöille	-1,4	-0,7	-0,8	-1,0	-1,7	-0,4	0,2
Luotot muille euroalueella oleville	7,8	6,9	6,1	6,7	6,2	6,0	5,4
<i>joista:</i> lainat yksityiselle sektorille	7,4	6,5	5,7	6,1	5,7	5,6	5,5

Lähde: EKP.

Yksityiselle sektorille myönnettyjen lainojen vuotuinen kasvuvauhti hidastui edelleen

Euroalueella oleville myönnettyjen luottojen vuotuinen kasvuvauhti hidastui maaliskuussa 4,9 prosenttiin, kun se oli helmikuussa ollut 5,1 %. Luottojen kaksi tärkeintä aluerää kehittyivät kuitenkin eri suuntiin. Yhtäältä luotonanto yksityiselle sektorille hidastui (5,4 prosenttiin helmikuisesta 6,0 prosentista). Toisaalta julkisyhteisöille myönnettyjen luottojen vuotuinen kasvuvauhti kiihtyi edelleen (3,0 prosenttiin helmikuisesta 2,1 prosentista). Syynä julkisyhteisöille myönnettyjen luottojen kasvuun ovat oletettavasti tämän sektorin lisääntyneet rahoitustarpeet, jotka johtuvat julkisten talouksien rahoitusasemien aiempaa epäsuotuisammasta kehityksestä euroalueella. Tätä olettamusta tukee myös se, että julkisyhteisöjen velkapaperien liikkeeseenlaskut lisääntyivät (ks. seuraava jakso).

Yksityiselle sektorille suuntautuvan luotonannon eristä lainojen vuotuinen kasvuvauhti oli maaliskuussa 5,5 % eli vähän hitaampi kuin helmikuussa (5,6 %). Lainojen kasvuvauhdin hidastuminen on hieman laantunut viime kuukausina, kuten lyhyen aikavälin muutoksia mittaavat indikaattorit osoittavat. Esimerkiksi maaliskuuhun 2002 ulottuneena neljän kuukauden jaksona yksityiselle sektorille myönnettyjen lainojen vuositason korotettu ja kausivaihtelusta puhdistettu kuuden kuukauden kasvuvauhti pysyi vakaana ja oli noin 5,1 %. Tämä kehitys ilmentää todennäköisesti sekä odotuksia taloudellisen toimeliaisuuden voimistumisesta että euroalueen suotuisaa rahoitustilannetta.

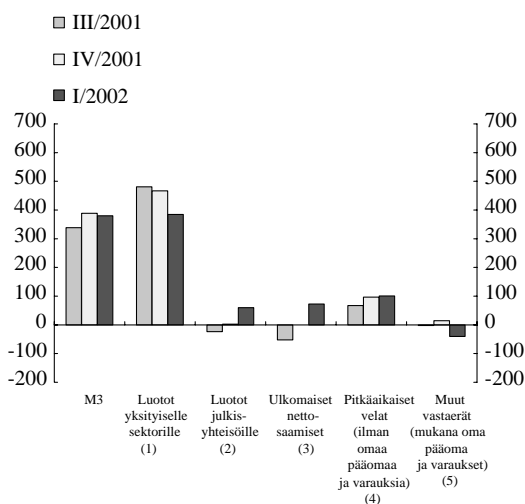
Ilman omaa pääomaa ja varauksia laskettujen rahalaitosten pitkäaikaisten velkojen vuotuinen kasvuvauhti nopeutui maaliskuussa 3,5 prosenttiin helmikuun 3,0 prosentista. Rahalaitosten pitkäaikaisten velkojen vähittäinen lisääntyminen elokuun 2001 taitekohdan jälkeen johtuu jossain määrin tuottokäyrän jyrkkeneemisestä tämän ajanjakson aikana.

Euroalueen rahalaitossektorin ulkoinen nettoasema heikentyi maaliskuussa kausivaihtelusta puhdistamattomien tietojen perusteella 6 miljardia euroa. Maaliskuuhun 2002 ulottuneena 12 kuu-

Kuvio 3.

M3:n ja sen vastaerien muutokset

(vuotuisia virtatietoja, ajanjakson lopussa, mrd. euroa, kausi- ja kalenterivaihtelusta puhdistamattomia tietoja)

Lähde: EKP.

$M3 = 1 + 2 + 3 - 4 + 5$.

kauden jaksona euroalueen rahalaitossektorin ulkomaiset nettosaamiset kasvoivat 73 miljardia euroa, kun ne helmikuuhun 2002 ulottuneena vastaavanpituisena jaksona olivat kasvaneet 43 miljardia euroa (ks. kuvio 3). Tämän 12 kuukauden virtojen voimakkaan kasvun aiheuttivat suurelta osin vertailuajankohdan vaikutukset.

Velkapaperien liikkeeseenlasku hidastui helmikuussa

Euroalueella olevien liikkeeseen laskemien velkapaperien kannan vuotuinen kasvuvauhti hidastui tammikuun 8,1 prosentista 7,4 prosenttiin helmikuussa 2002. Tämä johtui siitä, että helmikuussa 2002 pitkäaikaisten velkapaperien kannan vuotuinen kasvuvauhti hidastui 0,4 prosenttiyksikköä eli 7,9 prosenttiin ja lyhytaikaisten 2,9 prosenttiyksikköä eli 3,2 prosenttiin. Lyhytaikaisten velkapaperien liikkeeseenlaskujen jatkuva vähentyminen liittyy talouskasvun heikkenemiseen vuoden 2001 lopulla sekä fuusioiden ja yri-

tysoistojen vähäisyyteen viime vuosineljänneksen aikana.

Valuuttakohtainen tarkastelu osoittaa, että euroalueella olevien liikkeeseen laskemien euromääräisten velkapaperien kannan vuotuinen kasvuvauhti hidastui 6,8 prosenttiin helmikuussa 2002, kun se oli tammikuussa ollut 7,3 %. Samaan aikaan euromääräisten velkapaperien osuus kaikista euroalueella olevien bruttoemissioista pysyi helmikuussa 2002 ennallaan eli noin 94,5 prosenttina.

Liikkeeseen laskettujen euromääräisten velkapaperien erittely sektoreittain osoittaa, että rahalaitosten liikkeeseen laskemien velkapaperien kannan vuotuinen kasvuvauhti hidastui helmikuussa 2002 edelleen eli 4,2 prosenttiin, kun se oli tammikuussa ollut 5,0 %. Tämä saattaa johtua siitä, että rahalaitosten varainhankintatarve on edelleen vähentynyt lyhytaikaisten talletusten voimakkaan kasvun ja lainojen kysynnän vaimentumisen vuoksi. Muiden rahoituslaitosten kuin rahalaitosten liikkeeseen laskemien velkapaperien kannan vuotuinen kasvuvauhti pysyi edelleen nopeana, vaikka hidastuikin helmikuussa 2002

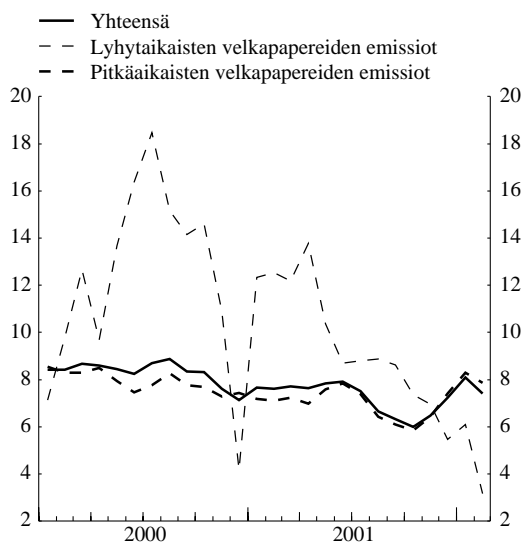
hieman eli 42,3 prosenttiin tammikuun 43,5 prosentista. Tämän sektorin runsaat liikkeeseenlaskut – arvopaperistaminen mukaan lukien – saattavat osittain selittää rahalaitosten myöntämien lainojen vuotuisen kasvuvauhdin hidastumista. Yritysten liikkeeseen laskemien velkapaperien kannan vuotuinen kasvuvauhti hidastui 18,9 prosenttiin helmikuussa 2002, kun se oli tammikuussa ollut 21,2 %. Tämän sektorin edelleen runsaiden emissioiden vastapainoksi rahalaitosten luottojen kysyntä on verrattain vähäistä, mikä viittaa euroalueen rahoitusmarkkinoilla meneillään oleviin muutoksiin.

Julkisella sektorilla valtion liikkeeseen laskemien velkapaperien kannan vuotuinen kasvuvauhti pysyi helmikuussa 2002 ennallaan ja oli 4,7 %. Samaan aikaan muiden julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemien velkapaperien kannan vuotuinen kasvuvauhti oli edelleen nopea, vaikka hidastuikin helmikuussa 23,0 prosenttiin tammikuun 24,5 prosentista. Julkisen sektorin velkapaperien liikkeeseenlasku oli kaiken kaikkiaan runsaampaa helmikuussa 2002 kuin vuonna 2001 keskimäärin, mikä kuvastaa rahoitusasemien aiempaa epäsuotuisampaa kehitystä euroalueella.

Kuvio 4.

Euroalueella olevien liikkeeseen laskemien velkapaperien kanta

(vuotuinen prosenttimuutos)

Lähde: EKP.

Huom. Euroalueen tietoihin sisältyvät myös Kreikan tiedot 1.1.2001 alkaen. Vertailtavuuden vuoksi tammikuuta 2001 edeltävien vuotuisen kasvuvauhtien laskemisessa on käytetty euroalueen + Kreikan tietoja.

Lyhyet pankkikorot maaliskuussa suunnilleen ennallaan, mutta pitkien korkojen nousu jatkui

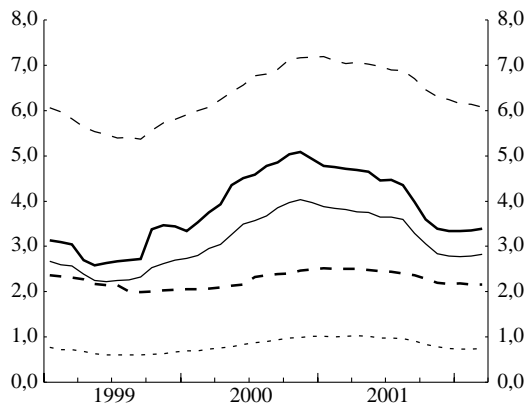
Lyhyet pankkikorot vaihtelivat hyvin vähän helmi-maaliskuussa 2002, sillä lyhyet markkinakorot olivat edellisinä kuukausina pysyneet jokseenkin vakaina (ks. kuvio 5). Pidemmän aikavälin tarkastelu osoittaa lyhyiden pankkikorkojen olleen maaliskuussa 2002 merkittävästi alemmat kuin vuoden 2001 alussa. Enintään vuoden määräaikaistalletusten ja yrityksille myönnettyjen lyhytaikaisten lainojen keskikorot laskivat tänä ajanjaksona noin 110 peruspistettä, eli niiden kehitys oli jokseenkin samanlainen kuin kolmen kuukauden rahamarkkinakorkojen, jotka laskivat samana ajanjaksona noin 140 peruspistettä. Yön yli-talletusten ja irtisanomisajaltaan enintään kolmen kuukauden talletusten keskikorot laskivat vastaavana aikana vain noin 30 peruspistettä. Tämä verrattain pieni lasku ilmentää sitä, että nämä pankkikorot reagoivat yleensäkin jähmeästi markkinoiden kehitykseen.

Kuvio 5.

Pankkien lyhyet korot ja vastaava markkinakorko

(vuotuinen korko, kuukausittaisia keskiarvoja)

- Kolmen kuukauden rahamarkkinakorko
- - Enintään vuoden lainat yrityksille
- Enintään vuoden määräaikaistalletukset
- - Irtisanomisajaltaan enintään kolmen kuukauden talletukset
- ... Yön yli -talletukset

Lähteet: EKP:n yhteenlaskemat maittaiset tiedot ja Reuters.
Huom. Sisältää myös Kreikan tiedot 1.1.2001 alkaen.

Maaliskuussa 2002 pitkät pankkikorot olivat 10–15 peruspistettä korkeammat kuin helmikuussa. Tämä oli seurausta vuoden 2001 loppupuolella alkaneesta valtion joukkolainojen tuottojen kas-

Kuvio 6.

Pankkien pitkät korot ja vastaava markkinakorko

(vuotuinen korko, kuukausittaisia keskiarvoja)

- Valtion viiden vuoden joukkovelkakirjalainojen tuotot
- - Asuntolainat kotitalouksille
- - Yli kahden vuoden määräaikaistalletukset
- Yli vuoden lainat yrityksille

Lähteet: EKP:n yhteenlaskemat maittaiset tiedot ja Reuters.
Huom. Sisältää myös Kreikan tiedot 1.1.2001 alkaen.

vusta (ks. kuvio 6). Vuoden 2002 alusta maaliskuuhun pitkät pankkikorot nousivat noin 20 peruspistettä. Samana aikana valtion viiden vuoden joukkolainojen keskimääräinen tuotto kasvoi noin 40 peruspistettä. Tämä viittaa siihen, että pääomamarkkinoiden korkokehitys on, kuten aiemminkin, välittynyt suhteellisen nopeasti näihin pankkikorkoihin.

Rahamarkkinakorot hienoisessa laskussa huhtikuussa

Yli kuukauden rahamarkkinakorot laskivat huhtikuussa 2002, kun ne olivat maaliskuussa 2002 nousseet. Eniten laskivat pitkät rahamarkkinakorot. Laskun vuoksi rahamarkkinoiden tuottoikäyrän nousu loiveni.

Eoniakorkona mitattu yön yli -korko liikkui suurimman osan huhtikuuta 2002 tasolla, joka oli hieman korkeampi kuin eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden minimitarjouskorko 3,25 %. Merkittävin poikkeus ajoittui 24.3. alkaneen pitoajanjakson loppuun, sillä eoniakorko oli nousut 3,90 prosenttiin tiukassa likviditeettitilanteessa 23.4. (ks. kehikko 1). Myös kahden viikon rahamarkkinakorot pysyivät huhtikuussa vakaina ja hieman eurojärjestelmän minimitarjouskorkoa korkeampina. Eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioissa, joiden maksut suoritettiin huhtikuussa 2002, marginaalikorot ja keskikorot olivat 2–6 peruspistettä korkeammat kuin minimitarjouskorko.

Huhtikuun 30. päivänä yhden kuukauden euriborkorko oli 3,33 % ja kolmen kuukauden euriborkorko 3,39 %, eli yhden kuukauden euribor oli laskenut huhtikuussa 3 peruspistettä ja kolmen kuukauden euribor 6 peruspistettä (ks. kuvio 7). Eurojärjestelmän pitempiaikaisessa rahoitusoperaatioissa, jonka maksut suoritettiin 25.4., marginaalikorko oli 3,35 % ja keskikorko 3,36 %, eli kumpikin oli lähellä tuolloista kolmen kuukauden euriborkorkoa. Marginaalikorko oli 5 peruspistettä ja keskikorko 6 peruspistettä alempi kuin pitempiaikaisessa rahoitusoperaatioissa, jonka maksut suoritettiin 28.3.

Pitkät rahamarkkinakorot laskivat hieman enemmän. Huhtikuun 30. päivänä 6 kuukauden euri-

Kehikko I.

Rahapoliittiset operaatiot ja likviditeettitilanne 23.4.2002 päättyneenä pitoajanjaksona

Eurojärjestelmä toteutti tarkasteltavana pitoajanjaksona neljä perusrahoitusoperaatiota ja yhden pitempiaikaisen rahoitusoperaation.

Säännölliset rahapoliittiset operaatiot

(mrd. euroa, korot vuotuisina prosentteina)

Operaatio	Maksujen suorituspäivä	Operaation eräpäivä	Tarjousten määrä	Jaetun likviditeetin määrä	Tarjoukset/ jaettu likviditeetti	Vastapuolten määrä	Minimitarjouskorko	Marginaalikorko	Painotettu keskikorko
Perusrahoitusoperaatio	27/03/2002	10/04/2002	121,8	63,0	1,9	369	3,25	3,33	3,34
Perusrahoitusoperaatio	04/04/2002	17/04/2002	112,8	55,0	2,1	367	3,25	3,30	3,31
Perusrahoitusoperaatio	10/04/2002	24/04/2002	112,8	48,0	2,4	352	3,25	3,29	3,29
Perusrahoitusoperaatio	17/04/2002	30/04/2002	102,7	49,0	2,1	361	3,25	3,27	3,28
Pitempiaikainen rahoitusoperaatio	28/03/2002	27/06/2002	40,0	20,0	2,0	216	-	3,40	3,42

Lähde: EKP.

Pitoajanjakson aikana perusrahoitusoperaatioiden marginaalikorko ja painotettu keskikorko laskivat. Perusrahoitusoperaatioiden painotetun keskikoron ja marginaalikoron välinen ero oli joko nolla tai 1 peruspistettä. Tarjousten määrän ja jaetun likviditeetin suhde vaihteli 1,9:stä 2,4:ään.

Pitoajanjakson alussa eoniakorko oli 3,33 ja 3,34 prosentin välillä, mutta nousi 3,39 prosenttiin torstaina 28.3., vuoden 2002 ensimmäisen neljänneksen viimeisenä pankkipäivänä. Tämän jälkeen eoniakorko laski asteittain koko pitoajanjakson ajan. Viimeisimmän perusrahoitusoperaation jälkeen se laski minimitarjouskorkoa alemmaksi, kun likviditeettiä arveltiin olevan runsaasti tarjolla, ja 18.4. se oli 3,19 %. Pitoajanjakson loppupuolella likviditeettitilanne muuttui jonkin verran kireämmäksi ja eoniakorko nousi. Pitoajanjakson viimeisenä pankkipäivänä eoniakorko oli 3,90 %. Pitoajanjakson päättyessä maksuvalmiusluoton nettokäyttö oli 5,1 miljardia euroa. Varantovelvoitteen ylittäviä talletuksia oli päivittäin keskimäärin 0,65 miljardia

Pankkijärjestelmän likviditeettiin vaikuttavat tekijät

(mrd. euroa)

Päivittäinen keskiarvo pitoajanjaksona 24.3.–23.4.2002

	Likviditeettiä lisäävät	Likviditeettiä vähentävät	Nettovaikutus
(a) Eurojärjestelmän rahapoliittiset operaatiot	173,1	0,2	+ 172,9
Perusrahoitusoperaatiot	112,7	-	+ 112,7
Pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot	60,0	-	+ 60,0
Maksuvalmiusjärjestelmä	0,4	0,2	+ 0,2
Muut operaatiot	-	-	0,0
(b) Muut pankkijärjestelmän likviditeettiin vaikuttavat tekijät	395,4	437,1	- 41,7
Liikkeessä olevat setelit	-	285,9	- 285,9
Valtion talletukset eurojärjestelmässä	-	55,9	- 55,9
Ulkomaiset saamiset (ml. kulta), netto	395,4	-	+ 395,4
Muut tekijät, netto	-	95,3	- 95,3
(c) Luottolaitosten talletukset eurojärjestelmän sekkitileillä (a) + (b)			131,2
(d) Varantovelvoite			130,6

Lähde: EKP.

Huom. Pyörästysten vuoksi luvut eivät välttämättä täsmää.

euroa (131,2 miljardin euron suuruisten keskimääräisten sekkitilitalletusten ja 130,6 miljardin euron suuruisen keskimääräisen varantovelvoitteen välinen ero).

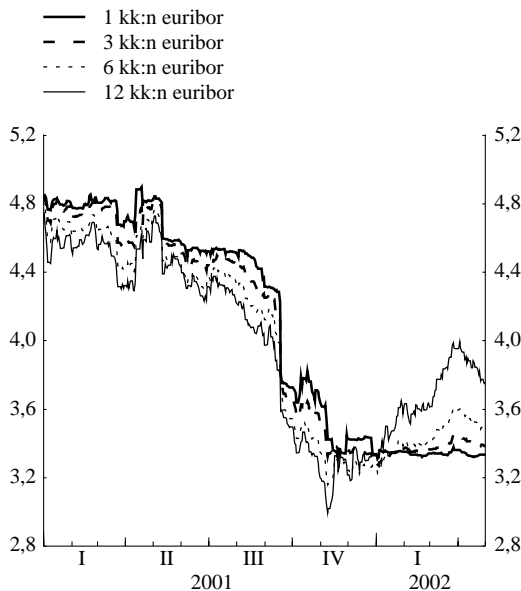
Tarkasteltavana pitoajanjaksona pankkijärjestelmän likviditeettiin vaikuttavien riippumattomien tekijöiden (eli muiden kuin rahapoliittisiin operaatioihin liittyvien tekijöiden) likviditeettiä vähentävä nettovaikutus (oheisen taulukon kohta b) oli keskimäärin 41,7 miljardia euroa. Arviot riippumattomiin tekijöihin perustuvista keskimääräisistä likviditeettitarpeista, jotka julkistettiin samaan aikaan kun huutokaupoista ilmoitettiin, vaihtelivat 25,7 miljardista eurosta 56,9 miljardiin euroon. Julkistetun arvion ja todellisen likviditeetin tarpeen välinen ero oli suurin pitoajanjakson lopussa, jolloin se oli 1,6 miljardia euroa.

bor oli 3,49 % ja 12 kuukauden euribor 3,76 %, joten 6 kuukauden euribor oli laskenut huhtikuussa 10 peruspistettä ja 12 kuukauden euribor 19 peruspistettä. Näin ollen 12 kuukauden ja yhden kuukauden euriborkorkojen välisenä erona mitattu rahamarkkinoiden tuottokäyrä loiveni tarkasteluajanjakson aikana 59 peruspisteestä 43 peruspisteeseen.

Vuoden 2002 aikana erääntyvien futuurisopimusten pohjalta johdetut 3 kuukauden euriborkorot laskivat niin ikään huhtikuun aikana. Kesäkuussa 2002 erääntyvien futuurisopimusten pohjalta johdetut euriborkorot laskivat tänä ajanjaksona 17 peruspistettä ja olivat huhtikuun viimeisenä päivänä 3,47 %. Syyskuussa 2002 erääntyvien futuurisopimusten pohjalta johdetut euriborkorot laskivat samana aikana 33 peruspistettä 3,68 prosenttiin ja joulukuussa 2002 erääntyvien futuurisopimusten pohjalta johdetut euriborkorot 40 peruspistettä eli 3,99 prosenttiin.

Kuvio 7. Euroalueen lyhyet korot

(vuotuinen korko, päivähavaintoja)

Lähde: Reuters.

Kehikko 2.

Implisiittisen volatilitietin johtaminen lyhyisiin korkofutuuereihin perustuvista optioista

Mittaamalla lyhyiden korkojen volatilitietodotuksia voidaan saada arvokasta tietoa lyhyiden korkojen tulevaan kehitykseen liittyvästä epävarmuudesta markkinoilla. Euroalueella on hyödyllistä mitata tätä epävarmuutta johtamalla implisiittinen volatilitietti optioista, joiden perustana ovat kolmen kuukauden euriborkorkoon pohjautuvat futuurisopimukset.

Implisiittinen volatilitietti lasketaan tavallisesti tietyin oletuksin optioiden hinnoittelumallien pohjalta. Mallien avulla voidaan arvioida lyhyiden korkojen tulevien prosenttimuutosten odotettua hajontaa. Jos esimerkiksi implisiittinen volatilitietti on 20 %, voidaan perustellusti arvioida, että futuurikoron implisiittisen prosenttimuutoksen hajonta on markkinaodotusten mukaan jäljellä olevana juoksuajana vuositason 20 % koron nykytasosta.¹

¹ Implisiittisen volatilitietin johtamista ja siinä käytettäviä oletuksia käsitellään tarkemmin toukokuun 2000 Kuukausikatsauksen artikkelissa "Korkojen ja korkojohdannaisten informaatioisältö rahapolitiikan kannalta". (Ks. myös joulukuun 1999 Kuukausikatsauksen kehikko 4, s. 23).

Tässä kehikossa analysoidaan kysymyksiä, jotka liittyvät implisiittisen volatilitietin mittaamiseen tavantomaisella prosentteihin perustuvalla tavalla ja ns. jäljellä olevan juoksuajan vaikutukseen. Tällä tavalla on mahdollista saada entistä monipuolisempaa tietoa lyhyiden korkojen kehitykseen liittyvästä markkinoiden epävarmuudesta.

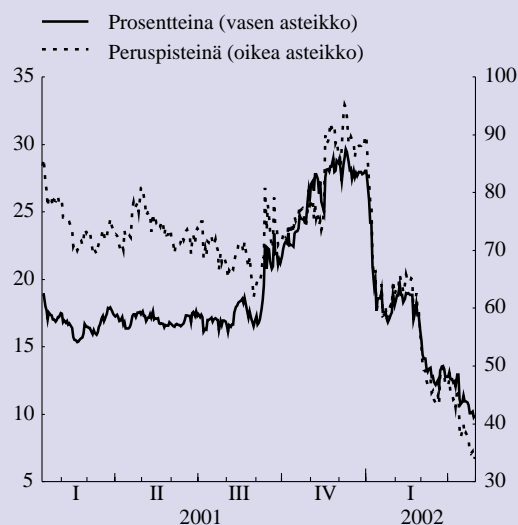
Ensimmäinen kysymys liittyy siihen, että tulevaan korkokehitykseen liittyvälle epävarmuudelle halutaan toisinaan johtaa mittari, joka ilmaistaan peruspisteinä (prosenttien sijaan). Vuotuisina prosentteina ilmaistu implisiittinen volatilitietin mittaa korkojen tulevien prosenttimuutosten odotettua volatilitietin. Kaksi samantasoista implisiittistä volatilitietin voi siten merkitäkin hyvin erilaisia futuurikorkojen *prosenttiyksikkömuutosten* volatilitietin, koska nämä riippuvat (implisiittisestä) korkotasosta itsestään.

Tämä ongelma voidaan poistaa siten, että estimoidaan tulevien korkomuutosten odotettu hajonta (peruspisteinä) kertomalla vuotuisena prosenttina ilmaistu volatilitietin implisiittisellä korkotasolla². Esimerkiksi 20 prosentin implisiittinen volatilitietin merkitsee, että koronmuutosten vuositason korotettu odotettu keskijajonta on 80 peruspistettä, jos futuurikorko on 4 %, ja ainoastaan 60 peruspistettä, jos futuurikorko on 3 %. Prosentteina ilmaistua implisiittistä volatilitietin analysoimalla saadaan siis vain vaillinainen kuva koronmuutoksiin liittyvän epävarmuuden kehityksestä.

Kuvio A.

Kesäkuussa 2002 erääntyviin kolmen kuukauden euriborfutuuereihin perustuvista optioista johdettu implisiittinen volatilitietin

(vuotuisina prosentteina ja peruspisteinä, päivähavaintoja)

Lähteet: Bloomberg ja EKP:n laskelmat.

Kuviossa A kuvataan näiden kahden mittaustavan eroa. Prosentteina ilmaistu implisiittinen volatilitietin pysyi melko vakaana vuonna 2001 aina syyskuun terrorihyökkäyksiin asti. Peruspisteisiin perustuvan laskelman mukaan volatilitietin kuitenkin väheni samana ajanjaksona, mikä ilmensi odotuksia korkojen laskusta, joka näkyi futuurikoroissa. Terrorihyökkäysten jälkeen vuotuisina prosentteina laskettu implisiittinen volatilitietin lisääntyi jyrkästi. Myös peruspisteinä laskettu volatilitietin lisääntyi tuolloin, joskin vähemmän, koska futuurien hinnoista johdetut korotkin laskivat merkittävästi. Vuotuisina prosentteina ilmaistun implisiittisen volatilitietin seurannan avulla voidaan saada viitteitä havaitun epävarmuuden asteen vaihtelusta pitkänä ajanjaksona. Peruspisteinä lasketun volatilitietin avulla voidaan puolestaan analysoida rahamarkkinakorkojen tulevia muutoksia koskevien odotusten hajontaa ilmaistuna niinä yksikköinä, joita markkinoiden toiminnassa yleensäkin käytetään.

Toinen kysymys liittyy ns. jäljellä olevan juoksuajan vaikutukseen. Empiirisen, laajasti hyväksytyyn ilmiön mukaan implisiittinen volatilitietin yleensä heikkenee ajan myötä ja option erääntymisajan lähestyessä.

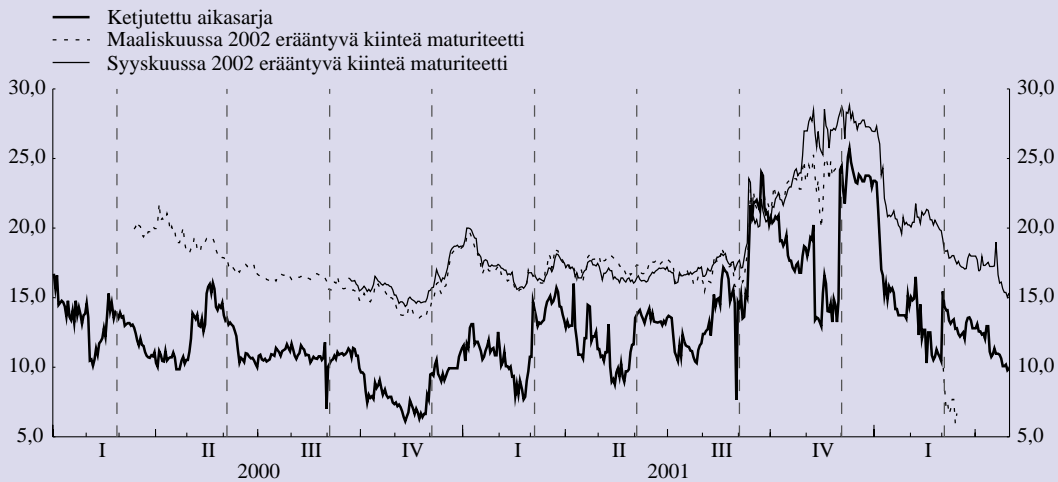
Näin käy etenkin optiosopimuksen voimassaoloajan muutamana viimeisenä viikkona. Ilmiö liittyy siis siihen, että epävarmuus vähenee optiosopimuksen juoksuajan lyhentyessä. Tämä saattaa merkitä, että implisiittisen volatilitietin kehityksen analysoiminen ajan suhteen voi antaa virheellisiä tuloksia. Maturiteetiltään kiinteistä sopimuksista johdetun volatilitietin seuraaminen nimittäin johtaa siihen, että epävarmuus arvioidaan ajan myötä todellista vähäisemmäksi. Pitkien aikasarjojen analysoinnissa tämän korjaamiseksi käytetään joskus implisiittisen volatilitietin aikasarjoja, jotka on ketjutettu erääntymistä lähinnä olevan futuurisopimuksen mukaan. Kuvion B ketjutetut aikasarjat ovat tästä esimerkki. Ne on saatu siten, että maturiteetiltään lähimmän sopimuksen perusteella laskettu implisiittinen volatilitietin on vaihdettu toiseen, erääntymistä seuraavaksi lähinnä olevan sopimuksen mukaan lasketun volatilitietiniin kaksi viikkoa ennen eräpäivää, koska sopimuksen likviditeetti on melko vähäinen näin lähellä erääntymistä.

² *Optiosopimuksista johdettujen epävarmuuden mittareiden analysoinnista ks. esimerkiksi Hull, J. (2000) "Options, Futures and Other Derivatives" (Englewood Cliffs, New Jersey, Prentice-Hall, Fourth Edition), luvut 11 ja 20.*

Kuvio B.

Kolmen kuukauden euriborfutureihin perustuvista optioista johdettu implisiittinen volatilitteetti

(vuotuisina prosenteina, päivähavainnot)

Lähteet: Bloomberg ja EKP:n laskelmat.

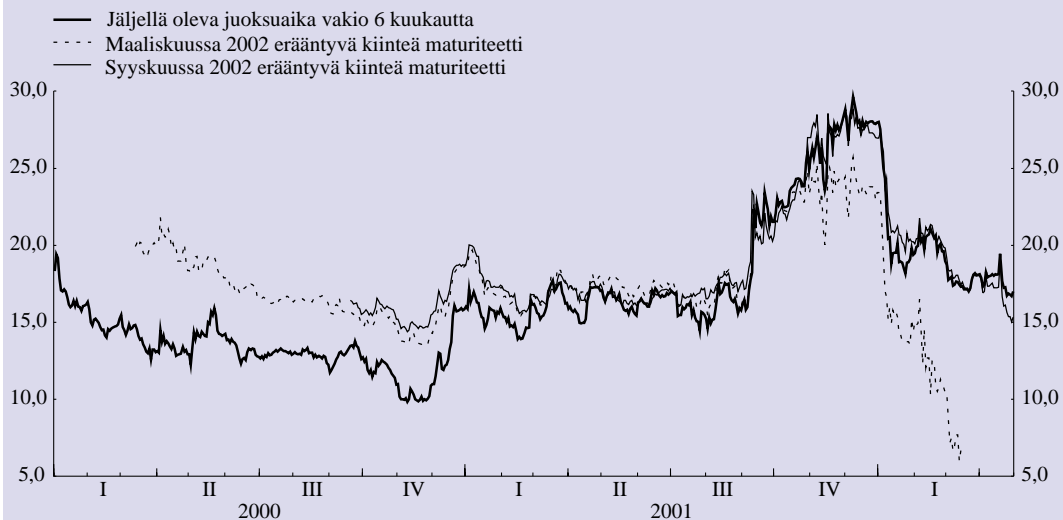
Huom. Ketjutettu aikasarja kuvaa lähimmän futuurisopimuksen implisiittistä volatilitteettiä vähintään 2 viikkoa ennen erääntymistä. Sopimus vaihdetaan 2 viikkoa ennen erääntymistä toiseen, erääntymistä seuraavaksi lähinnä olevaan sopimukseen. Pystyviivat osoittavat näitä vaihtoja.

Ketjutettuja aikasarjoja käytettäessä eräänä ongelmana on se, että näiden vaihtojen yhteydessä esiintyy merkittäviä hyppäyksiä, mitä kuvion B pystyviivat osoittavat. Jäljellä olevan juoksuajan vaikutustakaan ei saada täysin eliminoitua. Vaihtoehtoisena menetelmänä on johtaa volatilitteetti, jossa maturiteetti on asetettu kiinteäksi interpoloimalla implisiittisen volatilitteetin aikakäyrää. Tämä tehdään kahdessa vaiheessa. Ensiksi implisiittisen volatilitteetin käyrä interpoloidaan eri maturiteettien implisiittisiä volatilitteetteja koskevien tietojen avulla. Interpoloinnin jälkeen voidaan laskea implisiittisen volatilitteetin aikasarja, jossa jäljellä oleva juoksu-aika on asetettu kiinteäksi, esimerkiksi kuudeksi kuukaudeksi. Tämä volatilitteetin aikasarja seuraa hyvin muiden, vastaaviin maturiteetteihin perustuvien implisiittisen volatilitteetin aikasarjoja, eikä volatilitteetti vähene jäljellä olevan juoksuajan lyhentyessä. Kuviossa C verrataan näin laskettua volatilitteettiä maaliskuu- ja syyskuussa 2002 erääntyvistä sopimuksista johdettuihin volatilitteetteihin. Vakioidun jäljellä olevan juoksu-

Kuvio C.

Implisiittinen volatilitteetti jäljellä olevan juoksuajan ollessa vakio

(vuotuisina prosenteina, päivähavainnot)

Lähteet: Bloomberg ja EKP:n laskelmat.

ajan mukaan laskettu volatiliteetti on vuoden 2001 alkuun asti vähäisempi kuin maaliskuu- ja syyskuussa 2002 erääntyvistä sopimuksista johdetut implisiittiset volatiliteetit. Sen jälkeen kaikki ovat samalla tasolla silloin, kun sopimusten eräpäiviin on vielä paljon aikaa. Vuoden 2001 loppupuolelta lähtien vakioitun, jäljellä olevan juoksuajan mukaan laskettu volatiliteetti on suurempi kuin maaliskuussa 2002 erääntyvästä sopimuksesta johdettu, mutta edelleen lähellä syyskuussa erääntyvästä sopimuksesta johdettua volatiliteettiä. Maaliskuussa 2002 erääntyvästä sopimuksesta johdettu volatiliteetti vähenee merkittävästi lähellä eräpäivää.

Kaiken kaikkiaan kuvioista B ja C selviää, kuinka jäljellä olevan juoksuajan vaikutus voi olla suuri ja vääristää analyysiä, vaikka käytettäisiin ketjutettuja aikasarjoja. Implisiittinen volatiliteetti vääristyy vain hiukan, jos sopimuksen eräpäivään on paljon aikaa. Jäljellä olevan juoksuajan vaikutuksen tasoittamiseksi saattaa olla perusteltua käyttää vakioitun maturiteettiin perustuvaa implisiittistä volatiliteettiä varsinkin silloin, kun analysoidaan muutamaa kuukautta pitempiä jaksoja.

Valtion pitkien joukkolainojen tuotot supistuivat hieman huhtikuussa

Valtion pitkien joukkolainojen tuotto oli 30.4. euroalueella 5,3 % eli noin 10 peruspistettä heikompi kuin maaliskuun lopussa (ks. kuvio 8). Yhdysvalloissa valtion 10 vuoden joukkolainojen tuotot olivat 30.4. noin 5,2 % eli 30 peruspistettä pienemmät kuin maaliskuun lopussa. Näin ollen Yhdysvaltain ja euroalueen valtion 10 vuoden joukkolainojen tuottoero pieneni tänä ajan-

jaksona 15 peruspistettä ja oli huhtikuun viimeisenä päivänä -5 peruspistettä.

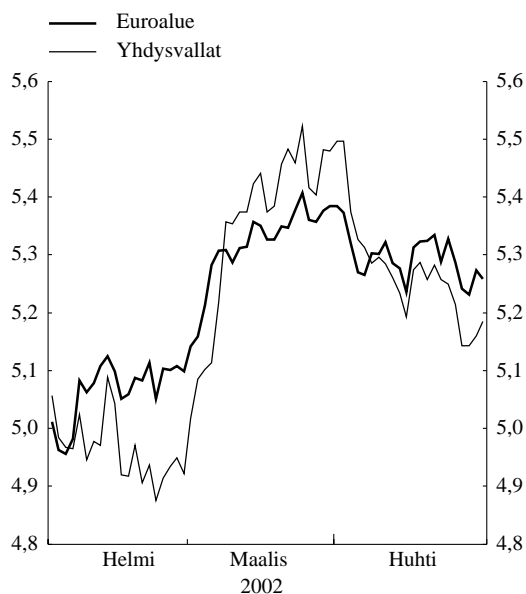
Yhdysvalloissa valtion joukkolainojen tuottoihin vaikuttivat ilmeisesti lähinnä makrotaloustietojen julkistukset. Tiedot eivät olleet niin positiivisia kuin oli odotettu, ja Lähi-idässä edelleen vallinneet jännitteet lisäsivät epävarmuutta talouden elpymisen voimakkuudesta. Nämä tekijät näyttävät saaneen markkinaosapuolet tarkistamaan talouskasvuun liittyviä odotuksiaan aiempaa pessimistisemmiksi. Tätä tulkintaa joukkolainojen tuottojen huhtikuun kehityksen syistä tuki myös se, että indeksisidonnaisten joukkolainojen (reaali)tuotto supistui 25 peruspistettä maaliskuun lopusta huhtikuun viimeiseen päivään. Markkinaosapuolten odotukset ohjauksen nostosta lyhyellä aikavälillä ilmeisesti heikkenivät osittain sen vuoksi, miten ne tulkitsevat lausuntoa, jonka Yhdysvaltain keskuspankin pääjohtaja antoi huhtikuun puolivälissä Yhdysvaltain kongressin talousvaliokunnalle (Joint Economic Committee). Tätä ilmensi myös se, että valtion kahden vuoden joukkolainojen tuotto supistui 45 peruspistettä maaliskuun lopusta huhtikuun viimeiseen päivään.

Japanissa valtion joukkolainojen tuotto pysyi vakaana maaliskuun lopusta huhtikuun loppuun. Valtion 10 vuoden joukkolainojen tuotto vaihteli kaiken kaikkiaan hyvin vähän tänä ajanjaksona ja oli 1,4 % huhtikuun viimeisenä päivänä. Merkittävä luokituslaitos heikensi Japanin kotimaisten pitkäaikaisten velkojen ja ulkomaisten velkojen luokitusta, mutta markkinaosapuolet olivat ilmeisesti odottaneet tätä, eikä luokituksen muutos näytä millään tavoin vaikuttaneen valtion joukkolainojen hintoihin.

Kuvio 8.

Valtion pitkien lainojen tuotot

(vuotuinen korko, päivähavaintoja)

Lähde: Reuters.

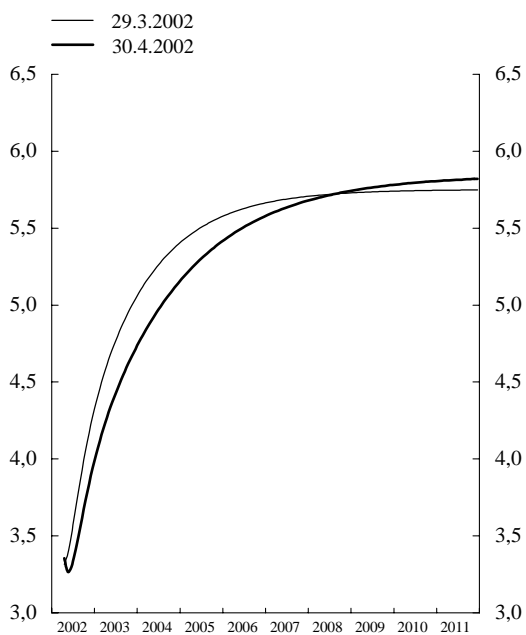
Huom. Pitkillä valtion lainoilla tarkoitetaan 10 vuoden joukkovelkakirjalainoja tai maturiteetiltaan lähimpiä vastaavia lainoja.

Euroalueella valtion 10 vuoden joukkolainojen tuoton supistumiseen vaikutti Ranskan 10 vuoden indeksidonnaisten joukkolainojen reaalisuuden tuoton pienentyminen 20 peruspisteellä maaliskuun lopusta huhtikuun viimeiseen päivään. Tämä johti 10 vuoden tuotot yhtenäistävän inflaatiovauhdin nopeutumiseen 10 peruspisteen verran samana aikana. Nämä muutokset näyttävät johtuvan sekä markkinaosapuolten aikaisempaa hie- man epäsuotuisemmista talouskasvunäkymiä koskevista arvioista että niiden pitkän aikavälin inflaatio-odotusten lisääntymisestä. Osasyinä tähän näyttävät olleen huolestuneisuus Lähi-idän jatkuvista jännitteistä ja niiden vaikutuksesta öljyn hintaan sekä seurannaisvaikutukset valtion joukkolainojen tuottokehityksestä Yhdysvalloissa. Markkinaosapuolet näyttävät myös tulkinneen viime aikoina julkistettujen euroaluetta koskevien makrotaloustietojen viittaavan siihen, että talouden elpymisen voimakkuudesta ei ole edelleenkään varmuutta.

Kuvio 9.

Korkojen aikarakenteesta johdetut euroalueen yön yli -korkojen odotukset

(vuotuinen korko, päivähavaintoja)

Lähde: EKP:n arvio.

Huom. Korkojen aikarakenteesta johdettu termiinkorkokäyrä kuvaa markkinoiden odotuksia lyhyiden korkojen tulevasta kehityksestä. Käyrien laskentamenetelmää selostettiin tammikuun 1999 Kuukausikatsauksen sivulla 26. Estimoinnissa käytetyt tiedot on johdettu koronvaihtosopimuksista.

Tuottokäyrä loiveni lyhyissä maturiteeteissa maaliskuun lopusta huhtikuun viimeiseen päivään, sillä valtion kahden vuoden joukkolainojen tuoton ja kolmen kuukauden korkojen välinen ero supistui tänä ajanjaksona 20 peruspistettä. Lyhyiden korkojen laskuun vuonna 2002 kohdistuvat odotukset näkyivät myös siinä, että euroalueen termiinkorkokäyrä siirtyi alaspäin maaliskuun lopun ja 30.4. välisenä aikana (ks. kuvio 9).

Osakkeiden hinnat laskivat euroalueella ja Yhdysvalloissa huhtikuussa

Osakkeiden hinnat laskivat maaliskuun lopun ja huhtikuun 30. päivän välisenä aikana euroalueella Dow Jones Euro Stoxx -indeksillä ja Yhdysvalloissa Standard & Poor's 500 -indeksillä mitattuna (ks. kuvio 10). Samana ajanjaksona Japanissa Nikkei 225 -indeksi nousi. Maaliskuun lopun ja huhtikuun 30. päivän välisenä aikana markkinaosapuolten epävarmuus osakkeiden tulevasta hintakehityksestä implisiittisellä volatiliteetilla mitattuna lisääntyi euroalueen ja Yhdysvaltojen osakemarkkinoilla, vaikka se olikin vähäisempää kuin kahtena aikaisempana vuonna keskimäärin. Sitä vastoin Japanissa epävarmuus väheni entisestään samana ajanjaksona (ks. kuvio 11). Kaiken kaikkiaan euroalueen ja Yhdysvaltojen osakemarkkinat näyttivät huhtikuussa kärsineen siitä, että markkinaosapuolten arviot talouden elpymisen voimakkuudesta ja kasvu-uran muodosta olivat vähemmän optimistisia kuin aiemmin.

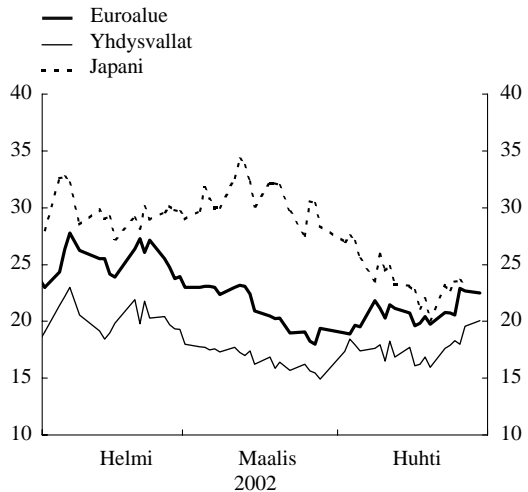
Yhdysvalloissa Standard & Poor's 500 -indeksi laski 6 % maaliskuun lopun ja huhtikuun 30. päivän välisenä aikana. Standard & Poor's 500 -indeksiin perustuvista optioista johdettu implisiittinen volatiliteetti nousi 4 prosenttiyksikköä samana ajanjaksona. Osakkeiden hintojen lasku ja lisääntynyt heilahtelu näyttivät osaksi johtuneen siitä, että julkistetut talousluvut olivat ennakoitua heikompia. Yritysten tulostiedot vuoden 2002 ensimmäiseltä vuosineljännekseltä antoivat riskitöntä merkkejä, mutta tulostiedot olivat markkinaosapuolten mukaan kaiken kaikkiaan jonkin verran odotettua heikompia. Markkinakäsitykset vaikuttivat etenkin tietotekniikka-alaan, sillä siihen talouden ennakoitua hitaampi elpyminen vaikuttaisi aivan erityisesti. Lisäksi huolestuneisuus tilinpitokäytännöistä ja tulostietojen luotet-

tavuudesta näytti yhä vaikuttavan tietotekniikka-alan osakkeiden hintoihin (ks. kehikko 3). Tietotekniikkapainotteinen Nasdaq Composite -indeksi laski noin 9 % maaliskuun lopun ja huhtikuun 30. päivän välisenä aikana. Televiestintäalan osakkeiden hinnat laskivat myös huomattavasti, mikä johtui kenties monien suuryritysten myyntienustejien heikentymisestä sekä yleisestä huolestuneisuudesta tämän suuresti velkaantuneen alan näkymistä.

Japanissa Nikkei 225 -indeksi nousi 5 % maaliskuun lopun ja huhtikuun 30. päivän 2002 välisenä aikana. Näin helmikuun puolivälistä alkanut osakkeiden hintojen noususuuntaus jatkui. Osakkeiden hintojen yleinen nousu sisälsi kuitenkin joitakin heilahteluja huhtikuun aikana. Osakkeiden hintojen nousu näytti johtuvan lähinnä japanilaisten vientiyritysten optimistisista näkymistä. Toisin kuin Yhdysvalloissa ja euroalueella implisiittinen volatilitteetti laski 4 prosenttiyksikköä Japanissa maaliskuun lopun ja huhtikuun 30. päivän välisenä aikana.

Kuvio 11. Osakekurssien implisiittinen volatilitteetti

(vuotuisina prosentteina; päivähavaintoja)

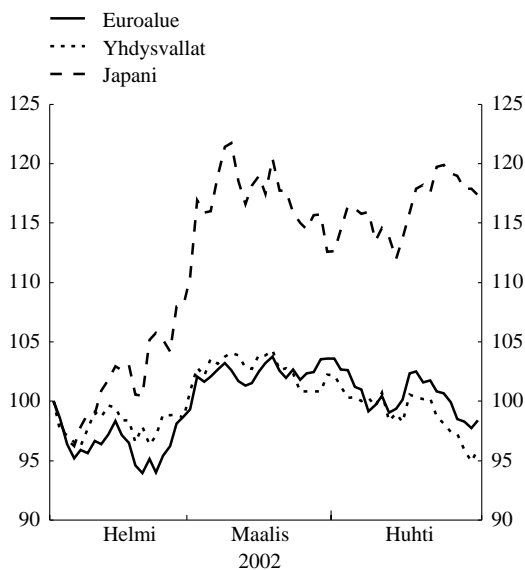
Lähde: Bloomberg.

Huom. Sarjat kuvaavat osakeindekseihin perustuvien optioiden hinnoista johdettua odotettua osakkeiden hinnanmuutosten keskijointaa enintään kolmen kuukauden aikana. Osakeindeksit, joiden implisiittistä volatilitteettiä kuvataan, ovat Dow Jones Euro Stoxx 50 euroalueen osalta, Standard & Poor's 500 Yhdysvaltojen osalta ja Nikkei 225 Japanin osalta.

Kuvio 10.

Osakeindeksit

(1.2.2002 = 100, päivähavaintoja)

Lähde: Reuters.

Huom. Dow Jones Euro Stoxx (laaja) euroalueen osalta, Standard & Poor's 500 Yhdysvaltojen ja Nikkei 225 Japanin osalta.

Euroalueella Dow Jones Euro Stoxx -indeksi laski 5 % maaliskuun lopun ja huhtikuun 30. päivän välisenä aikana. Alakohtaisten tekijöiden ohella tähän osakkeiden hintojen yleiseen laskuun näyttivät vaikuttavan markkinaosapuolten hieman aiempaa pessimistisemmät odotukset lyhyen aikavälin talouskasvusta. Odotusten mukaisesti myös syklisiä kulutustavaroita tuottavien yritysten osakkeiden hinnat laskivat melko jyrkästi. Niin ikään energia-alalla osakkeiden hinnat laskivat osaksi siitä syystä, että öljyn hinta oli laskenut huhtikuun lopussa. Osakkeiden hinnat laskivat kuitenkin vieläkin rajummin televiestintä- ja tietotekniikka-aloilla. Korjausliikkeet olivat olleet suuria näillä aloilla vuoden alkukuukausina, mutta hinnat tasaantuivat hieman maaliskuussa. Dow Jones Euro Stoxx 50 -indeksiin perustuvista optioista johdettu implisiittinen volatilitteetti nousi 3 prosenttiyksikköä maaliskuun lopun ja huhtikuun 30. päivän välisenä aikana.

Kehikko 3.

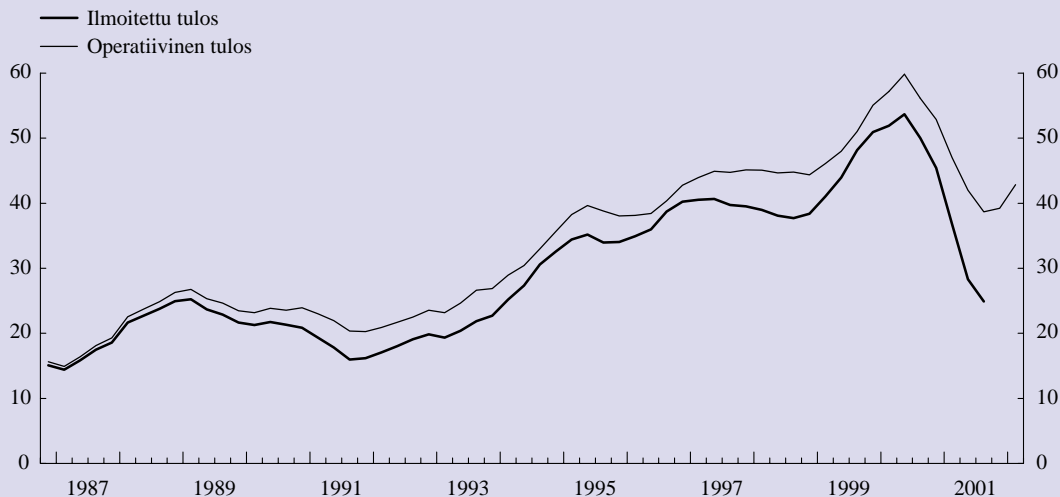
Yhdysvaltain osakemarkkinat ja yritysten tulosten mittarit

Epävarmuus amerikkalaisten yritysten tulostietojen luotettavuudesta on vaikuttanut haitallisesti osakemarkkinoihin Yhdysvalloissa ja euroalueella viime kuukausina. Joulukuussa 2001 konkurssiin joutuneen amerikkalaisen energiayhtiö Enronin tapauksen yhteydessä markkinoilla kiinnitettiin huomiota erityisesti siihen, että erilaisten tulosmittarien antamat tiedot yritysten tuloksista alkoivat vuonna 2001 poiketa yhä enemmän toisistaan. Yhdysvaltain arvopaperikomissiolle (US Securities and Exchange Commission, SEC) ”ilmoitetut” Standard & Poor’s 500 -indeksiin kuuluvien 500 yrityksen todelliset tulokset pienivät 51 % vuonna 2001, kun taas Standard & Poor’sin arvioiden perusteella näiden yritysten operatiivinen tulos (eli yrityksen käynnissä olevan toiminnan tulos) pieneni kuitenkin vain 31 % (ks. kuvio A).

Kuvio A.

Standard & Poor’s 500 -indeksiin kuuluvan 500 yrityksen osakekohtainen tulos

(neljän neljänneksen liukuvia keskiarvoja Yhdysvaltain dollareina, neljännesvuosihavaintoja)

Lähde: Standard & Poor’s.

Huom. Ilmoitettua tulosta kuvaava aikasarja on laskettu niiden osakekohtaisten tulosten perusteella, jotka Standard & Poor’s 500 -indeksiin kuuluvat yritykset ovat ilmoittaneet Yhdysvaltain arvopaperikomissiolle (US Securities and Exchange Commission). Operatiivista tulosta kuvaava aikasarja on laskettu käynnissä olevasta toiminnasta johdetun osakekohtaisen tuloksen pohjalta. Tämän aikasarjan tiedot vuoden 2001 neljänneistä neljänneksestä alkaen perustuvat arvioihin.

Se, että nämä kaksi Standard & Poor’s 500 -indeksiin kuuluvien yritysten tulosten mittaria osoittavat toisistaan poikkeavia lukuja, kuten kuviosta A ilmenee, johtuu eroista kirjanpitoperiaatteissa, joita näiden mittareiden tulostietoja laadittaessa on sovellettu. Tuloslukuja, joita amerikkalaiset yritykset ilmoittavat Yhdysvaltain arvopaperikomissiolle, nimitetään yleensä ”ilmoitetuksi tulokseksi” (reported earnings). Tämä tulos on yhtiön voitto, ennen kuin lopettavista toiminnoista aiheutuneet kulut ja satunnaiset erät on vähennetty. Tulosluvut on kirjattava yleisesti hyväksytyjen tilinpäätösperiaatteiden (Generally Accepted Accounting Principles, GAAP¹) mukaisesti ja niiden on oltava tilintarkastettuja.

Yrityksen ”operatiivinen tulos” taas lasketaan yleensä siten, että ilmoitetusta tuloksesta vähennetään tietyt kertaluonteiset kustannukset kuten esimerkiksi fuusioihin ja yritysostoihin liittyvät kustannukset tai oikeudenkäynneissä tuomitut korvaukset. Operatiiviseen tulokseen ei yleensä myöskään sisällytetä omaisuus-

¹ Yhdysvalloissa sovelletut yleisesti hyväksytyt tilinpäätösperiaatteet (US Generally Accepted Accounting Principles, GAAP), jotka ovat peräisin 1930-luvulta, perustuvat Yhdysvaltain kirjanpitoalan yleisesti hyväksymään, suureksi osaksi sääntöihin perustuvaan lähestymistapaan tilinpäätöstietojen laadinnassa. GAAP-tilinpäätösperiaatteissa määritelläänkin, mitkä yritysten tuottojen ja kulujen kirjaamistavat ovat hyväksyttävissä ja mitkä eivät. Vuodesta 1973 alkaen GAAP-tilinpäätösperiaatteiden kehittämisestä on vastannut Yhdysvaltain tilinpäätösstandardilautakunta (US Financial Accounting Standards Board, FASB).

den myynnistä aiheutuneita voittoja tai tappioita. Johtavana periaatteena operatiivisten tulostietojen käyttämisessä on tuottaa informaatiota, jonka avulla markkina-analyttikot pystyvät määrittelemään yrityksen tuloksentuottamiskyvyn. Toisin kuin GAAP-tilinpäätösperiaatteisiin perustuva ilmoitettu tulos, operatiivinen tulos perustuu tilintarkastamattomiin lukuihin. Nämä tulosluvut eivät kuulu Yhdysvaltain arvopaperikomission toimivaltaan (ellei niihin liity petosta) eikä niitä ole laskettu GAAP-tilinpäätösperiaatteiden tai muiden vastaavien yleisesti hyväksytyjen tilinpäätösperiaatteiden mukaan.

Kolmas tulossmittari on ns. proformalaskelma operatiivisesta tuloksesta. Alun perin yrityksen tuloslaskelmaan perustuvan proforma-analyysin tarkoituksena oli korjata tulosta niin, ettei siihen sisältyisi merkittävien muutosten, esimerkiksi fuusion, vaikutuksia. Aiemmin yritykset laativat proformalaskelmia yleensä vain yrityksen sisäiseen käyttöön. Yhdysvalloissa 1980-luvulla olleen fuusioaalton jälkeen monet yritykset alkoivat kuitenkin julkistaa proformalaskelmiaan. Tähän ryhdyttiin siksi, että fuusioiden tapaiset muutokset, jotka saattoivat muuttaa perusteellisesti yritystoiminnan luonnetta, hankaloittivat markkina-analyttikkojen tulkin-
taa heidän vertaillessaan GAAP-tilinpäätösperiaatteiden mukaan kirjattuja tuloslukuja kahdelta eri vuodelta. Sitten proformalaskelmien julkistaminen yleistyi. Operatiivisten tuloslukujen tapaan proformalaskelmatkin perustuvat tilintarkastamattomiin lukuihin. Proformalaskelmat eivät myöskään kuulu Yhdysvaltain arvopaperikomission toimivaltaan eikä niiden laatimisessa sovelleta yleisesti hyväksytyjä tilinpäätösperiaatteita. Standard & Poor'sin määritelmä proformalaskelmasta on ”operatiivinen tulos siinä tapauksessa, että jokin tietty liiketoimi toteutettaisiin”.²

Kuten kuvioista A ilmenee, Standard & Poor's 500 -indeksiin kuuluvien yritysten arvopaperikomissiolle ilmoitamiin tuloksiin alkoi kohdistua paineita vuoden 2000 kolmannen neljänneksen jälkeen. Tämä johti Standard & Poor's 500 -yritysten tulosten mittavimpaan heikkenemiseen sitten 1930-luvun. Kuten aiemminkin kun tulokset ovat heikenneet, ero ilmoitettujen tulosten ja operatiivisten tulosten välillä kasvoi operatiivisten tulosten pysyessä vahvempina kuin ilmoitetut tulokset. Proformalaskelmien mukaiset yritysten tulokset, joita ei esitetä tässä kuviossa, heikkenivät vähemmän kuin ilmoitetut tulokset ja operatiiviset tulokset. Vaikka voitaisiinkin pitää normaalina sitä, että yrityksen pitkän aikavälin tuloksentuottamiskyky, sellaisena kuin se ilmenee proformalaskelmissa, ei heikkenisi yhtä paljon kuin kassavirtojen perusteella lasketut voitot laskusuhdanteessa, jotkin markkina-analyttikot asettivat kyseenalaisiksi vuotta 2001 koskevia proformalaskelmissa tehdyt korjaukset tiettyihin tilinpäätöseriin. Periaatteessa korjauksia pitäisi tehdä vain kertaluonteisten erien tapauksessa. Jotkin yritykset olivat proformalaskelmia laatiessaan kuitenkin jättäneet vähentämättä myös sellaisia epäsäännöllisiä kuluja kuten irtisanomispaketit, osakeoptioihin liittyvät kompensointikustannukset ja arvopaperien arvonalennukset yritysten omassa eläkejärjestelmissä. Jotkut markkina-analyttikot kyseenalaistivat tällaisen menettelytavan, sillä heidän mielestään tämänluonteiset erät kuuluvat yritysten normaaliin toimintaan. Menettelytapa herätti osakemarkkinoilla myös epävarmuutta siitä, ovatko yritysten julkistamat tilinpäätöstiedot avoimia ja paikkansapitäviä. Epävarmuus kohdistui erityisesti tietotekniikkayrityksiin, joiden ilmoitettujen tulosten ja proformalaskelmien mukaisten tulosten väliset erot kasvoivat vuonna 2001 suuremmiksi kuin muiden toimialojen yritysten.

Yrityksen kyky maksaa osinkoja osakkailleen pitkällä aikavälillä on avainasemassa yrityksen osakkeen arvon määrittämisen kannalta. Osingonmaksukyky puolestaan riippuu yrityksen tuloksentuottamiskyvystä. Tämän vuoksi osakemarkkina-analyttikot ovat useimmiten käyttäneet yrityksen osakkeen arvon määrittämisen tunnuslukuna jo yli sadan vuoden ajan hinta-tulossuhdetta (price-earnings ratio, P/E). Tämä ilmaisee osakkeen hintana mitattua yrityksen arvoa suhteutettuna yrityksen vuotuisen tulokseen. P/E-luvut lasketaan usein edellisen kalenterivuoden tulosten perusteella (neljän neljänneksen tulosten liukuva keskiarvo). Standard & Poor's 500:n kaltaisen osakeindeksin hinta-tulossuhde on indeksiin kuuluvien yksittäisten yritysten P/E-lukujen keskiarvo.

Pitkällä aikavälillä hinta-tulossuhteen käänteisluvun eli tulostuoton (earnings yield) pitäisi periaatteessa vastata osakkeenomistajan osakesijoitukselleen saamaa reaalista tuottoa. Tästä syystä P/E-luvun käänteislukua pidetään usein osakepääoman reaalisenä kustannuksena yritykselle. Sen näkemyksen perusteella, että hyvin

² Ks. *Standard & Poor's Position on Operating Earnings, Standard & Poor's, marraskuu 2001.*

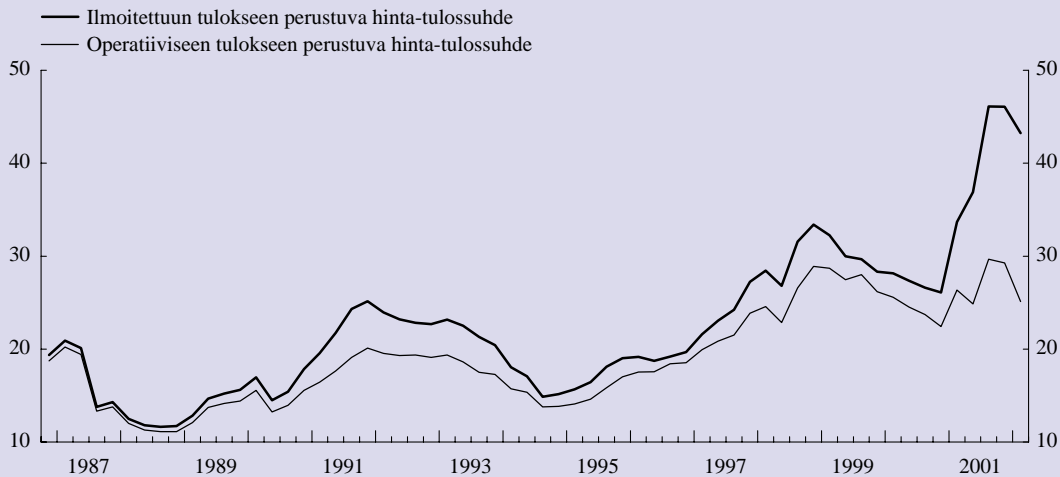
pitkällä aikavälillä voittojen tulevat kasvuvauhdit heijastavat voittojen kasvun pitkän aikavälin keskiarvoja, osakkeen ”oikeaa” arvoa arvioidaan usein vertaamalla nykyistä hinta-tulossuhdetta pitkän aikavälin keskiarvoihin. Tulisi kuitenkin pitää mielessä, että jonkin yksittäisen yrityksen tai toimialan suuri P/E-luku saattaa ilmentää markkinoiden odotuksia siitä, että yrityksen tai toimialan voitot ovat suuret tulevaisuudessa, jolloin sijoittajat vaativat pienempää reaalituottoa osakkeesta lyhyellä aikavälillä.

Kun P/E-lukuja lasketaan neljän edellisen neljänneksen tulosten perusteella, ne ovat yleensä suuremmat silloin, kun talous on laskusuhdanteessa, koska sellaisina aikoina voittoihin kohdistuu yleensä paineita. Kuten kuvioista B voidaan nähdä, hinta-tulossuhteiden suhdanteisiin liittyvät muutokset ovat yleensä tuntuvam-

Kuvio B.

Standard & Poor’s 500 -indeksiin kuuluvan 500 yrityksen hinta-tulossuhteet (P/E-luvut) operatiivisten ja ilmoitettujen tulosten perusteella

(neljännesvuosihavaintoja)

Lähde: Standard & Poor’s.

Huom. Luvut on laskettu Standard & Poor’s 500 -indeksin perusteella. Hinta-tulossuhteet on laskettu tulosta kuvaavien lukujen neljän neljänneksen liukuvan keskiarvon perusteella. Ilmoitettuun tulokseen perustuvat hinta-tulossuhteet vuoden 2001 viimeisestä neljänneksestä alkaen on laskettu käyttäen Standard & Poor’sin arvioita vuoden 2001 viimeisestä neljänneksestä lähtien. Molemmista aikasarjoissa vuoden 2002 toisen neljänneksen hinta-tulossuhteet on laskettu käyttäen Standard & Poor’s 500 -indeksin päätösarvoa 30.4.2002.

pia silloin, kun tunnusluvut on laskettu ilmoitettujen tulosten perusteella, kuin silloin, kun on käytetty operatiivisia tuloksia. Jälkimmäisten jähmeämpi reagointi suhdanteisiin on luonnollista, kun otetaan huomioon operatiivisen tuloksen laskemisen peruseriaate eli pyrkimys antaa kuva yrityksen tuloksentuottamiskyvystä. Tästä huolimatta ennäkemättömän suuri ero proformalaskelmien mukaisten tulosten ja ilmoitettujen tulosten välillä johti myös suureen eroon näiden tuloslukujen perusteella laskettujen P/E-lukujen välillä. Kun kysymykset tiettyjen erien kirjausperusteista proformalaskelmia laadittaessa johtivat markkinoiden epäilyihin yritysten todellisesta tuloksentuottamiskyvystä, epäilyt puolestaan johtivat epävarmuuteen siitä, millä tavoin laskettu hinta-tulossuhde ilmentäisi parhaiten yrityksen arvoa. Kuten edellä todettiin, tämä epävarmuus levisi myös euroalueelle, koska joidenkin suurten euroalueen yritysten osakkeita noteerataan myös Yhdysvaltain pörseissä.

Avoimet ja paikkansapitävät tilinpäätöstiedot ovat ensiarvoisen tärkeitä, jotta voitaisiin taata vähäisten pääomaresurssien tehokas kohdistuminen kaikkein tuottavimpiin kohteisiin taloudessa. Niillä on olennainen merkitys myös euroalueen yksityisten pääomamarkkinoiden integroitumisen kannalta. Euroopan komissio on edistänyt EU-maissa julkistettavaa tilinpäätösinformaatiota koskevaa strategiaa, jonka lähestymistapa on periaateperustainen ja poikkeaa siten amerikkalaisen GAAP-järjestelmän sääntöperustaisesta lähestymis-

tavasta. Maaliskuussa 2002 Euroopan parlamentti hyväksyi Euroopan komission ehdotuksen, että kaikkien säännellyillä markkinoilla listattujen EU-maiden yritysten tulisi viimeistään vuodesta 2005 alkaen laatia ja julkistaa konsernitaseensa yksien ja samojen tilinpäätösperiaatteiden mukaan, jotka Euroopan komissio valitsi lähitulevaisuudessa kansainvälisen tilinpäätösstandardilautakunnan (International Accounting Standards Board, IASB) laatimien kansainvälisten IAS-tilinpäätösstandardien (International Accounting Standards, IAS) malleista.³ Ecofin-neuvosto piti huhtikuussa 2002 epävirallisen kokouksen Oviedossa Espanjassa. Kokouksen jälkeen talous- ja valtiovarainministerit, Euroopan komissio, EKP:n pääjohtaja ja kansallisten keskuspankkien pääjohtajat korostivat, että kansainvälisiä IAS-tilinpäätösstandardeja koskevan EU:n asetuksen pikainen hyväksyminen ja tehokas täytäntöönpano on erityisen tärkeää, jotta nämä tilinpäätösstandardit tulisivat voimaan koko EU:ssa.

³ *Kansainvälinen tilinpäätösstandardilautakunta on Lontoossa toimiva riippumaton, yksityisin varoin rahoitettu tilinpäätösstandardien laatija. Lautakunnan jäsenet ovat yhdeksästä eri maasta, ja heillä on erilaiset yritystaustat. Lautakunta on sitoutunut kehittämään yleisen edun mukaiset, korkealaatuiset, ymmärrettävät ja helposti toimeenpantavat yleiset tilinpäätösperiaatteet, joissa edellytetään, että tilinpäätöksissä julkistettava informaatio on avointa ja vertailukelpoista. Lautakunta toimii myös yhteistyössä kansallisten tilinpäätösstandardien laatijoiden kanssa, jotta eri maiden tilinpäätösstandardit voitaisiin yhdenmukaistaa.*

2 Hintakehitys

YKHI-inflaatio nopeutui maaliskuussa 2002 pääasiassa öljyn hinnan nousun vuoksi

Euroalueen YKHIn vuotuinen muutosvauhti nopeutui 2,5 prosenttiin maaliskuussa 2002, kun se oli helmikuussa ollut 2,4 % (ks. taulukko 2). Tämä inflaatiovauhdin nopeutuminen johtui pääasiassa öljyn hinnan viimeaikaisesta noususta, joka aiheutti jälleen välittömiä nousupaineita energian hintaan. Ilman jalostamattomien elintarvikkeiden ja energian hintoja lasketun YKHIn vuotuinen nousuvauhti oli maaliskuussa 2,6 %, joten se on pysynyt muuttumattomana 3 kuukautena peräkkäin, vaikka palvelujen hintojen vuotuinen muutosvauhti nopeutuikin edelleen. Eurostatin alustavan arvion mukaan vuotuisen YKHI-inflaation odotetaan hidastuvan jälleen huhtikuussa 2002

ja olevan 2,2 %. Hidastuminen johtuneen todennäköisesti lähinnä elintarvikkeiden hintoihin liittyvistä vertailuajankohdan vaikutuksista, mutta eri erien inflaatiovauhteista ei kuitenkaan ole vielä saatavilla yksityiskohtaisia tietoja.

Maaliskuussa 2002 energian hinnan vuotuinen laskuvauhti hidastui 1,3 prosenttiyksikköä 1,5 prosenttiin (ks. kuvio 12). Kuukausitasolla energian hinta nousi 1,2 %. Varsinkin bensiinin ja lämmitysöljyn hinnat nousivat voimakkaasti, kun öljyn hinta kallistui maaliskuussa 27,9 euroon barreilta eli lähes 19 % helmikuusta. Öljyn hinta nousi edelleen huhtikuun alussa ja oli yli 31 euroa barreilta. Vaikka hinta laski noin 29 euroon barreilta huhtikuun jälkipuoliskolla, se oli edelleenkin huomattavasti korkeampi kuin vuoden 2001 lopussa.

Taulukko 2.

Euroalueen hinta- ja kustannuskehitys

(vuotuinen prosenttimuutos, ellei toisin mainita)

	1999	2000	2001	2001 II	2001 III	2001 IV	2002 I	2001 Marras	2001 Joulu	2002 Tammi	2002 Helmi	2002 Maalis	2002 Huhti
Yhdenmukaistettu kuluttajahinta- indeksi (YKHI) ja sen erät													
Kokonaisindeksi ¹⁾	1,1	2,3	2,5	3,1	2,5	2,2	2,5	2,1	2,0	2,7	2,4	2,5	2,2
<i>josta:</i>													
Tavarat	0,9	2,7	2,5	3,5	2,4	1,8	2,2	1,6	1,7	2,5	2,1	2,1	.
Elintarvikkeet	0,6	1,4	4,6	5,0	5,2	4,8	4,9	4,6	4,7	5,6	4,9	4,2	.
Jalostetut elintarvikkeet	0,9	1,1	2,9	2,8	3,4	3,5	3,5	3,5	3,5	3,8	3,4	3,3	.
Jalostamattomat elintarvikkeet	0,0	1,7	7,2	8,5	8,0	6,9	7,0	6,4	6,5	8,4	7,2	5,5	.
Teollisuustuotteet	1,0	3,4	1,5	2,7	1,0	0,3	0,9	0,1	0,2	0,9	0,8	1,0	.
Muut teollisuustuotteet kuin energia	0,7	0,7	1,1	1,4	1,0	1,6	1,8	1,6	1,7	1,7	1,9	1,7	.
Energia	2,4	13,3	2,8	7,3	1,2	-4,1	-2,0	-5,0	-4,5	-1,7	-2,8	-1,5	.
Palvelut	1,5	1,7	2,5	2,5	2,5	2,8	3,0	2,7	2,8	3,0	3,0	3,1	.
Muut hinta- ja kustannus- indikaattorit													
Teollisuuden tuottajahinnat ²⁾	-0,4	5,5	2,1	3,6	1,4	-1,0	.	-1,3	-1,1	-0,8	-1,1	.	.
Yksikkötyökustannukset ³⁾	1,3	1,0	2,7	2,6	2,6	3,5	.	.	.	.	.	.	.
Työn tuottavuus ³⁾	0,9	1,5	0,0	0,2	0,1	-0,6	.	.	.	.	.	.	.
Työvoimakustannukset/työntekijä ³⁾	2,3	2,6	2,7	2,7	2,7	2,9	.	.	.	.	.	.	.
Työvoimakustannukset/tunti ⁴⁾	2,2	3,4	3,2	2,9	3,5	3,0	.	.	.	.	.	.	.
Öljyn hinta (euroa/barreli) ⁵⁾	17,1	31,0	27,8	31,7	29,0	22,4	24,6	21,7	21,5	22,6	23,5	27,9	29,3
Raaka-aineiden hinnat ⁶⁾	-5,9	16,7	-7,6	-3,0	-10,4	-15,6	-3,3	-15,1	-12,3	-6,2	-3,7	0,0	-0,8

Lähteet: Eurostat, kansalliset tiedot, International Petroleum Exchange, HWWA – Institut für Wirtschaftsforschung (Hampuri) ja EKP:n laskelmat.

Huom. Kreikan tiedot vuotta 2001 edeltäneeltä ajalta eivät sisälly YKHIin. Muut hinta- ja kustannusindikaattorit sisältävät Kreikan tiedot myös vuotta 2001 edeltäneeltä ajalta.

1) Huhtikuun 2002 YKHI-inflaatioluku perustuu Eurostatin alustavaan arvioon.

2) Ei sisällä rakentamista.

3) Koko kansantalous.

4) Koko kansantalous (paitsi maatalous, julkishallinto, koulutus, terveydenhoito ja muut palvelut).

5) Brent Blend -laatu (yhden kuukauden kuluttua tapahtuvaan toimitukseen).

6) Ei sisällä energian hintoja. Hinnat euroina; joulukuuhun 1998 asti ecuina. Painotettu euroalueen ulkopuolelta tulevan raaka-aineiden tuonnin mukaan.

Jalostamattomien elintarvikkeiden hintojen vuotuinen muutosvauhti hidastui maaliskuussa 5,5 prosenttiin helmikuun 7,2 prosentista. Muutosvauhdin hidastumisesta näkyi varsinkin vertailuajankohdan vaikutus. Lisäksi vihannesten hinnat laskivat maaliskuussa 2002 edelleen, joskin vain vähän. Vuoden 2002 alussa ne olivat nousseet merkittävästi huonojen sääolojen vuoksi. Myös lihan hinta laski edelleen – se on laskenut hitaasti lokakuusta 2001 lähtien. Lasku johtuu todennäköisesti siitä, että vuonna 2001 ilmenneiden hullun lehmän taudin ja suu- ja sorkkataudin vaikutukset vähenevät yhä. Jalostettujen elintarvikkeiden hintojen vuotuinen nousuvauhti hidastui maaliskuussa niin ikään hieman ja oli 3,3 %, kun helmikuussa nousuvauhti oli tarkistettujen tie-

tojen mukaan ollut 3,4 %. Tämän erän hintojen vuotuinen muutosvauhti oli nopeimmillaan 3,8 % tammikuussa 2002, ja erän viimeaikainen kehitys viittaa hintapaineiden vaimenemiseen, mikä vastaa odotuksia siitä, että edellä mainittujen elintarvikkeiden hintasokkien välilliset vaikutukset olisivat vähitellen heikkenemässä.

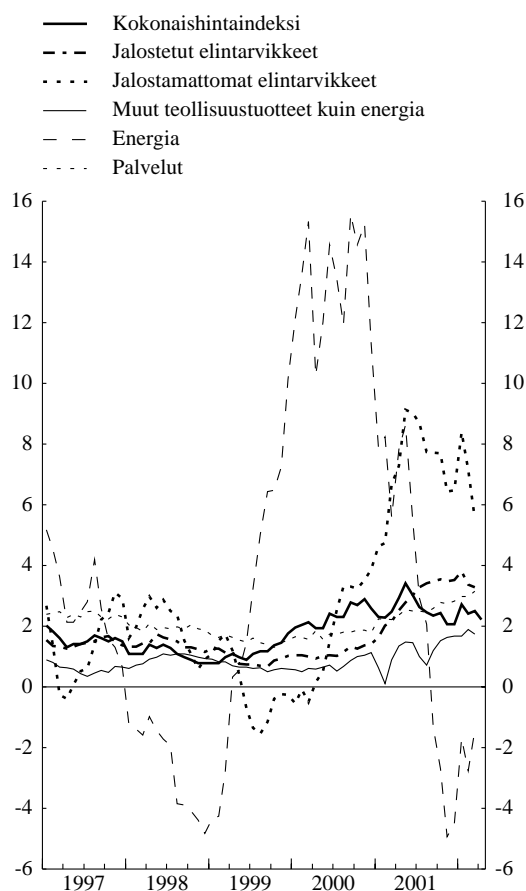
Maaliskuussa 2002 palvelujen hinnat olivat 3,1 % korkeammat kuin maaliskuussa 2001, joten palvelujen hintojen vuotuinen muutosvauhti nopeutui 0,1 prosenttiyksikköä helmikuusta 2002. Näin ollen palvelujen hintojen vuotuisen muutosvauhdin nopeutuminen jatkui, ja tämä kehitys on pysynyt samanlaisena lokakuusta 1999 lähtien, jolloin muutosvauhti oli 1,3 %. Kehitys johtuu muun muassa tuontihintojen ja varsinkin öljyn hinnan aiempien nousujen välillisistä vaikutuksista, joiden vuoksi esimerkiksi kuljetuspalvelujen hinnat nousivat jyrkästi. Palvelujen hintojen vuotuisen muutosvauhdin nopeutumiseen ovat vaikuttaneet lisäksi hallinnollisesti määräytyvien hintojen nousu ja ravintolahintojen kallistuminen, joka on puolestaan aiheutunut osittain elintarvikkeiden aiemmista hinnannousuista. Joidenkin viitteiden mukaan myös palvelualan työvoimakustannukset ovat saattaneet nousta jonkin verran viime vuosina. Palvelujen hintojen nousuun on viime aikoina vaikuttanut muutos valmismatkojen hintojen kausivaihtelussa – valmismatkojen hinnathan voivat heilahdella melkoisesti. Myös tiettyjen palvelujen hintoja on saatettu nostaa jonkin verran eurosetelien ja -kolikoiden käyttöönoton yhteydessä tammikuussa 2002, vaikka tämä on vaikuttanut vain vähän palvelujen kokonaishintatasoon. Kaiken kaikkiaan palvelujen hinnat ovat nousseet huomattavasti viime aikoina. Useiden eri tekijöiden vuoksi, jotka ovat luonteeltaan erityisiä tai tilapäisiä, tästä kehityksestä on kuitenkin tällä hetkellä vaikeaa tehdä lopullisia arvioita. Tästä syystä palvelujen hintojen kehitystä onkin tulevana kuukausina seurattava tarkoin, jotta voidaan erottaa tilapäinen kehitys pitkäaikaisesta.

Muiden teollisuustuotteiden kuin energian hintojen vuotuinen muutosvauhti on niin ikään nopeutunut vuoden 2000 puolivälistä lähtien, mikä on johtunut lähinnä öljyn aiempien hinnannousujen ja euron heikkenemisen välillisistä vaikutuksista. Maaliskuussa 2002 erän hintojen vuotuinen nousuvauhti hidastui kuitenkin 0,2 pro-

Kuvio 12.

Euroalueen YKHI-inflaatio eriteltynä

(vuotuinen prosenttimuutos, kuukausihavaintoja)

Lähde: Eurostat.

Huom. Kreikan tiedot vuotta 2001 edeltäneeltä ajalta eivät sisälly YKHIin.

senttiyksikköä ja oli sama kuin tammikuussa 2002 eli 1,7 %. Tämä vahvistaa aiemmat arviot siitä, että erän hintojen nousu helmikuussa 2002 liittyi pääasiassa YKHI-tietoihin tehtyihin tilastollisiin muutoksiin (kausalennusmyyntien hintojen sisällyttäminen YKHI-indeksiin Italiassa ja Espanjassa).

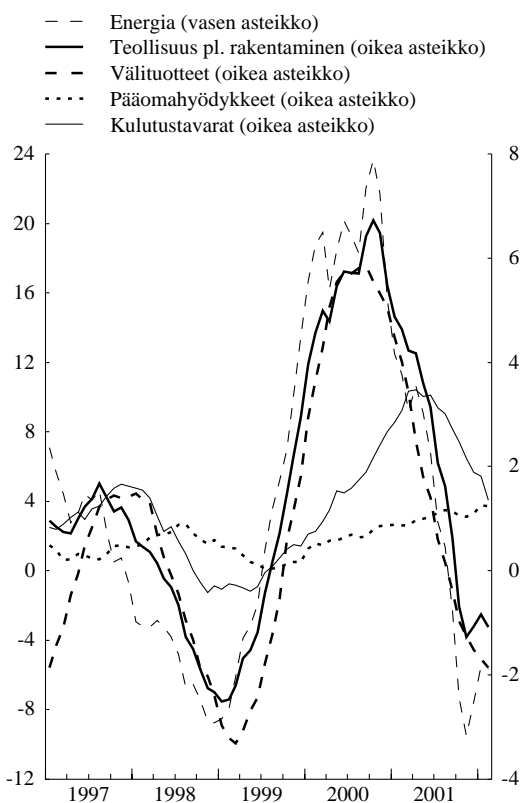
Teollisuuden tuottajahintojen vuotuinen muutosvauhti hidastui helmikuussa 2002, mutta on saattanut nopeutua maaliskuussa

Helmikuussa 2002 teollisuuden tuottajahinnat laskivat euroalueella 1,1 % edellisvuotisesta, kun niiden vuotuinen laskuvauhti oli tammikuussa ollut 0,8 %. Vuotuisen muutosvauhdin hidastuminen johtui siitä, että pääomahintoja lukuun otta-

Kuvio 13.

Euroalueen teollisuuden tuottajahinnat eriteltynä

(vuotuinen prosenttimuutos, kuukausihavaintoja)

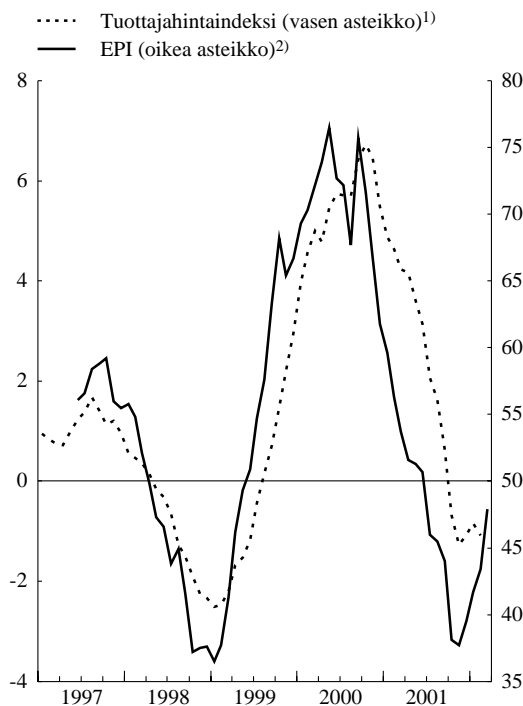

Lähde: Eurostat.
Huom. 12 maata käsittävän euroalueen tietoja (myös vuotta 2001 edeltäneeltä ajalta).

Kuvio 14.

Tuottajahinnat ja tehdasteollisuuden tuotantopanosten hinnat euroalueella

(kuukausihavaintoja)

Lähteet: Eurostat ja Reuters.

Huom. 12 maata käsittävän euroalueen tietoja (myös vuotta 2001 edeltäneeltä ajalta), mikäli tiedot ovat olleet saatavissa.

- 1) Vuotuinen prosenttimuutos; ei sisällä rakentamista.
- 2) Eurozone Price Index, euroalueen tehdasteollisuuden tuotantopanosten hintaindeksi, jonka tiedot perustuvat ostopäälliköille tehtävään kyselyyn. Indeksiluku, joka on yli 50, viittaa tehdasteollisuuden tuotantopanosten hintojen nousuun, ja 50:tä pienempi indeksiluku hintojen laskuun.

matta tuottajahintojen kaikkien alarierien hinnat laskivat (ks. kuvio 13). Tiedot euroalueen teollisuuden tuottajahinnoista eivät ole vielä käytettävissä maaliskuulta 2002. Öljyn ja muiden raaka-aineiden hintojen viimeaikaisen nousun perusteella on kuitenkin todennäköistä, ettei tuottajahintojen vuotuinen muutosvauhti hidastunut enää maaliskuussa. Tämä ilmenee ostopäälliköille tehtyyn Reutersin kyselyyn perustuvasta euroalueen tehdasteollisuuden tuotantopanosten hintaindeksistä (Eurozone Price Index) (ks. kuvio 14) ja käytettävissä olevista maakohtaisista tiedoista.

Ristiriitaisia viitteitä viimeaikaisesta palkkakehityksestä

Eurostat tarkisti äskettäin arviotaan tuntia kohden laskettujen työvoimakustannusten vuotuisesta kasvuvauhdista euroalueen yrityssektorilla vuoden 2001 viimeisellä neljänneksellä. Arvioitu kasvuvauhti on tarkistusten jälkeen 0,1 prosenttiyksikköä aiempaa hitaampi eli 3,0 %, joten se on hidastunut 0,5 prosenttiyksikköä kolmannesta neljänneksestä. Sitä vastoin työntekijää kohden laskettujen työvoimakustannusten vuotuinen muutosvauhti nopeutui 2,9 prosenttiin vuoden 2001 viimeisellä neljänneksellä, kun se oli kolmannella neljänneksellä ollut tarkistettujen tietojen mukaan 2,7 %. Tämä kehitys ja se, että työn tuottavuus heikkeni merkittävästi BKT:n määrän kasvun vaimennuttua vuoden 2001 viimeisellä neljänneksellä, johtivat siihen, että yksikkötyökustannusten vuotuinen muutosvauhti nopeutui samana aikana 0,9 prosenttiyksikköä 3,5 prosenttiin.

Yksikkötyökustannusten kasvuvauhti oli keskimäärin 2,7 % vuonna 2001, kun se oli vuonna 2000 ollut 1,0 %. Kasvuvauhdin nopeutuminen johtui pääasiassa pikemminkin työn tuottavuuden suhdannevaihteluista kuin työntekijää kohden laskettujen työvoimakustannusten muutoksista. Työntekijää kohden laskettujen työvoimakustannusten keskimääräinen kasvuvauhti oli 2,7 % vuonna 2001 eli ainoastaan 0,1 prosenttia nopeampi kuin vuonna 2000. Kansallisesta tilinpidosta saatavia historiatietoja euroalueen työvoimakustannuksista, kuten tietoja työntekijää kohden lasketuista työvoimakustannuksista ja yksikkötyökustannuksista, on äskettäin tarkistettu siten, että kustannusten kasvu on ollut hie- man aiempaa nopeampaa. Tarkistukset ovat joh- tuneet muutoksista kahden suuren euroalueen työvoimakustannustiedoissa.

Lyhyen aikavälin hintakehitykseen liittyy edelleen merkittävää epävarmuutta

Vaikka öljyn hinta on noussut merkittävästi, inflaation odotetaan hidastuvan seuraavina kuukau- sina lähinnä elintarvikkeiden hintoihin liittyvien huomattavien vertailuajankohdan vaikutusten vuoksi. Lisäksi ilman vaihtelevien erien eli jalos- tamattomien elintarvikkeiden ja energian hinto- ja lasketun YKHI:n vuotuinen muutosvauhti on viime aikoina kehittynyt tavalla, joka viittaa sii- hen, että sen nopeutuminen saattaa olla päätty- mässä. Tämän YKHI:n muutosvauhti on nopeutu- nut vuoden 1999 lopusta lähtien pääasiassa ni- den viivästyneiden vaikutusten vuoksi, jotka liit- tyvät tuontihintojen ja elintarvikkeiden hintojen aiempiin nousuihin. Näiden vaikutusten väistyessä ilman vaihtelevia eriä lasketun YKHI-inflaation pitäisi hidastua asteittain vuoden 2002 aikana. Tässä yhteydessä on kuitenkin seurattava tarkoin varsinkin palvelujen hintojen kehitystä. Jos lisäksi öljyn hinta pysyy nykyisellä tasolla, kokonais- inflaatio ei todennäköisesti hidastu tulevina kuu- kausina yhtä paljon kuin on aiemmin arvioitu, ja lyhyen aikavälin hintakehitykseen liittyy edelleen merkittävää epävarmuutta.

Lyhyen aikavälin jälkeen eli vuosina 2003 ja 2004 palkkamaltilta on hintavakauskäytöiden kannalta ensiarvoisen tärkeää. Kehikossa 4 esitetään uu- simpia tietoja, jotka koskevat yksityisen sektorin odotuksia tulevien vuosien inflaatiiovauhdista. Tie- dot perustuvat vuoden 2002 toisella neljännek- sellä tehtyyn Survey of Professional Forecasters -kyselytutkimukseen ja käytettävissä oleviin in- dikaattoreihin.

Kehikko 4.

Euroalueen inflaatiota ja talouskehitystä koskevat yksityisen sektorin odotukset: vuoden 2002 toisen neljänneksen Survey of Professional Forecasters (SPF) -kyselytutkimuksen¹ ja muiden indikaattorien tulokset

Tässä kehiössä esitellään yksityisen sektorin euroalueen inflaatiota ja talouskehitystä koskevia odotuksia mittaavia indikaattoreita. Kehiössä esitellään myös EKP:n toteuttaman, vuoden 2002 toisen neljänneksen Survey of Professional Forecasters (SPF) kyselytutkimuksen tulokset. Kyselyn tulosten yhteydessä selvitetään aina kun mahdollista muiden samaa arviointijaksoa koskevien yksityisen sektorin odotuksia koskevia tutkimustuloksia.²

Inflaatio-odotukset vuosille 2002 ja 2003

SPF-kyselyyn osallistuvat odottavat euroalueen vuotuisen inflaatiovauhdin olevan 2,1 % vuonna 2002 ja hidastuvan 1,9 prosenttiin vuonna 2003 (ks. oheinen taulukko). Tämä viittaa siihen, että vuoden 2002 inflaatio-odotukset ovat tarkistusten jälkeen 0,4 prosenttiyksikköä suuremmat ja vuoden 2003 odotukset 0,1 prosenttiyksikköä suuremmat kuin helmikuussa 2002 toteutetussa kyselyssä. Osallistujat toteavat inflaatio-odotusten tarkistusten johtuneen pääasiassa odotettua korkeammista öljyn ja elintarvikkeiden hinnoista. SPF-kyselyn inflaatio-odotukset ovat hieman suuremmat kuin Consensus Economicsin huhtikuussa 2002 ilmoittamat. Consensus Economicsin ennusteen mukaan euroalueen vuotuinen inflaatiovauhti olisi 1,9 % vuonna 2002 ja 1,8 % vuonna 2003.³ SPF-kyselyn mukaan inflaatiovauhti on 1,9 % maaliskuussa 2003 ja maaliskuussa 2004.

Vuoden 2002 ensimmäisen ja toisen neljänneksen Survey of Professional Forecasters -kyselytutkimuksen ja Consensus Economicsin huhtikuun 2002 kyselytutkimuksen tulokset

(vuotuinen prosenttimuutos, ellei toisin mainita)

YKHI-inflaatiovauhti	Kyselytutkimuksen periodi				
	2002	Maaliskuu 2003	2003	Maaliskuu 2004	2006 ²
SPF 2002/II	2,1	1,9	1,9	1,9	1,9
Edellinen SPF-kysely 2002/I	1,7	-	1,8	-	1,9
Consensus (huhtikuu 2002)	1,9	-	1,8	-	1,8
BKT:n määrän kasvu	2002	2002/IV	2003	2003/IV	2006 ²
SPF 2002/II	1,4	2,3	2,6	2,6	2,5
Edellinen SPF-kysely 2002/I	1,3	-	2,5	-	2,5
Consensus (huhtikuu 2002)	1,3	-	2,7	-	2,4
Työttömyysaste ¹	2002	Helmikuu 2003	2003	Helmikuu 2004	2006
SPF 2002/II	8,5	8,4	8,2	8,0	7,3
Edellinen SPF-kysely 2002/I	8,6	-	8,4	-	7,3

1) % työvoimasta.

2) Consensusin ennuste koskee vuosia 2008–2012.

Kuten maaliskuun 2002 Kuukausikatsauksessa selitettiin, SPF-kyselylomakkeessa vastaajia pyydetään antamaan tuloksen toteutumiseksi jokin todennäköisyys tietyllä vaihteluvälillä. Yhteenlasketuista vastauksista laskettu todennäköisyysjakauma auttaa arvioimaan, kuinka suureksi vastaajat keskimäärin arvioivat riskin,

1 Kyselyn nimi Survey of Professional Forecasters (SPF) kertoo siitä, että vastaajat ovat Euroopan unionin alueella sijaitsevien rahoitus- tai muiden laitosten asiantuntijoita. Kyselyn tuloksia tulkittaessa on tärkeää muistaa, ettei SPF-kyselyyn osallistuvilla anneta yhteistä oletusjoukkoa, johon he voivat perustaa ennusteensa. Näin ollen kyselyn kokonaistulokset kuvastavat mitä todennäköisimmin suhteellisen heterogeenista subjektiivisten näkemysten ja oletusten yhdistelmää.

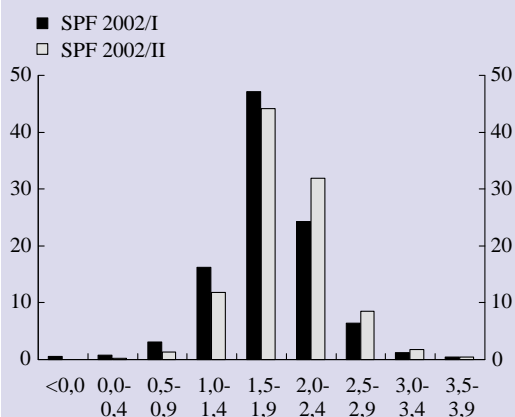
2 Nämä jaksot ovat kalenterivuodet 2002, 2003, ja 2006. Näiden lisäksi tulokset kattavat SPF-kyselyn kaksi arviointijaksoa, jotka asetetaan yhden tai kahden vuoden päähän siitä ajankohdasta, josta uusimmat tiedot kustakin muuttujasta ovat kyselyä tehtäessä käytettävissä. Vuoden 2002 toisena neljänneksenä nämä arviointijaksot olivat YKHI-inflaation osalta maaliskuu 2003 ja maaliskuu 2004, BKT:n määrän kasvuvauhdin osalta vuosien 2002 ja 2003 viimeiset neljännekset sekä työttömyyden osalta helmikuu 2003 ja helmikuu 2004. Arviointijaksojen avulla voidaan tunnistaa joitakin kehitysuuntia, joita on vaikea saada selville kalenterivuosien odotetun keskimääräisen kehityksen perusteella.

3 Consensus Economicsin luvut viittaavat kansallisten kuluttajahintaindeksien vuotuisista kasvuvauhtia koskevien odotusten yhteenlasketuihin tuloksiin, ja SPF-kyselyn tulokset viittaavat YKHI-inflaatioon.

Kuvio A.

Keskimääräisen inflaation todennäköisyysjakauma vuonna 2003 kahden viimeisimmän Survey of Professional Forecasters -kyselytutkimuksen (SPF) mukaan

(prosentteina)

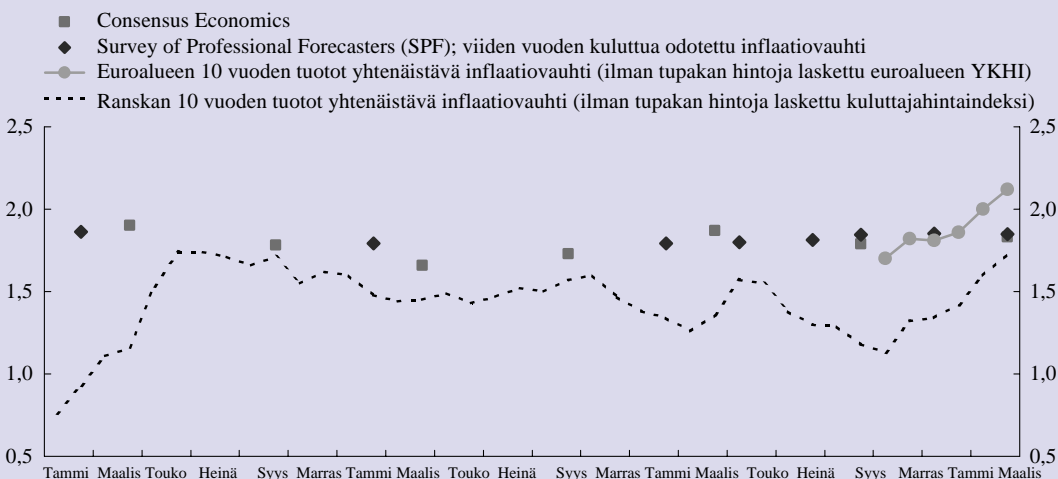
pi kuin todennäköisin 1,5–1,9 %, on nykyisin suurempi kuin helmikuussa. Vuoden 2003 inflaatioon liittyviä riskejä koskevan arvion muuttuminen todennäköisesti liittyy pääasiassa öljyn hintakehitystä koskevan epävarmuuden lisääntymiseen. Lisäksi arvion muuttumiseen on voinut vaikuttaa se, että luottamus euroalueen talouden elpymisen voimakkuuteen kuluvan vuoden loppua kohti (ks. alla) on kasvanut edellisestä kyselystä.

että toteutunut tulos poikkeaa todennäköisimpänä pidetystä arvosta. Kuviossa A esitetään vuoden 2003 keskimääräisen YKHI-inflaation yhteenlasketut todennäköisyysjakaumat kahden tuoreimman SPF-kyselytutkimuksen mukaan. Molemmat jakaumat ovat keskittyneet 1,5:stä 1,9 prosenttiin, johon kummassakin kyselyssä sisältyy yli 40 % todennäköisyysmassasta. Merkittävin ero on se, että vuoden 2003 inflaatioon liittyviä riskejä koskeva arvio muuttui kyselytutkimusten välillä. Vuoden 2002 ensimmäisen neljänneksen kyselytutkimuksessa keskimääräisen vaihteluvälin ylittävälle tuloksille annettiin 32 prosentin kumulatiivinen todennäköisyys ja alle 1,5 prosentin tuloksille annettiin 21 prosentin todennäköisyys. Vuoden 2002 toisen neljänneksen kyselytutkimuksessa keskimääräisen vaihteluvälin (1,5–1,9 %) ylittävälle tuloksille annettu kumulatiivinen todennäköisyys oli sitä vastoin kasvanut 43 prosenttiin. Tästä voidaan päätellä, että vastaajien käsityksen mukaan riski siitä, että inflaatio on vuonna 2003 nopeam-

Kuvio B.

Pitkän aikavälin inflaatio-odotusten indikaattoreita

(keskimääräinen vuotuinen prosenttimuutos)

Lähteet: Ranskan valtiovarainministeriö, Reuters' Consensus Economics ja EKP.

Huom. Ranskan 10 vuoden tuotot yhtenäistävä inflaatiovauhti on Ranskan valtion huhtikuussa 2009 erääntyvän OAT-joukkolainan nimellistuoton ja ilman tupakanhintoja laskettuun Ranskan kuluttajahintaindeksiin sidotun Ranskan valtion vuonna 2009 erääntyvän joukkolainan reaalitytuoton ero.

Ranskan valtion vuonna 2012 erääntyvän OAT-joukkolainan nimellistuoton ja euroalueen YKHIin sidotun Ranskan valtion vuonna 2012 erääntyvän joukkolainan reaalitytuoton ero.

Consensus Economicsin luku viittaa viiden suuren euromaan huhtikuussa 2002 ilmoittamien vuosia 2008–2012 koskevien odotusten perusteella laskettuun arvioon euroalueen keskimääräisestä inflaatiosta (ks. myös tämän kehikon alaviite 4).

Pitkän aikavälin inflaatio-odotuksia koskevat indikaattorit

Vuoden 2002 toisen neljänneksen SPF-kyselytutkimuksen mukaan inflaation odotetaan vuonna 2006 olevan keskimäärin 1,9 %. Tulos ei muuttunut edellisestä tutkimuksesta. Pitkän aikavälin inflaatio-odotukset ovat samansuuntaisia muiden inflaatio-odotuksia koskevien kyselytutkimusten tulosten kanssa. Consensus Economics julkisti huhtikuussa 2002 viiden euroalueen maan vuosien 2008–2012 inflaatiota koskevat odotukset. Niiden mukaan koko euroalueen pitkän aikavälin inflaatio-odotus on 1,8 %.⁴ Kuviossa B esitetään euroalueen YKHiin sidotuista Ranskan valtion joukkolainoista laskettu tuotot yhtenäistävä inflaatiovauhti, joka on nopeutunut viime kuukausina. Tätä indikaattoria tulkittaessa on kuitenkin pidettävä mielessä, että tuotot yhtenäistävä inflaatiovauhti ei suoraan osoita markkinoiden inflaatio-odotuksia. Tämä johtuu siitä, että laskelemissa otetaan huomioon erilaisia riskipreemioita, kuten inflaatiovauhdin epävarmuuteen liittyvä preemio ja likviditeettipreemio.⁵

Euroalueen BKT:n määrän kasvua ja työllisyyttä koskevat odotukset

Vastaajat ovat muuttaneet vuoden 2002 BKT:n määrän vuotuista keskimääräistä kasvuvauhtia koskevia odotuksiaan hieman optimistisemmiksi eli 1,4 prosenttiin, mikä on 0,1 prosenttiyksikköä suurempi kuin edellisessä kyselytutkimuksessa. BKT:n määrän odotetaan kasvavan vuoden 2002 viimeisellä neljänneksellä tätäkin nopeammin eli 2,3 %. Vuoden 2003 viimeisellä neljänneksellä BKT:n määrän vuotuisen kasvuvauhdin arvioidaan olevan 2,6 %, joka on myös koko vuoden odotettu keskimääräinen kasvuvauhti. Kasvunäkymiin liittyvät suurimmat riskit ovat vastaajien mielestä epävarmuus öljyn hintakehityksestä ja Yhdysvaltain talouskasvun elpymisen voimakkuus. Consensus Economicsin huhtikuun ennusteen mukaan euroalueen BKT:n määrän kasvun arvioidaan olevan keskimäärin 1,3 % vuonna 2002 ja 2,7 % vuonna 2003. SPF-kyselytutkimuksen mukaan BKT:n määrän kasvuvauhdin odotetaan vuonna 2006 olevan 2,5 %. Consensus Economicsin mukaan euroalueen BKT:n määrä kasvaa vuositasolla keskimäärin 2,4 % vuosina 2008–2012. Nämä tulokset ovat euroalueen potentiaalisen tuotannon trendikasvua koskevien arvioiden mukaisia.

SPF-kyselytutkimuksen mukaan euroalueen työttömyysasteen odotetaan olevan 8,5 % vuonna 2002, missä näkyy euroalueen talouskasvun hidastumisen vaikutus viivästyneenä. Työttömyysasteen odotetaan laskevan vuoden 2002 jälkeen, ja vuonna 2003 sen odotetaan olevan keskimäärin 8,2 % ja 7,3 % vuonna 2006. Työttömyysastetta koskevia odotuksia on näin ollen tarkistettu siten, että vuoden 2002 odotettu työttömyysaste on 0,1 prosenttiyksikköä pienempi kuin edellisessä kyselytutkimuksessa ja vuoden 2003 odotettu työttömyysaste 0,2 prosenttiyksikköä. Pitkän aikavälin odotukset ovat pysyneet muuttumattomina.

4 Euroalueen luku perustuu Saksan, Espanjan, Ranskan, Italian ja Alankomaiden tietoihin, joiden osuus koko euroalueen luvusta on yhteensä noin 85 %.

5 On pidettävä mielessä, että tuotot yhtenäistävä inflaatiovauhti kuvaa kyseisen indeksidonnaisen joukkolainan maturiteettiajan keskimääräisiä inflaatio-odotuksia eikä siitä voida johtaa tarkkaa arviota millekään yksittäiselle vuodelle samaan tapaan kuin tässä kehikossa mainituista pitkän aikavälin inflaatio-odotuksen kahdesta indikaattorista. Tuotot yhtenäistävä inflaatiovauhti on käsitelty yksityiskohtaisesti helmikuun 2002 Kuukausikatsauksen kehikossa 2 sivulla 16.

3 Tuotanto, kysyntä ja työmarkkinat

Viime vuoden viimeistä neljänestä koskevat kasvuarviot pysyivät ennallaan

Eurostatin julkistama toinen arvio vahvisti, että taloudellinen toimeliaisuus euroalueella heikkeni vuoden 2001 viimeisellä neljänneksellä. Kuten edellisessä arvioissa esitettiin, euroalueen BKT:n määrä supistui tuolloin neljännesvuositasolla 0,2 %, kun se kolmannella vuosineljänneksellä kasvoi 0,2 % (ks. taulukko 3). Kasvun hidastumi-

nen viimeisellä vuosineljänneksellä johtui varastojen muutoksen ja kiinteiden investointien negatiivisesta -0,2 prosentin vaikutuksesta BKT:n määrän kasvuun. Yksityisen kulutuksen positiivinen kasvuvaikeus tasoitti näitä lukuja vain osittain. Ainoat toiseen arvioon tehdyt merkittävät tarkistukset koskivat viennin ja tuonnin kasvua, joista kumpaakin tarkistettiin aiemmin arvioitua suuremmiksi. Nettoviennin vaikutus kasvuun kuitenkin pysyi ennallaan nollassa.

Taulukko 3.

BKT:n määrän kasvu euroalueella

(prosenttimuutos, ellei toisin mainita; kausivaihtelusta puhdistettuja tietoja)

	Vuosimuutos ¹⁾									Neljännesvuosimuutos ²⁾				
	1999	2000	2001	2000 IV	2001 I	2001 II	2001 III	2001 IV	2000 IV	2001 I	2001 II	2001 III	2001 IV	
Bruttokansantuotteen määrä	2,6	3,4	1,5	2,8	2,4	1,6	1,4	0,6	0,7	0,5	0,1	0,2	-0,2	
<i>josta:</i>														
Kotimainen kysyntä	3,2	2,8	0,9	2,3	1,8	1,1	0,7	-0,1	0,7	-0,1	0,3	-0,2	-0,1	
Yksityinen kulutus	3,2	2,5	1,8	1,8	2,0	1,7	1,7	1,6	0,2	1,0	0,4	0,1	0,1	
Julkinen kulutus	2,1	1,9	2,0	1,7	2,0	2,0	2,1	1,8	0,8	0,6	0,4	0,3	0,5	
Kiinteän pääoman bruttomuodostus	5,5	4,4	-0,3	3,4	1,7	0,2	-1,2	-2,0	0,0	-0,3	-0,6	-0,3	-0,7	
Varastojen muutos ^{3),4)}	-0,2	0,0	-0,5	0,1	-0,2	-0,3	-0,4	-1,0	0,4	-0,7	0,1	-0,2	-0,2	
Nettovienti ³⁾	-0,5	0,6	0,7	0,6	0,7	0,5	0,7	0,7	0,0	0,6	-0,2	0,4	0,0	
Vienti ⁵⁾	5,3	12,2	3,4	12,1	8,4	5,4	1,7	-1,5	2,7	-0,1	-0,5	-0,4	-0,6	
<i>josta tavarat</i>	4,9	12,5	3,2	12,3	9,1	4,7	1,7	-2,1	2,7	0,3	-1,2	-0,1	-1,1	
Tuonti ⁵⁾	7,2	10,9	1,7	11,0	6,8	4,2	-0,2	-3,5	2,9	-1,6	0,0	-1,4	-0,6	
<i>josta tavarat</i>	6,9	11,5	1,3	12,9	7,3	4,1	-0,9	-4,6	3,1	-2,2	0,0	-1,7	-0,7	
Reaalinen arvonlisäys, brutto:														
Maa- ja kalatalous ⁶⁾	2,2	-0,1	-0,8	-1,2	-0,8	-1,1	-0,8	-0,6	-0,6	-1,4	-0,2	1,3	-0,3	
Teollisuus	1,3	3,9	0,7	3,5	2,7	1,1	0,5	-1,3	0,5	1,0	-1,0	-0,1	-1,3	
Palvelut	3,1	3,6	2,5	3,4	3,0	2,7	2,4	1,9	0,8	0,6	0,5	0,4	0,4	

Lähteet: Eurostat ja EKP:n laskelmat.

Huom. 12 maata käsittävän euroalueen tietoja (myös vuotta 2001 edeltäneeltä ajalta).

- 1) Vuosimuutos: prosenttimuutos edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta.
- 2) Neljännesvuosimuutos: prosenttimuutos edellisestä neljänneksestä.
- 3) Vaikutus BKT:n määrän kasvuun, prosenttiyksikköä.
- 4) Sisältää arvoesineiden hankinnat miinus vähennykset.
- 5) Vienti ja tuonti sisältävät tavarat ja palvelut ja sisältävät euroalueen sisäisen kaupan. Euroalueen sisäisen kaupan tietoja ei ole poistettu kansallisen tilinpidon tuonti- ja vientiluvuista. Tästä syystä nämä tiedot ja makсутasetiedot eivät ole täysin verrannollisia.
- 6) Sisältää myös riista- ja metsätalouden.

Reaalisen arvonlisäyksen kasvu vuonna 2001 oli heikkoa pääasiassa teollisuuden hitaan kasvun vuoksi, vaikka kasvu palvelualalla onkin ollut melko ripeää. Vuonna 2001 teollisuuden reaali- nettoarvonlisä kasvoi 0,7 % eli alle viidesosan vuoden 2000 lukemasta. Palvelualan arvonlisä puolestaan kasvoi 2,5 %, kun se edellisvuonna oli kasvanut 3,6 %. Reaalisen arvonlisän kasvu alkutuotantosektorilla oli vuonna 2001 jälleen negatiivinen kuten vuonna 2000.

Lisäviitteitä tuotannon kasvusta

Helmikuussa 2002 teollisuudesta saadut tiedot tukevat edelleen sitä näkemystä, että tuotannon aallonpohja saavutettiin vuodenvaihteessa. Helmikuussa 2002 euroalueen ilman rakentamista laskettu teollisuustuotanto kasvoi 0,1 % edellis- kuisesta, kun tammikuussa 2002 tuotannon määrä oli pysynyt muuttumattomana ja joulukuussa 2001 kasvanut 0,3 % (ks. taulukko 4). Vuositasolla mitattuna teollisuustuotanto pieneni helmi-

kuussa 3,6 % eli hieman enemmän kuin edellis- kuussa. Kolmen kuukauden liukuvan keskiarvon perusteella ja edelliseen kolmen kuukauden ajan- jaksoon verrattuna teollisuustuotannon kehitys kuitenkin osoittaa elpymisen merkkejä: helmikuu- hun 2002 ulottuneena kolmen kuukauden jak- sona tuotanto pieneni 0,6% eli huomattavasti vähemmän kuin tammikuuhun 2002 ja joulukuu- hun 2001 ulottuneina kolmen kuukauden jaksoi- na. Vuoden 2002 ensimmäisellä neljänneksellä teollisuustuotannon neljännesvuosikasvu on to- dennäköisesti ollut positiivinen yhdenmukaises- ti tehdasteollisuuden luottamuksen kanssa, joka kasvoi jakson aikana voimakkaasti. Näitä tietoja tulkittaessa on otettava huomioon, että vuosita- son kasvunopeudet ja vähäisemmässä määrin myös kolmen kuukauden liukuvaan keskiarvoon perustuvat mittarit osoittavat käännekohtat yleensä vasta pienellä viiveellä. Näin ollen nämä luvut tukevat sitä käsitystä, että tuotannon kas- vun aallonpohja saavutettiin viime vuoden lop- pupuolella. Edellisten kuukausien kasvusuuntaus ei näytä koskevan vielä kaikkia teollisuuden pää-

Taulukko 4.

Euroalueen teollisuustuotanto

(vuotuinen prosenttimuutos, ellei toisin mainita)

	2000	2001	2001	2002	2002	2001	2002	2002	2001	2001	2001	2001	2002
			Joulu	Tammi	Helmi	Joulu	Tammi	Helmi	Syys	Loka	Marras	Joulu	Tammi
				Kuukausimuutos			3 kk:n liukuva keskiarvo						
Koko teollisuus pl. rakentaminen	5,5	0,2	-4,5	-3,2	-3,6	0,3	0,0	0,1	-0,3	-1,4	-1,7	-1,6	-0,6
<i>pääaloittain:</i>													
Koko teollisuus pl. rakentaminen ja energiantuotanto ¹⁾	5,7	-0,2	-6,8	-4,5	-4,2	-0,3	0,3	0,4	-0,1	-2,0	-2,6	-2,5	-1,0
Väli tuotteet	5,8	-1,3	-9,4	-4,6	-3,5	-1,0	1,5	1,3	-0,4	-2,6	-3,3	-2,9	-0,7
Pääomahyödykkeet	8,8	1,2	-6,3	-6,1	-6,8	-0,6	-0,4	-0,7	-0,5	-1,8	-2,2	-2,6	-2,1
Kulutustavarat	2,4	0,1	-3,9	-1,6	-2,2	0,2	-0,5	0,7	-0,1	-1,6	-1,9	-1,8	-0,7
Kestävät	5,9	-2,5	-7,6	-8,1	-7,4	1,1	-1,8	0,1	-0,8	-3,3	-2,9	-2,8	-1,1
Ei-kestävät	1,7	0,6	-3,1	-0,3	-1,1	0,0	-0,3	0,9	0,1	-1,3	-1,7	-1,7	-0,6
Energiantuotanto	1,6	1,0	7,4	2,0	1,1	1,0	-0,5	-0,6	0,1	0,2	0,4	1,0	0,8
Tehdasteollisuus	5,9	0,1	-6,2	-4,2	-4,2	0,0	0,1	0,5	-0,3	-1,7	-2,2	-2,3	-1,0

Lähteet: Eurostat ja EKP:n laskelmat.

Huom. Vuotuiset prosenttimuutokset on laskettu käyttämällä työpäivien määrällä korjattuja tietoja. Prosenttimuutokset edellisestä kuukaudesta ja kolmen kuukauden keskitetyt liukuvat keskiarvot, joita verrataan vastaavaan kolmea kuukautta aiempaan keskiarvoon, on laskettu käyttämällä tietoja, jotka on puhdistettu kausivaihtelusta ja korjattu työpäivien lukumäärällä. 12 maata käsittävän euroalueen tietoja (myös vuotta 2001 edeltäneeltä ajalta).

1) Tehdasteollisuus ei sisällä koksien ja öljytuotteiden tuotantoa, mutta sisältää mineraalien kaivun (pl. energiaraaka-aineet).

toimialoja. Vaikka väli tuotteiden ja kulutustavaroitten tuotanto osoitti merkkejä kasvamisesta, pääomahyödykkeiden tuotanto supistui edelleen.

Kuten huhtikuun 2002 Kuukausikatsauksessa todettiin, maaliskuussa saatavissa olleiden suhdannekyselyjen mukaan tehdasteollisuuden luot-

tamus koheni huomattavasti vuoden 2002 ensimmäisellä neljänneksellä. Yrityksiä koskevan Euroopan komission suhdannekyselyn mukaan teollisuuden luottamus lisääntyi voimakkaasti maaliskuussa pysyttyään helmikuussa 2002 muuttumattomana ja voimistuttuaan sekä tammikuussa 2002 että joulukuussa 2001 (ks. taulukko 5).

Taulukko 5.

Euroalueen yrityksiä ja kuluttajia koskevat Euroopan komission suhdannekyselyt

(kausivaihtelusta puhdistettuja tietoja)

	1999	2000	2001	2001	2001	2002	2001	2001	2001	2002	2002	2002	
				II	III	IV	I	Loka	Marras	Joulu	Tammi	Helmi	Maalis
Talouden luottamusindeksi ¹⁾	-0,2	2,6	-2,8	-1,4	-1,3	-1,4	0,4	-1,0	-0,5	0,3	0,2	0,2	0,2
Kuluttajien luottamusindikaattori ²⁾	7	12	6	9	3	0	1	1	-1	1	0	2	2
Teollisuuden luottamusindikaattori ²⁾	0	12	-1	2	-3	-10	-6	-9	-11	-10	-7	-7	-4
Rakentamisen luottamusindikaattori ²⁾	14	21	15	17	13	11	9	12	10	11	8	10	9
Vähittäiskaupan luottamusindikaattori ²⁾	0	5	-1	-1	-1	-4	-9	-4	-4	-5	-6	-10	-10
Palvelualojen luottamusindikaattori ²⁾	3	7	-8	1	-9	-27	-19	-25	-29	-28	-22	-20	-15
Suhdanneindikaattori ³⁾	-0,1	1,3	-0,1	0,2	-0,4	-1,2	-0,8	-1,1	-1,2	-1,2	-1,0	-0,9	-0,6
Kapasiteetin käyttöaste, % ⁴⁾	81,9	83,9	82,8	83,3	82,4	81,3	.	81,8	-	-	80,8	-	-

Lähteet: Yrityksiä ja kuluttajia koskevat Euroopan komission suhdannekyselyt ja Euroopan komissio (talouden ja rahoituksen pääosasto). Huom. 12 maata käsittävän euroalueen tietoja (myös vuotta 2001 edeltäneeltä ajalta).

1) Prosenttimuutos edellisestä kaudesta.

2) Saldoluvut prosenttiyksikköinä. Palvelualojen luottamusindikaattorin tiedot on laskettu poikkeamina huhtikuusta 1995 alkaen lasketusta keskiarvosta, vähittäiskaupan luottamusindikaattorin tiedot poikkeamina heinäkuusta 1986 alkaen lasketusta keskiarvosta ja muiden luottamusindikaattorien tiedot poikkeamina tammikuusta 1985 alkaen lasketusta keskiarvosta.

3) Poikkeama keskiarvosta keskihajontoina mitattuna.

4) Tiedot on koottu kunkin vuoden tammi-, huhti-, heinä- ja lokakuussa. Esitetyt neljännesvuosittaiset luvut ovat kahden peräkkäisen kyselyn eli kyseisen neljänneksen alussa ja seuraavan neljänneksen alussa tehdyn kyselyn keskiarvoja. Vuositiedot on johdettu neljännesvuosihavaintojen keskiarvoista.

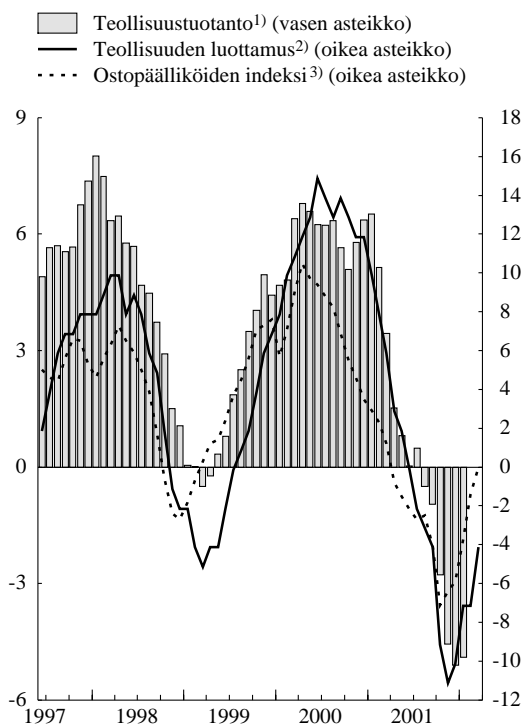
Vuoden 2002 ensimmäisellä neljänneksellä havaittu teollisuuden luottamuksen kumulatiivinen lisäys oli voimakkain sitten vuoden 1994, ja se kompensoi vuoden 2001 viimeisellä neljänneksellä tapahtuneen kumulatiivisen heikkenemisen, joten indeksi palautui tasolle, jolla se oli syyskuussa 2001. Euroalueen tehdasteollisuuden ostopääälliköiden indeksi (Purchasing Managers' Index, PMI) nousi maaliskuussa 2002 viidettä kuukautta peräkkäin ja palasi nolllakasvuun vastaavaan arvoon 50 oltuaan sen alapuolella 11 kuukautta

peräkkäin (ks. kuvio 15). Euroopan komission palvelualueen luottamusindeksiin mukaan myös euroalueen palvelualan luottamus koheni merkittävästi maaliskuussa 2002. Tämä viittaa siihen, että vuoden 2002 ensimmäisellä neljänneksellä palvelualan tuotannossa on saattanut tapahtua selvä positiivinen käänne. Saatavissa olevat tehdasteollisuutta koskevat kansalliset kyselytiedot osoittavat tehdasteollisuuden luottamuksen pysyneen huhtikuussa 2002 jokseenkin muuttumattomana, mikä kuvastaa sitä, että nykytilanteeseen liittyy pientä epävarmuutta.

Kuvio 15.

Teollisuustuotanto, teollisuuden luottamus ja ostopääälliköiden indeksi euroalueella

(kuukausihavaintoja)

Lähteet: Eurostat, yrityksiä ja kuluttajia koskevat Euroopan komission suhdannekyselyt, Reuters ja EKP:n laskelmat.

Huom. 12 maata käsittävän euroalueen tietoja (myös vuotta 2001 edeltäneeltä ajalta), mikäli tiedot ovat olleet saatavissa.

- 1) Tehdasteollisuus; kolmen kuukauden liukuvien keskiarvojen vuotuisia prosenttimuutoksia; työpäivien lukumäärällä korjattuja tietoja.
- 2) Saldoluvut prosentteina; poikkeamat keskiarvosta tammikuusta 1985 lähtien.
- 3) PMI = Purchasing Managers' Index; poikkeamat 50:stä; positiiviset arvot viittaavat tuotannon kasvuun.

Yksityisen kulutuksen indikaattoreista edelleen epätasaisia tietoja

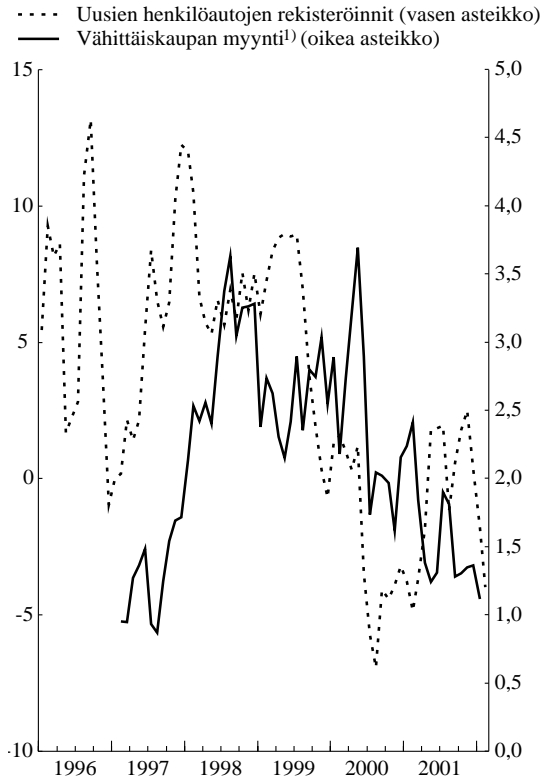
Kotitalouksien kulutuksen indikaattorit, joiden vaihtelevuus muutostilanteissa on verrattain suuri, eivät ole vielä osoittaneet selviä merkkejä käänteestä parempaan. Euroalueen vähittäismyynnin määrä kasvoi vuoden 2002 helmikuussa 0,6 % edellisestä, kun se oli tammikuussa vähentynyt 0,7 % (tammikuun lukua on tarkistettu huomattavasti aiempaa pienemmäksi). Uusien henkilöautojen rekisteröintien määrä väheni maaliskuussa 2002 huomattavasti, kun se oli helmikuussa vähentynyt vain hieman. Neljännesvuositasolla uusien henkilöautojen rekisteröintien määrä väheni vuoden 2002 ensimmäisellä neljänneksellä huomattavasti eli 5,3 %, kun se oli vuoden 2001 viimeisellä neljänneksellä kasvanut 1,5 %. Vähittäismyynnin ja uusien henkilöautojen rekisteröintien määrän vuotuinen muutosvauhti hidastui vuoden 2002 alussa (ks. kuvio 16).

Kuten huhtikuun 2002 Kuukausikatsauksessa todettiin, kuluttajien luottamus oli maaliskuussa 2002 ennallaan, kun se oli tammikuussa heikentynyt hieman mutta helmikuussa voimistunut selvästi. Maaliskuussa 2002 kaikki kuluttajien luottamuksen osatekijät pysyivät jokseenkin ennallaan. Kaiken kaikkiaan kuluttajien luottamus koheni hieman vuoden 2002 ensimmäisellä neljänneksellä, mikä kompensoi edellisen vuosineljänneksen heikkenemisen. Saatavissa olevat kansalliset kyselytiedot viittaavat siihen, että huhtikuussa 2002 kuluttajien luottamus on pysynyt jokseenkin ennallaan. Vähittäiskaupan luottamus, joka pysyi muuttumattomana maaliskuussa, heikkeni selvästi vuoden 2002 ensimmäisellä neljännek-

Kuvio 16.

Uusien henkilöautojen rekisteröinnit ja vähittäiskaupan myynti euroalueella

(vuotuinen prosenttimuutos, kolmen kuukauden keskitettyjä liukuvia keskiarvoja)

Lähteet: Eurostat ja ACEA/A.A.A. (European Automobile Manufacturers' Association, Bryssel).

Huom. 12 maata käsittävän euroalueen tietoja (myös vuotta 2001 edeltäneeltä ajalta).

1) Laskennassa on käytetty kausivaihtelusta puhdistettuja tietoja.

sellä samoin kuin vuoden 2001 viimeisellä neljänneksellä.

Yhteenvedona voidaan todeta, että tuoreimpien euroalueen lyhyen aikavälin taloudellisten indikaattoreiden mukaan taloudellinen toimeliaisuus on vuodenvaihteen tienoilla palannut positiiviselle kasvu-uralle. Merkkejä kasvusta vuoden 2002 ensimmäisellä neljänneksellä on havaittavissa myös tehdasteollisuudessa ja palvelualalla. Yksityisen kulutuksen indikaattoreista saatavien tietojen epätasaisuus samoin kuin öljyn tuleva hintakehitys sekä muualla maailmantaloudessa vallitseva epätasapaino aiheuttavat kuitenkin edelleen epävarmuutta elpymisen voimakkuudesta.

Työttömyys pysyi maaliskuussa 8,4 prosentissa

Maaliskuussa 2002 euroalueen standardoitu työttömyysaste oli 8,4 % työvoimasta. Työttömyysaste ei siis ollut muuttunut marraskuusta 2001 (ks. taulukko 6). Työttömien määrä kuitenkin laski maaliskuussa (noin 5 000:lla) ensimmäistä kertaa vuoden 2001 elokuun jälkeen. Kolmena aikaisempaa kuukautena työttömien määrä oli lisääntynyt keskimäärin 14 000:lla kuukaudessa, kun se oli syys-marraskuussa 2001 lisääntynyt 36 000:lla kuukaudessa.

Ikäryhmittäin tarkasteltuna alle 25-vuotiaiden työttömyysaste laski 16,8 prosenttiin maaliskuussa 2002. Tämän ryhmän työttömyys laski ensimmäistä kertaa sitten elokuun 2001. 25-vuotiaiden ja sitä vanhempien työttömyysaste puolestaan pysyi ennallaan eli 7,3 prosentissa, jossa se on ollut joulukuusta 2001 lähtien. Maaliskuussa 2000 alle 25-vuotiaiden työttömien määrä laski 4 000:lla ja 25-vuotiaiden ja sitä vanhempien työttömien määrä 1 000:lla.

Taulukko 6.

Euroalueen työttömyys

(% työvoimasta, kausivaihtelusta puhdistettuja tietoja)

	1999	2000	2001	2001	2001	2001	2002	2001	2001	2001	2002	2002	2002
				II	III	IV	I	Loka	Marras	Joulu	Tamm	Helmi	Maalis
Yhteensä	9,8	8,8	8,3	8,3	8,3	8,4	8,4	8,3	8,4	8,4	8,4	8,4	8,4
Alle 25-vuotiaat ¹⁾	19,2	17,3	16,6	16,5	16,5	16,7	16,8	16,7	16,7	16,8	16,8	16,9	16,8
25-vuotiaat ja sitä vanhemmat	8,5	7,7	7,2	7,2	7,2	7,2	7,3	7,2	7,2	7,3	7,3	7,3	7,3

Lähde: Eurostat.

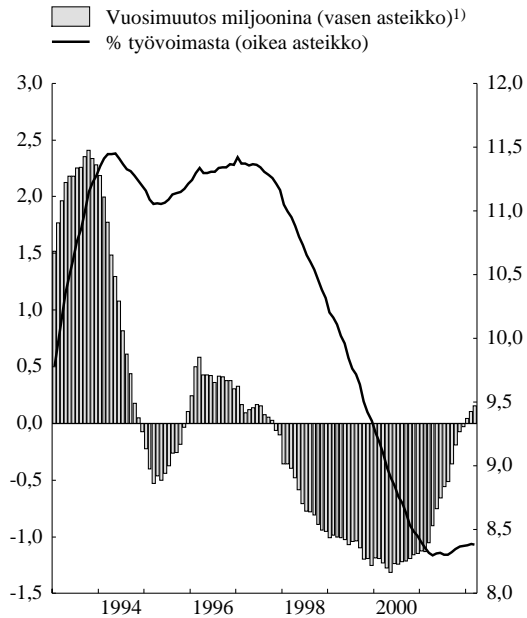
Huom. ILO:n suositusten mukaan. 12 maata käsittävän euroalueen tietoja (myös vuotta 2001 edeltäneeltä ajalta).

1) Vuonna 2001 tämän ryhmän osuus työttömien kokonaismäärästä oli 23,6 %.

Kuvio 17.

Euroalueen työttömyys

(kuukausihavaintoja; kausivaihtelusta puhdistettuja tietoja)

Lähde: Eurostat.

Huom. 12 maata käsittävän euroalueen tietoja (myös vuotta 2001 edeltäneeltä ajalta).

1) Vuosimuutostietoja ei ole puhdistettu kausivaihtelusta.

Työllisyyden kasvuvauhti nopeutui 0,3 prosenttiin vuoden 2001 viimeisellä neljänneksellä

Hiljattain tehdyn tarkistuksen mukaisesti työllisyyden vuosineljänneskasvu vuoden 2001 viimeisellä neljänneksellä oli 0,3 %, eli 0,1 prosenttiyksikköä nopeampi kuin toisella ja kolmannella neljänneksellä (ks. taulukko 7). Vaikka työllisyyden vuotuinen kasvuvauhti hidastuikin entisestään, eli 0,9 prosenttiin, vuoden 2001 viimeisellä neljänneksellä, kun se oli vuoden 2000 viimeisellä neljänneksellä ollut 2,1 %, työllisyyden kasvu näyttää olleen melko kestävä verrattuna BKT:n määrän vuotuisen kasvuvauhtiin, joka hidastui 2,8 prosentista 0,6 prosenttiin samana ajanjaksona.

Vaikka työllisyyden neljännesvuosikasvu oli vaakaata, se sisältää alakohdaisia eroja. Ilman rakentamista lasketun teollisuuden työllisyyden kasvu hidastui vuoden 2001 viimeisellä neljänneksellä ja oli siten negatiivista kolmannen neljänneksen peräkkäin. Työllisyyden neljännesvuosikasvu nopeutui huomattavasti rakennusteollisuudessa, rahoitusallalla ja liike-elämän palveluissa.

Taulukko 7.

Työllisyyden kasvu euroalueella

(vuotuinen prosenttimuutos, ellei toisin mainita; kausivaihtelusta puhdistettuja tietoja)

	1999	2000	2001	2000	2001	2001	2001	2001	2000	2001	2001	2001	2001
				IV	I	II	III	IV	IV	I	II	III	IV
	Neljännesvuosimuutokset ¹⁾												
Koko kansantalous	1,7	2,1	1,3	2,1	1,9	1,4	1,1	0,9	0,5	0,3	0,2	0,2	0,3
josta:													
Maa- ja kalatalous ²⁾	-3,0	-1,4	-0,9	-0,7	0,2	-0,4	-1,3	-2,0	0,1	0,3	-0,7	-1,0	-0,7
Teollisuus	0,3	1,0	0,4	1,2	1,1	0,7	0,2	-0,2	0,4	0,1	-0,1	-0,2	-0,1
pl. rakentaminen	-0,1	0,7	0,4	1,3	1,2	0,7	0,2	-0,4	0,4	0,1	-0,1	-0,1	-0,2
Rakentaminen	1,3	1,8	0,5	1,1	0,9	0,7	0,4	0,2	0,4	0,3	-0,1	-0,2	0,2
Palvelut	2,6	2,8	1,8	2,8	2,3	1,8	1,7	1,5	0,6	0,2	0,4	0,4	0,5
Kauppa ja kuljetus ³⁾	2,4	2,8	1,3	2,5	1,7	1,2	1,2	1,1	0,5	-0,2	0,3	0,6	0,4
Rahoitustoiminta ja liike-elämän palvelut ⁴⁾	5,6	6,1	3,8	5,6	5,1	4,0	3,3	3,0	1,1	0,9	0,6	0,6	0,8
Julkishallinto ⁵⁾	1,4	1,3	1,4	1,7	1,6	1,4	1,4	1,3	0,5	0,3	0,4	0,3	0,3

Lähteet: Eurostat ja EKP:n laskelmat.

Huom. 12 maata käsittävän euroalueen tietoja (myös vuotta 2001 edeltäneeltä ajalta).

1) Neljännesvuosimuutokset: prosenttimuutos edellisestä neljänneksestä.

2) Sisältää myös riista- ja metsätalouden.

3) Sisältää myös korjaustoiminnan, tietoliikenteen, majoitus- ja ravitsemistoiminnan.

4) Sisältää myös kiinteistö- ja vuokrauspalvelut.

5) Sisältää myös koulutuksen, terveydenhuollon ja muut palvelut.

Kuten edellisessä Kuukausikatsauksessa kerrottiin, tuoreiden selvitysten mukaan työllisyys koheni edelleen hieman maaliskuussa 2002 sekä tehdasteollisuudessa että palvelualoilla. Maaliskuuta koskevan ostopäälliköiden kyselyn tulokset viittaavat siihen, että tehdasteollisuuden työllisyyskehitys on saattanut parantua vuoden 2002

ensimmäisellä neljänneksellä. Sekä ostopäälliköiden kyselyn että maaliskuuta koskevan Euroopan komission kyselytutkimusten tulosten mukaan palvelualojen työllisyys on kohentunut. Kyselytutkimusten myönteiset tulokset ovat sopu-soinnussa työttömyyden viimeaikaisen kehityksen kanssa.

4 Valuuttakurssit ja maksutase

Euro vahvistui huhtikuussa 2002

Valuuttamarkkinoilla Yhdysvaltain dollari heikkeni yleisesti huhtikuussa 2002, kun markkinoilla tunnettiin huolta Yhdysvaltojen talouden elpymisen kestävydestä. Muiden keskeisten valuuttojen suhteellinen rauhallisuus kuvastui siinä, että euro pysyi jokseenkin vakaana suhteessa Japanin jeniin ja Sveitsin frangiin ja vahvistui Englannin puntaan ja Ruotsin kruunuun nähden. Tämän kehityksen mukaisesti euron nimellinen efektiivinen kurssi oli 30.4. noin 1,5 % vahvempi kuin maaliskuun lopussa ja lähes 1 % vahvempi kuin vuonna 2001 keskimäärin.

Yhdysvaltain dollariin nähden euro vahvistui koko huhtikuun ajan ja erityisesti sen viimeisellä viikolla (ks. kuvio 18). Huhtikuussa Yhdysvaltain dollariin näyttivät vaikuttaneen negatiivisesti lukuisat, tiheään julkistetut talousluvut, jotka herättivät epäilyjä maan yksityisen kulutuksen kasvun vahvuudesta tulevaisuudessa. Huhtikuun loppupuolella uudelleen virinnyt huolestuneisuus yhdysvaltalaisen yritysten tuloskehityksestä ja markkinaosapuolten heikentyneet korko-odotukset sen jälkeen, kun Yhdysvaltain keskuspankin pääjohtaja oli antanut kongressin talouskomitealle lausunnon, lisäsivät dollarin laskupaineita. Huhtikuun 30. päivänä euron dollarikurssi oli 0,90 eli yli 3 % vahvempi kuin maaliskuun lopussa ja hieman vahvempi kuin vuonna 2001 keskimäärin.

Japanin jeni vahvistui hieman suhteessa euroon huhtikuun ensimmäisellä viikolla ja tätä selvemmin Yhdysvaltain dollariin nähden mahdollisesti sen vuoksi, että japanilaiset sijoittajat kotiuttivat jonkin verran varojaan (ks. kuvio 18). Huhtikuun puolestavälisestä lähtien sen jälkeen, kun Japanin hallitus oli arvioinut maan talousnäkyviä maltillisen positiivisesti ja kun osakekurssit Nikkei-indeksillä mitattuna olivat sittemmin nousseet, Japanin jeni vahvistui edelleen Yhdysvaltain dollariin nähden. Samalla Japanin jeni vaihteli melko vähän suhteessa euroon. Huhtikuun 30. päivänä euron jenikurssi oli 115,7 eli lähellä maaliskuun lopun tasoa ja yli 6 % vahvempi kuin vuonna 2001 keskimäärin.

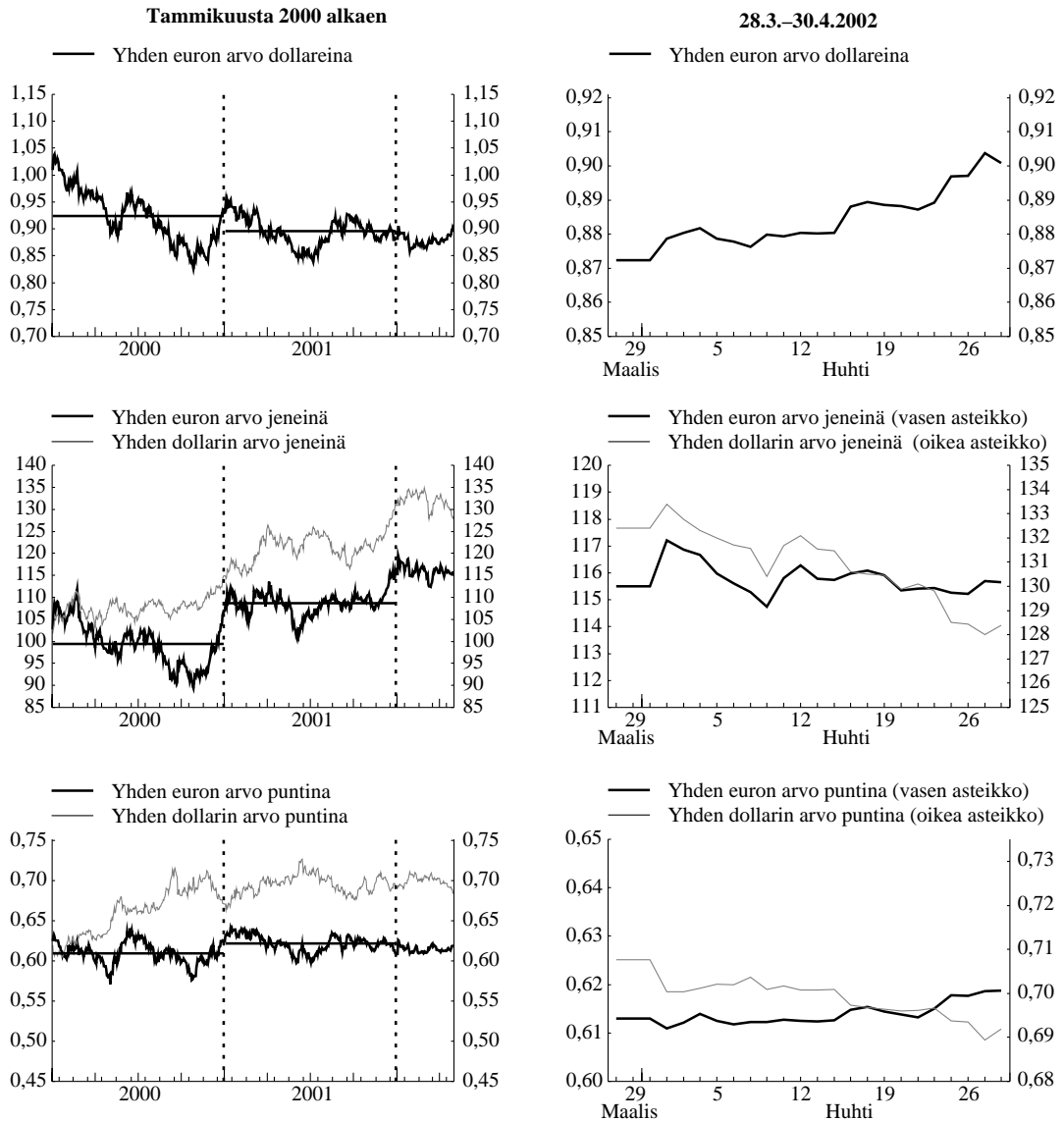
Lähes koko tarkasteluajankohtana Englannin punta vaihteli vain vähän euroon nähden, mutta vahvistui suhteessa Yhdysvaltain dollariin (ks. kuvio 18). Huhtikuun loppua kohden punta kuitenkin heikkeni hieman euroon nähden, mikä mahdollisesti johtui teknisestä kaupankäynnistä. Huhtikuun 30. päivänä euron puntakurssi oli 0,62 eli lähes 1 % vahvempi kuin maaliskuun lopussa ja lähellä vuoden 2001 keskimääräistä tasoaan.

Muista eurooppalaisista valuutoista Tanskan kruunun kurssi oli lähellä ERM II -järjestelmän mukaista eurokeskuskurssiaan (ks. kuvio 19). Samalla Ruotsin kruunu menetti jonkin verran aikaisemmasta vahvuudestaan ja heikkeni suhteessa eu-

Kuvio 18.

Valuuttakurssikehitys

(päivähavaintoja)

Lähde: EKP.

Huom. Oikeassa ja vasemmassa asteikossa on sama mittakaava kussakin kuviossa. Vaakasuorat viivat kuvaavat vuosikeskiarvoja.

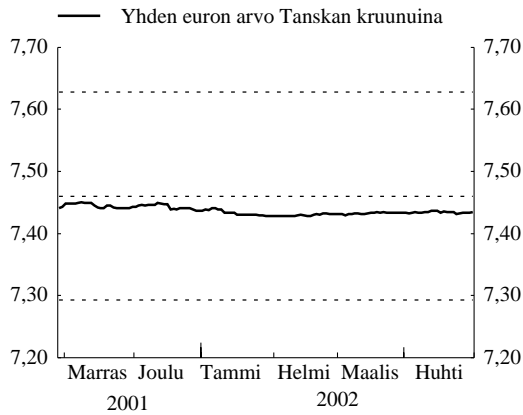
roon. Ruotsin keskuspankin päätös 25.4. nostaa korkoja 25 peruspistettä ei vaikuttanut merkittävästi kruunuun, ja 30.4. euro oli vahvistunut kruunuun nähden 2,5 % maaliskuun lopusta. Euro pysyi huhtikuussa jokseenkin ennallaan suhteessa Sveitsin frangiin, kun taas frangi vahvistui Yhdysvaltain dollariin nähden.

Euron nimellinen efektiivinen valuuttakurssi, joka lasketaan suhteessa euroalueen 12 tärkeimmän kauppakumppanin valuuttoihin, vahvistui – heilahdeltuaan huhtikuun alussa – ja oli tarkastelujakson päättyessä lähes 1,5 % lähtötasoaan vahvempi (ks. kuvio 20). Huhtikuun 30. päivänä euron nimellinen efektiivinen valuuttakurssi oli lä-

Kuvio 19.

Valuuttakurssikehitys ERM II:ssa

(päivähavaintoja)

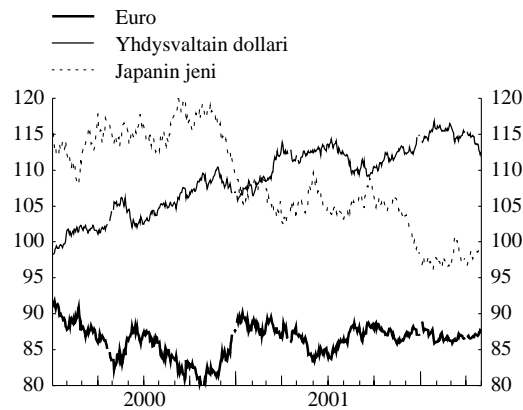
Lähde: EKP.

Huom. Vaakasuorat viivat osoittavat Tanskan kruunun keskus-kurssia (7,46) ja vaihteluväliä ($\pm 2,25\%$).

Kuvio 21.

Euron, dollarin ja jenin efektiiviset valuuttakurssit¹⁾

(kuukausihavaintoja)

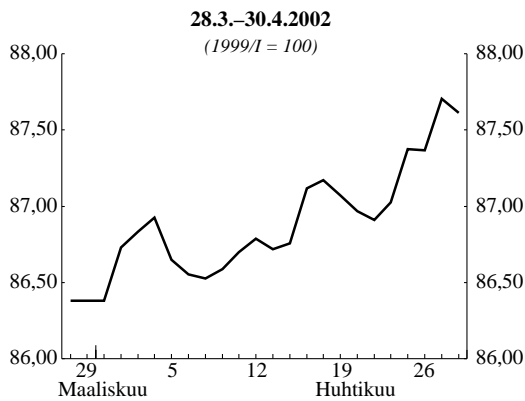
Lähde: EKP.

1) Indeksin nousu merkitsee efektiivisen valuuttakurssin vahvistumista 12 kauppakumppanimaan valuuttaan nähden.

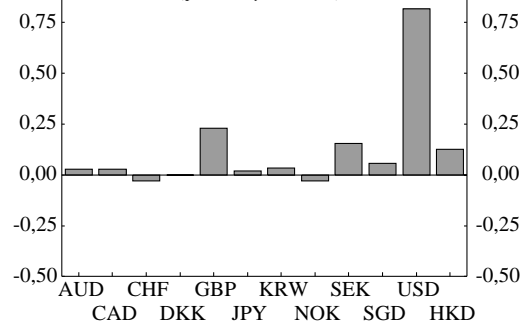
Kuvio 20.

Euron efektiivinen valuuttakurssi ja sen jakauma¹⁾

(päivähavaintoja)

Valuuttakurssimuutosten vaikutus efektiivisen valuuttakurssi-indeksiin muutoksiin²⁾

Lähde: EKP.

1) Indeksin nousu merkitsee efektiivisen valuuttakurssin vahvistumista 12 kauppakumppanimaan valuuttaan nähden.

2) Muutosten laskemisessa on käytetty 12 suurimman kauppakumppanin valuuttoja kauppapainoilla painotettuina.

hes 1 % vahvempi kuin vuonna 2001 keskimäärin (ks. kuvio 21). Kuvioista 21 ilmenee myös Yhdysvaltain dollarin ja Japanin jenin nimellisten efektiivisten valuuttakurssi-indeksien kehitys laskettuna suhteessa kyseisten talousalueiden 12 keskeisen kauppakumppanin valuuttoihin. Yhdysvaltain dollarin nimellinen efektiivinen valuuttakurssi-indeksi laski edelleen huhtikuussa 2002 ja oli lähellä vuoden 2001 keskiarvoa. Samanaikaisesti Japanin jeniä kuvaava indeksi nousi hieman mutta pysyi selvästi alempana kuin vuonna 2001 keskimäärin.

Vaihtotase oli ylijäämäinen helmikuussa 2002

Euroalueen vaihtotaseen ylijäämä oli vuoden 2002 helmikuussa 2,1 miljardia euroa, kun se helmikuussa 2001 oli ollut 1,2 miljardia euroa. Tämä johtui pääasiassa siitä, että tavara-kaupan taseen ylijäämä kasvoi (3,3 miljardista eurosta 8,2 miljardiin euroon helmikuusta 2001 helmikuuhun 2002) ja että tuotannon tekijäkorvausten taseen alijäämä supistui hieman (0,5 miljardia euroa). Nämä muutokset kumoutuivat vain osittain sen vuoksi, että sekä tulonsiirtojen taseen että palvelutaseen alijäämät suurensivat (tulonsiirtojen taseen alijäämä 0,5 miljardista eurosta 3,6 mil-

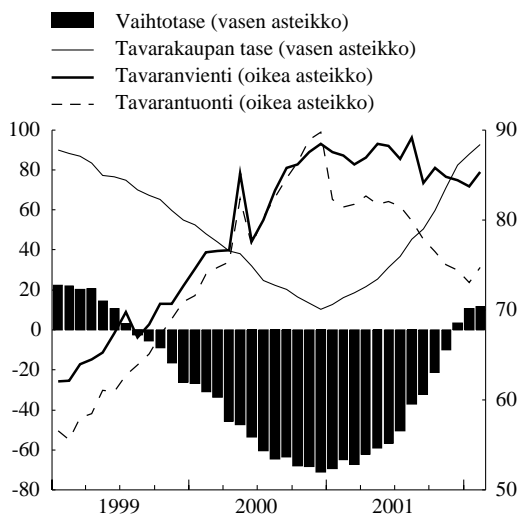
jardiin euroon, palvelutaseen alijäämä 1,1 miljardista eurosta 2,4 miljardiin euroon).

Vaihtotaseen kumulatiivinen ylijäämä tammi-helmikuussa 2002 oli 0,6 miljardia euroa, kun vaihtotase oli ollut 9,9 miljardia euroa alijäämäinen vastaavana ajankohtana vuonna 2001. Tämä selittyy sillä, että tavarakaupan taseen 0,5 miljardin euron alijäämä muuttui 10,3 miljardin euron ylijäämäksi ja että tuotannontekijäkorvausten taseen alijäämä supistui 8,1 miljardista eurosta 6,8 miljardiin euroon. Näiden yhteisvaikutus oli suurempi kuin palvelutaseen alijäämän suureneminen 3,5 miljardista eurosta 5,1 miljardiin euroon. Tulonsiirtojen taseen ylijäämä pysyi ennallaan 2,2 miljardissa eurossa. Tavarakaupan taseen muutos johtui siitä, että tuonnin arvo pieneni voimakkaammin kuin viennin arvo, missä osittain näkyi öljyn tuontihinnan merkittävä lasku tänä ajanjaksona. Vuoden 2002 kahtena ensimmäisenä kuukautena tuonnin arvo supistui 9,8 % ja viennin arvo 3,2 % edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta.

Kuvio 22.

Euroalueen vaihtotase, tavarakaupan tase sekä tavaravienti ja -tuonti

(mrd. euroa, kausivaihtelusta puhdistettuja tietoja)

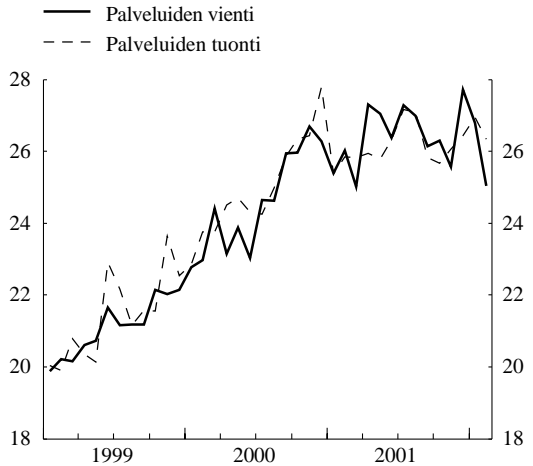
Lähde: EKP.

Huom. 12 maata käsittävän euroalueen tietoja. Taseet ovat 12 kuukauden summia. Vienti- ja tuontitiedot ovat kuukausittaisia arvoja.

Kuvio 23.

Euroalueen palveluiden vienti ja tuonti

(mrd. euroa, kausivaihtelusta puhdistettuja tietoja)

Lähde: EKP.

Kausivaihtelusta puhdistettu kuukausittainen tavaraviennin ja -tuonnin arvo kasvoi helmikuussa 2002: viennin arvo ensimmäistä kertaa sitten lokakuun 2001 ja tuonnin arvo ensimmäistä kertaa sitten kesäkuun 2001 (ks. kuvio 22). Vaikka tavarantuonnin arvon kasvu saattaa osaksi johtua öljyn hinnan hienoisesta noususta helmikuussa, tavaraviennin arvon kasvu näyttää käyvän yksiin sen kanssa, että ulkomaisen kysynnän elpymisestä tai ainakin vakautumisesta saatiin ensimmäisiä merkkejä. Yhden kuukauden tietoihin tulee kuitenkin suhtautua varauksin, ja varmojen johtopäätösten teko on edelleenkin liian aikaisista. Sekä palveluiden viennin että tuonnin kausivaihtelusta puhdistettu arvo supistui sen sijaan helmikuussa 2002 (ks. kuvio 23).

Kuviosta 24 ilmenee, että tavaraviennin ja -tuonnin arvon supistuminen viime vuonna vastaa myös euroalueen ulkopuolelta peräisin olevan tuonnin ja euroalueen ulkopuolelle suuntautuvan viennin määrän vähenemistä (tuoreimmat määrää koskevat tiedot ovat saatavissa ainoastaan vuoden 2001 loppuun saakka). Euroalueen menojen tuontipitoisten tavararyhmien, kuten kiinteiden

Taulukko 8.**Euroalueen maksutase***(mrd. euroa, kausivaihtelusta puhdistamattomia tietoja)*

	2001 Tammi-helmikuu	2001 Helmikuu	2002 Tammi-helmikuu	2001 Joulukuu	2002 Tammikuu	2002 Helmikuu
Vaihtotase	-9,9	1,2	0,6	4,4	-1,5	2,1
Tulot	275,5	135,1	266,0	145,6	137,7	128,3
Menot	285,4	133,9	265,4	141,3	139,2	126,2
Tavarat	-0,5	3,3	10,3	12,0	2,1	8,2
Vienti	162,1	82,3	156,9	82,0	76,3	80,6
Tuonti	162,6	78,9	146,6	70,0	74,2	72,4
Palvelut	-3,5	-1,1	-5,1	0,1	-2,7	-2,4
Vienti	44,8	22,4	45,2	28,0	23,6	21,6
Tuonti	48,3	23,5	50,3	27,9	26,3	24,0
Tuotannontekijäkorvaukset	-8,1	-0,6	-6,8	-1,5	-6,7	-0,1
Tulonsiirrot	2,2	-0,5	2,2	-6,2	5,8	-3,6
Pääomansiirrot	2,8	1,5	2,8	0,6	2,5	0,2
Rahoitustase	10,0	7,7	-31,8	4,0	-37,6	5,8
Suorat sijoitukset	-7,4	2,4	-5,6	2,0	4,3	-9,9
Ulkomaille	-32,3	-15,0	-24,8	-22,0	-4,8	-20,0
Oma pääoma ja uudelleen sijoitetut voitot	-13,4	-1,9	-11,2	-10,0	-6,3	-4,9
Muu pääoma, lähinnä konsernien sisäiset lainat	-18,9	-13,1	-13,6	-12,1	1,5	-15,1
Euroalueelle	24,9	17,4	19,3	24,0	9,2	10,1
Oma pääoma ja uudelleen sijoitetut voitot	20,4	15,3	9,7	14,6	6,5	3,1
Muu pääoma, lähinnä konsernien sisäiset lainat	4,5	2,1	9,6	9,4	2,6	6,9
Arvopaperisijoitukset	-45,1	-2,3	-51,2	-15,4	-41,3	-9,9
Osakkeet	-21,2	-0,1	-4,5	6,3	-5,2	0,7
Saamiset	-33,4	-12,6	-20,2	-6,3	-14,0	-6,1
Velat	12,1	12,5	15,7	12,5	8,9	6,8
Velkapaperit	-23,9	-2,2	-46,7	-21,7	-36,1	-10,5
Saamiset	-32,8	-16,6	-20,1	-4,4	-15,0	-5,1
Velat	8,9	14,4	-26,6	-17,2	-21,2	-5,4
Lisätieto: Suorat sijoitukset ja arvopaperisijoitukset yhteensä	-52,6	0,2	-56,7	-13,4	-36,9	-19,8
Johdannaiset	-5,3	-0,7	1,9	-1,6	0,6	1,3
Muut sijoitukset	61,0	3,8	25,7	13,1	4,0	21,7
Valuuttavaranto	6,8	4,5	-2,8	5,9	-5,3	2,5
Virheelliset ja tunnistamattomat erät	-2,9	-10,4	28,4	-9,0	36,5	-8,1

Lähde: EKP.

Huom. Pyörästysten vuoksi yhteenlaskut eivät välttämättä täsmää. Rahoitustaseessa positiivinen luku osoittaa pääoman tuontia ja negatiivinen luku sen vientiä. Valuuttavarannossa negatiivinen luku osoittaa valuuttavarannon lisäystä ja positiivinen luku sen vähennystä. Vuoden 2001 kolmannen ja viimeisen neljänneksen lukuihin tehdyt tarkistukset on selostettu EKP:n helmikuussa 2002 julkaisemassa maksutasetiedotteessa. Yksityiskohtaisia taulukoita 12 maata käsittävän euroalueen maksutaseesta on EKP:n WWW-sivustossa.

investointien ja varastoinvestointien, supistuminen näyttäisi osittain selittävän euroalueen ulkopuolelta peräisin olevan tuonnin määrän merkittävää pienenemistä viime vuoden lopulla. Vientin määrän kehityksessä taas näkyy lähinnä se, että ulkomaisen kysynnän väheneminen jatkui.

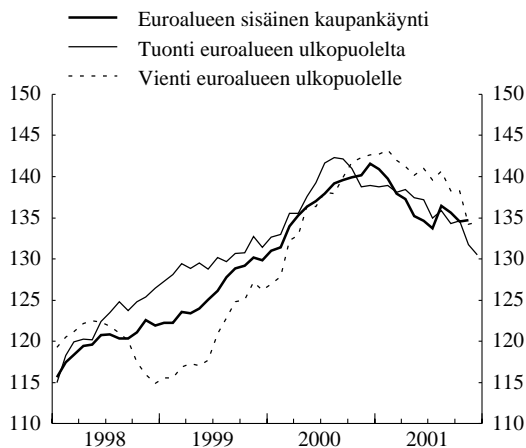
Siitä huolimatta, että euroalueen kotimainen kysyntä supistui viime vuonna, euroalueen sisäisen viennin määrä näyttää kehittyneen hieman paremmin kuin euroalueen ulkopuolelle suuntautuvan viennin määrä vuoden 2001 toisella puoliskolla.

Kuvio 24.

Euroalueen kaupankäynti alueen sisällä ja ulkopuolisten maiden kanssa: määrän tarkastelu¹⁾

(1995 = 100, kausivaihtelusta puhdistettuja tietoja, kolmen kuukauden liukuva keskiarvo)

Lähteet: Eurostatin ja Eurostatin tilastoihin perustuvat EKP:n laskelmat.

1) Kaikki tiedot ovat 12 maata käsittävän euroalueen tietoja (arvioitu käyttämällä 11 euromaan yksikköarvoindeksejä). Tuoreimmat havainnot euroalueen kaupankäynnistä ulkopuolisten maiden kanssa ovat joulukuulta 2001 ja alueen sisäisestä kaupasta marraskuulta 2001.

Pääomaa vietiin helmikuussa 2002 nettomääräisesti sekä suorina sijoituksina että arvopaperisijoituksina

Pääomaa vietiin euroalueelta helmikuussa 2002 suorina sijoituksina ja arvopaperisijoituksina nettomääräisesti yhteensä 19,8 miljardin euron arvosta, eli sekä suoriin sijoituksiin että arvopaperisijoituksiin liittyvä pääoman nettovienti oli 9,9 miljardia euroa (ks. taulukko 8).

Euroalueen rahoitustaseen tärkeimpiin tekijöihin kuului helmikuussa se, että nettomääräisesti pääomaa vietiin suorina sijoituksina ensimmäistä kertaa viiteen kuukauteen. Tämä pääoman nettovienti johtuu kuitenkin pääasiassa ulkomaille

tehtyjen suorien sijoitusten erästä ”Muu pääoma, lähinnä konsernien sisäiset lainat”, jossa näkyy 15,1 miljardin euron suuruinen pääoman nettovienti. Tämä erä yleensä ilmentää kertaluonteisia transaktioita ja on aikaisemmin vaihdellut merkittävästi. Sitä vastoin pääoman nettotuonti euroalueen ulkopuolisten sijoittajien suorina sijoituksina näkyi sekä oman pääoman ehtoisissa sijoituksissa (3,1 miljardia euroa) että erässä ”Muu pääoma, lähinnä konsernien sisäiset lainat” (6,9 miljardia euroa).

Arvopaperisijoitukset kehittyivät helmikuussa 2002 suureksi osaksi samoin kuin aiempina kuukausinakin. Pääoman nettovienti arvopaperisijoituksina johtui velkapapereihin liittyvästä pääoman nettoviennistä (10,5 miljardia euroa), kun taas osakesijoitukset olivat lähes tasapainossa. Rahamarkkinapapereihin liittyvä 9,6 miljardin euron suuruinen pääoman nettovienti muodosti suurimman osan velkapapereihin liittyvästä pääoman nettoviennistä helmikuussa 2002. Sitä vastoin joukkolainoihin liittyvät nettopääomavirrat olivat lähes tasapainossa: pääomaa vietiin nettomääräisesti vain vähän eli 1,0 miljardia euroa. Arvopaperisijoitusten yhtenä huomattava piirteenä helmikuussa 2002 oli se, että euroalueen sijoittajat myivät jonkin verran ulkomaisia joukkolainoja. Tässä ulkomaisten joukkolainojen erässä kirjattiin pääoman nettotuontia ainoastaan toisen kerran sitten vuoden 2001 alun.

Pääoman yhteenlaskettu nettovienti suorina sijoituksina ja arvopaperisijoituksina vuoden 2002 kahtena ensimmäisenä kuukautena (56,7 miljardia euroa) vastaa suurin piirtein vuoden 2001 vastaavan ajankohdan lukuja (52,6 miljardia euroa). Pääoman nettovienti arvopaperisijoituksina (51,2 miljardia euroa) – liittyy osittain euroalueen velkapapereiden myynteihin, koska pääoman nettovienti osakesijoituksina pysyi vähäisenä – selittää suureksi osaksi rahoitustaseen kehitystä tammi-helmikuussa 2002.

EKP:n likviditeetin hallinta

EKP:n likviditeetin hallinnalla eli avomarkkinaoperaatioissa jaettavaa likviditeettiä koskevilla päätöksillä on keskeinen asema euroalueen rahapolitiikan toteuttamisessa. Tämä artikkeli kuvaa EKP:n likviditeetin hallintaa kolmena ensimmäisenä eurovuotena keskittyen tarkastelemaan sekä likviditeetin kysyntää että tarjontaa. Eurojärjestelmän rahapolitiikan välineistä viikoittaiset perusrahoitusoperaatiot ovat likviditeetin hallinnan tärkein väline. Tässä artikkelissa selitetään, miten EKP arvioi luottolaitosten likviditeettitarpeet ja miten ne muodostavat perustan EKP:n likviditeetinjakopäätöksille perusrahoitusoperaatioissa. Artikkelissa esitetään myös, että kaiken kaikkiaan EKP:n likviditeetin hallinta on helpottanut likviditeetin tasaista tarjontaa ja yleisesti ottaen onnistunut pitämään lyhyet rahamarkkinakorot lähellä perusrahoitusoperaatioiden korkoa.

I Johdanto

Keskuspankin likviditeetin hallinta käsittää pankkijärjestelmän likviditeettitarpeiden arvioimisen ja tarvittavan likviditeetin lisäämisen tai vähentämisen avomarkkinaoperaatioiden avulla. Euroalueen luottolaitosten likviditeettitarpeet johtuvat lähinnä kahdesta tekijästä. Ensinnäkin EKP asettaa vähimmäisvarantovelvoitteen euroalueen luottolaitoksille. Toiseksi ns. riippumattomat tekijät, kuten esimerkiksi liikkeessä olevat setelit ja valtion talletukset keskuspankeissa, aiheuttavat likviditeettitarpeita.

Jotta EKP:n likviditeetin hallintaa voitaisiin pitää osana laajempaa rahapolitiikan toteuttamista, on tarkoituksenmukaista erottaa rahapolitiikan strategia rahapolitiikan ohjausjärjestelmästä. Rahapolitiikan strategiassa kuvataan, miten taloutta koskevat olennaiset tiedot jäsennetään rahapoliittisten päätösten tueksi. Näiden päätösten tuloksena syntyy tietty lyhyiden korkojen taso, joka katsotaan sopivaksi EKP:n perimmäisen tavoitteen eli hintavakauden saavuttamisen kannalta. Ohjausjärjestelmä koostuu sen sijaan välineistä ja menettelytavoista, joilla eurojärjestelmä toteuttaa käytännössä rahapoliittisia päätöksiä eli joilla se ohjaa lyhyitä markkinakorkoja. Tarkasti ottaen korkojen haluttu taso viestitään rahoitusmarkkinoille perusrahoitusoperaatioiden ja maksuvalmiusjärjestelmän korkojen välityksellä. Toistaiseksi halutusta korkotasosta viestivänä korkona perusrahoitusoperaatioissa on ollut joko vaihtuvakorkoisten huutokauppojen mini-

mitarjouskorko tai kiinteäkorkoisten huutokauppojen korko. Näiden korkojen asettaminen ei kuitenkaan yksistään riitä siihen, että lyhyet markkinakorot tosiasiallisesti asettuisivat perusrahoitusoperaatioiden koron mukaisiksi. Tämä täytyy varmistaa myös EKP:n likviditeetin hallinnan keinoin eli perusrahoitusoperaatioissa ja muilla avomarkkinaoperaatioilla jaettavaa likviditeetillä.

Kuukausikatsauksen aiemmissa artikkeleissa ja kehikoissa on jo kerrottu likviditeetin hallinnan joistakin yleispiirteistä ja sen merkityksestä eurojärjestelmän ohjausjärjestelmässä,¹ mutta tässä artikkelissa näitä asioita tarkastellaan yksityiskohtaisemmin ja monipuolisemmin. Erityisesti selvitetään niitä tekijöitä, jotka vaikuttavat pankkijärjestelmän likviditeettitarpeisiin, ja sitä, miten normiallokaatio – likviditeetin jakoa koskevan päätöksen tärkeä osatekijä – johdetaan näistä likviditeettitarpeista.

¹ Ks. Kuukausikatsauksen artikkelit ”Eurojärjestelmän toimintakehikko: kuvaus ja ensimmäinen arviointi”, toukokuu 1999, ”Siirtyminen vaihtuvakorkoisina huutokauppoina toteutettaviin perusrahoitusoperaatioihin”, heinäkuu 2000, ja heinäkuun 2001 Kuukausikatsauksen kehikko ”Euroalueen pankkijärjestelmän likviditeettiin vaikuttavat riippumattomat tekijät ja likviditeettitarpeita koskevien EKP:n ennusteiden käyttö”. Lisätietoja ohjausjärjestelmästä saa myös asiakirjasta ”Yhteinen rahapolitiikka euroalueella: Yleisasiakirja eurojärjestelmän rahapolitiikan välineistä ja menettelyistä” (ns. GD-raportti), huhtikuu 2002, ja kirjasta ”EKP:n rahapolitiikka”, 2001.

2 Yleiskatsaus likviditeetin kysynnästä ja tarjonnasta

Likviditeetin kysyntää ja tarjontaa ja yleisemmin eurojärjestelmän rahapoliittisten operaatioiden ja euroalueen luottolaitosten välistä vuorovai-
kutusta voidaan havainnollistaa viikoittain julkais-
tavan eurojärjestelmän konsolidoidun taseen
avulla. Tämän artikkelin analyysin pohjana ole-
vassa, taulukossa I esitetystä yksinkertaistetussa
taseessa luottolaitosten käytössä oleva likvi-
diteetti näkyy kohdasta ”Sekkitilit – ml. vähim-
mäisvarantotalletukset (L2.1)”. Muut erät voi-
daan luokitella kahteen pääluokkaan eli riippu-
mattomat tekijät ja rahapolitiikan välineet. Erä
”Ulkomaiset nettosaamiset (A1+A2+A3–L7–
L8–L9)” vastaavaa-puolella ja erät ”Liikkeessä
olevat setelit (L1)”, ”Valtion talletukset (L5.1)”
ja ”Muut riippumattomat tekijät, netto” (joka on
sekalaisten erien yhteisnimitys) vastattavaa-puo-
lella kuuluvat riippumattomiin tekijöihin. Niitä
kutsutaan riippumattomiksi tekijöiksi, koska ne
eivät yleensä ole EKP:n kontrolloitavissa. Tämä
johtuu siitä, että ne joko määräytyvät yleisön käyt-
tämisen perusteella, kuten liikkeessä olevien
setelien tapauksessa, tai että niiden syynä ovat
institutionaaliset järjestelyt, joihin EKP ei voi lik-
viditeetin hallinnallaan vaikuttaa, kuten valtion tal-
letukset joidenkin keskuspankkien tileillä. Sitä vas-
toin taseen jäljellä olevat erät (A5.1, A5.2, A5.5 ja
L2.2) liittyvät rahapolitiikan välineisiin.

Koska riippumattomien tekijöiden summa on
eurojärjestelmän taseen vastattavaa-puolella
suurempi kuin vastaavaa-puolella, pankkijärjestel-
mällä on likviditeettivaje eurojärjestelmään näh-
den. Tämä tarkoittaa, että pankkijärjestelmässä on
likviditeetin kysyntää tai tarvetta, joka EKP:n on
tydytettävä rahapolitiikan välineistöllään. Kun sek-
kitilitalletuksia pidetään tasapainottavana eränä, ta-
seen vastaavaa-puolen minkä tahansa erän kasvu
on ”likviditeettiä lisäävä” eli toisin sanoen muiden
tekijöiden pysyessä muuttumattomina se lisää
pankkijärjestelmän käytössä olevaa likviditeettiä.
Sitä vastoin vastattavaa-puolen minkä tahansa
muun erän kuin sekkitilitalletusten kasvu vähentää
pankkijärjestelmän likviditeettiä. Kolmena ensim-
mäisenä eurovuotena riippumattomien tekijöiden
osuus on keskimäärin ollut 45,0 % pankkijärjestel-
män koko likviditeettitarpeesta (ks. kuvio 1).

Toinen keskeinen likviditeettitarpeita luova te-
kijä ovat eurojärjestelmän luottolaitoksille aset-
tamat vähimmäisvarantovelvoitteet. Lähinnä näi-
den velvoitteiden vuoksi luottolaitosten sekki-
tilitalletukset eurojärjestelmässä ovat suhteelli-
sen suuret. Vähimmäisvarannot, joiden koko on
2 % luottolaitosten taseen tietyistä lyhytaikaisis-
ta veloista, ovat keskimäärin kattaneet 54,3 %
luottolaitosten likviditeettitarpeista.

Taulukko I.

Eurojärjestelmän yksinkertaistettu tase (1.3.2002)

(mrd. euroa; viittaukset eurojärjestelmän viikkotaseen eriin suluissa)

Vastaavaa		Vastattavaa	
Pankkijärjestelmän likviditeettiin vaikuttavat riippumattomat tekijät		Pankkijärjestelmän likviditeettiin vaikuttavat riippumattomat tekijät	
Ulkomaiset nettosaamiset (A1+A2+A3–L7–L8–L9)	387,1	Liikkeessä olevat setelit (L1)	285,8
		Valtion talletukset (L5.1)	57,2
		Muut riippumattomat tekijät, netto	92,1
			435,1
		Sekkitilit – ml. vähimmäisvarantotalletukset (L2.1)	134,9
Rahapolitiikan välineet		Rahapolitiikan välineet	
Perusrahoitusoperaatiot (A5.1)	123,0	Talletusmahdollisuus (L2.2)	0,1
Pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot (A5.2)	60,0		
Maksuvalmiusluotto (A5.5)	0,0		
	570,1		570,1

Lisäksi hyvin pientä, vaikkakin tärkeää osaa sekkitilitalletuksista ei käytetä vähimmäisvarantovelvoitteiden täyttämiseen. Näitä talletuksia kutsutaan ns. varantovelvoitteen ylittäviksi talletuksiksi.² Ne ovat sellaisten luottolaitosten sekkitilitalletuksia, jotka ovat jo täyttäneet varantovelvoitteensa tai joiden ei tarvitse täyttää velvoitetta, koska ne ovat niin pieniä, että saavat katsoa hyväkseen 100 000 euron könttäsummavähennyksen. Päinvastoin kuin vähimmäisvarantotalletuksille näille varantovelvoitteen ylittävillä talletuksilla ei makseta korkoa. Varantovelvoitteen ylittävien talletusten osuus kaikista likviditeettitarpeista on ollut noin 0,4 % kolmena ensimmäisenä eurovuotena.

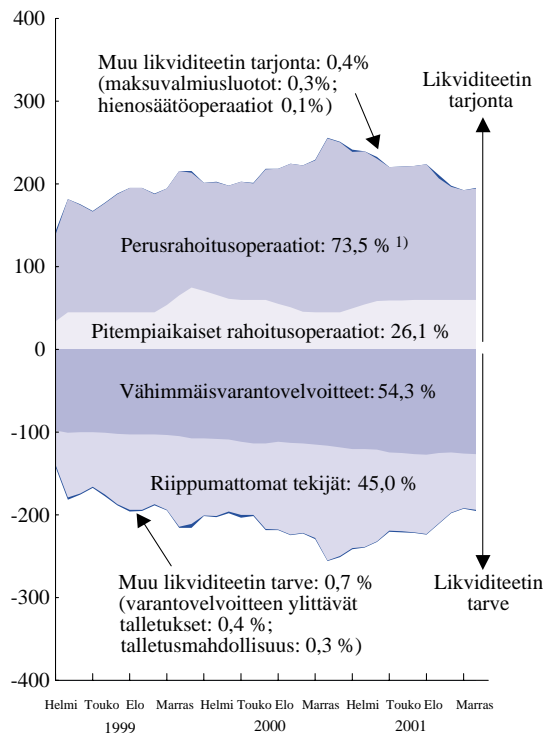
Eurojärjestelmä lisää likviditeettiä pankkijärjestelmään säännöllisesti kattaakseen edellä mainitusta kolmesta syystä johtuvat likviditeettitarpeet. Suurin osa eli keskimäärin 73,5 % luottolaitosten likviditeettitarpeista on katettu säännöllisillä perusrahoitusoperaatioilla, jotka muodostavat taseen erän A5.1. Näillä operaatioilla on keskeinen asema pyrittäessä ohjaamaan lyhyitä korkoja, säätelämään markkinoiden likviditeettitilannetta ja viestimään rahapolitiikan virityksestä. Ne ovat likviditeettiä lisääviä käänteisoperaatioita, joiden maturiteetti on kaksi viikkoa ja jotka toteutetaan viikoittaisina huutokaupoina. Näiden huutokauppojen minimitarjouskorolla viestitään tällä hetkellä eurojärjestelmän rahapolitiikan virityksestä. Ennen vaihtuvakorkoisen huutokaupan käyttöönottoa kesäkuussa 2000 rahapolitiikan virityksestä viestittiin kiinteäkorkoisten huutokauppojen korolla.

Säännöllisenä rahoituslähteenä pankkijärjestelmälle ovat myös pitempiäaikaiset rahoitusoperaatiot eli taseen erä A5.2. Näitä operaatioita tehdään kuukausittain, ja niiden maturiteetti on kolme kuukautta. EKP:n neuvosto määrää kuitenkin edeltä käsin, miten suuri pitempiäaikaisissa rahoitusoperaatioissa jaettava likviditeetin määrä on, ja sen vuoksi nämä operaatiot eivät ole yhtä merkittävä osa EKP:n likviditeetinhalintaa. Tällä hetkellä tavoitteena on, että pitempiäaikaiset rahoitusoperaatiot kattaisivat luottolaitosten likviditeettitarpeista noin neljänneksen, mikä on lähellä vuosina 1999–2001 toteutunutta 26,1 prosentin osuutta. Lisäksi suunnilleen 0,1 % likviditeettitarpeista on katettu hienosäätöope-

Kuvio 1.

Pankkijärjestelmän likviditeettiin vaikuttavat eurojärjestelmän taseen pääerät

(keskiarvo pitoajanjaksoa kohti miljardeina euroina)

Lähde: EKP.

¹ Sisältää touko- ja joulukuussa 2001 toteutetut ylimääräiset, viikon pituiset operaatiot.

raatioilla. Nämä ovat pääasiassa liittyneet poikkeuksellisiin tapahtumiin, kuten vuosituuhannen vaihtumiseen ja vuoden 2001 syyskuun 11. päivän terrori-iskuihin.

Pankkijärjestelmän likviditeettitilanteen muut tasapainottomuudet voidaan poistaa käyttämällä hyväksi maksuvalmiusjärjestelmää, toisin sanoen joko maksuvalmiusluottoa tai talletusmahdollisuutta (taseen erät A5.5 ja L2.2). Vastapuolet voivat tarvittaessa käyttää maksuvalmiusjär-

² Joissakin eurojärjestelmän ulkopuolisissa keskuspankeissa varantovelvoitteen ylittävät talletukset tarkoittavat kaikkia keskuspankkitalletuksia, joita pankeilla saattaa olla vaadittavien vähimmäisvarantovelvoitteiden lisäksi. Eurojärjestelmässä pankit voivat kuitenkin käyttää tällaisia talletuksia varten maksuvalmiusjärjestelmän talletusmahdollisuutta, jota joillakin muilla keskuspankeilla ei ole käytössä. Sen vuoksi on tärkeää huomata, että varantovelvoitteen ylittävillä talletuksilla on eurojärjestelmässä paljon suppeampi merkitys kuin joissakin muissa keskuspankeissa.

jestelmää kunakin TARGETin aukiolopäivänä saadakseen rahaa riittävää vakuutta vastaan (maksuvalmiusluotto) tai tallettaakseen varoja (talletusmahdollisuus); kummassakin tapauksessa maturiteetti on yön yli. Lisäksi maksuvalmiusjärjestelmä viestii rahapolitiikan virityksestä, koska siinä asetetaan yön yli -koron liikkeille ylä- ja alaraja eli ns. korkoputki. Korkoputki on ollut

perusrahoitusoperaation koron ympärillä symmetrinen 9.4.1999 lähtien. Keskimäärin vain noin 0,3 % EKP:n tarjoamasta likviditeetistä on sijoitettu talletusmahdollisuutta käyttäen ja vastaava määrä koko likviditeettitarpeesta on katettu maksuvalmiusluotoilla. Näin ollen keskimääräisesti maksuvalmiusjärjestelmän kautta tarjotun nettolikviditeetin määrä on ollut nolla.

3 Euroalueen luottolaitosten likviditeettitarpeet

Sovittaakseen likviditeetin tarjonnan likviditeettitarpeita vastaavaksi viikoittaisten perusrahoitusoperaatioiden avulla EKP tarvitsee tarkkoja ennusteita riippumattomien tekijöiden tulevasta kehityksestä sekä vähimmäisvarantovelvoitteiden ja varantovelvoitteen ylittävien talletusten keskimääräisestä suuruudesta. Tässä osassa tarkastellaan lähemmin näiden kolmen likviditeettitarpeisiin vaikuttavan tekijän piirteitä.

Riippumattomat tekijät

Riippumattomien tekijöiden lyhyen aikavälin kehitys on selvästi tärkein niistä tekijöistä, jotka aiheuttavat epävarmuutta euroalueen likviditeettitarpeiden suhteen. Lieventääkseen tämän tekijän vaikutusta vastapuolten tarjouskäyttäytymiseen EKP julkistaa aina perusrahoitusoperaatiosta ilmoittaessaan ennusteen keskimääräisistä riippumattomista tekijöistä siihen päivään saakka, joka edeltää seuraavan perusrahoitusoperaation maksujen suoritusta. Eurojärjestelmässä tehdään sisäisesti erikseen ennusteita kaikille keskeisille riippumattomille tekijöille: kansalliset keskuspankit toimittavat päivittäin ennusteet vastaavien kansallisten riippumattomien tekijöiden kehityksestä EKP:lle, joka yhdistää ne euroalueen aggregoiduksi likviditeettiennusteeksi. Kuviossa 2 on lyhyt yhteenveto eurojärjestelmän päivittäisten ennusteiden laadusta kolmella eri aikahorisontilla: ennuste samalle päivälle, viisi päivää eteenpäin ja kymmenen päivää eteenpäin. Kuvioista ilmenevät toteutuneiden muutosten ja ennustevirheiden keskiarvot sekä riippumatto-

mien tekijöiden yhteismäärän että yksittäisten riippumattomien tekijöiden suhteen. Tarkastelussa on mukana kolme riippumatonta tekijää: valtion talletukset, liikkeessä olevat setelit ja muut tekijät (netto), jotka tässä määritellään muina riippumattomina tekijöinä vähennettynä ulkomaisilla nettosaamisilla (ks. taulukko 1).

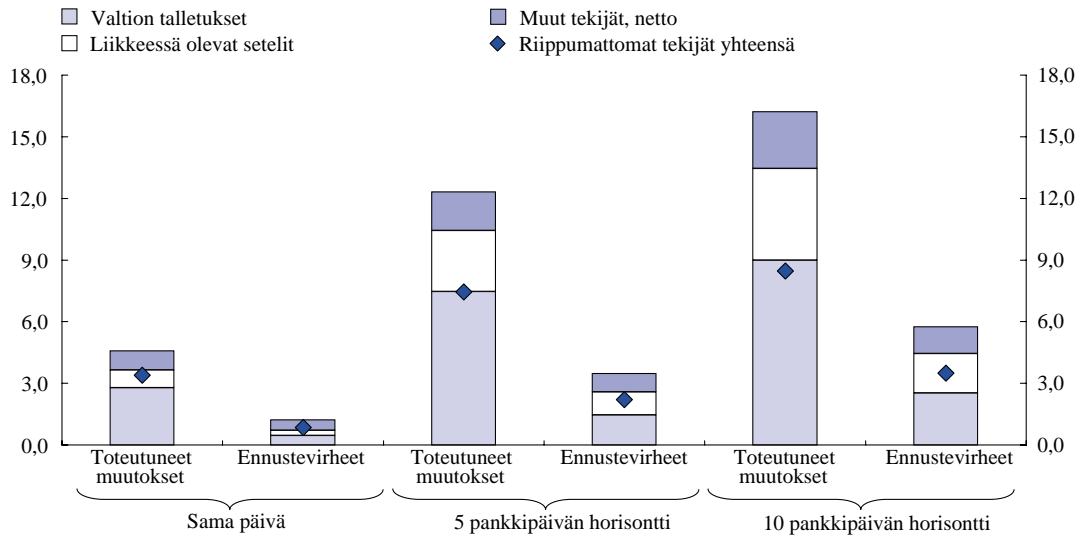
Riippumattomien tekijöiden yhteismäärän keskimääräinen muutos ja keskimääräinen ennustevirhe ovat pienemmät kuin yksittäisten tekijöiden keskiarvojen summa. Tämä johtuu nettoutuksesta, koska siinä toisen tekijän negatiiviset muutokset voivat kumota toisen tekijän positiiviset muutokset.

Kuten seuraavassa osassa selostetaan yksityiskohtaisemmin, viiden pankkipäivän päähän ulottuvat ennusteajanjaksot ovat EKP:n likviditeetin jakoa koskevissa päätöksissä yleensä tärkeimmät. Tammi-marraskuussa 2001 kaikkien riippumattomien tekijöiden yhteismäärää koskevat keskimääräiset ennustevirheet ovat saman päivän ennusteissa noin 0,8 miljardia euroa ja viiden pankkipäivän päähän ulottuvalla ajanjaksolla noin 2,2 miljardia euroa. Tämä merkitsee, että virheiden osuus riippumattomien tekijöiden keskimääräisistä toteutuneista muutoksista on vastaavilla ajanjaksoilla 25 % ja 30 % (toteutuneet muutokset 3,4 ja 7,5 miljardia euroa). Eurojärjestelmän kyky ennustaa yli 70 % kaikkien riippumattomien tekijöiden muutoksista lyhyillä ajanjaksoilla johtuu ensisijaisesti siitä, että sillä on yksityiskohtaista tietoa omista rahoitustransaktioistaan ja – mikä on tätäkin tärkeämpää – julkisen sekto-

Kuvio 2.

Keskimääräiset toteutuneet muutokset ja yksittäisiä ja kaikkia riippumattomia tekijöitä koskevat keskimääräiset ennustevirheet tammi-marraskuussa 2001

(keskiarvot miljardeina euroina)

Lähde: EKP.

rin rahoitustransaktioista. Erityisesti Italiassa, mutta myös Ranskassa, Kreikassa ja Espanjassa, nämä transaktiot vaikuttavat valtion talletuksiin keskuspankissa, jotka ovat myös koko eurojärjestelmän tasolla selvästi vaihtelevin riippumaton tekijä (ks. kuvio 2). Vaikka kansalliset keskuspankit pystyvät ennustamaan oikein noin 80 % valtion talletusten muutoksista lyhyillä ajanjaksoilla, valtion talletukset ovat yhä ennustevirheiden tärkein syy. Lisäksi liikkeessä oleviin seteleihin liittyvät ennustevirheet ovat käteiseuron käyttöönoton vuoksi olleet epätavallisen suuria vuoden 2001 toisella puoliskolla ja erityisesti vuoden 2002 alussa.

Vähimmäisvarantovelvoitteet

Vähimmäisvarantovelvoitteiden suuruus voidaan arvioida erittäin tarkasti kunkin pitoajanjakson alussa. Varantopohja, jonka perusteella varantovelvoite lasketaan, määräytyy EKP:n raha- ja pankkitilastojen pohjalta (joita käytetään myös M3:n laskemiseen). Ensimmäinen arvio varantovelvoitteista julkistetaan tavallisesti muutaman päivän kuluttua kunkin pitoajanjakson alkamisesta, välittömästi M3:n julkistamisen jälkeen.

Eurojärjestelmän vähimmäisvarantojärjestelmällä, jonka keskeisimpiä ominaisuuksia on keskiarvoistamismekanismi, pyritään ensisijaisesti vakauttamaan rahamarkkinakorkoja ja lisäämään pankkijärjestelmän rakenteellista keskuspankkirahoituksen tarvetta. Keskiarvoistaminen tarkoittaa sitä, että vastapuolten vähimmäisvarantotalletukset lasketaan keskiarvona koko yhden kuukauden pituiselta pitoajanjaksolta eikä kultakin päivästä erikseen. Koska euroalueen varantovelvoitteet ovat riittävän suuret, tämä on merkinnyt sitä, että riippumattomista tekijöistä johtuvat tilapäiset likviditeettihäiriöt eivät yleensä aiheuttaneet merkittäviä muutoksia yön yli -korkossa. Toisin sanoen vastapuolet ovat olleet useimmiten halukkaita kompensoimaan suuret (pienet) sekkilitalletukset tiettyinä päivinä vastaavasti pienemmillä (suuremmilla) talletuksilla seuraavina päivinä ilman, että sillä olisi ollut vaikutusta yön yli -rahan hintaan. Näin ollen ainoastaan silloin, kun markkinaosapuolet ovat odottaneet, että koko pitoajanjakson osalta kertyy likviditeettiepätasapainoa eli likviditeetin tarjonnan ja likviditeettitarpeiden välistä epäsuhdetta, vaikutus yön yli -korkoon on ollut huomattava. Erityisesti pitoajanjakson viimeisen perusrahoitusoperaation jälkeen, mutta myös silloin, kun

Kuvio 3.

Keskimääräiset päivittäiset varantovelvoitteen ylittävät talletukset pitoajanjaksoa kohti

(päivittäiset keskiarvot pitoajanjaksoa kohti miljardeina euroina)

pitoajanjakson aiempiin huutokauppoihin ei ole tehty tarpeeksi tarjouksia (ns. alitarjoustilanne),³ odotukset likvideettiyli- tai alijäämän kertymisestä ja lopulta sen toteutuminen näyttävät tavallisesti aiheuttaneen merkittäviä muutoksia yön yli -korossa.

Varantovelvoitteen ylittävät talletukset

Koska varantovelvoitteen ylittävillä talletuksilla ei makseta korkoa ja koska ne voitaisiin periaatteessa siirtää maksuvalmiusjärjestelmän talletusmahdollisuuteen korollisiksi talletuksiksi tai vielä mieluummin antaa lainaksi pankkien välisillä yön yli -markkinoilla, ne merkitsevät kustannusta luottolaitoksille. Tätä kustannusta tulisi kuitenkin pitää tasapainottavana tekijänä, sillä samalla luottolaitoksille koituu hyötyä lähinnä siitä, että ne välttävät erilaisia transaktiokustannuk-

sia. Näitä ovat luottolaitosten välittömät kustannukset yön yli -markkinoilla toimimisesta tai talletusmahdollisuuden käytöstä ja kustannukset siitä, että ne hankkivat riittävän tarkat tiedot likvideettiasemastaan päivän päättyessä. Epävarmuus esimerkiksi myöhään illalla suoritettavista maksuista merkitsee kustannusta ”pidemmästä työpäivästä”, jotta voidaan varmistaa, että kaikki varantovelvoitteen ylittävät varat eurojärjestelmän sekkitileillä itse asiassa siirretään maksuvalmiusjärjestelmän talletusmahdollisuuteen. Lisäksi erityisesti pitoajanjakson lopussa varantovelvoitteen ylittäviä talletuksia voidaan pitää puskureina sellaisen riskin varalta, että vähimmäisvarantovelvoite yllättäen jää täyttämättä.

Varantovelvoitteen ylittävät talletukset ovat yleensä tavanomaista suuremmat silloin, kun pitoajanjakso päättyy viikonloppuna, mikä todennäköisesti liittyy edellä mainittuihin transaktiokustannuksiin. Kuvion 3 pilkkuviiva esittää arvioidun keskimääräisistä päivittäisistä varantovelvoitteen ylittävistä talletuksista pitoajanjaksoa kohti. Arvio on muodostettu seuraavan oletuksen perusteella. Keskimääräiset päivittäiset varantovelvoitteen ylittävät talletukset ovat 640 miljoonaa euroa pitoajanjakson päättyessä arkipäivänä, 710 miljoonaa euroa pitoajanjakson päättyessä lauantaina ja 900 miljoonaa euroa pitoajanjakson päättyessä sunnuntaina. Vaikka varantovelvoitteen ylittävät talletukset olivat hieman normaalia suuremmat vuoden 1999 alussa vastapuolten vielä kerätessä kokemuksia vähimmäisvarantojärjestelmän käytöstä, kuvioista 3 ilmenee, että tämä varsin yksinkertainen ennustamistapa näyttää tuottaneen kohtuullisen hyvän arvon.

4 Likviditeetin tarjonta

Edellisessä osassa kuvattu pankkijärjestelmän likvideettitarpeiden arviointi on keskeisessä asemassa eurojärjestelmän avomarkkinaoperaatioiden likviditeetinjakopäätöksiä tehtäessä. Kun tehdään vielä eräitä jäljempänä kuvattuja oletuksia siitä, miten likvideettitarpeet jakautuvat pitoajanjakson kuhunkin perusrahoitusoperaatioon nähden, likvideettitarpeiden perusteella

voidaan laskea niin kutsuttu normiallokaatio, jota EKP käyttää perustana tehdessään varsinaista likviditeetin jakoa koskevat päätökset. EKP:n on toi-

³ Alitarjoustilanne liittyy perusrahoitusoperaatioihin, joissa eurojärjestelmä ei ole saanut riittävästi tarjouksia jakaakseen likvideettiä osassa 4 määritellyn normiallokaation mukaisesti. Vastaavasti ylitarjoustilanne liittyy perusrahoitusoperaatioihin, joissa annetut tarjoukset ovat suhteettoman suuria.

sinaan kuitenkin otettava huomioon muitakin seikkoja, kuten vastapuolten tarjouskäyttäytymisen perusrahoitusoperaatioissa, lyhyiden rahamarkkinakorkojen ja perusrahoitusoperaatioiden koron välinen ero sekä eräät poikkeukselliset tekijät, joiden vaikutuksesta likviditeettitarpeita koskeviin ennusteisiin voi liittyä epätavallisen paljon epävarmuutta. Tällaisia tekijöitä ovat olleet mm. vuosituhannen vaihtuminen ja käteis-euron käyttöönotto.

Normiallokaatiassa otetaan huomioon riippumattomiin tekijöihin ja vähimmäisvarantovelvoitteeseen perustuvat likviditeettitarpeet siten, että varantovelvoitteet täytetään kaiken kaikkiaan tasaisesti pitoajanjakson kuluessa. Vaikka velvoitteet voitaisiin täyttää muullakin tavoin, niiden täyttäminen tasaisesti on houkuttelevin vaihtoehto, sillä silloin varantojen puskurivaikutus odottamattomia likviditeettihäiriöitä vastaan on yleensä tehokkaampi. Jos vastapuolten tileillä on joinakin päivinä liian vähän varantotalletuksia, nämä varat eivät välttämättä riitä puskuriksi odottamattomiin maksuihin, joita saattaa ilmetä niin myöhään, ettei niitä pystytä kattamaan rahamarkkinoilla. Lisäksi riskiä karttavat luottolaitokset saattavat mieluiten jakaa varantotalletukset tasaisesti koko pitoajanjaksolle likvidiys- ja korkoriskin minimoimiseksi. Täyttämällä velvoitteet tasaisesti voidaan lisäksi useimmissa tapauksissa käyttää mahdollisimman tehokkaasti kunakin perusrahoitusoperaation likviditeettitarjon-takapasiteetti.

Likviditeettitarpeeseen pitoajanjakson kunakin päivänä vaikuttaa myös se, onko varantovelvoite täytetty aivan tasaisesti jakson edellisinä päivinä vai ei. Likviditeettilyijäämää tai -vajetta saattaa kertyä esimerkiksi siksi, että riippumattomia tekijöitä koskevissa ennusteissa on virheitä, tai sitä voi kertyä erityisesti pitoajanjakson ensimmäisinä päivinä ennen ensimmäisen perusrahoitusoperaation maksujen suorituspäivää, koska noiden päivien likviditeettitarpeita ei yleensä oteta huomioon edellisessä likviditeetin jakoa koskevassa päätöksessä (ks. alempana). Laskiessaan normiallokaatiota EKP ottaa yleensä huomioon kuluvan pitoajanjakson alusta kertyneen likviditeettilyi- tai alijäämän, jotta tasapainoinen likviditeettitilanne saavutettaisiin ja varantovelvoitteet pystyttäisiin taas täyttämään tasaisesti.

Varantovelvoitteen ylittävistä talletuksista aiheutuvia likviditeettitarpeita on vaikea kohdistaa johonkin tiettyyn pitoajanjakson päivään. Jos vastapuolet pitäisivät pitoajanjakson jokaisena päivänä tilillään varantovelvoitteen ylittäviä talletuksia likviditeettipuskurina, vastapuolten niistä johduvat likviditeettitarpeet pysyisivät samansuuruisina koko pitoajanjakson ajan. Jos taas varantovelvoitteen ylittäviä talletuksia syntyy vain silloin, kun vastapuolet ovat jo täyttäneet pitoajanjakson varantovelvoitteensa, aiheuttavat nämä talletukset huomattavia likviditeettitarpeita vain pitoajanjakson viimeisinä päivinä, kun todennäköisyys siitä, että varantovelvoite on todella täyttynyt, kasvaa. Yksinkertaisuuden vuoksi EKP on normiallokaatioita laskiessaan toistaiseksi lähtenyt siitä oletuksesta, että varantovelvoitteen ylittäviä talletuksia kertyy tasaisesti koko pitoajanjakson ajan.

Ajanjakso, jonka likviditeettitarpeet lasketaan likviditeetin jaosta päätettäessä, ulottuu yleensä seuraavan perusrahoitusoperaation maksujen suorituspäivää edeltävään päivään. Tuon perusrahoitusoperaation yhteydessä EKP:llä on seuraavan kerran mahdollisuus muuttaa tarjottavan likviditeetin määrää säännöllisillä avomarkkinaoperaatioilla. Pitoajanjakson viimeisessä perusrahoitusoperaatioissa otetaan kuitenkin likviditeettitarpeita arvioitaessa huomioon vain päivät kuluva pitoajanjakson viimeiseen päivään asti.

Artikkelin liitteenä on yksityiskohtainen kaava kuviossa 4 esitettyjen normiallokaatioiden laskemiseksi keskeisten likviditeettilukujen perusteella. EKP julkistaa nämä likviditeettiluvut sähköisten markkinainformaatiojärjestelmien kautta. Keskeisiä likviditeettilukuja ovat ennuste pankkijärjestelmän yhteenlasketusta varantovelvoitteesta ja keskimääräisistä riippumattomista tekijöistä. EKP alkoi julkistaa ennusteitaan riippumattomien tekijöiden määrästä kesäkuussa 2000, jolloin siirryttiin vaihtuvakorkoisiin huutokauppoihin. Kuviossa 4 esitetyt normiallokaatiot kesäkuuta 2000 edeltävältä ajalta on laskettu EKP:n sisäisten ennusteiden perusteella. Ainoa normiallokaation laskemisessa tarvittava tieto, jota EKP ei julkista, on arvio varantovelvoitteet ylittävistä talletuksista ja, jos allokaatiota lasketaan pitoajanjakson ensimmäisinä päivinä, arvio vähimmäisvarantovelvoitteista. Varantovelvoitteet ylit-

tävien talletusten määrä voidaan kuitenkin arvioida kohtalaisen tarkasti osassa 3 esitetyn mallin perusteella. Melko hyvä arvio varantovelvoitteiden määrästä on edellisen pitoajanjakson varantovelvoite (kuviosta 1 ilmenee varantovelvoitteiden melko vakaa kehitys).

Kuviosta 4 voidaan nähdä, että jaetut likviditeettimäärät ovat yleensä olleet melko lähellä normiallokaation mukaisia määriä. Kuviosta 5 ilmenee kuitenkin, että toisinaan on ollut merkittäviäkin poikkeamia. Jos euron käyttöönottoa seuranneita kahta pitoajanjaksoa ei oteta huomioon, suurin positiivinen (eli likviditeettiä lisäävä) poikkeama ilmeni vuosituhanen vaihtumisen seurauksena perusrahoitusoperaatioissa, jonka maksut suoritettiin 30.12.1999. Suurin negatiivinen poikkeama ilmeni perusrahoitusoperaatioissa, jonka maksut suoritettiin 6.11.2001. Tuolloin EKP ei voinut jakaa normiallokaation mukaista määrää siksi, että tarjouksia ei tehty riittävästi. Kuviosta 5 ilmenee myös, että tarjousmäärien suhteettoman kasvun aikoina vuoden 1999 loppupuoliskolla ja vuoden 2000 alkupuoliskolla EKP

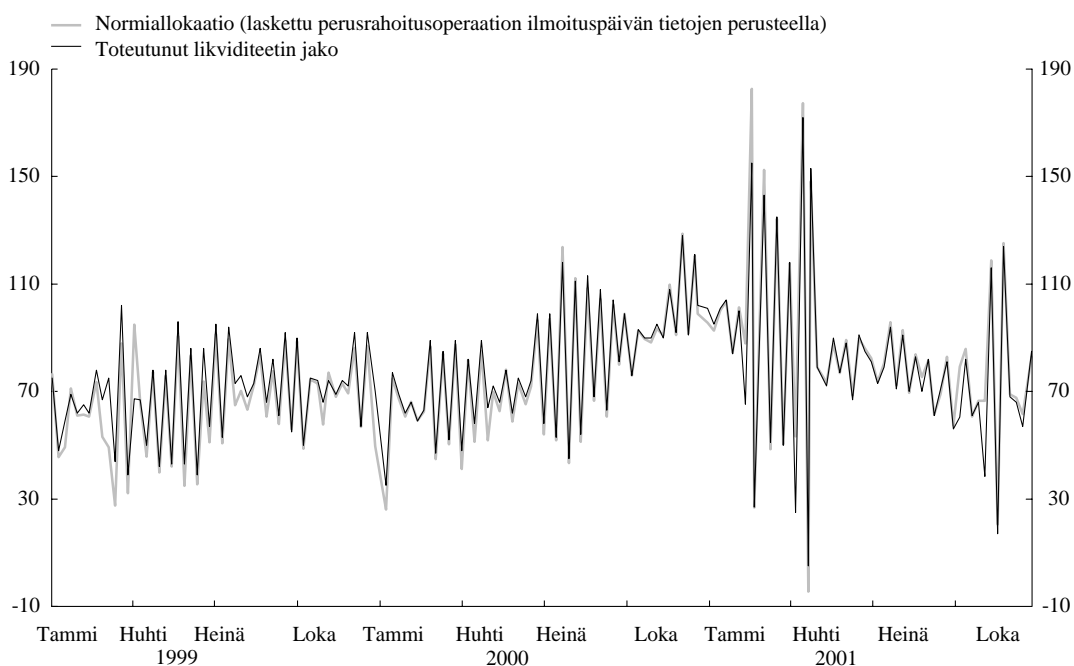
usein jakoi suhteellisen runsaasti likviditeettiä operaatioissaan ja että se on tasoittanut alitarjoustilanteista seuranneita likviditeettivajeita vain osittain lukuun ottamatta ensimmäistä kertaa, jolloin tarjouksia ei tehty riittävästi.

On myös pantava merkille, että perusrahoitusoperaation ilmoituspäivänä julkaistun riippumattomia tekijöitä koskevan ennusteen perusteella laskettu normiallokaatio (jota kuvataan liitteessä) voi poiketa hieman varsinaisesta normiallokaatiosta, jonka EKP laskee likviditeetinjakopäivänä. Tämä johtuu siitä, että EKP päivittää likviditeettiennusteensa likviditeetinjakopäivänä, joka on yleensä ilmoituspäivää seuraava päivä. Kuviosta 5 voidaan nähdä, että kun varsinainen normiallokaatio poikkeaa ilmoituspäivänä julkaistun riippumattomia tekijöitä koskevan arvion perusteella lasketusta normiallokaatiosta, pieni osa (keskimäärin noin 10 %) poikkeamasta voi johtua siitä, että EKP on päivittänyt tätä ennustetta likviditeetinjakopäivänä. Toistaiseksi EKP on julkaissut päivitetyn ennusteen perusrahoitusoperaation likviditeetinjakopäivänä vain kerran eli

Kuvio 4.

Toteutunut likviditeetin jako ja normiallokaatio¹⁾

(viikoittaisia havaintoja, mrd. euroa)

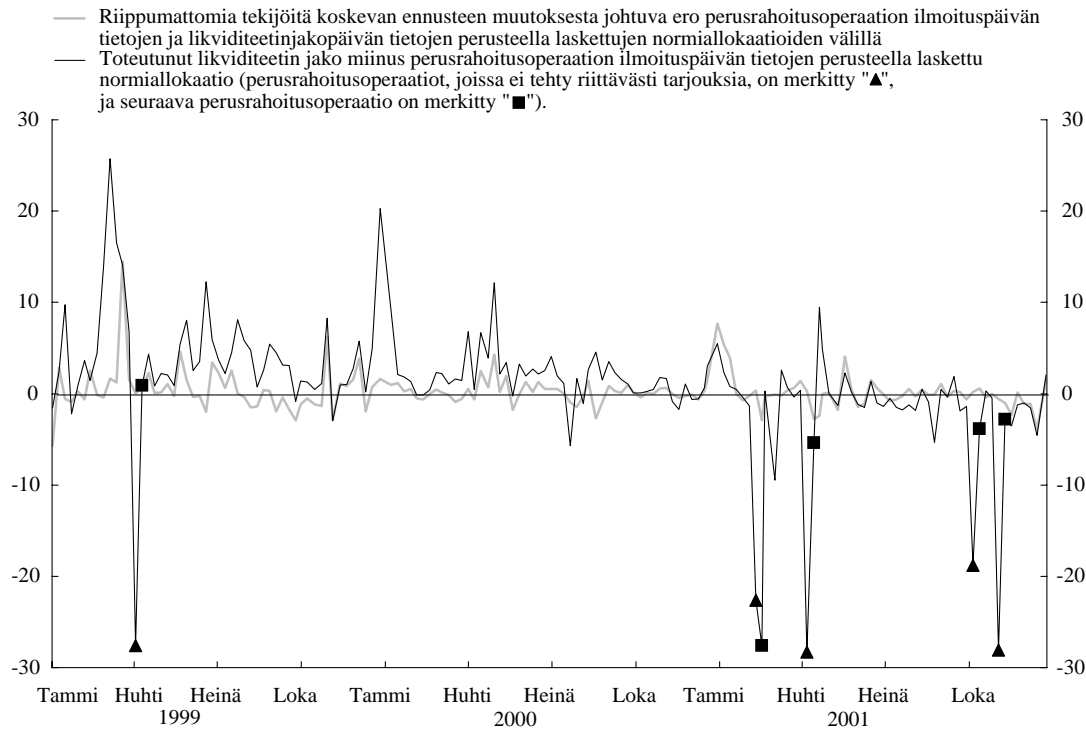
Lähde: EKP.

1) 27.4.2001 ja 27.11.2001 toteutettiin ylimääräiset, viikon pituiset operaatiot. Noiden päivien kohdalla ilmoitetut määrät tarkoittavat yhden ja kahden viikon pituisten operaatioiden summaa.

Kuvio 5.

Toteutuneen likviditeetin jaon ja normiallokaation välinen ero

(viikoittaisia havaintoja, mrd. euroa)

Lähde: EKP.

18.12.2001. Tuolloin käteiseuron käyttöönoton vaikutus liikkeessä oleviin seteleihin aiheutti sen, että uusi ennuste poikkesi merkittävästi edellisenä päivänä julkaistusta ennusteesta.

Kuukausikatsauksen lokakuun 2001 numerossa julkaistussa artikkelissa "Vastapuolten tarjoukset eurojärjestelmän säännöllisissä avomarkkinaoperaatioissa" osoitettiin, että vastapuolten tarjoukset keskittyivät yleensä jonkin tietyn korkotason ympärille kussakin perusrahoitusoperaatiossa. Tällainen keskittyminen merkitsee, että yksittäisen perusrahoitusoperaation marginaalikorko on yleensä erittäin joustamaton jaettavan likviditeetin määrän suhteen. Tästä johtuu, että suurten poikkeamat normiallokaatiosta eivät yleensä merkitsisi kovin huomattavia marginaalikoron muutoksia. Joulukuuhun 2001 mennessä vaihtuvakorkoisina huutokauppoina toteutetu-

sa 79 perusrahoitusoperaatiossa jaettavan likviditeetin määrästä olisi pitänyt vähentää keskimäärin 24 miljardia euroa marginaalikoron nostamiseksi yhden peruspisteen verran. Jos ei oteta huomioon 21:tä huutokauppaa, joissa marginaalikorko oli sama kuin minimitarjouskorko ja joissa näin ollen marginaalikorko ei määritelmällisesti voinut olla matalampi, jaettavan likviditeetin määrää olisi pitänyt vastaavasti lisätä keskimäärin 14 miljardia euroa marginaalikoron laskemiseksi yhden peruspisteen verran. Yleensä ainoa todennäköinen seuraus siitä, että poikkeama normiallokaatiosta on huomattava, on epäsuora vaikutus vastapuolten odotuksiin: poikkeama synnyttää yleensä odotuksia siitä, että EKP suosii joko kireää tai löysää likviditeettitilannetta myös kuluvan pitoajanjakson jäljellä olevana aikana. Tämä saattaa vaikuttaa yön yli -korkoihin, kuten osassa 3 selostettiin.

5 Maksuvalmiusjärjestelmän käyttö

Vaikka eurojärjestelmä pyrkii yleensä täyttämään likviditeettitarpeet avomarkkinaoperaatioillaan, likviditeettihäiriöt, varsinkin jos ne ilmenevät pitoajanjakson viimeisen perusrahoitusoperaation jälkeen, voivat pakottaa pankkijärjestelmän turvautumaan maksuvalmiusjärjestelmään. Jos maksuvalmiusjärjestelmän käyttö jonakin pitoajanjaksona johtuu koko euroalueen laajuisesta toteutuneesta tai odotetusta likviditeettiepätasapainosta eli epätasapainosta EKP:n tarjoaman likviditeetin määrän ja pankkijärjestelmän likviditeettitarpeiden välillä, maksuvalmiusjärjestelmän käyttöä kutsutaan ”aggregaattikäytöksi”. Aggregaattikäyttö voi johtua joko likviditeettiennusteen virheestä tai siitä, että EKP poikkeaa tarkoituksellisesti normiallokaatiostaan. Yleensä aggregaattikäyttöä ilmenee vain pitoajanjakson loppupuolella, kun pankkijärjestelmän on viimeistään tasattava mahdollisesti kertynyt likviditeettiyli- tai alijäämä maksuvalmiusjärjestelmää käyttäen. ”Löysinä” pitoajanjaksoina eli silloin, kun on kertynyt likviditeettiylijäämää, luottolaitokset siirtävät varantovelvoitteen ylittävät talletuksen- sa maksuvalmiusjärjestelmän talletusmahdolli-

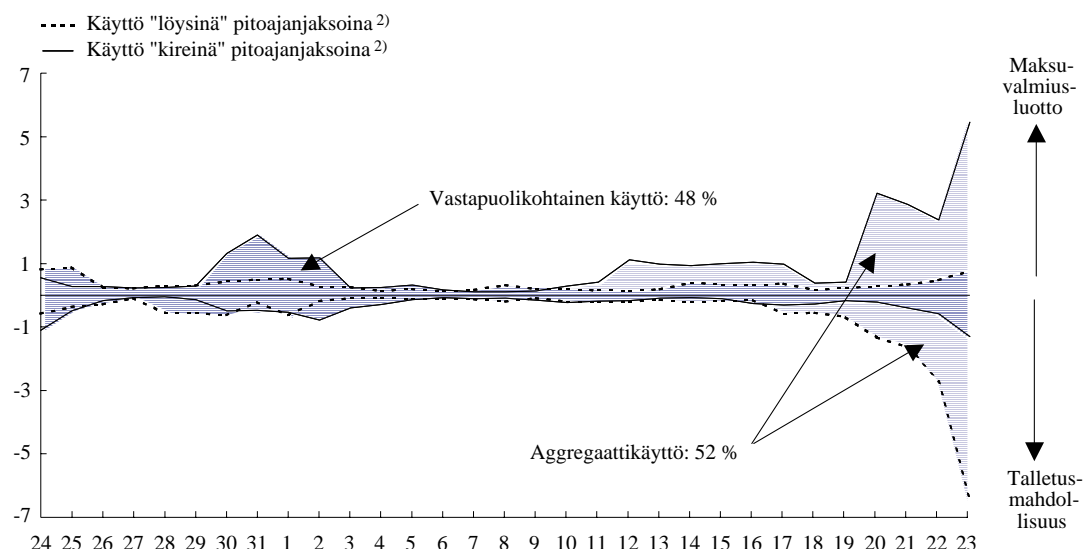
suuteen, jolloin niistä voi saada korkoa. ”Kireinä” pitoajanjaksoina eli silloin, kun on kertynyt likviditeettivajetta, luottolaitokset turvautuvat sen sijaan maksuvalmiusluottoon täyttääkseen varantovelvoitteensa ja välttääkseen velvoitteen täyttämättä jättämisestä seuraavat sakkomaksut. Markkinaosapuolilla voi kuitenkin olla myös odotuksia sen suhteen, onko pitoajanjakson loppu ”löysä” vai ”kireä”. Jos tällaiset odotukset ovat riittävän voimakkaita, ne saattavat merkitä sitä, että maksuvalmiusjärjestelmän aggregaattikäyttöä ilmeneekin jo ennen pitoajanjakson viimeistä kaupankäyntipäivää, kuten kävi esimerkiksi 23.4.2001 päättyneenä pitoajanjaksona. Jatkossa oletetaan kuitenkin, että aggregaattikäytön määrä on aina nolla pitoajanjakson alkupuoliskolla, jolloin pitoajanjakson lopun olosuhteita koskevat odotukset ovat yleensä vielä niin epävarmoja, ettei maksuvalmiusjärjestelmää voida olettaa käytettävän.

Toisentyypinen maksuvalmiusjärjestelmän käyttö, jota kutsutaan tässä yhteydessä vastapuolikohtaiseksi käytöksi, jakautuu yleensä melko ta-

Kuvio 6.

Maksuvalmiusjärjestelmän keskimääräinen käyttö pitoajanjakson aikana¹⁾

(kalenteripäivän keskiarvoja, laskettu ajanjaksolta 24.2.1999 – 31.12.2001, mrd. euroa)

Lähde: EKP.

- 1) Viivat osoittavat maksuvalmiusjärjestelmän keskimääräistä käyttöä ”kireinä” ja ”löysinä” pitoajanjaksoina. Varjostetuista alueista voidaan nähdä, miten tekstissä selostetut aggregaattikäyttö ja vastapuolikohtainen käyttö voidaan mitata.
- 2) ”Kireät” ja ”löysät” pitoajanjaksot erotetaan toisistaan sen perusteella, miten suuri maksuvalmiusjärjestelmän kertynyt nettokäyttö on ollut sen jälkeen, kun jakson viimeisen perusrahoitusoperaation maksut on suoritettu.

saaisesti pitoajanjakson ajalle. Vastapuolikohtainen käyttö johtuu pelkästään siitä, että likviditeetti on jakautunut epätasaisesti luottolaitosten kesken. Tällaiset tilanteet ovat tyypillisiä päivän päättyessä, kun rahamarkkinat eivät ole enää likvidit.

Edellä selostetusta seuraa, että kaikenlainen maksuvalmiusjärjestelmän käyttö kunkin pitoajanjakson alkupuoliskolla sekä yhtäältä keskimääräinen maksuvalmiusluoton käyttö "löysän" pitoajanjakson loppupuoliskolla ja toisaalta keskimääräinen talletusmahdollisuuden käyttö "kiireän" pitoajanjakson loppupuoliskolla johtuvat yksittäisen vastapuolen epätasapainoisesta likviditeettitilanteesta (tätä kuvaa tummempi varjostettu alue kuviossa 6). Aggregaattikäyttönä (vaaleampi varjostettu alue kuviossa 6) voidaan pitää kaikkea muuta maksuvalmiusjärjestelmän keskimääräistä käyttöä kuin tällaista vastapuolikohtaista käyttöä. Tällä tavoin määritelty aggregaattikäyttö ja vastapuolikohtainen käyttö vastasivat joulukuuhun 2001 saakka kumpikin noin puolta maksuvalmiusjärjestelmän kokonaiskäytöstä. Maksuvalmiusjärjestelmän käytöstä aiheutuva likviditeetin kysyntä tai tarjonta oli 0,3 % likviditeetin kokonaiskysynnästä tai -tarjonnasta. Tästä osuudesta siis vain puolet johtui maksuvalmiusjärjestelmän aggregaattikäytöstä eli euroalueen laajuisesta likviditeettitarpeesta tai -ylijämmästä. Tämä vahvistaa entisestään sitä, että perusrahoitusoperaatioissa jaettu likviditeetin määrä on useimmissa tapauksissa ollut lähellä normiallokaatiota ja että virheet riippumattomia tekijöitä koskevilla ennusteilla eivät ole vaikuttaneet liian voimakkaasti euroalueen likviditeettitilanteeseen. Nämä seikat samoin kuin se, että tilapäisiä likviditeettihäiriöitä pystytään tasoittamaan keskiarvoistamisen avulla (ks. osa 3), ovat merkinneet sitä, että tammikuusta 1999 joulukuuhun 2001 yön yli -korko on poikennut yleensä vain vähän perusrahoitusoperaatioiden korosta (ks. kuvio 7). Tuona ajanjaksona absoluuttinen ero perusrahoitusoperaation koron ja eoniakorona välillä on ollut keskimäärin vain 14 peruspistettä (ks. kuvio 7) (eonia on efektiivinen yön yli -korko, joka on laskettu pankkien välisille markkinoille osallistuvien 49 pankin vakuudettomien yön yli -lainojen korkojen painotettuna keskiarvona). Jos tästä laskelmasta jätetään pois kunkin

Kuvio 7. Eoniakorko ja EKP:n ohjauskorot

(päivähavainnot prosenttiyksikköinä)

1) Kiinteäkorkoisissa huutokaupoissa kiinteä korko, vaihtuvakorkoisissa huutokaupoissa minimitarjouskorko.

pitoajanjakson viimeistä perusrahoitusoperaatiota seuraavat päivät, jolloin yön yli -koron vaihtelut ovat yleensä voimakkaampia, sekä sellaisten operaatioiden jälkeiset päivät, joissa ei tehty riittävästi tarjouksia, keskimääräinen korkoero on vielä pienempi eli 10 peruspistettä.

Sekä maksuvalmiusluoton että talletusmahdollisuuden keskimääräinen vastapuolikohtainen käyttö (ks. kuvio 6) on 300 miljoonaa euroa päivässä eli melko vähäistä. Kun tätä lukua verrataan eoniakorona laskemisessa mukana olevien pankkien ilmoittamaan vakuudettomien yön yli -lainojen määrään, joka on keskimäärin 42 miljardia euroa päivässä, käy selväksi, että likviditeetin tarjonnan ja kysynnän välistä epätasapainoa tasoitetaan maksuvalmiusjärjestelmän kautta vain erittäin vähän. Tämä puolestaan viittaa siihen, että maksuvalmiusjärjestelmän käytöstä aiheutuvat kustannukset ovat olleet riittävän suuret takaamaan sen, ettei maksuvalmiusjärjestelmän olemassaolo vähennä aktiivisten pankkien välisen likviditeettimarkkinoiden merkitystä. Maksuvalmiusjärjestelmän korkoputki on myös rajoittanut tehokkaasti yön yli -koron vaihteluita. Eoniakorko ei ole koskaan ollut korkoputken ulkopuolella, ei edes poikkeusoloissa, kuten vuosituhannen vaihtuessa tai päivinä, jolloin likviditeettitilanne on ollut erittäin tiukka siksi, että perusrahoitusoperaatioissa ei ole tehty riittävästi tarjouksia (ks. kuvio 7).

6 Päätelmät

Tässä artikkelissa esitetystä analyysistä voidaan tehdä neljä päätelmää.

Ensiksikin EKP on kaiken kaikkiaan pyrkinyt tyydyttämään luottolaitosten likviditeettitarpeet tasan ja ennustettavasti kunkin pitoajanjakson aikana, sillä perusrahoitusoperaatioissa jaetun likviditeetin määrä on perustunut normiallokointoon, jonka vastapuolet voivat periaatteessa itsekin laskea.

Toiseksi vähimmäisvarantojärjestelmän keskiarvoistamismekanismi ja eurojärjestelmän likviditeettiennusteiden hyvä laatu ovat pääasiassa

taanneet sen, että hienosäätöoperaatioiden tarve on ollut erittäin vähäinen.

Kolmanneksi edellisen perusteella vain hyvin pieni murto-osa luottolaitosten likviditeettitarpeesta on täytetty maksuvalmiusjärjestelmän avulla, mikä merkitsee sitä, että rahamarkkinat ovat toimineet tehokkaasti.

Lopuksi ehkä tärkeimpänä päätelmänä on, että EKP:n perusrahoitusoperaatioiden koron ja lyhyiden rahamarkkinakorkojen pieni ja melko vakaa ero vahvistaa, että EKP on pystynyt ohjaamaan lyhyitä korkoja tarkasti.

Liite.

Normiallokaatio-sääntö, jota EKP yleensä soveltaa perusrahoitusoperaatioissaan

Tässä liitteessä selostetaan yksityiskohtaisesti, miten perusrahoitusoperaation normiallokaatio voidaan laskea sen informaation perusteella, joka on saatavissa päivänä, jolloin operaatiosta ilmoitetaan. Ilmoituspäivä on yleensä likviditeetinjakopäivää edeltävä pankkipäivä.

Seuraavassa MRO^{bench} tarkoittaa perusrahoitusoperaatiota, jonka normiallokaatio on tarkoitus laskea. S on tuon perusrahoitusoperaation maksujen suorituspäivä ja A operaation ilmoituspäivä. Z tarkoittaa seuraavan perusrahoitusoperaation (MRO^{sub}) maksujen suorituspäivää edeltävää päivää. T on kuluvaan pitoajanjakson viimeinen päivä. H on niiden päivien lukumäärä, joita EKP:n ilmoituspäivänä julkistama ennuste riippumattomista tekijöistä koskee. Jos EKP julkistaa pitoajanjakson lopussa kaksi ennustetta riippumattomista tekijöistä, tässä yhteydessä käytetään sitä ennustetta, joka kattaa pitoajanjakson, jonka aikana perusrahoitusoperaation MRO^{bench} maksut suoritetaan.¹ Useimmissa tapauksissa perusrahoitusoperaatiosta MRO^{bench} ilmoitetaan maanantaina ja perusrahoitusoperaation MRO^{sub} maksut suoritetaan seuraavan viikon keskiviikkona. Jos viimeksi mainittu päivä osuu samaan pitoajanjaksoon (MP), H on 9. Jos kuitenkin otetaan huomioon myös pitoajanjakson viimeinen perusrahoitusoperaatio sekä arkipyhistä ja vapaapäivistä johtuvat epäsäännölliset maksujen suorituspäivät, voidaan muodostaa seuraava kattavampi H :n laskusääntö:

$$\text{jos } S \leq T \text{ (maksujen suorituspäivä kuluvaan MP:n aikana),} \quad \begin{cases} \text{jos } T > Z \text{ (ei MP:n viimeinen perusrah.op.), } H = Z - A + 1 \\ \text{jos } T \leq Z \text{ (MP:n viimeinen perusrah.op.), } H = T - A + 1 \end{cases}$$

$$\text{jos } S > T \text{ (maksujen suorituspäivä seuraavan MP:n aikana), } H = Z - T$$

Lisäksi X tarkoittaa niitä jakson H päiviä, jolloin perusrahoitusoperaation MRO^{bench} maksuja ei ole vielä suoritettu (yleensä $X = 2$). RR on arvioitu päivittäinen keskimääräinen varantovelvoite sillä pitoajanjaksolla, jonka aikana perusrahoitusoperaation MRO^{bench} maksut suoritetaan, ja ER tarkoittaa arvioita päivittäisten keskimääräisten varantovelvoitteen ylittävien talletusten määrästä samana jaksolla. $\overline{CA}$ tarkoittaa päivään $A-1$ (eli ilmoituspäivää edeltävään päivään) asti kertyneitä keskimääräisiä sekkitilitalletuksia sen pitoajanjakson alusta, jonka aikana perusrahoitusoperaation MRO^{bench} maksut suoritetaan. D tarkoittaa päivien lukumäärää pitoajanjakson alusta päivään $A-1$. $\overline{AF}$ on EKP:n julkistama arvio riippumattomien tekijöiden keskimäärästä ja L tarkoittaa pitempiäaikaisissa rahoitusoperaatioissa jaetun likviditeetin päivittäistä keskimäärää. Molemmat lasketaan ajanjaksolta H . Lopuksi M^{mat} tarkoittaa erääntyvän perusrahoitusoperaation kokoa ja M^{out} toisen voimassa olevan perusrahoitusoperaation kokoa. Normiallokaatio M^{bench} , jonka myötä varantovelvoitteet voidaan täyttää tasaisesti, lasketaan tämän jälkeen seuraavasti:

$$M^{bench} = \frac{1}{H-X} \left[\underbrace{D \cdot (\overline{RR} + ER - \overline{CA})}_{\text{kertynyt likviditeetti- tai alijäämä}} + \underbrace{H \cdot (\overline{AF} + RR + ER)}_{\text{tulevat likviditeettitarpeet}} - \underbrace{H \cdot (L + M^{out})}_{\text{jo jaettu likviditeetti}} - X \cdot M^{mat} \right]$$

Jos otetaan esimerkiksi perusrahoitusoperaatio, josta ilmoitettiin maanantaina 4.3.2002, normiallokaatio voitaisiin laskea seuraavalla tavalla lisäämällä kaavaan kaikki informaatio, joka oli saatavissa tuona päivänä sähköisissä markkinainformaatiojärjestelmissä, sekä lisäksi ennuste varantovelvoitteen ylittävistä talletuksista eli 0,71 miljardia euroa (ks. osa 3).

$$M^{bench} = \frac{1}{9-2} \left[\underbrace{8 \cdot (131,2 + 0,71 - 128,7)}_{\text{kertynyt likviditeetti- tai alijäämä}} + \underbrace{9 \cdot (44,5 + 131,2 + 0,71)}_{\text{tulevat likviditeettitarpeet}} - \underbrace{9 \cdot (60 + 51) - 2 \cdot 72}_{\text{jo jaettu likviditeetti}} \right] = 67,2$$

Tässä perusrahoitusoperaatioissa EKP päätti jakaa normiallokaation mukaisen määrän eli 67 miljardia euroa.

1) Jos päivä Z ei osu siihen pitoajanjaksoon, jonka aikana perusrahoitusoperaatiosta MRO^{bench} ilmoitetaan, EKP jakaa ennusteensa ajanjakson $A-Z$ keskimääräisistä riippumattomista tekijöistä kahteen osaan. Toinen osa kattaa ajanjakson päivästä A kuluvaan pitoajanjakson loppuun ja toinen osa seuraavat päivät päivään Z asti. Kuluvaan pitoajanjaksoa koskevalla ennusteella on merkitystä perusrahoitusoperaation M^{bench} tarjoustun valmistelun kannalta vain siinä tapauksessa, että operaation M^{bench} maksut suoritetaan saman pitoajanjakson aikana. Tämän vuoksi kumpikin ennuste julkistetaan vain tällaisissa tapauksissa.

Kansainvälinen valvontayhteistyö

Tarve tehostettuun monenväliseen yhteistyöhön ja tietojen vaihtoon rahoitusmarkkinoiden valvonnassa tuli ilmi rahoitustoiminnan kansainvälistymisen ja integraation myötä. Nykyisin valvontayhteistyötä tehdään monilla foorumeilla. Valmisteilla olevan uuden Baselin sopimuksen tehokas täytäntöönpano kansainvälisesti vaatii toimia sen varmistamiseksi, että valvojen toimenpiteet takaavat tasapuoliset kilpailuolosuhteet. EU:n päättäjät ovat todenneet, että yhteistyöjärjestelyjen käytännön toimivuuden vahvistaminen esim. laajemman tietojen vaihdon ja valvontakäytäntöjen lähentymisen avulla on välttämätöntä rahoitusmarkkinoiden entistä tiiviimmän integraation vuoksi sekä sitä silmällä pitäen, että uusi Baselin sopimus on siirrettävä EU:n sääntelyn piiriin. Tässä artikkelissa arvioidaan eri valvontafoorumeiden rakennetta, asemaa ja tärkeimpiä hankkeita sekä kansainvälisesti että EU:n tasolla ja tarkastellaan muutamia tulevaisuuden haasteita. EKP toimii aktiivisesti valvontayhteistyön vahvistamiseksi ja EKP:n pankkivalvontakomitean toiminnan tukemiseksi sekä osallistuu alan komiteoiden työskentelyyn niin kansainvälisesti kuin EU:ssakin.

I Kansainvälinen valvontayhteistyö

Rahoitusmarkkinoiden globalisoitumisen myötä riittävä valvonta on tullut merkitykseltään yhä keskeisemmäksi. Vertailukelpoisen tiedon kerääminen ja jakaminen, yhdenmukaistettujen vaka-varaisuusperiaatteiden luominen ja tarkentaminen sekä sokkien ja rahoituskriisien koordinoitu ja tehokas hallinta ovat kansainvälisen yhteistyön keskeisiä osa-alueita rahoitusmarkkinoiden tehokkaassa valvonnassa. Tehokas valvontayhteistyö edistää rahoitusjärjestelmän nykyisten ja myöhemminkin esiin tulevien heikkouksien parempaa ymmärtämistä ja ennalta ehkäisevien toimien oikeaa ajoittamista.

Yleispiirteet

Seuraavassa käsitellään kansainvälisen valvontayhteistyön yleisiä piirteitä.

Ensinnäkin valvontayhteistyö perustuu joustavaan järjestelmään, jossa keskitytään luomaan standardeja ja tunnistamaan parhaita käytäntöjä, joiden täytäntöönpano ei ole kansallisesti sitovaa. Yksimielisyys on tärkeä osa onnistunutta päätöksentekoa. Kansalliset viranomaiset panevat päätökset täytäntöön parhaiden edellytystensä mukaan. Sääntöjen täytäntöönpano eri maissa riippuu pitkälti siitä, ovatko maat olleet

mukana päätöksenteossa. Tämä näkyy siinä, että kansainvälisten komiteoiden perustamat erilaiset tekniset ja alueelliset foorumit ovat yhä useammin mukana päätöksenteossa.

Toiseksi kansainvälisten komiteoiden hallintorakenne, raportointisuhteet ja yhteistyömuodot ovat erilaisia. Nämä on esitetty liitteessä I.

Kolmanneksi kansainvälisten komiteoiden työn painopiste on muuttunut ajan mittaan. Viime aikoina on markkinoiden kehityksen mukaisesti keskitytty yhä enemmän tiettyihin teknisesti monimutkaisiin kysymyksiin.

Neljänneksi kansainvälisten komiteoiden merkitys standardien luomisessa on korostunut sitä mukaa kuin kansainvälisten rahoituslaitosten valvontatehtävä on tullut yhä tärkeämmäksi. Tämä liittyy etenkin Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) ja Maailmanpankin työhön rahoitussektorin arviointiohjelmassa (Financial Sector Assessment Program FSAP). Ohjelmassa kansainväliset komiteat ovat laatineet perusperiaatteet, joiden mukaan maan rahoitusalan sopeutumiskykyä arvioidaan.

Eri alojen välinen kansainvälinen yhteistyö on lisääntynyt viime aikoina merkittävästi ja etenkin

vuoden 1999 jälkeen, jolloin perustettiin rahoitusjärjestelmän vakautta edistävä foorumi (Financial Stability Forum, FSF). Sen toiminta perustuu G7-maiden valtiovarainministereiden, keskuspankkien ja valvontaviranomaisten tukeen.

Yhteistyö aloittain

Baselin pankkivalvontakomitea, kansainvälinen arvopaperimarkkinavalvojen järjestö (IOSCO) ja kansainvälinen vakuutusvalvojen järjestö (IAIS) ovat kansainvälisen valvontayhteistyön tärkeimmät foorumit pankki-, arvopaperi- ja vakuutusvalvonnassa.

Pitkäaikaista yhteistyötä pankkivalvonnassa

Baselin pankkivalvontakomitea (BCBS) perustettiin vuonna 1974 saksalaisen Bankhaus Herstattin ja yhdysvaltalaisen Franklin Nationalin konkurssien jälkeen. Perustajina olivat G10-maiden keskuspankkien pääjohtajat. Baselin pankkivalvontakomiteaan kuuluu 13 maan keskuspankin ja pankkivalvontaviranomaisten edustajia. Sen keskeisenä tavoitteena on edistää pankkivalvonnan laatua ja tehokkuutta maailmanlaajuisesti. Baselin pankkivalvontakomitea pyrkii saavuttamaan tämän tavoitteen vaihtamalla tietoa valvontaa koskevista kansallisista näkökohdista ja markkinoiden kehityksen pääsuuntauksista, laatimalla valvontastandardeja ja -ohjeita sekä etsimällä parhaita käytäntöjä, joita pankit ja valvontaviranomaiset voisivat soveltaa. Baselin pankkivalvontakomitealla ei ole muodollisesti omia sääntelytai valvontavaltuuksia. Sen toiminta pohjautuu oletukseen, että komiteaan kuuluvat kansalliset valvontaviranomaiset ryhtyvät tarpeellisiin toimiin pannaan tehdyt päätökset täytäntöön. Baselin pankkivalvontakomitea raportoi keskusteluistaan G10-maiden keskuspankkien pääjohtajille ja hakee kaikkien jäsenorganisaatioidensa hyväksyntää ja sitoutumista.

Baselin pankkivalvontakomitea rohkaisee yhteistyöhön myös muiden kuin G10-maiden kanssa, jotta sen säännöt ja periaatteet siirtyisivät eteenpäin. Eräs tällainen yhteistyöelin on keskeisten valvontaperiaatteiden koordinoitiryhmä (Core Principles Liaison Group), joka pyrkii edistämään

teknistä yhteistyötä Baselin pankkivalvontakomitean, pankkivalvojen, kehittyvien markkinatalouksien keskuspankkien, IMF:n ja Maailmanpankin kanssa. Yhteyksiä muiden maiden valvontaviranomaisiin on myös vahvistettu joka toinen vuosi järjestettävän kansainvälisen pankkivalvojen konferenssin avulla.

Baselin pankkivalvontakomitea on tähän asti keskittänyt suurimman osan voimavaroistaan pankkien vakavaraisuussääntöjen arvioimiseen. Vaikka vuonna 1988 solmitun Baselin sopimuksen (Basel Accord) vakavaraisuusvaatimukset eivät olleet pakollisia, suurimmasta osasta niitä on tullut kansainvälisiä normeja, joita sovelletaan lähestulkoon kaikissa maissa. Baselin pankkivalvontakomitea uudistaa parhaillaan vuonna 1988 solmittua sopimustaan vakavaraisuuden laskemisesta. Uusi vakavaraisuusehdotus perustuu kolmeen pilariin, jotka ovat minimipääomavaatimukset, valvontaprosessi ja markkinakuri. Tarkoituksena on tehdä ehdotuksesta sellainen, että riskit tulevat entistä paremmin huomioiduiksi. Baselin pankkivalvontakomitea onkin hiljattain perustanut oman ryhmän tämän ehdotuksen täytäntöönpanoa varten (Accord Implementation Group) tehostaakseen uudistetun sopimuksen soveltamista käytäntöön.

Baselin pankkivalvontakomitea laati vuonna 1997 pankkivalvonnan peruseriaatteet tiiviissä yhteistyössä G10-ryhmään kuulumattomien maiden kanssa. Periaatteet muodostavat perusteellisen ohjelman tehokkaalle pankkivalvonnalle, ja ne kattavat seuraavat osa-alueet: (i) tehokkaan pankkivalvonnan edellytykset, (ii) toimilupien hyväksyminen ja prosessointi, (iii) jatkuva pankkivalvonta, (iv) valvontaviranomaisten muodolliset valtuudet ja (v) maiden rajat ylittävä pankkitoiminta. Periaatteiden täytäntöönpanon ja arvioinnin tueksi BCBS julkisti lokakuussa 1999 peruseriaatteiden menettelytavat (Core Principles Methodology).

EKP osallistuu tarkkailijana Baselin pankkivalvontakomitean ja sen joidenkin alaryhmien kokouksiin. Lisäksi EKP:n pankkivalvontakomitean raportit toimitetaan tavallisesti Baselin pankkivalvontakomitealle.

Arvopaperi- ja vakuutusvalvonnan yhteistyöstä on vähemmän kokemusta

Kansainvälinen arvopaperimarkkinavalvojen järjestö (IOSCO) perustettiin vuonna 1983. Se on kansallisten arvopaperimarkkinavalvojen ja -sääntelijöiden suurin kansainvälinen yhteistyöfoorumi. Sen tavoitteena on edistää arvopaperimarkkinoiden ja arvopaperivälittäjien tehokasta valvontaa sekä varmistaa, että kansainvälisten arvopaperikauppojen valvonta toimii tehokkaasti. Se on myös foorumi, jonka kautta osapuolet saavat apua toisiltaan valvontaperusteiden soveltamisessa ja täytäntöönpanossa. IOSCOlla on monia alaorganisaatioita, kuten esim. tekninen komitea, joka on toteutettu Baselin pankkivalvontakomitean mallin mukaisesti, sekä useita alueellisia ja erityiskomiteoita. IOSCOlla on enemmän jäseniä kuin Baselin pankkivalvontakomitealla, sillä jäseniä on yli 160 yli 90 maasta. Sen yleiskokous järjestetään kerran vuodessa, eikä sillä ole suoria raportointivelvoitteita.

Baselin pankkivalvontakomitean tapaan IOSCO laati vuonna 1998 omat arvopaperivalvonnan tavoitteensa ja periaatteensa. Periaatteilla on kolmenlaisia päämääriä: taata sijoittajien suoja, edistää reilujen, tehokkaiden ja avointen markkinoiden toimintaa sekä vähentää systeemistä riskiä. Periaatteet kattavat koko joukon asioita, kuten esimerkiksi valvojan aseman, itsesääntelyn, arvopaperivalvonnan täytäntöönpanon sekä valvontaviranomaisten, liikkeeseenlaskijoiden, yhteissijoitusyritysten, välittäjien ja jälkimarkkinoiden välisen yhteistyön. Ne on laajalti hyväksytty hyvän käytännön minimivaatimuksiksi ja sisältyvät luotettavien rahoitusjärjestelmien kansainvälisiin standardeihin.

Kansainvälinen vakuutusvalvojen järjestö (IAIS) on melko tuore organisaatio, sillä se perustettiin vuonna 1994. Siihen kuuluu kansallisia vakuutusvalvontaviranomaisia yli 100 eri oikeusjärjestyksen piiristä. IAIS laatii vakuutusvalvonnan ja -sääntelyn kansainvälisiä standardeja, auttaa jäseniään näiden standardien noudattamisessa ja koordinoi yhteistyötä muiden rahoitusalan valvovien viranomaisten sekä kansainvälisten rahoitusalan organisaatioiden kanssa. Sitä johtaa toimeenpaneva komitea, ja se rakentuu kolmesta teknisestä komiteasta ja erilaisista työryhmistä. Sillä ei ole raportointivelvoitteita.

Myös IAIS julkisti omat vakuutusvalvonnan peruseriaatteensa vuonna 1997, ja vuonna 1998 se julkisti lisäperiaatteet, standardit ja ohjeet edistääkseen vakuutusvalvontakäytäntöjä kansainvälisesti. Periaatteet sisältyvät kansainväliseen standardi- ja sääntökokoelmaan ja kattavat monia osaluueita, kuten esimerkiksi valvonnan järjestämisen, toimilupien myöntämisen, hallintojärjestelmät, sisäisen valvonnan, vakauden valvonnan, markkinoiden käyttäytymisen, seurannan ja sanktiot.

Eri alojen välinen yhteistyö

Yhteistyön vahvistuminen on tehostunut

Finanssiryhmittymien muodostuminen korostaa yhteistyön tarvetta, jotta voitaisiin varmistaa monimutkaisten rahoitusyhteensiihtymien tehokas valvonta. Kun samaan aikaan pankkien, arvopaperivälittäjien ja vakuutusyhtiöiden väliset erot hämärtyvät, tarvitaan yhteistyötä, jotta vältetään eri maiden sääntelyerojen hyväksikäyttö ja taataan kaikille osapuolille yhtäläiset valvontakäytännöt. Vuonna 1999 julkistettiin G7-maiden valtiovarainministereiden ja keskuspankkien pääjohtajien pyynnöstä laadittu raportti kansainvälisestä yhteistyöstä ja koordinaatiosta rahoitusmarkkinoiden valvonnassa (ns. ”Tietmeyer Report”). Raportissa arvioitiin keinoja, joilla rahoitusmarkkinoiden valvontaa voitaisiin tehostaa. Siinä korostettiin tarvetta kehittää johdonmukaisia sääntöjä riskien valvonnasta eri aloilla sekä edistää rahoitusjärjestelmän vakautta jakamalla tietoa ja tekemällä yhteistyötä kansainvälisesti.

Raportissa esitettyjen tulosten perusteella G7-maiden valtiovarainministerit ja keskuspankkien pääjohtajat perustivat helmikuussa 1999 rahoitusjärjestelmän vakautta edistävän foorumin (Financial Stability Forum, FSF). Se on korkean tason foorumi, johon kuuluu rahoitusmarkkinoiden vakautta valvovia G7-maiden ja muiden tärkeiden rahoituskeskusten viranomaisia (esim. valtiovarainministeriöt, keskuspankit, valvontavirastot), kansainvälisiä rahoitusalan organisaatioita sekä sääntely- ja valvontaviranomaisten ja keskuspankkien kansainvälisiä komiteoita.

FSF:n päätavoitteena on arvioida kansainvälisen rahoitusjärjestelmän heikkouksia sekä toimia,

joilla voitaisiin edistää kansainvälisen rahoitusjärjestelmän vakautta. Keskeisiä toimia ovat entistä tiiviimpi kansainvälinen yhteistyö rahoitusmarkkinoiden valvonnassa sekä laaja-alainen tietojen vaihto. FSF:ssä käsitelläänkin nimenomaan eri aloja koskettavia kysymyksiä.

FSF pyrkii jatkuvasti edistämään kansainvälisten standardien ja ohjeiden käyttöä ja onkin nimenyt 12 standardia ja ohjetta, jotka ovat sen mielestä tärkeimpiä rahoitusjärjestelmien toimivuuden ja vakauden kannalta. Nämä standardit kattavat kolme laajaa osa-aluetta, makrotalouspolitiikan, institutionaalisen rakenteen ja markkinoiden infrastruktuurin, sekä kaikkien rahoitusalojen sääntelyn ja valvonnan.

Tärkeää teknistä työtä

Finanssiryhmittymiä koskeva yhteistyöfoorumi (Joint Forum of Financial Conglomerates) on tärkein eri alojen välisen valvontayhteistyön tekninen foorumi. Se perustettiin vuonna 1996 kolmen kansainvälisen alakohtaisen komitean alaisuuteen (Baselin pankkivalvontakomitea, IOSCO ja IAIS), ja siihen kuuluu korkean tason pankki-, vakuutus- ja arvopaperivalvojia 14 maasta (Baselin pankkivalvontakomitean jäsenvaltiot sekä Australia).

Yhteistyöfoorumi tutkii finanssiryhmittymien valvontaan liittyviä asioita ja pyrkii tehostamaan keskinäistä yhteisymmärrystä näistä asioista. Se ei säädä standardeja, vaan sen tehtävänä on ainostaan antaa suosituksia perustajakomiteoille.

Yhteistyöfoorumin merkitys finanssiryhmittymien valvonnassa on ollut tärkeä. Vuonna 1999 julkistamassaan raportissa se antoi kuusi vakauden valvonnan suositusta, jotka ovat vakavaraisuus, ylimmän johdon sopivuus ja luotettavuus, valvontaviranomaisten välinen tietojen vaihto ja yhteistyö, koordinoivan valvontaviranomaisen tarve, konsernin sisäiset transaktiot sekä riski-

keskittymät. Yhteistyöfoorumin tuorempi työ riskienhallinnan käytännöistä, minimipääomasta ja valvonnan peruseriaatteista pankki-, vakuutus- ja arvopaperivalvonnassa saattaa edistää valvontasääntöjen yhdenmukaistamista edelleen.

Vaikka onkin jo merkittävästi edistytty, yhdenmukaisten sääntöjen luominen kaikille rahoitusalan sektoreille vaatii vielä paljon työtä. Tämä johtuu mm. siitä, että sekä pankkivalvonnan sääntöjen yhdenmukaistamisessa että arvopaperivälittäjien ja vakuutusyhtiöiden sääntelyssä on vielä paljon eroja. Nykykehityksen perusteella näyttää siltä, että riskeihin puuttumisessa ja pääoman allokoinnissa yhä useammat finanssiryhmittymät valitsevat keskitetyn ja integroidun riskienhallinnan, mikä luo uusia haasteita valvonnalle ja eri alojen väliselle yhteistyölle.

Muuta eri alojen välistä yhteistyötä

Kansainvälisessä valvontayhteistyössä ei ole keskitytty vain rahoituslaitosten ja finanssiryhmittymien tehokkaan valvonnan standardien ja periaatteiden luomiseen. Rahanpesu ja terrorismin rahoittaminen uhkaavat rahoitusjärjestelmien eheyttä, ja niiden torjuminen edellyttää kansainvälistä yhteistyötä. Toimivaltaisten viranomaisten välinen koordinaatio on ratkaisevan tärkeää asianmukaisten vastatoimien suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi. Rahanpesun estämisen työryhmä (Financial Action Task Force on Money Laundering, FATF) on ottanut käyttöön 40 rahanpesun estämiseksi annettua suositusta. Ne on laajalti hyväksytty rahanpesun estämisen vertailukohdiksi. Vertaisarvioinnin avulla todennetaan, että kansalliset valvontaviranomaiset ovat panneet nämä suositukset täytäntöön. FATF myös kokoaa ja julkaisee listaa alueista ja maista, joiden lainsäädäntöön näitä suosituksia ei ole vielä siirretty, ja päivittää tätä listaa säännöllisesti. Syyskuun 11. päivän tapahtumien jälkeen FATF otti myös käyttöön kahdeksan erityissuosituksen terroristien rahoittamisen estämiseksi. EKP osallistuu tarkkailijana FATF:n kokouksiin.

2 Valvontayhteistyö EU:ssa

Valvontayhteistyö on EU:n institutionaalisen rakenteen keskeisiä tukipylväitä. Valvontaviranomaisten välinen yhteistyö perustuu kahteen tärkeään ”instrumenttiin”. Ensimmäisen instrumentin muodostavat valvontaa koskevat sopimukset, joita valvontaviranomaiset ovat tehneet kahden- tai monenvälisinä valvontapöytäkirjoina. Niillä pyritään takaamaan, että niin yksittäisiä rahoituslaitoksia kuin monimutkaisia rahoitusalan organisaatioita valvotaan käytännössä tarkoituksenmukaisesti ja tehokkaasti. Toisena instrumenttina on monenvälinen yhteistyö, jota toteutetaan komiteoiden ja muiden vastaavien järjestelyjen avulla. Monenvälisen yhteistyön tavoitteena on kehittää valvontaa koskevia sääntöjä ja käytäntöjä ja taata yhtäläiset toimintaedellytykset. Liitteeseen 2 on koottu sääntelyä ja valvontaa käsittelevien EU:n komiteoiden pääpiirteet.

Valvontayhteistyö määritely EU:n säädöksissä

EU:n valvontaa koskeva sääntely vastaa yleisesti kansainvälisiä standardeja, mutta siinä on lisäksi useita elementtejä, jotka ovat standardeja kauaskantoisempia. Niillä määritellään EU:n sääntelystä ja valvonnasta vastaavien viranomaisten välinen yhteistyö ja ohjataan sitä.

Valvontaviranomaisten välinen yhteistyö perustuu EU:n direktiivien nykyisiin säännöksiin. Direktiiveillä valvontayhteistyölle voidaan asettaa sitovia velvoitteita, joita käytännössä usein annetaan. Tällainen käytäntö puuttuu kansainvälisen yhteistyön perustasta. Direktiiveillä poistetaan yhteistyötä haittaavia oikeudellisia esteitä myös suoraan. Esimerkiksi yksittäisiä toimialoja koskevilla direktiiveillä valvontaviranomaiset velvoitetaan vaihtamaan tietoja muiden EU-maiden saman toimialan valvontaviranomaisten kanssa. Lisäksi pankkiryhmien ja sijoituspalveluyrityksryhmien konsolidoitu valvonta perustuu valvontaviranomaisten välistä yhteistyötä ja tiedonvaihtoa koskevaan lainsäädäntöön. Valvontaan liittyviä tietoja voidaan vaihtaa myös muiden viranomaisten kanssa. Näitä ovat muiden sektorien valvonnasta vastaavat viranomaiset tai

keskuspankit ja muut toimivaltaiset viranomaiset. Tähän ei kuitenkaan velvoiteta.

Tavoitteena valvontayhteistyön vahvistaminen

Rahoitustoimintaan EU:ssa vaikuttavat merkittävästi monet pitkäaikaiset kehityssuunnat. Tärkeimpiä rakenteellisia muutoksia EU-maissa ovat pankkisektorin keskittyminen, kilpailun kiristyminen, toimintojen kansainvälistyminen niin EU:n rajojen sisä- kuin ulkopuolella sekä uusien finanssitavaratalojen ja muiden usealla toimialalla toimivien rahoitusryhmittymien syntyminen. Muutoksia on entisestään voimistanut euron käyttöönotto, koska sen myötä pääomamarkkinoiden yhdentymisen on lisääntynyt ja euroalueen rahoituslaitosten väliset yhteydet tiivistyneet. EU:ssa valvontayhteistyötä toteutetaan siis nopeasti kehittyvässä ympäristössä. Näin ollen viranomaisten tämänhetkisenä tavoitteena onkin lujittaa sääntely- ja valvontayhteistyötä EU:ssa.

Yhteistyön edistämisen kannalta on ensinnäkin tärkeää, että poliittinen yhteisymmärrys on saavutettu siitä, että EU:n rahoituspalvelualan yhdentymistä on tarpeen nopeuttaa. Yhdentymisen katsotaan voivan parantaa huomattavasti alueen kasvunäkymiä. Euroopan komission vuonna 1999 julkistamassa rahoituspalvelujen toimintasuunnitelmassa (Financial Services Action Plan, FSAP) on tarkasti yksilöity lakialoitteet, joilla poistetaan yhdentymistä nykyään haittaavat esteet ja luodaan sääntelyrakenne, joka voisi tukea aidosti integroituneita rahoituspalvelumarkkinoita EU:ssa. Myös valvontaa aiotaan vahvistaa. Tarkoitus on, että toimenpidesuunnitelma on pantu täysimääräisesti täytäntöön vuoteen 2005 mennessä.

Yhteistyötä lujittavat myös talous- ja rahoituskomitean (Economic and Financial Committee, EFC) hyväksymät kaksi raporttia. Niistä toinen, huhtikuussa 2000 julkistettu raportti käsitteli rahoitusjärjestelmän vakautta ja toinen, vuotta myöhemmin julkistettu raportti kriisienhallintaa (ns. Brouwerin raportit I ja II). EU:n valtiovarainministereistä koostuva Ecofin-neuvosto vahvisti

raportit. Niissä todettiin, että nykyiset institutionaaliset järjestelyt, joiden mukaan sääntely ja valvonta hoidetaan EU:ssa, luovat rahoitusjärjestelmän vakauden turvaamiselle yhtenäisen ja joustavan perustan. Raporteissa kuitenkin suositeltiin EU:n yhteistyömekanismien toiminnan tehostamista. Rahoitusjärjestelmän vakautta koskeneessa raportissa annettiin seuraavat suositukset: 1) Eri toimialojen välistä (cross-sector) kansainvälistä yhteistyötä olisi lujitettava, koska nykyiset valvontajärjestelyt on suunniteltu ensisijaisesti EU-maiden väliseen (cross-border) yhteistyöhön sopiviksi. 2) Yhteistyössä tulisi olla keskeistä se, että valvontaviranomaiset ja keskuspankit vaihtavat keskenään tietoja tärkeimmistä rahoituslaitoksista ja markkinoiden trendeistä. 3) Valvontaviranomaisten ja keskuspankkien välistä yhteistyötä on tehostettava, jotta kaikki asiassa toimivaltaiset viranomaiset saavat ajoissa tiedon, jos jossakin rahoitusryhmässä ilmenee ongelmia, jotka voivat levitä muihin EU-maihin. 4) Valvontamenetelmät tulisi saattaa entistä yhdenmukaisemmiksi.

Toisessakin, kriisienhallinnasta laaditussa raportissa keskityttiin tarkastelemaan yhteistyöjärjestelyitä. Raportissa esitettiin seuraavat suositukset: 1) Tieto kriisistä olisi saatettava ajoissa kaikille niille viranomaisille, joita kriisi todennäköisesti koskee. Tästä syystä olisi poistettava viimeisetkin oikeudelliset esteet, jotka haittaavat valvontaviranomaisten, keskuspankkien, maksujärjestelmien yleisvalvonnasta vastaavien viranomaisten ja talletussuojajärjestelmiä hallinnoivien elinten välistä tietojen vaihtoa. 2) Finanssitavaroalajien ja muiden suurten rahoituslaitosten valvontaa koordinoivasta viranomaisesta on syytä sopia. Olisi myös sovittava tällaisen viranomaisen tehtävistä, ja niihin tulee kuulua tietojen keruu ja jakaminen etenkin kriisitilanteissa. 3) Valvontapöytäkirjoissa kriisienhallintaa tulisi käsitellä entistä konkreettisemmin. Talous- ja rahoituskomitea arvioi säännöllisesti, miten näiden suositusten täytäntöönpanossa edistytään.

Valvonta- ja sääntely-yhteistyötä vahvistaa myös Euroopan arvopaperimarkkinoiden sääntelyä pohtineen asiantuntijaryhmän raportti (ns. Lamfalussyyn raportti), joka laadittiin Ecofin-neuvoston heinäkuussa 2000 esittämästä pyynnöstä. Raportissa ehdotettiin, että sääntelyproses-

siissa otettaisiin käyttöön nelitasoinen menettely, jotta EU:n arvopaperimarkkinalainsäädäntö olisi aiempaa tehokkaampi ja joustavampi. Menettelyn ensimmäisellä tasolla luodaan arvopaperimarkkinalainsäädännön melko pysyviksi katsotut peruseriaatteen direktiivien ja asetusten avulla. Toisella tasolla Euroopan komissio hyväksyy direktiivien ja asetusten täytäntöönpanoon liittyvät toimenpiteet. Niihin sisältyy myös teknisiä säännöksiä, joiden avulla pysytään markkinoiden ja valvonnan kehityksen tasalla. Näistä toimenpiteistä säädetään aiempaa nopeammalla menettelyllä, jossa apuna käytetään hiljattain perustettua Euroopan arvopaperimarkkinakomiteaa (European Securities Committee, ESC). Kolmas taso käsittää kansallisten sääntelyviranomaisten hankkeet yhteisten säädösten panemiseksi täytäntöön. Toisen, myöskin hiljattain perustetun komitean, Euroopan arvopaperimarkkinavalvojien komitean (Committee of European Securities Regulators, CESR) tehtävänä on varmistaa valvontaviranomaisten yhteistyön tehokkuus. Se edistää parhaiden mahdollisten käytäntöjen noudattamista ja tekee vertaisarviointeja. Tavoitteena on huolehtia siitä, että yhteisön lainsäädäntö pannaan jäsenmaissa aiempaa yhtenäisemmin ja nopeammin täytäntöön. Viimeisellä eli neljännellä tasolla komissio yhteistyössä jäsenmaiden kanssa pyrkii tehostamaan yhteisön lainsäädännön täytäntöönpanoa. Ehdotettua ja parhaillaan luotavaa sääntelyrakennetta arvioidaan kaikilta osin vuonna 2004.

Toimialoittainen yhteistyö

Sääntelyä pohtivilla komiteoilla edelleen suuri merkitys

Pankkialan neuvoo-antava komitea (Banking Advisory Committee, BAC) on pankkialan sääntelyä valmisteleva komitea, joka koostuu jäsenmaiden valtiovarainministeriöiden, kansallisten keskuspankkien ja valvontaviranomaisten arvovaltaisista edustajista. Se perustettiin vuonna 1977 ensimmäisen pankkidirektiivin nojalla. Komitea avustaa Euroopan komissiota uusien säädösehdoitusten valmistelussa sekä pankkidirektiivien ja muiden säädösten teknisissä muutoksissa. Käytännössä pankkialan neuvoo-antavalla komitealla on myös komitologiamenettelyyn kuuluva teh-

tävä, kun se tarkistaa EU:n direkttiivien joitakin teknisiä osia. Toistaiseksi tarkistaminen ei ole laajaa, vaan koskee nykyisen pankkilainsäädännön ennalta määrättyjä artikloja. Pankkialan neuvonantava komitea on tällä hetkellä tiiviisti mukana EU:n pankkien ja sijoituspalveluyritysten uuden vakavaraisuussäännösten laatimistyössä. Pankkialan neuvonantavan komitean tavoitteena on saada aikaan Baselin pankkivalvontakomitean kehittämien kansainvälisten vakavaraisuusstandardien kanssa yhtenevä vakavaraisuussäännöstö. Lisäksi komitea kiinnittää huomiota EU:n erityispiirteisiin ja pyrkii luomaan tasapuoliset toimintamahdollisuudet niin pankeille kuin sijoituspalveluyrityksillekin. Pankkialan neuvonantava komitea käsittelee myös entistä enemmän kirjanpitolukemuksia, koska niillä on merkitystä sääntelyn ja valvonnan kannalta.

Euroopan arvopaperimarkkinakomitea (European Securities Committee, ESC) on hiljattain perustettu komitea, joka koostuu jäsenmaiden valtiovarainministeriöiden arvovaltaisista edustajista. Komitea on tällä hetkellä neuvonantava elin, joka avustaa komissiota arvopaperimarkkinoihin liittyvien direktiivi- tai asetusehdotusten valmistelussa (ensimmäinen taso). Jatkossa komitean odotetaan lisäksi hoitavan sääntelyn täytäntöönpanoon liittyviä, direktiiveihin tai asetuksiin perustuvia tehtäviä (toinen taso) sen jälkeen, kun tätä koskevat perussäädökset on vahvistettu. EKP osallistuu tarkkailijana sekä arvopaperimarkkinakomitean että pankkialan neuvonantavan komitean kokouksiin.

Vuonna 1991 perustettu vakuutuskomitea (Insurance Committee, IC) koostuu EU:n vakuutusalan valvontaviranomaisten ja valtiovarainministeriöiden arvovaltaisista edustajista. Sen ensisijaisena tehtävänä on avustaa komissiota vakuutussektorin vakauden valvontaa koskevan lainsäädännön valmistelussa ja käsitellä vakuutusalan sääntelyn ja valvonnan kannalta olennaisia kysymyksiä. Pankkialan neuvonantavan komitean tavoin vakuutuskomitea voi muuttaa EU:n vakuutusdirektiivien teknisiä säännöksiä. Vakuutuskomitea on tehnyt merkittävästi työtä EU:n vakuutuslaitoksiin sovellettavan vakauden valvontaa koskevien säännösten parantamiseksi ja saatamiseksi ajan tasalle. Helmikuussa 2002 annetuilla ehdotuksilla vakavaraisuusmarginaalivalvoit-

teiksi (ns. ensimmäinen vakavaraisuuspaketti) pyritään kehittämään nykyisiä EU:n vakuutusyrityksiä koskevia vakavaraisuusvaatimuksia. Vakuutuskomitea on parhaillaan mukana selvittämässä laajemmin vakuutusyritysten yleistä taloudellista tilaa (ns. toinen vakavaraisuusarvio) ja pohdii jälleenvakuutusyritysten toiminnan vakauden valvontaa koskevan säännösten luomista.

Valvontaa pohtivat komiteat käymässä yhä tärkeämmiksi

Pankkivalvontakomitea

Pankkivalvontakomitea (Banking Supervision Committee, pankkivalvontakomitea) on Euroopan keskuspankkijärjestelmän (EKPJ) komitea, joka koostuu kansallisten pankkivalvontaviranomaisten ja keskuspankkien arvovaltaisista edustajista. Se avustaa EKPJ:tä rahoituslaitosten toiminnan vakauden valvontaan ja rahoitusjärjestelmän vakauteen liittyvien lakisäätöiden tehtävien toteutuksessa. Myös Euroopan komissio ja Groupe de Contact -niminen yhteistyöelin (josta kerrotaan edempänä) osallistuvat tarkkailijoina pankkivalvontakomitean kokouksiin. Näin pankkivalvontakomitean työtä voidaan koordinoita muiden EU:n sääntelyä ja valvontaa pohtivien komiteoiden työn kanssa.

Pankkivalvontakomitean erityisenä tehtävänä on edistää sujuvaa keskuspankki- ja valvontatoimintojen välistä vuorovaikutusta EU:ssa. Tämä on tarpeen erityisesti siksi, että euroalueella rahapolitiikka ja pankkivalvonta on lainsäädännössä eroteltu toisistaan. Komitealla on myös laajempaa, EU:n tasoista merkitystä, koska raha- ja pääomamarkkinoiden muutokset sekä maksujärjestelmien ja arvopaperikaupan selvitysjärjestelmien rakenteiden muutokset vaikuttavat koko alueen systeemiriskien luonteeseen ja laajuuteen ja siten nostavat esiin kysymyksiä, jotka ovat keskeisiä sekä keskuspankkitoiminnan että valvonnan kannalta.

Pankkivalvontakomitea seuraa jatkuvasti talouden ja yhteiskunnan yleistä kehitystä ja arvioi sen mahdollisia vaikutuksia EU:n pankkisektoriin. Tätä varten komitean jäsenet vaihtavat luottamuksellisesti tietoja keskenään. Komitea piti 12.9.2001

Taulukko.

Pankkivalvontakomitean julkaisemat raportit

Julkaisuajankohta	Julkaisun nimi
Helmikuu 1999	The possible effects of EMU on the EU banking systems in the medium to long term
Heinäkuu 1999	The effects of technology on the EU banking systems
Huhtikuu 2000	EU banks' income structure
Huhtikuu 2000	Asset prices and banking stability
Joulukuu 2000	EU banks' margins and credit standards
Joulukuu 2000	Mergers and acquisitions involving the EU banking industry – facts and implications

puhelinneuvottelun, jonka tarkoitus oli jakaa tietoja Yhdysvaltoihin tehtyjen terrorihyökkäysten vaikutuksista ja kriisitilanteiden todennäköisyydestä. Koska jännitteitä ilmeni lähinnä pankkien likviditeetin hallinnassa, tilanteesta saatiin joka hetki kattava kuva pankkivalvontakomitean jäsenten välisten yhteyksien ansiosta. Kriisienhallintaa on selvästi alue, jolla keskuspankkien ja valvontaviranomaisten on syytä toimia erittäin tiiviissä yhteistyössä. Yhteistyö on erityisen tärkeää tilanteissa, joissa rahoitusjärjestelmän vakaus olisi vaarassa konkurssin tai häiriöiden mahdollisen leviämisen vuoksi.

Pankkivalvontakomitea analysoi säännöllisesti EU:n pankkisektorin luotettavuutta ja vakautta sekä EU:n pankkeihin vaikuttavia keskipitkän aikavälin rakennemuutoksia. Pankkisektorin luotettavuutta ja vakautta seurataan puolivuositain makrovakauden indikaattoreilla, jotka perustuvat kansallisia pankkijärjestelmiä koskeviin aggregaattitietoihin. Rakennemuutoksia pankkivalvontakomitea seuraa analysoimalla kansallisia pankkirakenteita (esim. kokoa, kapasiteettia ja keskittymistä), disintermediaatiota (rahoituksen välityksen siirtymistä pankkien ulkopuolelle), kansainvälistymistä, uusia tekniikkoja sekä kannattavuus- ja vakavaraisuusindikaattoreita. Molemissa analyysissä hyödynnetään monia tietolähteitä (mm. luottamuksellisia valvontatietoja), ja analyysien tuloksia käyttävät tavallisesti pankkivalvontakomitean jäsenet, EKP:n päätöksentekielimet ja muut EU:n ja kansainvälisen tason valvontaelimet. Joitakin pankkivalvontakomitean raportteja on julkaistu (ks. taulukko).

Muut valvontaa pohtivat komiteat

Groupe de Contact (GdC) -niminen yhteistyöelin toimii myös aktiivisesti pankkisektorilla ja edistää valvontaviranomaisten yhteistyötä teknisissä asioissa. Se perustettiin vuonna 1972, ja siinä ovat edustettuina EU:n jäsenmaiden pankkivalvontaviranomaiset. Sen keskeisenä tehtävänä on edistää tietojen vaihtoa asioissa, jotka koskevat pankkilainsäädännön ja valvonnan kehitystä sekä yksittäisiin pankkeihin liittyviä kysymyksiä. Tärkeänä meneillään olevana työnä on saatava valvontakäytännöt nykyistä yhdenmukaisemmiksi.

Euroopan arvopaperimarkkinavalvojien komitealle (Committee of European Securities Regulators, CESR) siirrettiin syyskuussa 2001 Euroopan arvopaperimarkkinavalvojien epävirallisen yhteistyöelimen FESCO:n (Forum of European Securities Commissions) tehtävät ja sihteeristö. Komitealla on kaksi päätehtävää. Ensimmäkin se toimii riippumattomana ryhmänä, joka avustaa komissiota ensisijaisesti joskaan ei yksinomaan teknisten täytäntöönpanotoimenpiteiden valmistelussa (toinen taso). Komitean toisen tehtävänä on edistää jäsenmaiden välistä yhteistyötä. Se pyrkii varmistamaan, että yhteisön arvopaperimarkkinainsäädäntö pannaan käytännössä täytäntöön aiempaa yhtenäisemmin (kolmas taso).

Pisimpään eli vuodesta 1957 asti toiminut vaakuutusvalvontaviranomaisten yhteistyöelin Conference of Insurance Supervisory Authorities

(CIS) koostuu EU:n jäsenmaiden arvovaltaisista vakuutusvalvontaviranomaisista. Ryhmässä tarkastellaan vakuutusvalvonnan kannalta yhteisesti kiinnostavia kysymyksiä, jotka voivat tarvittaessa liittyä yksittäisiin vakuutusyrityksiin. Se myös laatii oma-aloitteisesti tai pyynnöstä raportteja vakuutuskomitealle. Lisäksi se on laatinut useita monenvälisiä pöytäkirjoja, joissa on määritelty EU:n vakuutusdirektiivien täytäntöönpanosta sovitut käytännön yksityiskohdat.

Eri toimialojen valvojen välinen yhteistyö

EU:ssa eri toimialojen valvojen välinen yhteistyö perustuu uuteen epäviralliseen eri alojen valvojen pyöreän pöydän yhteistyöelimeen (Cross-Sector Roundtable of Regulators) ja sen esittämiin aloitteisiin. Tämä yhteistyöelin koordinoi kaikkia toimialoittain organisoituja sääntelyä ja valvontaa pohtivia ryhmiä sellaisissa yhteisesti kiinnostavissa kysymyksissä, jotka koskevat eri toimialoja. Pyöreän pöydän yhteistyöhön osallistuvat seuraavien elinten puheenjohtajat ja sihteeristöt: pankkialan neuvoo-antava komitea, pankkivalvontakomitea, Groupe de Contact, arvopaperimarkkinakomitea, arvopaperimarkkinavalvojen komitea, vakuutuskomitea ja vakuutusvalvontaviranomaisten yhteistyöelin. Komissio on mukana yhteistyöelimen kokoonkutsujana ja toiminnan edistäjänä.

Kolme toimialoittaista sääntelyä pohtivaa komiteaa perusti finanssiryhmittymien toiminnan valvontaa koskevan eri alojen teknisen asiantuntijaryhmän (Mixed Technical Group on the Prudential Supervision of Financial Conglomerates, MTG). Asiantuntijaryhmä analysoi finanssiryhmittymiin liittyviä kysymyksiä ja tarjoaa näkemyksensä komission käyttöön finanssiryhmittymien valvontaa koskevan säädösesityksen valmistelua varten. Finanssiryhmittymien valvontaa koskeva EU:n direktiiviehdotus on parhailaan keskusteltavana EU:n neuvostossa. Tekninen asiantuntijaryhmä on myös toiminut eri toimialojen yhteisenä, teknisiä kysymyksiä käsittelevänä foorumina. EKP osallistuu tarkkailijana ryhmän kokouksiin.

Myös markkinoiden kehitys asettaa haasteita. Rahoitusjärjestelmän kolmen segmentin väliset rajat ovat hämärtyneissä, ja uusia finanssiryhmittymiä syntyy edelleen. Tällaiset muutokset edellyttävät entistä tehokkaampaa sääntely- ja valvontayhteistyötä kysymyksissä, jotka koskevat useampaa kuin yhtä toimialaa. Tällaiseen yhteistyöhön tarjoaa EU:ssa mahdollisuuden finanssiryhmittymiä koskeva tuore direktiiviehdotus. Siinä esitetään kolme keskeistä, toimialojenkin välistä sääntely- ja valvontayhteistyötä tehostavaa seikkaa: Ensinnäkin määritellään finanssiryhmittymien valvontaa koordinoivan elimen asema ja

3 Edessä olevat haasteet

Vaikka monenvälisessä valvontayhteistyössä onkin tähän mennessä edistytty merkittävästi, kuten edellä on kerrottu, sääntelyn tai markkinoiden kehitys aiheuttaa huomattavia haasteita sekä kansainvälisellä että EU:n tasolla.

Haasteita merkitsevät ensinnäkin pankkien uudet vakavaraisuussäännöt, joita Baselin pankkivalvontakomitea on laatimassa ja jotka otetaan osaksi EU:n sääntelyä (ja jotka tulevat koskemaan myös sijoituspalveluyrityksiä). Uusien sääntöjen tehokas täytäntöönpano ja erityisesti niiden toinen pilari (valvontaprosessi) edellyttävät entistä tiiviimpää maailmanlaajuisia yhteistyötä pankkivalvojen välillä valvontamenetelmien ja -käytäntöjen yhtenäistämiseksi. Tämä ensisijainen tavoite on EU:ssa tärkeä erityisesti pankkialan inte-

groitumisen vuoksi. Pankkikysymyksiä pohtivilla EU:n komiteoilla on tässä asiassa huomattava merkitys.

Myös markkinoiden kehitys asettaa haasteita. Rahoitusjärjestelmän kolmen segmentin väliset rajat ovat hämärtyneissä, ja uusia finanssiryhmittymiä syntyy edelleen. Tällaiset muutokset edellyttävät entistä tehokkaampaa sääntely- ja valvontayhteistyötä kysymyksissä, jotka koskevat useampaa kuin yhtä toimialaa. Tällaiseen yhteistyöhön tarjoaa EU:ssa mahdollisuuden finanssiryhmittymiä koskeva tuore direktiiviehdotus. Siinä esitetään kolme keskeistä, toimialojenkin välistä sääntely- ja valvontayhteistyötä tehostavaa seikkaa: Ensinnäkin määritellään finanssiryhmittymien valvontaa koordinoivan elimen asema ja

tehtävät, myös hätätilanteiden varalta. Toiseksi esitetään uuden, finanssiryhmittymiä pohtivan komitean perustamista. Sen tehtävänä olisi avustaa komissiota finanssiryhmittymiin liittyvissä sääntelykysymyksissä ja vastata EU:n finanssiryhmittymiä koskevan direktiivin teknisten säännösten muutoksista. Kolmanneksi ehdotetaan erityissäännöksiä, jotka koskevat sekä eri toimialojen valvontaviranomaisten välistä että näiden ja muiden viranomaisten (myös keskuspankkien) välistä tietojen vaihtoa.

Kolmas haaste liittyy pankkien yhä syvenevään integroitumiseen. Vaikka tällainen prosessi on meillä ympäri maailmaa, se on erityisen merkityksellistä EU:ssa yhteisen rahan käyttöönoton vaikutusten vuoksi. Integroituminen lisää mahdollisuuksia suojautua rahoitusmarkkinoiden epävakaudesta, koska rahoitusjärjestelmä pystyy entistä helpommin selviytymään mahdollisista

häiriöistä. Toisaalta voi ilmetä uudenlaista häiriöalttiutta (esim. kotimaisiin pankkisektoreihin voi kohdistua yhteisten häiriöiden riski ja häiriöt voivat entistä helpommin levitä maasta toiseen). Yksi keino varautua tähän on se, että tehostetaan pankki- ja rahoitussektorin keskeisten muutosten ennakoivaa seurantaan rahoitusjärjestelmän vakauden turvaamiseksi. Tähän pyritään tiivistämällä sekä makrovakauden että yritystason valvontaan liittyvää yhteistyötä ja tietojen vaihtoa. Makrovakauden valvontaan liittyvät tehtävät ovat yleensä keskuspankkien vastuulla, kun yksittäisten rahoituslaitosten vakauden valvontaan liittyviä tehtäviä puolestaan hoitavat valvontaviranomaiset (ml. ne keskuspankit, joilla on valvontavastuu). Myös kriisienhallinnassa keskuspankkien ja valvontaviranomaisten välistä yhteistyötä on vahvistettava. Molemmilla sarjoilla pankkivalvontakomitealla voi olla EU:ssa suuri merkitys.

Liite I.

Kansainväliset valvontakomiteat

	Baselin pankkivalvontakomitea (BCBS) www.bis.org/bcbs/aboutbcbs.htm	Kansainvälinen arvopaperimarkkina- valvojen järjestö (IOSCO) www.iosco.org	Kansainvälinen vakuutusvalvojen järjestö (IAIS) www.iaisweb.org	Yhteistyöfoorumi (Joint Forum) www.bis.org/bcbs/jointforum.htm#pgtop
Jäsenet	Belgian, Kanadan, Ranskan, Saksan, Italian, Japanin, Luxemburgin, Alankomaiden, Espanjan, Ruotsin, Sveitsin, Englannin ja Yhdysvaltojen keskuspankit ja muut sellaiset viranomaiset, joilla on muodollinen vastuu pankkitoiminnan vakauden valvonnasta.	Yli 160 valvontaviran- omaista noin 90 maasta. Jäsenet jaetaan kolmeen ryhmään sen mukaan, onko niillä äänioikeutta vai ei.	Vakuutusvalvontaviran- omaiset noin 100 eri oikeus- järjestyksen piiristä.	Pankki-, vakuutus- ja arvopaperivalvojia Australiasta, Belgiasta, Kanadasta, Ranskasta, Saksasta, Italiasta, Japanista, Luxemburgista, Alankomaista, Espanjasta, Ruotsista, Sveitsistä, Englannista, Yhdysvalloista sekä emoyhdistysten (Baselin pankkivalvonta- komitea, IOSCO, IAIS) ja Euroopan komission edustajat
Valvottavat	Suuret, kansainväliset luottolaitokset	Arvopaperivälittäjät ja -markkinat	Vakuutusyhtiöt	Finanssiryhmittymät ja eri toimialoja koskevat yhteiset asiat
Tavoitteet	Edistää yhteisiä toiminta- tapoja ja standardeja, laatia yleisiä valvonta- standardeja ja parhaita käytäntöjä, ja vähentää eroja kansain- välisessä valvonnassa noudattamalla kahta peri- aatetta: mikään ulkomainen pankkilaitos ei saa olla valvonnan ulkopuolella ja valvonnan on oltava riittävää.	Edistää sääntelyn hyvää tasoa tehokkaiden ja vakaiden markkinoiden ylläpitämiseksi, vaihtaa kokemuksia kotimaisten markkinoiden kehityksen edistämiseksi, ponnistella yhdessä standardien ja tehokkaiden valvontamenetelmien laatimiseksi kansainvälisille arvopaperitransaktioille ja auttaa kaikkia osapuolia osallistumaan markkinoiden luotettavuuden edistämiseen soveltamalla standardeja tarkoin ja panemalla niitä täytäntöön tehokkaasti.	Edistää yhteistyötä vakuutus- alan viranomaisten kesken, laatia kansainvälisiä standardeja vakuutus- valvonnan, järjestää jäsenille koulutusta ja koordinoi yhteistyötä muiden rahoitusalan viranomaisten ja kansain- välisen rahoitusalan organisaatioiden kanssa.	Tarkastella kaikille kolmelle rahoituksen osa- alueelle yhteisiä asioita ja kehittää ohjeita, periaatteita ja/tai parhaita käytäntöjä sikäli kuin on tarkoituksenmukaista sekä tutkia, miten valvontaa voi koordinoida eri alojen kesken.
Perustamis- vuosi	1974	1983	1994	1996 (edeltäjä, Tripartite Group, perustettiin 1993)
Kokoukset	Kolme kertaa vuodessa	Vuotuinen yleiskokous	Vuotuinen konferenssi	Kolme kertaa vuodessa

Liite 2.

Sääntelyä ja valvontaa pohtivat EU:n komiteat

Luonne	Nimi	Koostumus	Pääpiirteet
Toimi-aloittaiset sääntelyä pohtivat komiteat	Pankkialan neuvonantava komitea (Banking Advisory Committee, BAC)	Komitea koostuu EU:n jäsenmaiden valtiovarainministeriöiden, pankkivalvontaviranomaisten, kansallisten keskuspankkien ja Euroopan komission arvovaltaisista edustajista. EKP:n, Norjan, Liechtensteinin ja Islannin edustajilla on komiteassa tarkkailijan asema.	Komitea on Euroopan komissiota avustava keskustelufoorumi. Se antaa neuvoja kysymyksissä, jotka liittyvät EU:n uusien pankkisektoria koskevien lainsäädäntöehdotusten valmisteluun ja direktiivien täytäntöönpanoon jäsenmaissa. Komitean puheenjohtajana toimii yleensä yksi sen jäsenistä. Kun komitea tekee teknisiä muutoksia direktiiveihin komitologiameneteltyen mukaisesti, sen puheenjohtajana toimii komission edustaja. Komitea perustettiin vuonna 1977, ja se kokoontuu kolmesti vuodessa.
	Euroopan arvopaperimarkkina-komitea (European Securities Committee, ESC)	Komitea koostuu EU:n jäsenmaiden valtiovarainministeriöiden ja Euroopan komission arvovaltaisista edustajista. EKP:n edustajalla ja Euroopan arvopaperimarkkina-valvojen komitean puheenjohtajalla on tarkkailijan asema.	Komitea on neuvonantava elin, joka avustaa komissiota arvopaperimarkkinalainsäädännön valmisteluun liittyvissä kysymyksissä. Sen jälkeen kun komitealle on yhteispäätösmeneteltyllä ja direktiivillä annettu täytäntöönpanovaltaa, se avustaa komissiota myös sääntelyä täytäntöönpanoon liittyvissä asioissa. Komitea perustettiin vuonna 2001, ja se kokoontuu säännöllisesti. Puheenjohtajana toimii komission edustaja.
	Vakuutuskomitea (Insurance Committee, IC)	Komitea koostuu EU:n jäsenmaiden valtiovarainministeriöiden ja vakuutusalan valvontaviranomaisten sekä Euroopan komission arvovaltaisista edustajista. Norjan, Liechtensteinin ja Islannin edustajilla on tarkkailijan asema.	Komitea on komissiota avustava neuvonantava elin, joka tarkastelee sekä yhteisön säädösten soveltamiseen että uusiin direktiiviehdotuksiin liittyviä kysymyksiä. Lisäksi se komitologiameneteltyä kautta avustaa komissiota säädösten täytäntöönpanossa. Komitea perustettiin vuonna 1992, ja se kokoontuu vähintään kolmesti vuodessa. Puheenjohtajana toimii komission edustaja.
Toimi-aloittaiset valvontaa pohtivat komiteat	Pankkivalvontakomitea (Banking Supervision Committee, BSC)	Komitea koostuu EU:n jäsenmaiden keskuspankkien, pankkivalvontaviranomaisten ja EKP:n arvovaltaisista edustajista. Euroopan komission edustajalla ja Groupe de Contact yhteistyöelimen puheenjohtajalla on komiteassa tarkkailijan asema.	Komitea avustaa EKPJ:tä toteuttamaan rahoituslaitosten toiminnan vakauden valvontaan ja rahoitusjärjestelmän vakauteen liittyviä lakisäätötehtäviä. Lisäksi komitea voi toimia EU:n pankkivalvontaviranomaisten yhteisenä neuvonpöytäfoorumina. Komitea on perustettu vuonna 1998, se kokoontuu neljä tai viisi kertaa vuodessa, ja sen puheenjohtajana toimii yksi sen jäsenistä.
	Groupe de Contact (GdC)	Yhteistyöelin koostuu EU:n jäsenmaiden pankkivalvontaviranomaisten keskihoitoa edustavista asiantuntijoista. Euroopan komission, Norjan, Liechtensteinin ja Islannin edustajilla on elimessä tarkkailijan asema.	Yhteistyöelin edistää yhteistyötä ja tietojen vaihtoa pankkisäätelyyn ja valvontakäytäntöihin liittyvissä kysymyksissä. Se tarkastelee myös yksittäisiä valvottavia koskevia asioita. Ryhmä perustettiin vuonna 1972, sen puheenjohtajana toimii yksi sen jäsenistä, ja se kokoontuu vähintään kolme kertaa vuodessa.
	Euroopan arvopaperimarkkina-valvojen komitea (Committee of European Securities Regulators, CESR)	Komitea koostuu EU:n jäsenmaiden, Norjan ja Islannin arvopaperimarkkinakysymyksissä toimivaltaisten viranomaisten ja Euroopan komission arvovaltaisista edustajista. EKP:n edustaja voidaan kutsua komitean kokouksiin tarpeen mukaan.	Komitea on riippumaton neuvonantava elin, joka avustaa teknisten täytäntöönpanotoimenpiteiden valmistelussa ja edistää jäsenmaiden välistä yhteistyötä ja tehostetun valvontayhteistyön kautta yhteisön lainsäädännön yhtenäistä ja oikea-aikaista täytäntöönpanoa. Komitea perustettiin vuonna 2001, ja se korvasi vuonna 1997 perustetun Euroopan arvopaperimarkkina-valvojen epävirallisen yhteistyöelimen (Forum of European Securities Regulators, FESCO). Komitean puheenjohtajana toimii yksi sen jäsenistä, ja komitea kokoontuu säännöllisesti.
	Vakuutusvalvontaviranomaisten yhteistyöelin (Conference of Insurance Supervisory Authorities, CIS)	Yhteistyöelin koostuu EU:n jäsenmaiden vakuutusvalvontaviranomaisten arvovaltaisista edustajista. Euroopan komission, Norjan, Islannin ja Liechtensteinin edustajilla on tarkkailijan asema.	Valvontayhteistyötä ja tietojen vaihtoa edistävän elimen säännöistä ja menettelyistä on sovittu yksityiskohtaisesti monenvälisessä valvontapöytäkirjassa. Yhteistyöelin perustettiin vuonna 1958, sen puheenjohtajana toimii yksi sen jäsenistä, ja kokouksia pidetään kahdesti vuodessa.
Eri toimialojen valvojen väliset yhteistyöelimet	Eri alojen valvojen pyöreän pöydän yhteistyöelin (Cross-sector Roundtable of Regulators, CRR)	Pyöreän pöydän yhteistyöelimeen kuuluvat pankkialan neuvonantavan komitean, pankkivalvontakomitean, Groupe de Contact -yhteistyöelimen, arvopaperimarkkinakomitean, arvopaperimarkkina-valvojen komitean, vakuutuskomitean ja vakuutusvalvontaviranomaisten yhteistyöelimen puheenjohtajat ja sihteeristöt.	Yhteistyöelin edistää eri sektorien edustajien epävirallista tietojen vaihtoa kysymyksistä, jotka koskevat useita toimialoja. Yhteistyöelin perustettiin vuonna 2001, ja se pitää kokouksia säännöllisesti. Komissio on mukana yhteistyöelimen kokoonkutsujana ja työn edistäjänä.
	Finanssiryhmittymien toiminnan vakauden valvontaa koskeva eri alojen teknisen asiantuntijaryhmä (Mixed Technical Group, MTG)	Ryhmä koostuu EU:n jäsenmaiden pankki-, arvopaperi- ja vakuutusvalvontaviranomaisten ja Euroopan komission asiantuntijoista. EKP:n edustajalla on ryhmässä tarkkailijan asema.	Tekninen asiantuntijaryhmä käsittelee eri toimialoja koskevia toiminnan vakauden valvontaan liittyviä kysymyksiä. Ryhmä esitti finanssiryhmittymien toiminnan vakauden vahvistamiseen tähtäviä ehdotuksia, joita komissio hyödynsi finanssiryhmittymä koskeneessa direktiiviehdotuksessaan. Ryhmä perustettiin vuonna 1999 toimialoiltaisten sääntelyä pohtivien komiteoiden alaisuuteen, sen puheenjohtajana toimii komission edustaja, ja se kokoontuu neljä kertaa vuodessa.

Käteisen euron käyttöönoton vaikutus liikkeessä olevien setelien ja kolikkojen määrään

Rahaliittoon kuuluvat maat ottivat euron tilivaluuttana ja laskentayksikkönä käyttöön 1.1.1999, ja tammi-helmikuussa 2002 niiden kansalliset valuutat korvattiin euroseteleillä ja -kolikoilla. Maaliskuun 1. päivästä 2002 alkaen euro on euroalueen ja sen yli 300 miljoonan asukkaan ainoa laillinen maksuväline.

Jotta yhteisen rahan käyttöönotto sujuisi mahdollisimman hyvin ja nopeasti, pankkisektorin, arvokuljetusyri-tysten, vähittäiskauppiaitten ja käteismyyntiautomaateista vastaavien yritysten oli osallistuttava käteisrahan vaihdon valmisteluihin jo alkuvaiheessa. Eurosetelien ja -kolikkojen käyttöönotto sujuikin muutamia pieniä teknisiä ja logistisia ongelmia lukuun ottamatta hyvin juuri siksi, että asianomaiset osallistuivat valmisteluihin ja että valmistelut oli koordinoitu. Asianosaisten yhteistyön lisäksi onnistunut vaihto perustui yleisön myönteiseen asenteeseen ja siihen, että yleisö omaksui eurokäteisen nopeasti heti vuoden 2002 alusta alkaen.

Käteisen euron käyttöönotto vaikutti liikkeessä olevien kansallisten setelien ja kolikkojen määrään jo vuoden ennen liikkeeseenlaskua: Liikkeessä olevien kansallisten setelien määrä alkoi pienetä, kun se siihen asti oli jo pitkään kasvanut. Siirtymäkauden viimeisenä vuotena eli 2001 useimpiin euroalueen kansallisiin keskuspankkeihin palautui merkittäviä määriä kansallisia seteleitä. Samanaikaisesti joissakin euromaissa järjestettiin kampanjoita kansalaisilla säästössä olleiden kansallisten kolikkojen poistamiseksi liikkeestä ennen käteisrahan vaihtoa. Näin pyrittiin keventämään rahanvaihdon logistista kuormitusta, joka aiheutui siitä, että kansalliset setelit ja kolikot oli poistettava liikkeestä samaan aikaan kun eurosetelit ja kolikot laskettiin liikkeeseen.

Käteisrahan vaihdon valmistelun viimeinen vaihe alkoi 1.9.2001 eli sen jälkeen, kun EKP:n pääjohtaja oli julkistanut eurosetelien lopullisen ulko-osun 30.8.2001. Eurojärjestelmän 12 kansallista keskuspankkia aloitivat kansalliset tarpeet huomioon ottaen eurosetelien ja -kolikkojen ennakkojakelun luottolaitoksille. Nämä puolestaan huolehtivat eurokäteisen edelleenjakelusta vähittäiskaupalle ja käteismyyntiautomaateista vastaaville yrityksille. Käteisrahan vaihdon valmisteluita täydensivät EU:n ja kansallisella tasolla toteutetut tiedotuskampanjat, joilla varmistettiin, että euroalueen yli 300 miljoonaa asukasta saivat riittävästi tietoa uudesta rahasta.

I Liikkeessä olevan rahan määrä väheni voimakkaasti ennen käteisrahan vaihtoa

Liikkeessä olevan rahan määrä pieneni euroalueella merkittävästi käteisrahan vaihdon valmistelujen loppuaikana. Joulukuusta 2000 joulukuuhun 2001 se supistui 116 miljardia euroa eli 32,3 %. Tämä koski yhtätoista euroalueen kaikkiaan kahdestatoista maasta. Se, miten paljon ja kuinka nopeasti rahan määrä pieneni, vaihteli maittain rahan kysynnän mukaan. Tähän puolestaan ovat voineet vaikuttaa maittaiset erot setelien ja muiden kuin käteismaksuvälineiden käytössä, pankkisalaisuutta koskevassa lainsäädännössä ja se, kuinka lähellä eurosetelien ja aiempien kansallisten setelien nimellisarvot ovat toisiaan (ks. taulukko 1). Lisäksi Saksan markan määraisten setelien huomattava kysyntä – jos-

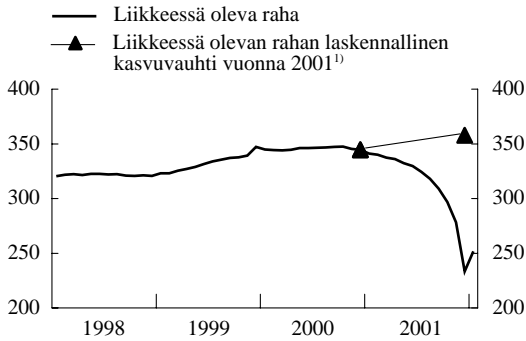
sain määrin myös Ranskan frangin ja Itävallan šillingin määräisten setelien kysyntä – euroalueen ulkopuolella on myös vaikuttanut liikkeessä olevan rahan määrän kehityksen maakohtaisiin eroihin.

Jotta rahanvaihdon vaikutus liikkeessä olevan rahan määrään havainnollistuisi, kuviossa 1 verrataan vuonna 2001 liikkeessä olleen rahan määrän toteutunutta kehitystä vuonna 2001 liikkeessä olevan rahan määrän laskennalliseen kehitykseen. Jälkimmäistä laskettaessa oletetaan, että vuonna 2001 liikkeessä olevan rahan määrä olisi vuonna 2001 kasvanut samalla tavoin kuin vuositasolla keskimäärin vuosina 1994–2000. Näin

Kuvio 1.

Liikkeessä oleva raha

(mrd. euroa)

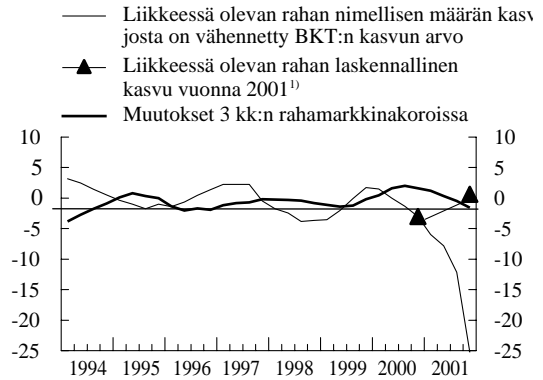
Lähde: EKP.

Huom. Oletusarvona on, että vuonna 2001 liikkeessä olleen rahan määrän kasvu vastaa vuosina 1994–2001 liikkeessä olleen rahan määrän keskimääräistä kasvua.

Kuvio 2.

Liikkeessä oleva raha, BKT ja rahan hallussapidon vaihtoehtokustannukset

(vuotuinen ero prosenttyksikköinä tai vuotuinen prosenttimuutos)

Lähde: EKP.

*Oletusarvona on, että vuonna 2001 liikkeessä olleen rahan määrän kasvu vastaa vuosina 1994–2001 liikkeessä olleen rahan määrän keskimääräistä kasvua.

estimoitu laskennallinen kehitys – jossa ei siis ole otettu huomioon käteisrahan vaihtoa vuonna 2002 – on suurin piirtein sama kuin perinteisten tekijöiden mukaan määräytyvä liikkeessä olevan rahan määrä. Tällaisia perinteisiä tekijöitä ovat BKT:n arvo (jossa näkyy käteisvarojen tarve) ja lyhyet korot (jotka indikoivat käteisen hallussapidon vaihtoehtokustannuksia) (ks. kuvio 2). Toteutuneen ja laskennallisen kehityksen ero viittaa siihen, että vuoden 2001 lopussa rahaa on saattanut olla liikkeessä noin 125 miljardia euroa enemmän kuin siinä tapauksessa, että käteisrahan vaihtoa ei olisi toteutettu.

Liikkeessä olevan rahan määrä väheni vaiheittain vuonna 2001

Liikkeessä olevan rahan määrän supistumisessa oli erilaisia kausia vuonna 2001. Vuoden ensimmäisellä puoliskolla määrän pieneneminen johtui todennäköisesti pääasiassa käteisenä pidettyjen – etenkin kansallisten rahojen määräisten – varojen supistumisesta. Tätä oletusta tukee se, että erityisesti nimellisarvoltaan suurten sete-

Taulukko 1.

Eurosetelien ja niitä lähinnä vastaavien kansallisten setelien nimellisarvot

Nimellisarvo euroina	500	200	100	50	20	10	5	2 (kolikko)	1 (kolikko)	0,5 (kolikko)	0,2 (kolikko)	0,1 (kolikko)
Belgia		247,89		49,58	24,79	12,39	4,96	2,48				
Saksa	511,29	255,65	102,26	51,13	25,56	10,23	5,11	2,56				
Kreikka					29,35	14,67		2,93	1,47	0,59	0,29	0,15
Espanja				60,10	30,05	12,02	6,01					
Ranska			76,22		30,49	15,24	7,62	3,05				
Irlanti			126,97	63,49	25,39	12,70	6,35					
Italia		258,23		51,65	25,82		5,16	2,58	1,03	0,52		
Luxemburg			123,95		24,79			2,48				
Alankomaat	453,78		113,45	45,38	22,69	11,34	4,54					
Itävalta	363,36		72,67	36,34		7,27	3,63		1,45			
Portugali				49,88	24,94	9,98	4,99	2,49				
Suomi		168,19	84,09		16,82	8,41	3,36	1,68				

Lähde: EKP.

lien liikkeessä oleva määrä pieneni. Ilmiö oli havaittavissa erityisesti Saksassa ja Alankomaissa, koska tuhannen Saksan markan ja tuhannen guldenin setelit olivat nimellisarvoltaan suurimmat setelit euroalueella ja siten erityisen soveltuvia setelisäästämiseen.

Vuoden 2001 jälkipuoliskolla ja varsinkin viimeisellä neljänneksellä myös nimellisarvoltaan pienten setelien liikkeessä oleva määrä pieneni. Myös transaktiotarkoituksia varten hallussa pidetyn rahan määrä todennäköisesti pieneni. Liikkees-

sä olevan rahan määrää euroalueella supisti myös setelien palautuminen euroalueelle sen ulkopuolelta. Useat Itä-Euroopan maiden keskuspankit ovat raportoineet ulkomaanvaluutan määräisten talletusten määrän kasvaneen, mikä on todennäköisesti liittynyt siihen, että näissä maissa olleita euroalueen maiden kansallisia seteleitä on talletettu pankkeihin. Tätä tukevat myös Saksan markan määräisten setelien määrää koskevat tilastot, joista käy ilmi, että vuoden 2001 jälkipuoliskolla näitä seteleitä palautui merkittäviä määriä euroalueen ulkopuolelta.

2 Eurosetelien ja -kolikkojen käyttöönoton viime hetken valmistelut

Eurosetelien ja -kolikkojen ennakkojakelu euroalueen kansallisista keskuspankeista

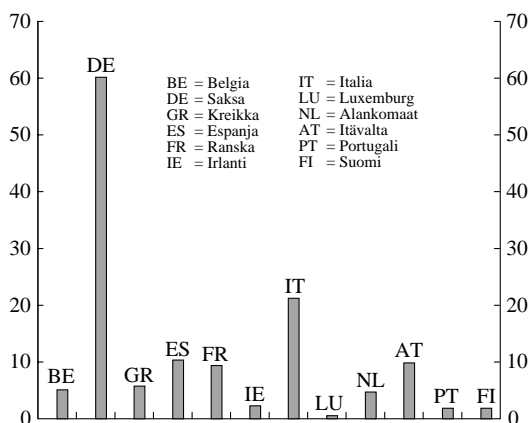
Eurosetelien ja -kolikkojen laaja, oikea-aikainen ja mittava ennakkojakelu oli yksi tärkeimpiä tekijöitä, jonka avulla käteisrahan vaihdolle yhteisesti asetettu tavoite voitiin saavuttaa. Tavoitehan oli, että suurin osa euroalueen käteismaksuista voitaisiin suorittaa euroilla tammikuun 2002 puoliväliin mennessä. Ennakkojakelulla varmistettiin myös, että pankkien ja vähittäiskauppojen henkilökunta tottui uusiin seteleihin ja kolikoihin heti alusta lähtien. Saksassa, Espanjassa, Luxemburgissa, Itävallassa ja Suomessa setelien ennakkojakelu aloitettiin syyskuun 2001 alussa. Portugalin ja Kreikan keskuspankit aloittivat ennakkojakelun luottolaitoksille lokakuussa, Belgian, Irlannin ja Italian keskuspankit marraskuussa sekä Ranskan ja Alankomaiden keskuspankit joulukuussa 2001. Kaikkiaan euroalueen maiden keskuspankit jakoivat luottolaitoksille ennakkoon noin 6,4 miljardia seteliä, arvoltaan noin 133 miljardia euroa. Ennakkoon jaettujen setelien määrä vaihteli huomattavasti maittain (ks. kuvio 3) ja oli yhteisarvoltaan 49 % joulukuun 2001 lopussa liikkeessä olleiden kansallisten setelien arvosta. Kappalemäärän mukaan laskettuna ennakkoon jaettuja seteleitä oli 70 % vuoden 2001 lopussa liikkeessä olleiden kansallisten setelien määrästä. Verrattain suuri kappalemäärä johtui siitä, että tammikuun 2002 ensimmäisinä viikkoina laskettiin liikkeeseen pääasiassa nimellisarvoltaan pieniä seteleitä, jotta vähittäiskaupan vaih-

torahan tarve olisi mahdollisimman vähäinen. Näin ollen pankit olivat hyvin valmistautuneita tarjoamaan yleisölle uutta maksuvälinettä. Ennakkojakelun onnistuminen osoitti myös, että pankeille asetetut euroseteleiden jakelua koskevat ehdot olivat riittävät.

Eurojärjestelmä tuki eurosetelien ja -kolikkojen liikkeeseenlaskua myös euroalueen ulkopuolisilla markkinoilla ja erityisesti niissä maissa, joissa euroalueen maiden kansallisia seteleitä oli run-

Kuvio 3.

Eurosetelien ennakkojakelu maittain, miljardia euroa

Lähde: EKP.

saasti käytössä. Joulukuussa 2001 yli 20:lle euroalueen ulkopuolisen maan keskuspankille ja useille valuuttatukku markkinoilla toimiville luottolaitoksille toimitettiin yhteensä noin 4 miljardin euron arvosta euroseteleitä. Ennakkojakelu koski lähinnä Itä- ja Kaakkois-Euroopan, Afrikan ja Aasian maita.

Kansalliset keskuspankit ja useat rahapajat toimittivat lisäksi 37,6 miljardia eurokolikkoa pankkeihin ja posteihin neljä kuukautta kestäneen ennakkojakelujakson aikana. Ennakkoon jaettiin yli 70 % tuotetuista eurokolikoista. Ennakkoon jaettujen kolikkojen määrä oli 97 % tammikuussa 2002 enimmillään liikkeessä olleista eurokolikoista. Näin ollen miltei kaikki tarvittavat kolikot oli jaettu pankeille ennen kansallisten kolikkojen palautumista. Logistisessa mielessä eurokolikkojen ennakkojakelu oli välttämätöntä pankkien ja arvokuljetusyritysten kapasiteetin kannalta.

Eurosetelien ja -kolikkojen edelleenjakelu

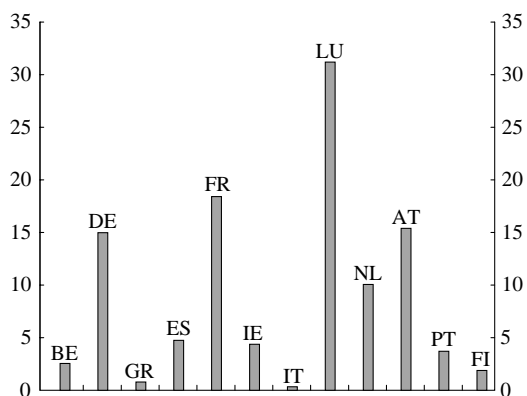
Eurosetelien ja -kolikkojen edelleenjakelu vähittäiskaupalle ja käteismyyntiautomaateista vastaaville yrityksille alkoi Espanjassa, Saksassa, Luxemburgissa ja Itävallassa syyskuussa 2001. Irlannissa se alkoi marraskuussa ja muissa euromaissa joulukuussa 2001. Arvolla mitaten pankit jakoivat edelleen niille ennakkoon jaetuista seteleistä vähittäiskaupalle ja muille edelleenjakelun kohderyhmille 10,5 %. Euroseteleitä jaettiin edelleen yhteensä yli 13,2 miljardin euron arvosta. Edelleenjakelu sujui jokseenkin ennustetusti. Edelleenjakelumäärissä oli kuitenkin huomattavia maakohtaisia eroja (ks. kuvio 4).

Yhteisen rahan käyttöönoton tärkeänä periaatteena oli suositus, että vähittäiskaupat ja muut yritykset antaisivat vaihtorahat pelkästään euroina 1.1.2002 alkaen, koska kansallisten valuuttojen palauttaminen liikenteeseen olisi pitkittänyt euron ja kansallisten valuuttojen rinnakkaiskäyttöä. Lisäksi jos käteiskassoissa olisi ollut yhtä aikaa sekä euroja että kansallisia valuuttoja pitkäähkön ajan, kustannukset olisivat kasvaneet.

Kuvio 4.

Eurosetelien edelleenjakelu luottolaitoksille

(prosenttia ennakkoon jaetuista euroseteleistä)

Lähde: EKP.

BE = Belgia; DE = Saksa; GR = Kreikka; ES = Espanja; FR = Ranska; IE = Irlanti; IT = Italia; LU = Luxemburg; NL = Alankomaat; AT = Itäältä; PT = Portugali; FI = Suomi.

Euroalueen luottolaitokset jakelivatkin edelleen yli 8 miljardia eurokolikkoa, jotta vähittäiskaupalla oli riittävästi vaihtorahaa ja jotta käteisautomaatit voitiin muuttaa eurokolikoilla toimiviksi.

Ecofin-neuvoston marraskuussa 1999 antaman lausunnon mukaan eurokolikoita voitiin jakaa suurelle yleisölle ennakkoon joulukuun 2001 puolivälin jälkeen. Kaikki euroalueen maat tarjosivatkin yleisölle ns. aloituspakkauksia. Joissakin euromaissa pankeilla oli lupa koota omia aloituspakkauksiaan ja jopa myydä osa ennakkoon jaetuista kolikoista suuren kysynnän kattamiseksi. Aloituspakkausten arvot vaihtelivat 3,88:sta 15,24 euroon. Pakkausten arvo oli useimmiten sama kuin jokin kansallisen setelin nimellisarvo vaihdon helpottamiseksi. Aloituspakkauksia jaettiin hyvin monissa paikoissa. Jakelu aloitettiin kolmessa maassa 14.12. ja yhdeksässä maassa joko 15. tai 17.12.2001. Kaikkiaan yleisö hankki yli 150 miljoonaa aloituspakkausta. Niissä oli yhteensä 4,2 miljardia kolikkoa, arvoltaan 1,6 miljardia euroa. Kuluttajille edelleenjakelussa jaettujen kolikkojen määrä oli näin ollen noin 10 % käteisrahan kokonaistarpeesta.

3 Kansallisten valuuttojen korvautuminen euroseteleillä ja -kolikoilla vuoden 2002 ensi viikkoina¹

Liikkeessä olevat setelit

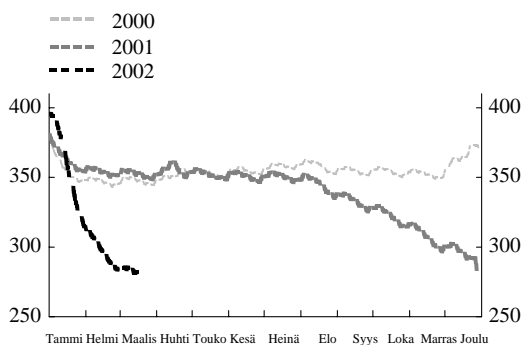
Liikkeessä olevien setelien (ts. eurosetelien ja euroalueen maiden kansallisten setelien) yhteisarvo oli 403 miljardia euroa 1.1.2002, kun se 31.12.2001 oli ollut 270 miljardia euroa. Tämä voimakas nousu johtui siitä, että kaikki ennakkoon jaetut setelit laskettiin mukaan liikkeessä olevaan setelistöön vasta 1.1.2002 alkaen, kun niistä tuli eurojärjestelmän liikkeeseen laskemia laillisia maksuvälineitä.

Helmikuun 2002 loppuun ulottuneena rahanvaihtojaksena kansalliset keskuspankit poistivat jokaisena päivänä liikkeestä enemmän kansallisia seteleitä kuin euroseteleitä samaan aikaan laskettiin liikkeeseen. Koska kansallisia seteleitä palautui valtavia määriä, liikkeessä olevien setelien yhteisarvo pieneni 1.1.–28.2.2002 yli 118 miljardia euroa (29 %) eli 285 miljardiin euroon ja oli yli 66 miljardia euroa eli 19 % pienempi kuin liikkeessä olleiden setelien yhteisarvo vuotta aiemmin. Osittain tämä liikkeessä olevien setelien yhteisarvon pieneneminen johtui siitä, että vuoden 2002 alussa yleisöllä säästössä ollut setelimäärä oli aiempaa pienempi. Kuviossa 5 esitetään liikkeessä olevien setelien määrät kuukausittain vuosina 2000–2002. Kuviosta 6 puolestaan saa yleiskäsityksen liikkeessä olevien eurosetelien ja euroalueen maiden kansallisten setelien määrän kehityksestä rahanvaihtojaksena.

Kuvio 5.

Liikkeessä olevat setelit vuosina 2000, 2001 ja 2002

(miljardia euroa, päivähavaintoja)

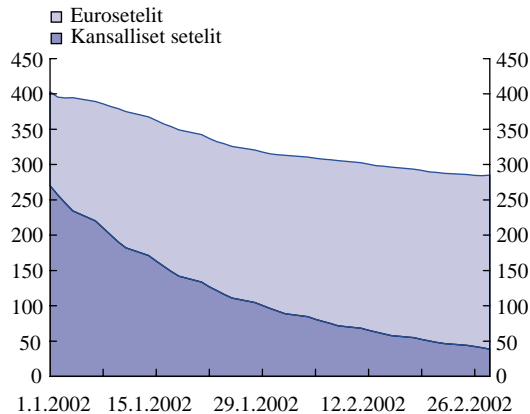

Lähde: EKP.

Kuvio 6.

Liikkeessä olevat setelit 1.1.–28.2.2002

(miljardia euroa)

Lähde: EKP.

sittain vuosina 2000–2002. Kuviosta 6 puolestaan saa yleiskäsityksen liikkeessä olevien eurosetelien ja euroalueen maiden kansallisten setelien määrän kehityksestä rahanvaihtojaksena.

Liikkeessä olevien eurosetelien määrä kasvoi nopeasti rinnakkaiskäytön aikana

Arvolla mitattuna liikkeessä olevien eurosetelien määrä kasvoi tammi-helmikuussa 2002 tasan 133 miljardista 247 miljardiin euroon, kun kansallisia seteleitä oli joulukuun 2001 lopussa ollut liikkeessä 270 miljardin euron arvosta. Helmikuun 2002 lopussa liikkeessä olevien eurosetelien määrä oli 86,5 % liikkeessä olevien eurosetelien ja kansallisten setelien yhteisarvosta. Maaliskuussa 2002 euroseteleiden osuus kaikista liikkeessä olevista seteleistä oli arvolla mitattuna jo 91,9 %.

¹ Liikkeessä olevien setelien ja liikkeessä olevan rahan määritelmät poikkeavat toisistaan siten, että liikkeessä olevaan rahan lasketaan mukaan myös kolikot, mutta ei rahalaitosten hallussa olevaa rahaa. Liikkeessä olevien setelien määrä on yleensä huomattavasti suurempi kuin liikkeessä olevan rahan määrä.

Eurojärjestelmän liikkeeseen laskemien eurosetelien määrä kasvoi enimmillään 23 % eli 8,1 miljardiin seteliin 15.1., kun seteleitä oli 1.1.2002 laskettu liikkeeseen 6,4 miljardia kappaletta. Vaikka liikkeeseen laskettujen eurosetelien yhteisarvo kasvoi koko ajan, niiden määrä pieneni helmikuun loppuun mennessä 7,5 miljardiin seteliin eli 7,5 %. Tämä saattaa johtua siitä, että tammikuun 2002 kahden ensimmäisen viikon aikana rahalaitokset pitivät varmuuden vuoksi hallussaan hyvin suuria määriä nimellisarvoltaan pieniä seteleitä – etenkin vähittäiskaupat kysyivät runsaasti 5 ja 10 euron seteleitä vaihtorahoiksi. Tätä selitystä tukee sekin, että liikkeessä olevien nimellisarvoltaan pienten setelien määrä pieneni tammikuun puolivälistä helmikuun loppuun, kun taas suurten setelien määrä samaan aikaan lisääntyi. Suurten setelien määrän odotetaan edelleen jatkavan kasvuaan vuoden 2002 mittaan, koska setelisäästäminen lisääntyy jonkin verran. Kuviossa 7 esitetään eri seteleiden osuus liikkeessä olevien setelien määrästä tammi-helmikuussa 2002.

Jotta eurosetelien käyttöönotto sujuisi mahdollisimman joustavasti, oli tärkeää, että euroalueen miltei 200 000 pankkiautomaattia muutettiin

nopeasti euroseteleitä jakaviksi. Tammikuun 1. päivänä 81 prosentista pankkiautomaatteja sai pelkästään euroseteleitä ja 4.1.2002 miltei kaikki automaattit oli muutettu euroilla toimiviksi.

Liikkeessä olevien eurokolikkojen määrä suurimmillaan tammikuun puolivälissä

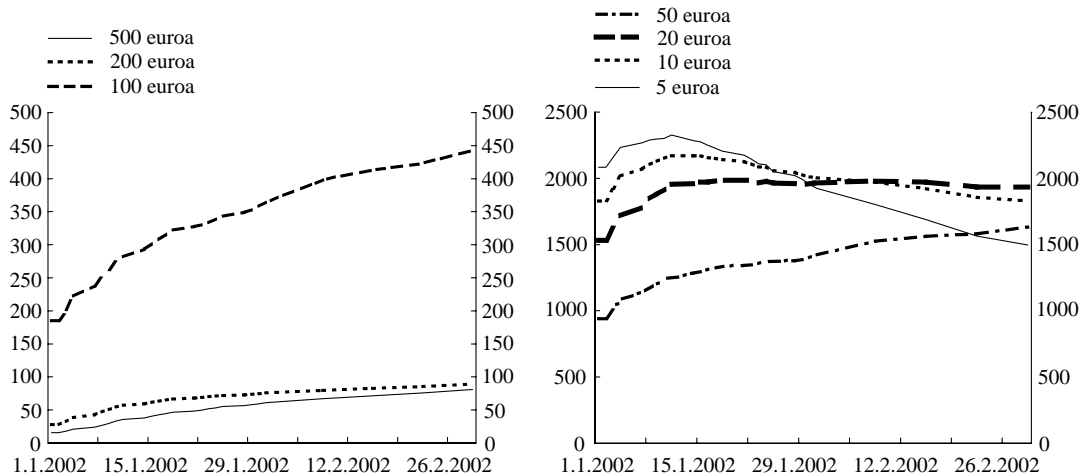
Eurokolikoita jaettiin pankeille ja tietyille muille kohderyhmille runsaasti ennakoon, joten niiden liikkeessä oleva määrä kasvoi tammikuun 2002 kahden ensimmäisen viikon aikana vain 2,6 %. Runsaimmillaan liikkeessä olevien eurokolikkojen määrä oli 15.1.2002, jolloin se oli 38,6 miljardia kolikkoa, arvoltaan 12,6 miljardia euroa. Tammikuun puolivälin jälkeen myös liikkeessä olevien eurokolikkojen määrä alkoi eurosetelimäärien tavoin pienentyä, ja 31.1. se oli suunnilleen sama kuin 1.1.2002 (ks. kuvio 8). Rinnakkaiskäytöksen lopussa eurokolikoita oli liikkeessä 35,8 miljardin euron arvosta eli 94,6 % ennakoon jaettujen kolikkojen määrästä.

Liikkeessä olevien eurokolikkojen yhteisarvo kasvoi vähitellen 1.1.2002 asti 12,6 miljardiin 12,3 miljardista eurosta eli 1,9 %. Sen jälkeen liik-

Kuvio 7.

Kunkin setelin osuus tammi-helmikuussa 2002 liikkeessä olleista euroseteleistä

(miljoonina seteleinä)

Lähde: EKP.

keessä olevien eurokolikkojen yhteisarvo pieneni, kun taas liikkeessä olevien eurosetelien yhteisarvo kasvoi edelleen vuoden 2002 ensimmäisten viikkojen aikana. Kun kriittinen ajanjakso, jonka kuluessa eurosetelit ja -kolikot korvasivat euromaiden kansalliset valuutat maksuvälineinä, oli ohi, pankit ja vähittäiskauppa alkoivat pienentää eurokolikkovarastojaan tammikuun puolivälistä alkaen. Näin ollen tammikuun 11. päivästä helmikuun loppuun liikkeessä olevien eurokolikkojen yhteisarvo pieneni 8,8 % (ks. kuvio 8). Liikkeessä olevien eurokolikkojen määrän kehitys osoittaa, että talouden toimijat olivat melko hyvin ennakoineet eurokolikkojen kysynnän ja että niillä oli riittävät varastot, joiden alulla ne kykenivät vastaamaan joidenkin tiettyjen kolikkojen kysynnän kasvuun vuoden 2002 alussa.

Kansallisten setelien ja kolikkojen poistaminen liikkeestä

Vuoden 2001 alussa kansallisia seteleitä oli liikkeessä 11,5 miljardia kappaletta, arvoltaan noin 380 miljardia euroa. Vuoden 2002 alussa niiden kappalemäärä oli pienentynyt noin 9 miljardilla setelillä eli 21,6 %, ja niiden yhteisarvo oli tuol-

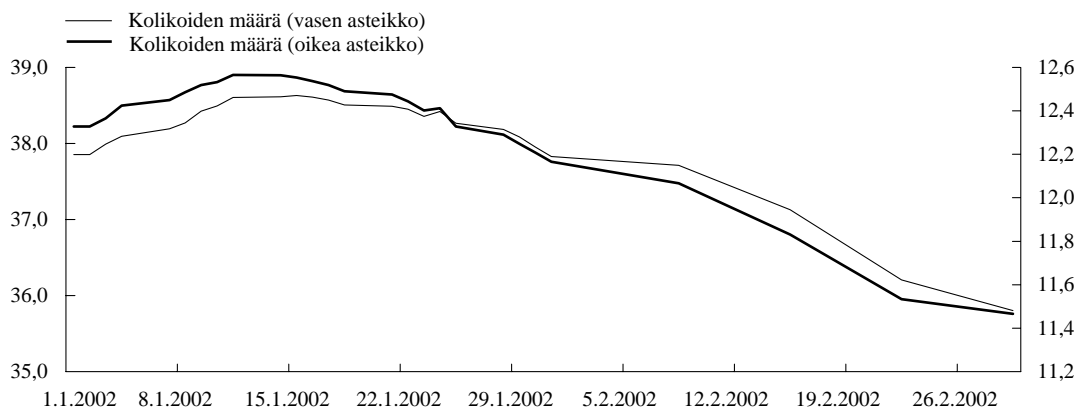
loin 270 miljardia euroa. Kansallisia seteleitä poistettiin liikkeestä suuria määriä tammi-helmikuussa 2002, ja arvolla mitattuna euroalueen kansallisiin keskuspankkeihin palautui tuona aikana päivittäin 4–6 % liikkeessä olevista kansallisista seteleistä. Siten liikkeessä olevien kansallisten setelien yhteisarvo pieneni tammikuussa 178 miljardia ja helmikuussa 58 miljardia euroa. Ennen helmikuun 2002 loppua liikkeestä oli poistettu noin 75 % eli 6,7 miljardia seteliä. Arvolla mitattuna kansallisiin keskuspankkeihin palautui yli 85 % liikkeessä olevista kansallisista seteleistä. Kun kansalliset keskuspankit aiemmin poistivat kansallisia setelisarjoja liikkeestä korvatakseen ne uusilla, kesti käytännössä vuosia ennen kuin kaikki vanhat setelit olivat palautuneet keskuspankkiin. Näin ollen voidaan olettaa, että euroalueen maiden kansallisia seteleitä tulee palautumaan kansallisiin keskuspankkeihin vielä jonkin aikaa.

Useimmissa euroalueen maissa viranomaiset, keskuspankit ja liikepankit kampanjoivat yleisön hallussa olevien kolikkojen palauttamiseksi ennen eurokolikkojen liikkeeseenlaskua, jotta pankkien työmäärä pienenisi rinnakkaiskäytön aikana. Tämän lisäksi useissa maissa kansallisia ja

Kuvio 8.

Rahanvaihtojakson aikana liikkeessä olleet eurokolikot

(kolikoiden määrä miljardeina kolikoina ja arvo miljardeina euroina)

Lähde: EKP.

muiden euromaiden kolikoita on kerätty hyväntekeväisyystarkoituksiin. Liikkeessä olevien kansallisten kolikkojen määrä pieneni 9 % vuonna 2001 eli 116 miljardiin kolikkoon, arvoltaan 16,3 miljardia euroa. Vuonna 2000 kansallisia kolikoita oli keskimäärin liikkeessä 17,9 miljardin euron arvosta. Rinnakkaiskäytön aikana niiden yhteisarvo supistui edelleen noin 5,5 miljardia euroa. Toisin sanoen tuona aikana kansallisiin keskuspankkeihin palautui noin 28,5 miljardia kolikkoa. Liikkeessä olevien kolikkojen yhteisarvo

pieneni noin 35 % ja määrä noin 27 % 1.1.–28.2.2002.

Käteisrahan vaihdon tekninen osa on nyt ohi. Talouden toimijoiden on kuitenkin vielä jonkin aikaa sopeutettava rahan kysyntäänsä. Tässä vaiheessa on vielä liian varhaista arvioida, onko eurosetelien ja -kolikkojen liikkeeseenlasku vaikuttanut euroalueella asuvien setelisäästämiseen, käteisen käyttöön maksuvälineenä ja eurokäteisen kysyntään euroalueen ulkopuolella.

Euroalueen tilastot

Tilastot

	Yhteenveto euroalueen taloustilastoista	5*
1	Rahapolitiikkatilastot	
	1.1 Eurojärjestelmän konsolidoitu tase	6*
	1.2 EKP:n keskeiset korot	8*
	1.3 Eurojärjestelmän rahapoliittiset operaatiot, huutokaupoissa hyväksytyt määrät	8*
	1.4 Vähimmäisvarantotilastot	10*
	1.5 Pankkijärjestelmän likviditeettiasema	11*
2	Euroalueen rahatalous	
	2.1 Eurojärjestelmän yhteenlaskettu tase	12*
	2.2 Euroalueen rahalaitosten yhteenlaskettu tase (pl. eurojärjestelmä)	13*
	2.3 Euroalueen rahalaitosten konsolidoitu tase (ml. eurojärjestelmä)	14*
	2.4 Raha-aggregaatit ja niiden vastaerät	16*
	2.5 Rahalaitosten lainat vastapuolen, käyttötarkoituksen ja alkuperäisen maturiteetin mukaan	21*
	2.6 Talletukset rahalaitoksissa vastapuolen ja vaateen mukaan	24*
	2.7 Euroalueen ulkopuolisiin kohdistuvat rahalaitosten saamiset ja velat; pääerät	26*
	2.8 Euroalueen rahalaitosten joidenkin velkojen ja saamisten tarkastelu valuutoittain	28*
3	Euroalueen rahoitusmarkkinat ja korot	
	3.1 Rahamarkkinakorot	30*
	3.2 Valtion lainojen tuotot	31*
	3.3 Osakeindeksit	32*
	3.4 Pankkien luotto- ja talletuskorot	33*
	3.5 Muiden arvopapereiden kuin osakkeiden liikkeeseenlaskut alkuperäisen maturiteetin, liikkeeseenlaskijan sijainnin ja valuutan mukaan	34*
	3.6 Muut euromääräiset arvopaperit kuin osakkeet alkuperäisen maturiteetin, liikkeeseenlaskijan sijainnin ja sektorin mukaan	36*
4	YKHI ja euroalueen muut hinnat	
	4.1 Yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi	42*
	4.2 Muut hinnat ja kustannukset	43*
5	Euroalueen reaalitalous	
	5.1 Kansantalouden tilinpito	44*
	5.2 Muita keskeisiä reaalitalouden tilastoja	46*
	5.3 Euroopan komission suhdannekyselyt	47*
	5.4 Työmarkkinat	48*
6	Euroalueen säästäminen, investoinnit ja rahoitus	
	6.1 Ei-rahoitussektorin rahoituksen käyttö ja hankinta	49*
	6.2 Säästäminen, investoinnit ja rahoitus	53*
7	Julkisen talouden rahoitusasema euroalueella ja yksittäisissä euromaissa	
	7.1 Tulot, menot ja alijäämä/ylijäämä	54*
	7.2 Velka	55*
	7.3 Velan muutos	56*
8	Euroalueen maksutase ja ulkomainen varallisuus (ml. valuuttavaranto)	
	8.1 Maksutase	57*
	8.2 Maksutase: vaihtotase ja pääomansiirrot	58*
	8.3 Maksutase: tuotannontekijäkorvaukset	59*
	8.4 Maksutase: suorat sijoitukset	60*
	8.5 Maksutase: arvopaperisijoitukset	61*
	8.6 Maksutase: muut sijoitukset ja valuuttavaranto	62*
	8.7 Ulkomainen varallisuus ja valuuttavaranto	64*

9	Euroalueen ulkomaankauppa	66*
10	Valuuttakurssit	68*
11	Taloudellinen kehitys muissa EU-maissa	70*
12	Taloudellinen kehitys EU:n ulkopuolella	
	12.1 Taloudellinen kehitys	71*
	12.2 Säästäminen, investoinnit ja rahoitus	72*
	Teknisiä huomautuksia	73*
	Yleistä	75*

Kreikka liittyi euroalueeseen 1.1.2001

Kuukausikatsauksen tilasto-osassa euroalueen tilastot kattavat ne euroalueen maat, jotka tarkasteluajankohtana kuuluivat euroalueeseen. Siten euroalueen tilastot vuoden 2000 loppuun saakka kattavat 11 maata ja vuoden 2001 alusta 12 maata. Poikkeukset on erikseen merkitty.

Kreikan liittymisen ajankohta on taulukoissa merkitty viivalla ja kuvioissa katkoviivalla. Absoluuttiset muutokset ja prosenttimuutokset vuodesta 2000 vuoteen 2001 perustuvat mahdollisuuksien mukaan sellaisiin aikasarjoihin, joissa Kreikan liittyminen euroalueeseen on otettu huomioon.

Kreikan tiedoilla täydennettyjä euroalueen taloustilastoja vuoden 2000 loppuun saakka on saatavissa cvs-muodossa EKP:n verkkosivuilla (www.ecb.int).

Taulukkomerkintöjen selityksiä

”.”	Tiedot puuttuvat / Loogisesti mahdoton.
”-”	Tiedot eivät ole vielä saatavissa.
”..”	Nolla tai merkityksetön.
”miljardia”	10 ⁹
^(p)	Ennakkotieto.
kp.	Kausivaihtelusta puhdistettu.

Yhteenveto euroalueen talustilastoista

(vuotuinen prosenttimuutos, ellei toisin mainita)

1. Rahatalouden kehitys ja korot

	M1 ¹⁾	M2 ¹⁾	M3 ^{1),2)}		Rahalaitosten lainat euroalueelle (pl. rahalaitokset ja julkisyhteisöt) ¹⁾	Yritysten ja muiden rahoituslaitosten kuin rahalaitosten liikkeeseen laskemat arvopaperit ¹⁾	3 kk:n korko (euribor, vuotuisina prosentteina, ajanjakson keskiarvot)	Valtion 10 vuoden lainojen tuotot, vuotuisina prosentteina, ajanjakson keskiarvot
			3	4				
	1	2	3	4	5	6	7	8
2000	8,0	4,5	4,9	-	9,6	21,1	4,40	5,44
<i>Euroalueen laajeneminen</i>								
2001	3,6	4,1	5,5	-	7,8	26,1	4,26	5,03
2001 II	2,5	3,5	4,4	-	8,2	26,4	4,60	5,19
2001 III	3,8	4,4	5,9	-	7,4	27,0	4,28	5,12
2001 IV	5,5	5,7	7,6	-	6,5	27,1	3,45	4,81
2002 I	6,1	6,4	7,7	-	5,7	.	3,36	5,13
2001 joul	5,5	6,4	8,2	8,0	6,1	28,6	3,34	4,96
2002 tammi	6,5	6,7	7,9	7,8	5,7	30,3	3,34	5,02
2002 helmi	6,1	6,2	7,4	7,5	5,6	28,5	3,36	5,07
2002 maal	5,8	6,2	7,3	.	5,5	.	3,39	5,32
2002 huhti	.	.	.	.	.	.	3,41	5,30

2. Hintojen ja reaalitalouden kehitys

	YKHI	Teollisuuden tuottajahinnat	Työkustannukset tuntia kohden (koko taloudessa)	BKT:n määrä	Teollisuustuotanto (pl. rakentaminen)	Kapasiteetin käyttöaste teollisuudessa %	Työllisyys (koko taloudessa)	Työttömyys (% työvoimasta)
2000	2,3	5,5	3,4	3,3	5,5	83,8	2,1	8,7
<i>Euroalueen laajeneminen</i>								
2001	2,5	2,1	3,2	1,5	0,2	83,2	1,3	8,3
2001 II	3,1	3,6	2,9	1,6	0,8	83,6	1,4	8,3
2001 III	2,5	1,4	3,5	1,4	-0,3	83,0	1,1	8,3
2001 IV	2,2	-1,0	3,0	0,6	-3,7	81,8	0,9	8,4
2002 I	2,5	.	.	.	.	80,8	.	8,4
2001 joul	2,0	-1,1	-	-	-4,5	-	-	8,4
2002 tammi	2,7	-0,8	-	-	-3,2	-	-	8,4
2002 helmi	2,4	-1,1	-	-	-3,6	-	-	8,4
2002 maal	2,5	.	-	-	.	-	-	8,4
2002 huhti	2,2	.	-	-	.	-	-	.

3. Maksutase, valuuttavaranto ja valuuttakurssi

(miljardia euroa, ellei toisin mainita)

	Maksutase (nettovirrat)				Valuuttavaranto (ajanjakson lopun kanta)	Euron efektiivinen valuuttakurssi: laaja maaryhmä (1999/I = 100)		Yhden euron arvo dollareina
	Vaihtotase ja pääomansiirrot	Tavarat	Suorat sijoitukset	Arvopaperisijoitukset		Nimellinen	Reaalinen (KHI)	
2000	-50,2	35,6	17,6	-111,5	378,0	88,2	86,3	0,924
<i>Euroalueen laajeneminen</i>								
2001	10,4	81,8	-104,6	36,5	392,4	91,0	88,1	0,896
2001 II	-6,4	15,9	-51,7	25,7	410,0	89,5	86,8	0,873
2001 III	8,4	24,8	-22,4	49,6	393,4	91,2	88,0	0,890
2001 IV	15,9	35,6	10,1	-0,3	392,4	92,0	88,6	0,896
2002 I	.	.	.	.	409,0	91,3	87,9	0,877
2001 joul	5,0	12,0	2,0	-15,4	392,4	91,9	88,5	0,892
2002 tammi	1,1	2,1	4,3	-41,3	407,8	91,6	88,2	0,883
2002 helmi	2,3	8,2	-9,9	-9,9	411,4	91,1	87,6	0,870
2002 maal	.	.	.	.	409,0	91,2	87,9	0,876
2002 huhti	.	.	.	.	.	91,7	88,0	0,886

Lähteet: EKP, Euroopan komissio (Eurostat ja talous- ja rahoitusasioista vastaava pääosasto) ja Reuters.

Lisätietoja tämän tilasto-osan vastaavissa taulukoissa.

1) Kuukausittaiset kasvuvauhdit ajanjakson lopussa, neljännesvuosittaiset ja vuosittaiset kasvuvauhdit ajanjakson keskiarvoja. M1:n, M2:n, M3:n ja lainojen suhteelliset muutokset lasketaan kausivaihtelusta puhdistetuista kuukausittaisista kannoista ja virroista.

2) M3 ja sen erät laskettu ilman euroalueen ulkopuolisten hallussa olevia rahamarkkinarahastojen rahasto-osuuksia, rahamarkkinapapereita ja enintään kahden vuoden velkapapereita.

I Rahapolitiikkatilastot

Taulukko 1.1

Eurojärjestelmän konsolidoitu tase

(miljoonaa euroa)

1. Vastaavaa

		Kulta ja kultaosaamiset 1	Valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta 2	Valuuttamääräiset saamiset euroalueelta 3	Euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta 4	Euromääräiset luotot euroalueen rahoitussektorille 5	Perusrahoitusoperaatiot 6	Pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot 7	Käänteiset hienosäätöoperaatiot 8	
2001	marras	30.	128 233	264 230	21 900	5 956	201 288	88 001	60 001	0
	joulu	7.	128 228	266 093	21 572	6 040	199 026	139 001	60 001	0
		14.	128 228	264 143	23 388	5 823	194 462	134 001	60 001	0
		21.	128 227	263 756	22 269	5 699	186 228	123 000	60 000	0
		28.	126 801	264 607	25 200	5 736	203 597	142 000	60 000	0
2002	tammi	4.	126 801	265 809	23 862	6 280	201 109	116 000	60 000	25 000
		11.	126 801	266 160	23 154	6 413	174 073	114 000	60 000	0
		18.	126 801	270 820	20 624	6 224	165 037	105 000	60 000	0
		25.	126 801	269 475	22 236	6 312	185 053	125 000	60 000	0
	helmi	1.	126 801	267 766	21 901	6 498	201 055	141 000	60 000	0
		8.	126 801	267 929	20 878	6 150	189 033	128 998	60 000	0
		15.	126 801	269 623	21 550	5 948	186 017	126 000	60 000	0
		22.	126 801	267 712	21 037	5 330	169 730	107 000	60 000	0
	maalis	1.	126 801	266 023	21 985	5 448	183 030	123 001	60 001	0
		8.	126 766	267 945	21 210	5 133	178 014	117 999	60 001	0
		15.	126 869	269 552	22 201	5 229	168 094	108 085	60 001	0
		22.	126 814	269 425	22 411	5 050	170 646	110 087	60 001	0
		29.	139 808	267 653	21 845	5 198	192 716	132 000	60 000	0
	huhti	5.	139 808	269 459	20 703	5 322	178 008	117 999	60 000	0
		12.	139 808	266 663	21 218	5 162	163 109	103 000	60 000	0
		19.	139 808	267 964	21 492	5 053	157 009	96 999	60 000	0
		26.	139 502	264 366	23 330	4 854	169 028	108 999	59 999	0

2. Vastattavaa

		Liikkeessä olevat setelit 1	Euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille 2	RTGS-tilit (ml. vähimmäisvarantalletukset) 3	Talletusmahdollisuus 4	Määräaikais-talletukset 5	Käänteiset hienosäätöoperaatiot 6	Vakuuksien muutospyyntöihin liittyvät talletukset 7	Muut euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille 8	Liikkeeseen lasketut sijoitus-todistukset 9	
2001	marras	30.	300 093	131 734	131 577	152	0	0	5	21 096	2 939
	joulu	7.	302 095	117 849	117 792	51	0	0	6	24 217	2 939
		14.	296 918	130 282	130 010	263	0	0	9	27 447	2 939
		21.	292 780	126 867	120 378	6 485	0	0	4	29 604	2 939
		28.	278 110	142 595	142 126	465	0	0	4	34 757	2 939
2002	tammi	4.	394 627	131 467	131 338	121	0	0	8	23 657	2 939
		11.	375 052	129 061	128 927	130	0	0	4	23 771	2 939
		18.	349 219	139 161	139 001	155	0	0	5	23 811	2 939
		25.	325 771	130 845	130 804	37	0	0	4	12 379	2 939
	helmi	1.	312 923	134 033	133 974	59	0	0	0	2 116	2 939
		8.	305 434	128 443	128 397	46	0	0	0	2 172	2 939
		15.	296 361	138 276	138 204	72	0	0	0	2 269	2 939
		22.	287 727	132 339	131 839	500	0	0	0	2 119	2 939
	maalis	1.	285 800	134 936	134 872	52	0	0	12	2 636	2 939
		8.	284 562	132 856	132 795	46	0	0	15	2 610	2 939
		15.	281 713	134 298	134 226	55	0	0	17	2 443	2 939
		22.	280 237	133 942	133 081	844	0	0	17	2 188	2 939
		29.	287 483	131 372	131 315	53	0	0	4	2 221	2 939
	huhti	5.	287 729	132 421	132 396	24	0	0	1	2 264	2 939
		12.	285 822	134 011	133 008	1 002	0	0	1	2 306	2 939
		19.	284 884	134 321	134 307	13	0	0	1	2 166	2 939
		26.	286 516	132 223	132 104	119	0	0	0	2 250	2 939

Lähde: EKP.

Käänteiset rakenteelliset operaatiot	Maksuvalmiusluotot	Vakuuksien muutospyyntöihin liittyvät luotot	Muut euromääräiset saamiset euroalueen luotolaitoksilta	Euromääräiset arvopaperit euroalueelta	Euromääräiset saamiset julkisyhteisöiltä	Muut saamiset	Yhteensä		
							12	13	14
9	10	11	12	13	14	15	16		
53 000	276	10	499	28 273	70 088	90 221	810 690	2001	marras 30.
0	12	12	421	28 113	70 102	90 264	809 860		joulu 7.
0	454	6	419	28 180	70 000	90 907	805 551		14.
0	3 199	29	404	28 210	69 599	91 039	795 432		21.
0	1 573	24	487	27 981	68 729	91 523	814 662		28.
0	30	79	88 488	27 924	68 603	90 355	899 232	2002	tammi 4.
0	65	8	88 487	27 847	68 611	90 554	872 101		11.
0	30	7	88 490	27 917	68 616	90 323	864 853		18.
0	28	25	44 363	27 927	68 616	88 903	839 687		25.
0	11	44	531	27 601	68 575	89 397	810 126		helmi 1.
0	15	20	526	27 922	68 577	89 107	796 924		8.
0	16	1	346	28 163	68 576	89 769	796 794		15.
0	2 727	3	233	29 048	68 572	88 938	777 402		22.
0	23	5	391	29 172	68 577	88 743	790 171		maalis 1.
0	11	3	374	29 479	68 580	88 823	786 325		8.
0	5	3	375	29 367	68 590	88 696	778 974		15.
0	547	11	256	29 312	68 622	89 303	781 840		22.
0	704	12	296	29 153	68 639	89 592	814 901		29.
0	1	8	253	29 100	68 611	88 877	800 142		huhti 5.
0	105	4	230	30 051	67 733	88 941	782 916		12.
0	6	4	238	30 288	67 702	89 249	778 804		19.
0	21	9	237	30 463	67 706	89 348	788 835		26.

Euro-määräiset velat muille euroalueella oleville	Euro-määräiset velat euroalueen ulkopuolelle	Valuuttamääräiset velat euroalueelle	Valuuttamääräiset velat euroalueen ulkopuolelle	Myönnettyjen erityisnosto-oikeuksien vastaerä	Muut velat	Arvonmuutos-tilit	Pääoma ja rahastot	Yhteensä		
								13	14	15
10	11	12	13	14	15	16	17	18		
54 422	8 580	2 524	21 215	6 889	75 754	124 991	60 453	810 690	2001	marras 30.
60 080	9 019	2 506	22 848	6 889	75 974	124 991	60 453	809 860		joulu 7.
44 885	9 172	2 410	22 900	6 889	76 264	124 991	60 454	805 551		14.
40 300	9 481	2 412	21 389	6 889	77 326	124 991	60 454	795 432		21.
50 902	9 446	2 525	20 458	6 967	78 073	125 309	62 581	814 662		28.
39 193	10 860	2 670	20 807	6 967	77 594	125 288	63 164	899 232	2002	tammi 4.
36 511	8 471	2 716	20 675	6 967	77 448	125 318	63 173	872 101		11.
42 861	8 451	2 605	22 998	6 967	77 375	125 318	63 149	864 853		18.
61 347	8 538	2 584	23 432	6 967	76 451	125 318	63 117	839 687		25.
54 483	8 738	2 713	21 300	6 967	75 480	125 316	63 119	810 126		helmi 1.
55 608	8 508	2 589	20 545	6 967	75 324	125 316	63 080	796 924		8.
52 811	8 524	2 623	21 454	6 967	76 198	125 316	63 057	796 794		15.
49 650	8 633	2 599	18 987	6 967	77 016	125 316	63 111	777 402		22.
62 731	8 365	2 847	17 926	6 967	76 560	125 320	63 145	790 171		maalis 1.
61 818	8 294	2 616	19 587	6 967	75 625	125 320	63 132	786 325		8.
52 802	8 691	2 684	22 407	6 967	75 588	125 320	63 123	778 974		15.
57 084	8 489	2 558	22 938	6 967	75 886	125 320	63 293	781 840		22.
74 560	8 675	1 833	22 061	6 990	76 515	136 887	63 365	814 901		29.
59 263	8 500	1 477	22 153	6 990	75 797	136 887	63 722	800 142		huhti 5.
55 955	8 518	1 489	20 024	6 990	64 246	136 887	63 729	782 916		12.
50 964	8 302	1 441	21 003	6 990	65 173	136 887	63 734	778 804		19.
63 552	8 430	1 398	19 124	6 990	64 792	136 887	63 734	788 835		26.

Taulukko 1.2

EKP:n keskeiset korot

(korro vuotuisina prosentteina, muutokset prosenttiyksikköinä)

Voimassa alkaen ¹⁾	Talletusmahdollisuus		Perusrahoitusoperaatiot			Maksuvalmiusluotto		
			Kiinteäkorkoiset huutokaupat	Vaihtuvakorkoiset huutokaupat	Muutos			
	Korko	Muutos	Korko	Korko		Korko	Muutos	
	1	2	3	4	5	6	7	
1999 tammi	1.	2,00	-	3,00	-	-	4,50	-
	4. ²⁾	2,75	0,75	3,00	-	...	3,25	-1,25
	22.	2,00	-0,75	3,00	-	...	4,50	1,25
	huhti 9.	1,50	-0,50	2,50	-	-0,50	3,50	-1,00
	marras 5.	2,00	0,50	3,00	-	0,50	4,00	0,50
2000 helmi	4.	2,25	0,25	3,25	-	0,25	4,25	0,25
	maalis 17.	2,50	0,25	3,50	-	0,25	4,50	0,25
	huhti 28.	2,75	0,25	3,75	-	0,25	4,75	0,25
	kesä 9.	3,25	0,50	4,25	-	0,50	5,25	0,50
	28. ³⁾	3,25	...	-	4,25	...	5,25	...
	syys 1.	3,50	0,25	-	4,50	0,25	5,50	0,25
	loka 6.	3,75	0,25	-	4,75	0,25	5,75	0,25
			<i>Euroalueen laajeneminen</i>					
2001 touko	11.	3,50	-0,25	-	4,50	-0,25	5,50	-0,25
	elo 31.	3,25	-0,25	-	4,25	-0,25	5,25	-0,25
	syys 18.	2,75	-0,50	-	3,75	-0,50	4,75	-0,50
	marras 9.	2,25	-0,50	-	3,25	-0,50	4,25	-0,50

Lähde: EKP.

- Päiväys viittaa talletuskoroon ja maksuvalmiusluoton koroon. Perusrahoitusoperaatioiden koron muutokset ovat voimassa ensimmäisestä päivästä lähtien seuranneesta operaatiosta alkaen, ellei toisin mainita. Syyskuun 18. päivänä 2001 tehty koron muutos tuli voimaan samana päivänä.
- EKP ilmoitti 22.12.1998, että maksuvalmiusluoton koron ja talletuskoron välillä sovelletaan poikkeuksellisesti 4.–21.1.1999 kapeaa 50 peruspisteen korkoputkea. Tämän järjestelyn tarkoituksena oli helpottaa markkinaosapuolten sopeutumista uuteen regimiin.
- EKP ilmoitti 8.6.2000, että siitä operaatiosta alkaen, jonka maksut suoritetaan 28.6.2000, eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatiot toteutetaan vaihtuvakorkoisina huutokaupoina. Korkotarjousten alaraja tarkoittaa alinta korkoa, jolla vastapuolet voivat tehdä tarjouksia.

Taulukko 1.3

Eurojärjestelmän rahapoliittiset operaatiot, huutokaupoissa hyväksytyt määrät¹⁾

(määrät miljoonaa euroa, korot vuotuisista korkoa)

1. Perusrahoitusoperaatiot²⁾

Huutokaupan maksujen suorituspäivä	Tehdyt tarjoukset (määrä)	Hyväksytyt tarjoukset (määrä)	Kiinteäkorkoiset huutokaupat	Vaihtuvakorkoiset huutokaupat			Operaation kesto [...] päivää	
			Kiinteäkorko	Korkotarjousten alaraja	Marginaalikorko ³⁾	Painotettu keskiporko		
	1	2	3	4	5	6	7	
2001 marras	7.	38 368	38 368	-	3,75	3,75	3,75	14
	14.	174 732	116 000	-	3,25	3,37	3,40	14
	21.	63 173	17 000	-	3,25	3,26	3,27	14
	28.	95 578	71 000	-	3,25	3,27	3,29	14
joulu	5.	106 643	68 000	-	3,25	3,27	3,27	14
	12.	109 662	66 000	-	3,25	3,27	3,27	16
	19.	140 810	57 000	-	3,25	3,43	3,46	14
	28.	105 649	85 000	-	3,25	3,45	3,52	12
2002 tammi	2.	88 696	31 000	-	3,25	3,28	3,29	14
	9.	155 890	83 000	-	3,25	3,30	3,32	14
	16.	116 846	22 000	-	3,25	3,31	3,32	14
	23.	146 286	103 000	-	3,25	3,29	3,30	14
	30.	108 013	38 000	-	3,25	3,31	3,32	13
helmi	6.	156 977	91 000	-	3,25	3,30	3,31	14
	12.	90 332	35 000	-	3,25	3,29	3,30	15
	20.	135 530	72 000	-	3,25	3,28	3,29	14
	27.	127 024	51 000	-	3,25	3,29	3,30	14
maalis	6.	127 212	67 000	-	3,25	3,29	3,30	12
	13.	90 424	41 000	-	3,25	3,27	3,28	14
	18.	107 575	69 000	-	3,25	3,28	3,29	17
	27.	121 842	63 000	-	3,25	3,33	3,34	14
huhti	4.	112 796	55 000	-	3,25	3,30	3,31	13
	10.	112 847	48 000	-	3,25	3,29	3,29	14
	17.	102 694	49 000	-	3,25	3,27	3,28	13
	24.	115 604	60 000	-	3,25	3,30	3,31	14
	30.	106 166	49 000	-	3,25	3,30	3,31	15

2. Pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot

Huutokaupan maksujen suorituspäivä	Tehdyt tarjoukset (määrä)	Hyväksytyt tarjoukset (määrä)	Kiinteäkorkoiset huutokaupat	Vaihtuvakorkoiset huutokaupat			Operaation kesto [...] päivää
			Kiinteäkorko	Marginaalikorko ³⁾	Painotettu keskikorko		
1	2	3	4	5	6	7	8
1999 tammi 14.	79 846	15 000	-	3,13	-	-	42
14.	39 343	15 000	-	3,10	-	-	70
14.	46 152	15 000	-	3,08	-	-	105
helmi 25.	77 300	15 000	-	3,04	-	-	91
maalis 25.	53 659	15 000	-	2,96	2,97	-	98
huhti 29.	66 911	15 000	-	2,53	2,54	-	91
touko 27.	72 294	15 000	-	2,53	2,54	-	91
heinä 1.	76 284	15 000	-	2,63	2,64	-	91
29.	64 973	15 000	-	2,65	2,66	-	91
elo 26.	52 416	15 000	-	2,65	2,66	-	91
syys 30.	41 443	15 000	-	2,66	2,67	-	84
loka 28.	74 430	25 000	-	3,19	3,42	-	91
marras 25.	74 988	25 000	-	3,18	3,27	-	98
joulu 23.	91 088	25 000	-	3,26	3,29	-	98
2000 tammi 27.	87 052	20 000	-	3,28	3,30	-	91
maalis 2.	72 960	20 000	-	3,60	3,61	-	91
30.	74 929	20 000	-	3,78	3,80	-	91
huhti 27.	64 094	20 000	-	4,00	4,01	-	91
kesä 1.	64 317	20 000	-	4,40	4,42	-	91
29.	41 833	20 000	-	4,49	4,52	-	91
heinä 27.	40 799	15 000	-	4,59	4,60	-	91
elo 31.	35 417	15 000	-	4,84	4,87	-	91
syys 28.	34 043	15 000	-	4,84	4,86	-	92
loka 26.	43 085	15 000	-	5,06	5,07	-	91
marras 30.	31 999	15 000	-	5,03	5,05	-	91
joulu 29.	15 869	15 000	-	4,75	4,81	-	90
<i>Euroalueen laajeneminen</i>							
2001 tammi 25.	31 905	20 000	-	4,66	4,69	-	90
maalis 1.	45 755	20 000	-	4,69	4,72	-	91
29.	38 169	19 101	-	4,47	4,50	-	91
huhti 25.	43 416	20 000	-	4,67	4,70	-	92
touko 31.	46 448	20 000	-	4,49	4,51	-	91
kesä 28.	44 243	20 000	-	4,36	4,39	-	91
heinä 26.	39 369	20 000	-	4,39	4,42	-	91
elo 30.	37 855	20 000	-	4,20	4,23	-	91
syys 27.	28 269	20 000	-	3,55	3,58	-	85
loka 25.	42 308	20 000	-	3,50	3,52	-	98
marras 29.	49 135	20 000	-	3,32	3,34	-	91
joulu 21.	38 178	20 000	-	3,29	3,31	-	97
2002 tammi 31.	44 547	20 000	-	3,31	3,33	-	84
helmi 28.	47 001	20 000	-	3,32	3,33	-	91
maalis 28.	39 976	20 000	-	3,40	3,42	-	91
huhti 25.	40 580	20 000	-	3,35	3,36	-	91

3. Muut huutokauppoina toteutetut operaatiot

Huutokaupan maksujen suorituspäivä	Operaation tyyppi	Tehdyt tarjoukset (määrä)	Hyväksytyt tarjoukset (määrä)	Kiinteäkorkoiset huutokaupat	Vaihtuvakorkoiset huutokaupat			Operaation kesto [...] päivää
				Kiinteäkorko	Korkotarjousten alaraja	Marginaalikorko ³⁾	Painotettu keskikorko	
1	2	3	4	5	6	7	8	
2000 tammi 5. ⁴⁾	Määräaikaistalletusten kerääminen	14 420	14 420	-	-	3,00	3,00	7
kesä 21.	Käänteisoperaatio	18 845	7 000	-	-	4,26	4,28	1
<i>Euroalueen laajeneminen</i>								
2001 huhti 30.	Käänteisoperaatio	105 377	73 000	-	4,75	4,77	4,79	7
syys 12.	Käänteisoperaatio	69 281	69 281	4,25	-	-	-	1
13.	Käänteisoperaatio	40 495	40 495	4,25	-	-	-	1
marras 28.	Käänteisoperaatio	73 096	53 000	-	3,25	3,28	3,29	7
2002 tammi 4.	Käänteisoperaatio	57 644	25 000	-	3,25	3,30	3,32	3
10.	Käänteisoperaatio	59 377	40 000	-	3,25	3,28	3,30	1

Lähde: EKP.

- 1) Esitetyt summat voivat hieman poiketa taulukossa 1.1 (vastaavaa) esitetystä (sarakkeet 6–8) likiviteetin jaon yhteydessä suorittamattomien maksujen vuoksi.
- 2) EKP ilmoitti 8.6.2000, että siitä operaatiosta alkaen, jonka maksut suoritetaan 28.6.2000, eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatiot toteutetaan vaihtuvakorkoisina huutokauppoina. Korkotarjousten alaraja tarkoittaa alinta korkoa, jolla vastapuolet voivat tehdä tarjouksia.
- 3) Likiviteettiä lisäävissä (vähentävissä) operaatioissa marginaalikorko tarkoittaa alinta (korkeinta) korkoa, jolla tarjoukset hyväksyttiin.
- 4) Operaatioissa tarjousten yläraja oli asetettu 3,00 prosentiksi.

Taulukko 1.4

Vähimmäisvarantotilastot

1. Vähimmäisvarantovelvoitteen alaisten luottolaitosten varantopohja^{1),2)}

(miljardia euroa; ajanjakson lopussa)

Varantopohja	Yhteensä	Velat, joihin sovelletaan 2 prosentin velvoitetta			Velat, joihin sovelletaan 0 prosentin velvoitetta		
		Talletukset (yön yli, enintään 2 vuoden määräaika ja irtisanomisaika)	Enintään 2 vuoden velkapaperit	Rahamarkkina- paperit	Talletukset (yli 2 vuoden määräaika ja irtisanomisaika)	Repot	Yli 2 vuoden velkapaperit
	1	2	3	4	5	6	7
2001							
maalis	10 503,6	5 883,5	151,1	203,4	1 292,6	654,7	2 318,3
huhti	10 554,6	5 924,3	154,5	202,8	1 292,1	657,7	2 323,2
touko	10 687,3	5 984,7	166,6	198,9	1 307,5	693,2	2 336,4
kesä	10 705,3	6 015,6	175,7	198,7	1 314,2	656,6	2 344,5
heinä	10 590,4	5 912,2	183,4	199,1	1 312,5	636,2	2 346,9
elo	10 551,6	5 872,7	187,8	190,2	1 309,3	654,1	2 337,6
syys	10 627,3	5 956,0	188,2	191,3	1 315,7	631,6	2 344,6
loka	10 687,8	5 962,3	190,8	196,5	1 313,7	672,4	2 352,2
marras	10 798,1	6 073,4	199,0	191,3	1 300,9	656,5	2 376,9
joulu	10 910,1	6 226,1	204,7	185,0	1 315,2	605,1	2 374,0
2002							
tammi	10 952,8	6 195,2	194,7	202,2	1 350,7	610,8	2 399,0
helmi	10 964,1	6 164,7	196,8	196,0	1 337,1	653,2	2 416,3
maalis ^(p)	11 030,1	6 175,4	202,7	199,7	1 349,3	662,9	2 440,1

Lähde: EKP.

- 1) Luottolaitosten velkoja muille EKPJ:n vähimmäisvarantovelvoitteen alaisille luottolaitoksille, EKP:lle tai kansallisille keskuspankeille ei sisällytetä varantopohjaan. Jos luottolaitos ei pysty osoittamaan liikkeeseen laskemiensa edellä mainittujen euroalueen laitosten hallussa olevien enintään kahden vuoden velkapaperien ja rahamarkkinapaperien määrää, se voi tehdä varantopohjaansa näistä veloista prosenttivähennyksen. Varantopohjaan sovellettava vähennys oli 10 % marraskuuhun 1999 saakka, sen jälkeen 30 %.
- 2) Pitoajanjakso alkavat kunkin kuukauden 24. päivänä ja päättyvät seuraavan kuukauden 23. päivänä. Varantovelvoite lasketaan edeltävän kuukauden lopun varantopohjan perusteella.

2. Varantojen pito¹⁾

(miljardia euroa, korko vuotuisena prosenttina)

Varantojen pitoajanjakso päättyy	Vaaditut varantotalletukset ²⁾	Toteutuneet varantotalletukset ³⁾	Varantovelvoitteen ylittävät talletukset ⁴⁾	Varantovaje ⁵⁾	Vähimmäisvarantojen korko ⁶⁾ , %
	1	2	3	4	5
2001					
touko	124,2	124,8	0,7	0,0	4,71
kesä	125,0	125,6	0,6	0,0	4,52
heinä	126,4	127,0	0,6	0,0	4,51
elo	127,2	127,7	0,5	0,0	4,50
syys	125,3	126,0	0,7	0,0	4,27
loka	124,4	125,0	0,6	0,0	3,76
marras	126,1	126,6	0,5	0,0	3,62
joulu	126,4	127,3	0,9	0,0	3,30
2002					
tammi	128,7	130,1	1,4	0,0	3,34
helmi	131,7	132,4	0,7	0,0	3,30
maalis	131,3	132,0	0,7	0,0	3,28
huhti	130,6	131,1	0,5	0,0	3,30
touko ^(p)	131,0	.	.	.	.

Lähde: EKP.

- 1) Tässä taulukossa ilmoitetaan päättyneiden pitoajanjaksojen täydelliset tiedot ja nykyisen pitoajanjakson varantovelvoitteet.
- 2) Kunkin luottolaitoksen varantovelvoitteen määrä lasketaan varantopohjana olevista veloista niiden velvoiteprosenttien mukaan, joita sovelletaan kuhunkin velkaerään. Velat lasketaan kuukauden lopun tasetietojen mukaan. Jokainen luottolaitos saa tehdä 100 000 euron suuruisen kättäsummavähennyksen varantovelvoitteestaan. Euroalueen varantovelvoitteet lasketaan yhteen.
- 3) Vähimmäisvarantovelvoitteen alaisten luottolaitosten yhteenlasketut keskimääräiset päivittävät varantotalletukset varantotilillä pitoajanjakson aikana.
- 4) Keskimääräiset varantovelvoitteen ylittävät toteutuneet varantotalletukset pitoajanjakson aikana laskettuna niiden luottolaitosten perusteella, jotka ovat täyttäneet varantovelvoitteen.
- 5) Keskimääräiset varantovelvoitteen alittavat toteutuneet varantotalletukset pitoajanjakson aikana laskettuna niiden luottolaitosten perusteella, jotka eivät ole täyttäneet varantovelvoitetta.
- 6) EKP:n (kalenteripäivien määrällä painotettu) eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden keskimääräinen korko pitoajanjakson aikana (ks. taulukko 1.3).

Taulukko 1.5

Pankkijärjestelmän likviditeettiasema¹⁾

(miljardia euroa; jakson päivittäisten arvojen keskiarvoja)

Pitoajanjakso päätyy	Likviditeettiä lisäävät tekijät					Likviditeettiä vähentävät tekijät					Luotto- laitosten sekkiti- tilit ⁴⁾	Perusraha (keskus- pankki- rahat) ⁵⁾				
	Eurojärjestelmän rahapoliittiset operaatiot					Talletus- mahdol- lisuus	Muut likvi- diteettiä lisäävät operaatiot ²⁾	Liikkeessä olevat setelit	Valtioiden tilit euro- järjestel- mässä	Muut tekijät (netto) ³⁾						
	Eurojär- jestelmä kulta- ja valuutta- saamiset (netto)	Perus- rahoitus- operaatiot	Pitempi- aikaiset- rahoitus- operaatiot	Maksu- valmius- luotto	Muut likvi- diteettiä lisäävät operaatiot ²⁾								1	2	3	4
2001	maalis	375,6	185,2	54,1	0,4	0,0	0,5	0,0	353,0	53,0	87,7	121,0	474,5			
	huhti	382,1	172,4	58,4	2,2	0,0	0,5	0,0	354,6	49,5	89,1	121,4	476,4			
	touko	384,4	144,0	59,1	0,4	17,0	0,6	0,0	352,7	39,4	87,5	124,8	478,1			
	kesä	385,0	161,7	59,1	0,2	0,0	0,4	0,0	351,1	41,3	87,5	125,7	477,3			
	heinä	397,6	161,9	59,9	0,2	0,0	0,4	0,0	350,8	42,5	98,8	127,1	478,3			
	elo	402,1	164,0	60,0	0,1	0,0	0,2	0,0	347,6	48,8	101,8	127,8	475,6			
	syys	401,3	147,1	60,0	0,5	3,5	0,4	0,0	335,4	45,2	105,4	126,1	461,9			
	loka	389,9	136,7	60,0	1,1	0,0	0,1	0,0	325,2	43,6	93,6	125,1	450,4			
	marras	385,0	132,3	60,0	0,2	0,0	0,3	0,0	311,3	46,1	93,1	126,7	438,3			
	joulu	383,7	122,5	60,0	0,5	12,4	0,8	0,0	298,0	43,5	109,3	127,4	426,2			
2002	tammi	385,2	118,5	60,0	0,4	3,7	0,6	0,0	344,3	38,3	54,2	130,4	475,2			
	helmi	386,0	127,3	60,0	0,2	0,0	0,1	0,0	306,2	49,6	85,2	132,6	438,8			
	maalis	386,7	114,6	60,0	0,2	0,0	0,1	0,0	283,3	54,2	91,8	132,1	415,6			
	huhti ⁶⁾	395,4	112,7	60,0	0,4	0,0	0,2	0,0	285,9	55,9	95,3	131,2	417,3			

Lähde: EKP.

1) Pankkijärjestelmän likviditeettiasema määritellään euroalueen luottolaitosten eurojärjestelmään kuuluvissa keskuspankeissa pitämien sekkitiilisaldojen yhteissummana. Summat johdetaan eurojärjestelmän konsolidoidusta taseesta.

2) Ei sisällä kansallisten keskuspankkien EMUn toisen vaiheen aikana liikkeeseen laskemia velkasitoumuksia.

3) Eurojärjestelmän konsolidoidun taseen muut erät.

4) Likviditeettiä lisäävien (erät 1–5) ja likviditeettiä vähentävien erien (erät 6–10) erotus.

5) Talletusmahdollisuuden (erä 6), liikkeessä olevien setelien (erä 8) ja sekkitiilien (erä 11) summa.

2 Euroalueen rahatalous

Taulukko 2.1

Eurojärjestelmän yhteenlaskettu tase

(miljardia euroa, kausivaihtelusta puhdistamaton, ajanjakson lopussa)

1. Saamiset

	Lainat				Hallussa				Hallussa			Ulko- maiset saamiset ¹⁾	Kiinteä omaisuus	Muut saamiset	Yhteensä
	euro- alueelle	Raha- laitos- sille ¹⁾	Julkis- yhteis- öille	Muulle	olevat euro- alueella olevien liikkeeseen laskemat muut arvopape- rit kuin osakkeet	Raha- laitosten	Julkis- yhteisö- jen	Muiden	olevat euro- alueella olevien liikkeeseen laskemat osakkeet ja osuudet	Raha- laitosten	Muiden				
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1999	444,6	424,3	19,7	0,5	89,1	1,9	86,1	1,1	14,1	4,3	9,8	400,6	9,9	56,2	1 014,5
2000															
I	443,4	424,5	18,4	0,5	96,2	2,4	92,7	1,1	14,4	4,3	10,1	439,1	9,8	48,9	1 051,9
II	580,7	561,8	18,4	0,5	97,4	2,6	93,6	1,2	14,7	4,4	10,4	454,8	10,0	51,8	1 209,3
III	493,1	474,4	18,2	0,5	98,5	2,9	94,6	1,0	14,6	4,4	10,2	459,1	10,2	54,4	1 129,8
IV	445,0	427,4	17,1	0,5	97,4	2,5	93,6	1,3	15,3	4,3	11,0	380,7	11,2	56,1	1 005,8
<i>Euroalueen laajeneminen</i>															
2001															
maalis	401,7	373,9	27,2	0,6	105,0	2,7	101,2	1,1	14,7	4,6	10,1	396,8	11,3	54,4	983,9
huhti	376,1	348,3	27,2	0,6	106,5	2,6	102,7	1,3	14,7	4,6	10,1	390,3	11,7	53,6	953,0
touko	398,5	370,7	27,2	0,6	106,4	2,9	102,3	1,3	14,3	4,6	9,7	398,9	11,8	53,2	983,2
kesä	426,0	398,2	27,2	0,6	105,8	3,1	101,5	1,2	14,2	4,6	9,6	414,7	11,9	54,5	1 027,2
heinä	424,4	396,6	27,2	0,6	106,9	3,3	102,4	1,2	14,3	4,7	9,7	404,9	12,0	57,3	1 019,9
elo	391,1	363,3	27,2	0,6	107,6	3,5	102,9	1,2	14,0	4,6	9,4	396,9	12,0	54,6	976,0
syys	388,2	360,4	27,2	0,6	106,6	3,7	101,9	1,1	13,1	4,8	8,3	397,1	11,9	54,9	971,8
loka	356,7	328,9	27,2	0,6	107,8	3,9	102,8	1,2	13,4	4,8	8,7	400,0	12,0	55,6	945,6
marras	370,0	342,4	27,1	0,6	107,3	3,8	102,2	1,2	13,6	4,7	8,9	400,5	12,1	55,1	958,6
joulu	412,7	386,4	25,7	0,6	107,0	3,8	101,8	1,3	13,8	4,6	9,2	399,0	12,1	54,4	998,9
2002															
tammi	416,9	390,6	25,7	0,6	104,1	3,8	99,0	1,3	13,8	4,7	9,1	409,0	12,2	81,9	1 037,9
helmi	390,5	364,2	25,7	0,6	105,9	4,1	100,6	1,2	13,7	4,7	9,0	413,4	12,0	82,6	1 018,2
maalis ^(p)	401,3	374,9	25,8	0,6	106,5	4,2	101,0	1,4	13,8	4,7	9,1	414,3	11,9	82,6	1 030,5

2. Velat

	Liikkeessä- oleva raha	Talletukset euro- alueelta	Rahamarkkinat			Raha- markkina- paperit ja liikkeeseen lasketut velkapaperit	Oma pääoma ja varaukset	Ulkomaiset velat ¹⁾	Muut velat	Yhteensä
			Raha- laitosten ¹⁾	Valtion	Muiden julkis- yhteisöjen/ muiden					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1999	393,4	341,5	279,3	53,4	8,8	7,9	174,3	49,8	47,6	1 014,5
2000										
I	366,2	372,1	319,8	43,1	9,1	6,3	186,5	75,1	45,7	1 051,9
II	374,4	497,9	432,8	52,6	12,5	6,3	193,4	92,0	45,4	1 209,3
III	373,5	404,2	346,1	45,6	12,5	4,6	221,2	75,0	51,4	1 129,8
IV	390,3	327,3	270,4	47,1	9,8	3,8	197,5	29,9	57,0	1 005,8
<i>Euroalueen laajeneminen</i>										
2001										
maalis	370,6	312,6	253,4	46,8	12,4	5,5	204,6	26,8	63,8	983,9
huhti	372,6	289,9	234,8	41,2	13,8	5,5	205,6	25,3	54,1	953,0
touko	369,6	317,5	266,5	36,0	15,1	5,5	212,1	27,6	50,9	983,2
kesä	368,9	342,2	274,1	51,8	16,3	5,6	223,7	32,6	54,2	1 027,2
heinä	366,9	343,5	282,7	46,9	14,0	5,6	214,7	31,9	57,3	1 019,9
elo	356,1	320,4	259,2	46,6	14,7	5,6	211,6	28,4	53,9	976,0
syys	346,2	323,6	269,4	37,6	16,6	5,5	209,2	30,0	57,3	971,8
loka	333,9	302,8	244,7	40,0	18,1	5,5	210,6	34,3	58,5	945,6
marras	317,5	330,4	277,5	35,2	17,6	4,7	210,1	35,3	60,6	958,6
joulu	285,9	391,9	342,4	35,1	14,4	4,6	211,7	35,6	69,1	998,9
2002										
tammi	337,9	345,0	284,9	44,9	15,2	4,6	216,2	37,4	96,9	1 037,9
helmi	306,7	348,7	281,9	52,1	14,7	4,6	219,8	33,9	104,5	1 018,2
maalis ^(p)	307,8	354,0	281,4	56,3	16,4	4,6	217,8	36,8	109,4	1 030,5

Lähde: EKP.

1) Marraskuun lopusta alkaen TARGET-järjestelmän saamiset ja velat nettoutetaan päivittäin järjestämällä ne uudelleen (netting by novation). Tämä tarkoittaa, että kansallisten keskuspankkien ja EKP:n kahdenväliset saamiset ja velat on korvattu yhdellä kunkin kansallisen keskuspankin ja EKP:n kahdenvälisellä nettomääräisellä positioilla. Vuosien 1999 ja 2000 kunkin kuukauden lopun bruttomääräinen tilanne on esitetty vastaavassa alaviitteessä Kuukausikatsauksen helmikuun ja joulukuun 2000 numeroissa.

Taulukko 2.2

Euroalueen rahalaitosten yhteenlaskettu tase (pl. eurojärjestelmä)

(miljardia euroa, kausivaihtelusta puhdistamaton, ajanjakson lopussa)

1. Saamiset

	Lainat euroalueelle	Rahalaitoksille	Julkisyhteisöille	Muille	Hallussa olevat euroalueella olevien liikkeen laskemat muut arvopa-perit kuin osakkeet	Rahalaitosten	Julkisyhteisöjen	Muiden	Rahamarkkinapaperit	Hallussa olevat euroalueella olevien liikkeen laskemat osakkeet ja osuudet	Rahalaitosten	Muiden	Ulko-maiset saami-set	Kiinteä omaisuus	Muut saami-set	Yhteensä
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1999	9 779,9	3 414,1	828,3	5 537,5	2 179,4	828,8	1 123,8	226,7	129,9	650,6	211,5	439,1	1 719,6	154,0	919,4	15 532,8
2000 I	10 021,5	3 511,4	821,4	5 688,7	2 225,2	869,3	1 128,1	227,8	131,9	729,6	230,2	499,4	1 822,7	152,0	977,6	16 060,4
II	10 126,0	3 462,2	817,3	5 846,5	2 211,2	894,9	1 073,3	243,0	151,4	704,0	210,0	494,0	1 892,4	154,2	1 023,3	16 262,6
III	10 235,9	3 456,4	799,9	5 979,7	2 231,7	940,5	1 033,9	257,2	142,0	707,6	204,1	503,5	2 003,7	155,9	1 034,6	16 511,4
IV	10 419,8	3 510,4	818,8	6 090,6	2 192,5	932,7	995,9	263,9	142,8	750,9	240,2	510,8	2 025,8	158,7	1 015,4	16 705,8
<i>Euroalueen laajeneminen</i>																
2001 maaliskuu	10 805,5	3 707,3	825,4	6 272,8	2 319,0	968,4	1 064,0	286,5	158,1	812,2	255,3	556,9	2 240,2	160,8	1 097,2	17 592,9
huhti	10 775,9	3 646,7	817,2	6 312,1	2 336,7	975,4	1 068,7	292,6	163,0	836,1	259,3	576,7	2 223,6	161,5	1 110,8	17 607,6
touko	10 800,1	3 655,4	812,1	6 332,6	2 379,1	991,2	1 089,1	298,8	163,4	835,9	258,4	577,5	2 275,9	162,8	1 131,8	17 749,1
kesä	10 886,9	3 691,1	809,4	6 386,3	2 393,9	990,3	1 103,8	299,8	166,6	799,2	251,3	547,9	2 287,9	163,5	1 128,3	17 826,3
heinä	10 846,3	3 647,2	806,6	6 392,5	2 416,3	1 005,0	1 098,0	313,3	169,2	795,0	252,4	542,6	2 212,5	164,6	1 073,8	17 677,6
elo	10 821,3	3 651,1	802,5	6 367,7	2 414,8	1 003,7	1 089,0	322,1	163,4	783,2	247,5	535,7	2 224,6	164,9	1 064,9	17 637,2
syys	10 946,1	3 722,5	803,6	6 420,0	2 413,9	995,5	1 092,4	325,9	163,8	771,5	245,1	526,4	2 297,6	165,7	1 115,8	17 874,4
loka	10 969,9	3 719,2	801,0	6 449,7	2 415,5	1 004,2	1 083,1	328,2	167,1	778,9	244,0	534,9	2 339,5	166,3	1 147,2	17 984,3
marras	11 110,7	3 793,6	816,2	6 500,9	2 428,9	1 009,6	1 087,9	331,4	158,8	782,3	246,8	535,5	2 425,1	167,1	1 136,5	18 209,3
joulu	11 128,1	3 787,7	822,0	6 518,4	2 420,0	1 008,0	1 076,6	335,4	153,8	809,5	251,1	558,4	2 404,6	168,1	1 131,8	18 216,0
2002 tammi	11 059,1	3 706,7	819,1	6 533,3	2 465,5	1 018,6	1 106,7	340,2	169,4	810,8	252,3	558,5	2 418,1	165,4	1 159,1	18 247,4
helmi	11 042,1	3 672,6	821,8	6 547,7	2 485,2	1 030,4	1 106,5	348,4	167,6	811,3	254,2	557,1	2 417,3	164,6	1 096,0	18 184,1
maaliskuu ¹⁾	11 185,8	3 755,7	829,1	6 601,0	2 518,7	1 045,3	1 128,2	345,2	173,1	808,9	259,2	549,7	2 429,7	164,3	1 029,1	18 309,6

2. Velat

	Liikkeessä oleva raha	Talletukset euroalueelta	Rahalaitosten	Valtion	Muiden julkisyhteisöjen/muiden	Yön yli	Määrä- aikaiset	Irti- sanomis- ehtoiset	Repot	Rahamarkkina- rahastojen rahasto- osuudet ¹⁾	Rahamarkkina- paperit ja liikkeeseen lasketut velka- paperit ¹⁾	Oma pääoma ja varaukset	Ulko- maiset velat	Muut velat	Yhteensä
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1999	0,7	8 735,7	3 590,9	88,6	5 056,2	1 537,6	2 043,2	1 331,5	143,9	293,4	2 531,1	849,1	1 870,4	1 252,4	15 532,8
2000 I	0,7	8 810,0	3 612,6	87,0	5 110,3	1 568,1	2 052,7	1 312,1	177,3	325,1	2 590,1	890,6	2 099,3	1 344,7	16 060,4
II	0,6	8 850,2	3 621,0	93,3	5 135,9	1 596,3	2 080,9	1 291,4	167,3	344,7	2 652,3	898,6	2 120,5	1 395,6	16 262,6
III	0,0	8 859,4	3 595,4	113,7	5 150,4	1 577,2	2 129,3	1 272,4	171,4	334,8	2 720,5	913,6	2 295,1	1 388,0	16 511,4
IV	0,0	9 057,2	3 679,4	117,4	5 260,5	1 648,9	2 159,8	1 276,9	174,9	323,3	2 712,9	941,5	2 299,5	1 371,3	16 705,8
<i>Euroalueen laajeneminen</i>															
2001 maaliskuu	0,0	9 325,2	3 806,2	103,6	5 415,4	1 624,0	2 242,6	1 322,8	225,9	358,8	2 817,4	982,4	2 636,2	1 472,9	17 592,9
huhti	0,0	9 302,7	3 747,9	111,3	5 443,5	1 653,5	2 241,3	1 323,9	224,9	367,0	2 829,9	986,4	2 651,0	1 470,4	17 607,6
touko	0,0	9 337,3	3 746,5	110,9	5 479,9	1 677,1	2 243,0	1 322,5	237,4	378,2	2 845,6	991,0	2 727,4	1 469,6	17 749,1
kesä	0,0	9 424,1	3 798,4	113,7	5 511,9	1 715,9	2 240,7	1 330,8	224,5	382,2	2 861,3	998,2	2 710,6	1 449,9	17 826,3
heinä	0,0	9 365,3	3 755,5	108,7	5 501,1	1 699,1	2 242,0	1 333,6	226,4	393,6	2 872,7	997,7	2 610,9	1 437,4	17 677,6
elo	0,0	9 344,8	3 746,6	105,8	5 492,4	1 667,0	2 254,3	1 337,3	233,9	405,1	2 859,9	1 000,5	2 591,5	1 435,4	17 637,2
syys	0,0	9 484,5	3 832,2	110,2	5 542,1	1 733,7	2 237,6	1 342,6	228,2	410,4	2 874,4	1 011,3	2 609,8	1 483,9	17 874,4
loka	0,0	9 484,7	3 808,9	113,2	5 562,5	1 732,5	2 241,2	1 351,9	236,9	423,6	2 899,4	1 019,5	2 627,0	1 530,1	17 984,3
marras	0,0	9 601,3	3 868,7	115,1	5 617,4	1 780,8	2 242,1	1 365,0	229,5	434,6	2 887,3	1 024,2	2 690,4	1 571,6	18 209,3
joulu	0,0	9 696,1	3 823,3	103,9	5 768,8	1 882,3	2 261,2	1 405,0	220,4	431,4	2 881,4	1 043,1	2 682,2	1 481,8	18 216,0
2002 tammi	0,0	9 630,9	3 797,7	104,0	5 729,3	1 833,0	2 259,1	1 417,4	219,7	453,0	2 920,0	1 050,1	2 715,8	1 477,6	18 247,4
helmi	0,0	9 571,2	3 738,4	103,7	5 729,2	1 829,1	2 256,2	1 419,3	224,5	465,3	2 931,6	1 050,6	2 728,2	1 437,2	18 184,1
maaliskuu ¹⁾	0,0	9 671,4	3 815,9	101,1	5 754,5	1 827,8	2 275,4	1 420,8	230,5	473,1	2 968,9	1 053,9	2 745,0	1 397,2	18 309,6

Lähde: EKP.

1) Sisältää euroalueella olevien hallussa olevat instrumentit. Euroalueen ulkopuolisten hallussa olevat instrumentit sisältyvät erään "ulkomaiset velat".

Taulukko 2.3

Euroalueen rahalaitosten konsolidoitu tase (ml. eurojärjestelmä)

(miljardia euroa, kausivaihtelusta puhdistamaton, ajanjakson lopussa)

1. Saamiset: kannat

		Lainat			Hallussa			Hallussa olevat euro- alueella olevien liikkeeseen laskemat osakkeet ja osuudet	Ulkomaiset saamiset ²⁾	Kiinteä omaisuus	Muut saamiset	Yhteensä
		euro- alueelle	Julkis- yhteisöille	Muille	olevat euro- alueella olevien liikkeeseen laskemat muut arvopaperit kuin osakkeet	Julkis- yhteisöjen	Muiden					
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2000	syys	6 798,3	818,1	5 980,1	1 386,7	1 128,5	258,2	513,7	2 462,8	166,0	1 054,5	12 382,0
	loka	6 842,3	820,1	6 022,3	1 379,9	1 115,6	264,3	514,0	2 515,3	168,0	1 119,1	12 538,7
	marras	6 884,1	827,1	6 057,0	1 376,0	1 112,2	263,7	515,8	2 488,0	167,7	1 068,1	12 499,7
	joulu	6 927,0	835,9	6 091,1	1 354,6	1 089,5	265,2	521,7	2 406,5	169,9	1 028,9	12 408,6
<i>Euroalueen laajeneminen</i>												
2001	tammi 1.	7 007,9	853,9	6 154,0	1 423,6	1 156,0	267,6	530,4	2 402,7	172,9	1 008,9	12 533,7
2001	tammi	7 043,5	858,1	6 185,4	1 416,2	1 145,7	270,6	542,9	2 463,0	171,8	1 083,0	12 720,4
	helmi	7 056,4	849,9	6 206,5	1 435,7	1 156,2	279,6	549,8	2 483,6	172,3	1 072,0	12 769,7
	maalis	7 126,0	852,6	6 273,4	1 452,8	1 165,2	287,6	567,0	2 637,0	172,0	1 116,5	13 071,3
	huhti	7 157,1	844,4	6 312,7	1 465,2	1 171,4	293,8	586,8	2 613,9	173,3	1 127,3	13 123,6
	touko	7 172,5	839,3	6 333,2	1 491,5	1 191,4	300,1	587,2	2 674,8	174,6	1 147,5	13 248,2
	kesä	7 223,5	836,6	6 386,9	1 506,3	1 205,3	301,0	557,5	2 702,7	175,4	1 146,2	13 311,6
	heinä	7 226,9	833,8	6 393,1	1 514,9	1 200,4	314,5	552,2	2 617,4	176,5	1 091,5	13 179,4
	elo	7 198,0	829,7	6 368,3	1 515,1	1 191,9	323,3	545,1	2 621,5	176,9	1 081,8	13 138,4
	syys	7 251,4	830,8	6 420,6	1 521,3	1 194,3	327,0	534,7	2 694,7	177,6	1 133,4	13 313,1
	loka	7 278,5	828,2	6 450,3	1 515,2	1 185,8	329,4	543,5	2 739,5	178,3	1 163,6	13 418,7
	marras	7 344,8	843,3	6 501,5	1 522,8	1 190,1	332,7	544,5	2 825,6	179,1	1 153,1	13 569,8
	joulu	7 366,7	847,7	6 519,0	1 515,2	1 178,4	336,8	567,6	2 803,6	180,2	1 139,2	13 572,4
2002	tammi	7 378,8	844,8	6 534,0	1 547,2	1 205,7	341,5	567,5	2 827,1	177,7	1 147,0	13 645,2
	helmi	7 395,9	847,5	6 548,3	1 556,6	1 207,1	349,6	566,1	2 830,7	176,6	1 109,9	13 635,7
	maalis ¹⁾	7 456,5	854,9	6 601,6	1 575,8	1 229,2	346,6	558,8	2 844,1	176,2	1 056,3	13 667,6

2. Velat: kannat

		Liik- keessä oleva raha	Valtion talletuk- set	Muiden julkisyh- teisöjen/ muiden talletuk- set euro- alueelta				Raha- markki- napaperit ja liik- keeseen lasketut velka- paperit ³⁾	Raha- markki- napaperit ja liik- keeseen lasketut velka- paperit ³⁾	Oma pääoma ja varauk- set	Ulko- maiset velat ²⁾	Muut velat	Raha- laitosten väliset velat, netto	Yhteensä	
				Yön yli	Määri- aikaiset	Irti- sanomis- ehtoiset	Repot								
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
2000	syys	339,0	159,2	5 162,8	1 589,7	2 129,3	1 272,4	171,4	310,5	1 663,9	926,4	2 370,1	1 439,3	10,7	2 382,0
	loka	336,8	172,4	5 166,5	1 590,9	2 141,4	1 263,7	170,6	313,5	1 684,6	932,9	2 437,6	1 481,8	12,5	12 538,7
	marras	336,9	168,8	5 187,4	1 609,0	2 148,7	1 256,3	173,5	319,8	1 668,6	920,8	2 420,0	1 477,1	0,4	12 499,7
	joulu	347,6	164,5	5 270,3	1 658,7	2 159,8	1 276,9	174,9	300,1	1 662,0	894,6	2 329,4	1 428,2	11,9	12 408,6
<i>Euroalueen laajeneminen</i>															
2001	tammi 1.	355,3	166,2	5 395,1	1 673,3	2 198,4	1 328,2	195,2	300,1	1 663,7	912,1	2 219,4	1 455,2	12,1	12 533,7
2001	tammi	335,3	147,1	5 379,6	1 623,8	2 212,2	1 329,8	213,8	313,2	1 695,7	909,0	2 445,7	1 473,7	21,1	12 720,4
	helmi	334,3	155,6	5 388,4	1 625,6	2 223,6	1 323,5	215,8	322,3	1 710,5	911,4	2 475,2	1 491,3	-19,2	12 769,7
	maalis	335,5	150,3	5 427,9	1 636,1	2 243,0	1 322,8	225,9	333,2	1 719,2	927,1	2 663,0	1 536,7	-21,6	13 071,3
	huhti	335,4	152,5	5 457,3	1 666,9	2 241,6	1 323,9	224,9	341,8	1 719,8	928,1	2 676,4	1 524,5	-12,2	13 123,6
	touko	332,1	146,9	5 495,0	1 691,8	2 243,3	1 322,5	237,4	351,3	1 720,6	940,1	2 754,9	1 520,5	-13,2	13 248,2
	kesä	332,2	165,5	5 528,2	1 731,8	2 241,1	1 330,8	224,5	349,3	1 739,8	966,0	2 743,2	1 504,1	-16,8	13 311,6
	heinä	327,3	155,5	5 515,1	1 712,7	2 242,4	1 333,6	226,4	358,4	1 736,0	955,3	2 642,7	1 494,6	-5,7	13 179,4
	elo	318,5	152,4	5 507,1	1 681,2	2 254,7	1 337,3	233,9	369,9	1 730,1	960,0	2 619,9	1 489,2	-8,6	13 138,4
	syys	308,9	147,8	5 558,8	1 749,9	2 238,0	1 342,6	228,2	374,4	1 752,9	970,7	2 639,8	1 541,2	18,7	13 313,1
	loka	294,7	153,3	5 580,6	1 750,3	2 241,6	1 351,9	236,9	386,4	1 766,9	981,4	2 661,3	1 588,6	5,4	13 418,7
	marras	279,0	150,2	5 635,1	1 798,1	2 242,5	1 365,0	229,5	395,2	1 759,1	982,9	2 725,7	1 632,2	10,3	13 569,8
	joulu	238,9	139,0	5 783,3	1 896,3	2 261,6	1 405,0	220,4	392,5	1 759,4	999,0	2 717,8	1 550,9	-8,4	13 572,4
2002	tammi	243,8	148,9	5 744,5	1 847,9	2 259,4	1 417,4	219,7	411,3	1 774,6	1 009,2	2 753,2	1 574,5	-14,7	13 645,2
	helmi	238,0	155,7	5 743,9	1 843,5	2 256,5	1 419,3	224,5	422,6	1 776,9	1 011,4	2 762,1	1 541,7	-16,5	13 635,7
	maalis ¹⁾	252,4	157,4	5 770,9	1 843,8	2 275,8	1 420,8	230,5	426,6	1 797,5	1 007,8	2 781,8	1 506,6	-33,3	13 667,6

Lähde: EKP.

- 1) Laskettu kantojen kuukausimuutoksista, jotka on puhdistettu uudelleenluokittelun, arvostusmuutosten, valuuttakurssimuutosten tai itse transaktioista johtumattomien muiden vastaavien muutosten aiheuttamista eroista.
- 2) Ks. myös taulukon 2.1 alaviite 1.
- 3) Sisältää euroalueella olevien hallussa olevat instrumentit. Euroalueen ulkopuolisten hallussa olevat instrumentit sisältyvät erään ”ulkomaiset velat”.

3. Saamiset: virrat¹⁾

												Yhteensä
		Lainat euro-alueelle			Hallussa olevat euro-alueella olevien liikkeeseen laskemat muut arvopaperit kuin osakkeet			Hallussa olevat euro-alueella olevien liikkeeseen laskemat osakkeet ja osuudet	Ulkomaiset saamiset ²⁾	Kiinteä omaisuus	Muut saamiset	
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2000	loka	38,9	1,9	37,0	-10,3	-17,0	6,8	1,7	6,4	3,2	64,7	104,6
	marras	50,4	7,2	43,2	-6,2	-5,3	-0,9	0,5	15,3	-0,3	-51,0	8,6
	joulu	61,4	9,8	51,6	-15,5	-19,0	3,5	4,8	9,5	1,2	-29,4	32,0
<i>Euroalueen laajeneminen</i>												
2001	tammi	35,1	2,9	32,1	-12,2	-15,6	3,5	12,5	63,3	-1,0	29,5	127,2
	helmi	14,0	-8,2	22,2	13,4	4,5	8,9	7,4	16,7	0,5	-11,9	40,2
	maalis	60,8	2,3	58,5	11,8	4,2	7,6	17,2	98,1	0,1	46,0	233,9
	huhti	33,2	-8,2	41,4	12,5	6,7	5,8	18,4	-18,4	1,2	9,9	56,9
	touko	4,1	-5,6	9,7	25,7	21,3	4,4	1,0	-1,3	1,4	18,7	49,6
	kesä	57,3	-2,6	59,9	14,4	13,7	0,7	-32,4	28,0	0,9	-1,4	66,7
	heinä	12,7	-2,5	15,1	10,2	-3,0	13,3	-8,4	-41,0	1,1	-50,5	-75,9
	elo	-18,9	-3,7	-15,2	5,0	-4,2	9,3	-6,0	55,6	0,3	-10,6	25,4
	syys	48,6	1,0	47,5	-1,2	-4,2	2,9	-5,0	49,4	0,7	51,9	144,3
	loka	25,7	-2,7	28,4	-7,0	-9,5	2,5	5,6	43,7	0,7	30,2	98,9
	marras	65,6	15,0	50,6	10,0	7,9	2,1	-3,2	67,0	1,1	5,7	146,4
	joulu	27,8	3,6	24,2	-8,1	-10,2	2,1	22,2	-28,2	1,1	-14,8	0,1
2002	tammi	9,6	-3,0	12,6	26,9	21,9	5,0	-0,2	1,8	-2,5	7,2	42,8
	helmi	19,3	2,8	16,5	9,3	1,3	8,0	0,6	0,3	-1,1	-38,4	-10,0
	maalis ⁹⁾	62,5	7,4	55,2	14,5	16,9	-2,4	-7,7	23,2	-0,3	-52,9	39,2

4. Velat: virrat¹⁾

													Yhteensä		
		Liikkeessä oleva raha	Valtion talletukset	Muiden julkisyhteisöjen/ muiden talletukset euro-alueelta	Yön yli	Määräaikaiset	Irtisanomiset	Repot	Rahamarkkina-rahasto-rahastot ³⁾	Rahamarkkina-paperit ja liikkeeseen lasketut velka-paperit ³⁾	Oma pääoma ja varaukset	Ulkomaiset velat ²⁾	Muut velat	Rahalaitosten väliset velat, netto	
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
2000	loka	-2,2	13,2	-2,3	-1,0	8,4	-8,9	-0,9	2,5	12,2	5,0	19,5	47,2	9,5	104,6
	marras	0,1	-3,6	26,8	20,3	10,8	-7,3	3,0	6,1	-7,2	-11,9	27,9	-16,3	-13,2	8,6
	joulu	10,7	-4,3	96,3	53,7	20,3	20,9	1,5	-9,4	-2,9	-21,9	-8,1	-33,9	5,4	32,0
<i>Euroalueen laajeneminen</i>															
2001	tammi	-20,1	-19,0	-14,9	-49,2	14,1	1,5	18,6	14,6	28,1	-4,3	119,3	16,9	6,6	127,2
	helmi	-1,0	8,7	8,3	1,5	11,2	-6,3	1,9	9,3	14,2	2,8	26,5	11,1	-39,8	40,2
	maalis	1,3	-5,2	32,5	8,3	14,9	-0,8	10,1	12,4	3,5	16,6	133,7	47,4	-8,2	233,9
	huhti	-0,1	2,2	29,8	30,8	-1,0	1,1	-1,1	9,3	-2,6	1,3	18,5	-11,7	10,3	56,9
	touko	-3,3	-5,6	28,9	21,7	-3,5	-1,7	12,4	10,4	-12,5	8,4	11,8	12,9	-1,4	49,6
	kesä	0,1	18,6	34,6	40,4	-1,4	8,3	-12,8	-0,9	21,0	19,1	-5,3	-18,3	-2,3	66,7
	heinä	-5,0	-10,0	-8,2	-17,4	4,4	3,0	1,9	9,5	2,6	-6,5	-58,3	-11,7	11,5	-75,9
	elo	-8,8	-3,1	-2,0	-29,6	16,3	3,9	7,5	10,8	1,5	7,3	30,2	-7,7	-2,9	25,4
	syys	-9,6	-4,6	50,8	68,4	-17,3	5,3	-5,6	4,1	15,9	9,2	18,0	41,4	19,1	144,3
	loka	-14,1	5,4	21,9	0,9	2,9	9,2	8,9	12,4	12,9	7,9	18,3	46,0	-11,8	98,9
	marras	-15,7	-3,0	52,5	47,2	-0,3	13,1	-7,4	10,1	23,7	2,8	38,4	33,0	4,6	146,4
	joulu	-40,1	-11,2	148,1	98,5	18,8	40,0	-9,2	-0,9	-0,7	16,9	-18,2	-74,4	-19,5	0,1
2002	tammi	4,9	10,4	-40,6	-49,4	-2,9	12,4	-0,6	19,8	10,4	12,5	13,5	17,4	-5,4	42,8
	helmi	-5,8	6,9	-0,1	-4,3	-2,6	1,9	4,8	11,3	4,9	-2,3	11,6	-34,8	-1,6	-10,0
	maalis ⁹⁾	14,4	1,7	27,9	0,6	20,0	1,5	5,8	3,0	23,4	0,0	28,8	-43,1	-16,8	39,2

Taulukko 2.4

Raha-aggregaatit¹⁾ ja niiden vastaerät

(miljardia euroa; kausivaihtelusta puhdistamaton; suhteelliset muutokset, ellei toisin mainita)

1. Raha-aggregaatit: kannat ajanjakson lopussa

		M2							Joulukuu 1998 = 100 ³⁾
		M1				Enintään 2 vuoden määrä- aikais- talletukset	Irtisanomis- ajaltaan enintään 3 kk:n talletukset	Yhteensä	
		Liikkeessä oleva raha	Yön yli- talletukset	Yhteensä	Joulukuu 1998 = 100 ³⁾				
1	2	3	4	5	6	7	8		
2000	syys	339,0	1 654,6	1 993,6	111,34	961,8	1 220,5	4 175,9	105,99
	loka	336,8	1 657,0	1 993,8	111,23	973,2	1 211,2	4 178,2	105,93
	marras	336,9	1 675,3	2 012,2	112,38	986,4	1 202,1	4 200,6	106,62
	joulu	347,6	1 728,8	2 076,4	116,19	991,8	1 221,1	4 289,3	109,12
<i>Euroalueen laajeneminen</i>									
2001	tammi 1.	355,3	1 743,4	2 098,7	-	1 028,6	1 271,1	4 398,5	-
2001	tammi	355,3	1 692,8	2 028,0	112,29	1 042,2	1 275,1	4 345,3	107,81
	helmi	334,3	1 692,9	2 027,2	112,23	1 054,7	1 269,7	4 351,6	107,96
	maalis	335,5	1 703,2	2 038,7	112,74	1 070,7	1 269,8	4 379,2	108,52
	huhti	335,4	1 735,9	2 071,3	114,54	1 072,1	1 273,4	4 416,8	109,46
	touko	332,1	1 759,2	2 091,3	115,47	1 072,9	1 273,2	4 437,5	109,77
	kesä	332,2	1 798,4	2 130,6	117,67	1 070,4	1 283,0	4 484,0	110,95
	heinä	327,3	1 780,3	2 107,6	116,49	1 077,2	1 287,2	4 472,0	110,76
	elo	318,5	1 747,5	2 066,0	114,29	1 092,8	1 292,9	4 451,6	110,37
	syys	308,9	1 815,1	2 124,0	117,49	1 075,2	1 299,7	4 498,9	111,53
	loka	294,7	1 816,1	2 110,9	116,79	1 078,9	1 311,6	4 501,3	111,59
	marras	279,0	1 864,6	2 143,6	118,56	1 081,0	1 326,4	4 551,0	112,78
	joulu	238,9	1 967,1	2 206,0	122,03	1 092,7	1 367,9	4 666,6	115,65
2002	tammi	243,8	1 921,2	2 165,0	119,70	1 086,2	1 389,0	4 640,2	114,96
	helmi	238,0	1 917,2	2 155,2	119,17	1 081,8	1 393,0	4 630,0	114,72
	maalis ⁴⁾	252,4	1 916,9	2 169,3	119,97	1 095,3	1 395,6	4 660,3	115,49

2. Raha-aggregaatit: virrat⁴⁾

		M2							Suhteellinen vuosi- muutos ³⁾ , %
		M1				Enintään 2 vuoden määrä- aikais- talletukset	Irtisanomis- ajaltaan enintään 3 kk:n talletukset	Yhteensä	
		Liikkeessä oleva raha	Yön yli- talletukset	Yhteensä	Suhteellinen vuosi- muutos ³⁾ , %				
1	2	3	4	5	6	7	8		
2000	loka	-2,2	0,2	-2,0	5,8	8,8	-9,4	-2,5	3,7
	marras	0,1	20,5	20,6	5,0	15,6	-9,0	27,2	3,7
	joulu	10,7	57,5	68,2	5,7	11,2	19,3	98,7	3,7
<i>Euroalueen laajeneminen</i>									
2001	tammi	-20,1	-50,4	-70,4	1,6	13,9	3,9	-52,6	2,6
	helmi	-1,0	-0,1	-1,1	2,1	12,3	-5,4	5,8	2,9
	maalis	1,3	8,1	9,3	2,0	13,4	-0,1	22,7	3,2
	huhti	-0,1	32,6	32,5	1,6	1,6	3,7	37,8	3,2
	touko	-3,3	20,1	16,8	3,2	-3,7	-0,5	12,7	3,6
	kesä	0,1	39,6	39,7	4,3	-1,8	9,8	47,7	4,4
	heinä	-5,0	-16,4	-21,4	3,3	9,0	4,4	-7,9	4,3
	elo	-8,8	-30,9	-39,7	3,2	18,3	5,9	-15,5	4,2
	syys	-9,6	67,4	57,8	5,5	-17,9	6,8	46,7	5,2
	loka	-14,1	1,6	-12,6	5,0	3,2	11,8	2,4	5,3
	marras	-15,7	47,8	32,1	5,5	1,2	14,8	48,1	5,8
	joulu	-40,1	102,7	62,6	5,0	11,6	41,5	115,6	6,0
2002	tammi	4,9	-46,9	-42,0	6,6	-6,7	21,1	-27,6	6,6
	helmi	-5,8	-3,8	-9,7	6,2	-4,2	4,0	-9,8	6,3
	maalis ⁴⁾	14,4	0,0	14,5	6,4	14,1	2,7	31,2	6,4

Lähde: EKP.

1) Raha-aggregaateihin kuuluvat rahalaitosten sekä joidenkin valtionhallintoon kuuluvien yksiköiden (kuten posti ja valtiokonttori) monetaariset velat muille euroalueella oleville kuin rahalaitoksille ja valtioille.

2) M3 ja sen erät laskettu ilman euroalueen ulkopuolisten hallussa olevia rahamarkkinarahastojen rahasto-osuuksia, rahamarkkinapapereita ja enintään kahden vuoden velkapapereita.

M3 ²⁾						
Repot	Rahamarkkina- rahastojen rahasto- osuudet	Rahamarkkina- paperit ja enintään 2 vuoden velka- paperit	Yhteensä	Joulukuu 1998 = 100 ³⁾		
9	10	11	12	13		
171,4	310,5	129,0	4 786,8	107,11	2000	syys
170,6	313,5	131,7	4 794,1	107,16		loka
173,5	319,8	126,6	4 820,7	107,86		marras
174,9	300,1	134,9	4 899,2	109,97		joulu
<i>Euroalueen laajeneminen</i>						
195,2	300,1	135,0	5 028,8	-	2001	tammi 1.
213,8	313,2	137,9	5 010,3	109,61	2001	tammi
215,8	322,3	144,3	5 034,0	110,12		helmi
225,9	333,2	139,0	5 077,4	110,96		maalis
224,9	341,8	139,5	5 122,9	111,93		huhti
237,4	351,3	133,5	5 159,6	112,54		touko
224,5	349,3	144,3	5 202,1	113,50		kesä
226,4	358,4	140,8	5 197,7	113,50		heinä
233,9	369,9	142,4	5 197,8	113,61		elo
228,2	374,4	147,5	5 249,0	114,58		syys
236,9	386,4	149,8	5 274,5	115,12		loka
229,5	395,2	152,1	5 327,9	116,32		marras
220,4	392,5	145,7	5 425,0	118,45		joulu
219,7	411,3	141,5	5 412,7	118,25	2002	tammi
224,5	422,6	138,4	5 415,5	118,31		helmi
230,5	426,6	141,9	5 459,3	119,27		maalis ⁴⁾

M3 ²⁾						
Repot	Rahamarkkina- rahastojen rahasto- osuudet	Rahamarkkina- paperit ja enintään 2 vuoden velka- paperit	Yhteensä	Suhteellinen vuosimuutos ³⁾ , %		
9	10	11	12	13		
-0,9	2,5	3,1	2,2	4,2	2000	loka
3,0	6,1	-4,7	31,6	3,9		marras
1,5	-9,4	3,4	94,2	4,2		joulu
<i>Euroalueen laajeneminen</i>						
18,6	14,6	2,8	-16,6	3,6	2001	tammi
1,9	9,3	6,2	23,2	3,8		helmi
10,1	12,4	-6,4	38,8	4,0		maalis
-1,1	9,3	-1,8	44,3	4,0		huhti
12,4	10,4	-7,5	28,0	4,5		touko
-12,8	-0,9	9,7	43,7	5,6		kesä
1,9	9,5	-3,5	0,0	5,7		heinä
7,5	10,8	2,4	5,1	6,0		elo
-5,6	4,1	-0,9	44,2	7,0		syys
8,9	12,4	0,9	24,7	7,4		loka
-7,4	10,1	4,6	55,4	7,8		marras
-9,2	-0,9	-8,1	97,5	7,7		joulu
-0,6	19,8	-0,6	-9,1	7,9	2002	tammi
4,8	11,3	-4,0	2,3	7,4		helmi
5,8	3,0	4,0	44,0	7,5		maalis ⁴⁾

3) Suhteellisten vuosimuutosten ja indeksien laskemistavasta ks. Teknisiä huomautuksia.

4) Laskettu kantojen kuukausimuutoksista, jotka on puhdistettu uudelleenluokittelun, arvostusmuutosten, valuuttakurssimuutosten tai itse transaktioista johtumattomien muiden vastaavien muutosten aiheuttamista eroista.

Taulukko 2.4 (jatkoa)

Raha-aggregaatit¹⁾ ja niiden vastaerät

(miljardia euroa; suhteelliset muutokset, ellei toisin mainita)

3. Kausivaihtelusta puhdistetut kannat ajanjakson lopussa

		M1						M2	
		Liikkeessä oleva raha 1	Yön yli -talletukset 2	Yhteensä		Muut lyhytaikaiset talletukset ⁵⁾		Yhteensä	Joulukuu 1998 = 100 ⁴⁾
				3	4	5	6		
2000	syys	339,5	1 671,4	2 011,0	112,31	2 195,4	102,14	4 206,4	106,76
	loka	339,8	1 678,9	2 018,7	112,62	2 200,5	102,25	4 219,2	106,97
	marras	337,8	1 678,4	2 016,2	112,60	2 210,1	102,82	4 226,3	107,27
	joulu	337,1	1 684,1	2 021,2	113,10	2 199,0	102,58	4 220,2	107,36
<i>Euroalueen laajeneminen</i>									
2001	tammi 1.	342,3	1 692,5	2 034,8	-	2 285,6	-	4 320,3	-
2001	tammi	341,0	1 700,5	2 041,5	113,03	2 295,9	103,07	4 337,4	107,62
	helmi	340,0	1 706,0	2 046,0	113,27	2 310,7	103,72	4 356,7	108,09
	maalis	337,5	1 710,6	2 048,1	113,26	2 329,8	104,46	4 378,0	108,49
	huhti	336,2	1 723,4	2 059,5	113,89	2 340,1	104,93	4 399,6	109,03
	touko	332,4	1 749,3	2 081,7	114,94	2 345,8	104,97	4 427,5	109,53
	kesä	329,7	1 763,5	2 093,2	115,60	2 361,6	105,71	4 454,7	110,23
	heinä	324,4	1 767,8	2 092,3	115,64	2 374,3	106,38	4 466,6	110,62
	elo	318,0	1 789,8	2 107,8	116,61	2 378,7	106,72	4 486,6	111,24
	syys	309,1	1 822,1	2 131,1	117,88	2 392,3	107,31	4 523,5	112,14
	loka	296,9	1 845,0	2 141,9	118,50	2 406,3	107,91	4 548,2	112,75
	marras	278,3	1 878,0	2 156,3	119,27	2 425,8	108,74	4 582,0	113,55
	joulu	232,7	1 924,9	2 157,6	119,35	2 450,6	109,85	4 608,2	114,20
2002	tammi	247,6	1 930,1	2 177,7	120,41	2 456,0	110,08	4 633,7	114,80
	helmi	241,6	1 931,4	2 173,1	120,16	2 461,8	110,35	4 634,8	114,84
	maalis ⁶⁾	253,7	1 914,1	2 167,8	119,89	2 482,5	111,31	4 650,3	115,25

4. Kausivaihtelusta puhdistetut virrat⁷⁾

		M1						M2				
		Liikkeessä oleva raha 1	Yön yli -talletukset 2	Yhteensä		Suhteellinen vuosimuutos ⁴⁾ , %		Muut lyhytaikaiset talletukset ⁵⁾		Yhteensä	Suhteellinen kuukausimuutos ⁴⁾ , %	Suhteellinen vuosimuutos ⁴⁾ , %
				3	4	5	6	7	8			
2000	loka	0,3	5,2	5,5	0,3	6,0	2,5	0,1	2,0	8,0	0,2	3,9
	marras	-2,0	1,7	-0,3	0,0	5,3	12,1	0,6	2,5	11,8	0,3	3,8
	joulu	-0,7	9,6	9,0	0,4	5,3	-5,1	-0,2	2,1	3,8	0,1	3,6
<i>Euroalueen laajeneminen</i>												
2001	tammi	-4,0	2,0	-2,0	-0,1	1,9	11,1	0,5	3,5	9,1	0,2	2,8
	helmi	-1,0	5,2	4,3	0,2	2,3	14,6	0,6	3,5	18,9	0,4	2,9
	maalis	-2,5	2,4	-0,1	0,0	1,7	16,4	0,7	4,3	16,3	0,4	3,0
	huhti	-1,4	12,7	11,3	0,6	1,7	10,5	0,4	4,8	21,8	0,5	3,3
	touko	-3,8	22,8	19,1	0,9	3,0	0,9	0,0	4,0	20,0	0,5	3,5
	kesä	-2,7	14,6	11,9	0,6	4,0	16,6	0,7	4,5	28,4	0,6	4,3
	heinä	-5,3	6,0	0,8	0,0	3,3	15,1	0,6	5,1	15,8	0,4	4,3
	elo	-6,4	23,9	17,5	0,8	3,6	7,5	0,3	4,8	24,9	0,6	4,3
	syys	-9,0	32,0	23,0	1,1	5,0	13,2	0,6	5,1	36,3	0,8	5,0
	loka	-12,2	23,4	11,3	0,5	5,2	13,5	0,6	5,5	24,7	0,5	5,4
	marras	-18,6	32,4	13,8	0,6	5,9	18,5	0,8	5,8	32,3	0,7	5,9
	joulu	-45,6	47,1	1,5	0,1	5,5	24,8	1,0	7,1	26,3	0,6	6,4
2002	tammi	14,9	4,2	19,1	0,9	6,5	5,1	0,2	6,8	24,2	0,5	6,7
	helmi	-6,0	1,5	-4,4	-0,2	6,1	6,0	0,2	6,4	1,5	0,0	6,2
	maalis ⁶⁾	12,1	-17,0	-5,0	-0,2	5,8	21,4	0,9	6,6	16,5	0,4	6,2

Lähde: EKP.

- 1) Raha-agregaatteihin kuuluvat rahalaitosten sekä joidenkin valtionhallintoon kuuluvien yksiköiden (kuten posti ja valtiokonttori) monetaariset velat muille euroalueella oleville kuin rahalaitoksille ja valtioille.
- 2) M3 ja sen erät laskettu ilman euroalueen ulkopuolisten hallussa olevia rahamarkkinarahastojen rahasto-osuuksia, rahamarkkinapapereita ja enintään kahden vuoden velkapapereita.
- 3) Lainat ja muut luotot on esitetty kausivaihtelusta puhdistamattomina sivulla 20*.
- 4) Suhteellisten vuosimuutosten ja indeksien laskemistavasta ks. Teknisiä huomautuksia.

M3 ³⁾				Lainat muille euroalueella (pl. julkisyhteisöt) ³⁾			
Jälkimarkkinakelpoiset instrumentit ⁶⁾		Yhteensä	Joulukuu 1998 = 100 ⁴⁾	Yhteensä	Joulukuu 1998 = 100 ⁴⁾		
Yhteensä	Joulukuu 1998 = 100 ⁴⁾						
9	10	11	12	13	14		
618,7	117,16	4 825,0	107,96	5 992,8	117,55	2000	syys
624,2	118,14	4 843,4	108,26	6 036,5	118,31		loka
626,8	118,69	4 853,1	108,59	6 067,9	119,09		marras
636,4	121,63	4 856,6	109,02	6 075,6	119,59		joulu
<i>Euroalueen laajeneminen</i>							
657,8	-	4 978,1	-	6 130,0	-	2001	tammi 1.
672,1	124,56	5 009,5	109,59	6 180,0	120,41	2001	tammi
675,2	125,12	5 031,8	110,07	6 212,9	121,07		helmi
684,5	126,91	5 062,4	110,64	6 263,8	121,90		maalis
689,8	127,63	5 089,3	111,20	6 304,1	122,73		huhti
702,1	129,78	5 129,6	111,89	6 341,2	123,24		touko
713,6	131,92	5 168,4	112,76	6 361,6	123,76		kesä
727,7	134,59	5 194,3	113,42	6 377,5	124,24		heinä
744,3	137,69	5 230,9	114,33	6 396,1	124,79		elo
761,1	139,59	5 284,6	115,35	6 432,5	125,41		syys
782,4	143,35	5 330,5	116,34	6 465,4	126,02		loka
786,2	144,72	5 368,2	117,21	6 512,4	126,93		marras
792,2	145,87	5 400,4	117,92	6 504,0	126,89		joulu
778,6	144,21	5 412,3	118,25	6 528,9	127,33	2002	tammi
777,2	143,80	5 412,0	118,23	6 556,1	127,90		helmi
782,5	144,64	5 432,8	118,69	6 591,1	128,62		maalis ⁶⁾

M3 ³⁾							Lainat muille euroalueella (pl. julkisyhteisöt) ³⁾				
Jälkimarkkinakelpoiset instrumentit ⁶⁾			Yhteensä	Suhteellinen kuukausi- muutos ⁴⁾ , %	Suhteellinen vuosi- muutos ⁴⁾ , %	3 kk:n liukuva keskiarvo (keskitetty) %	Yhteensä	Suhteellinen kuukausi- muutos ⁴⁾ , %	Suhteellinen vuosi- muutos ⁴⁾ , %		
Yhteensä	Suhteellinen kuukausi- muutos ⁴⁾ , %	Suhteellinen vuosi- muutos ⁴⁾ , %									
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21		
5,2	0,8	7,2	13,2	0,3	4,3	4,2	43,6	0,6	9,7	2000	loka
2,9	0,5	5,2	14,7	0,3	4,0	4,1	31,4	0,7	9,3		marras
15,5	2,5	7,6	19,3	0,4	4,1	3,9	7,9	0,4	9,6		joulu
<i>Euroalueen laajeneminen</i>											
16,5	2,4	10,3	25,7	0,5	3,7	3,9	104,5	0,7	9,3	2001	tammi
3,0	0,4	9,9	21,9	0,4	3,8	3,8	32,9	0,6	9,0		helmi
9,7	1,4	8,7	26,0	0,5	3,8	3,9	50,7	0,7	8,7		maalis
3,9	0,6	9,1	25,7	0,5	4,1	4,1	40,4	0,7	8,4		huhti
11,6	1,7	10,6	31,7	0,6	4,4	4,7	36,8	0,4	8,0		touko
11,6	1,6	13,9	40,0	0,8	5,5	5,2	20,5	0,4	7,9		kesä
14,4	2,0	15,1	30,3	0,6	5,7	5,7	16,0	0,4	7,8		heinä
16,8	2,3	17,6	41,7	0,8	6,0	6,2	18,6	0,4	7,2		elo
10,3	1,4	19,1	46,5	0,9	6,8	6,8	36,4	0,5	6,7		syys
20,5	2,7	21,3	45,2	0,9	7,5	7,4	32,9	0,5	6,5		loka
7,5	1,0	21,9	39,7	0,7	7,9	7,9	47,0	0,7	6,6		marras
6,2	0,8	19,9	32,5	0,6	8,2	8,0	-8,4	0,0	6,1		joulu
-9,0	-1,1	15,8	15,2	0,3	7,9	7,8	24,9	0,3	5,7	2002	tammi
-2,2	-0,3	14,9	-0,7	0,0	7,4	7,5	27,2	0,4	5,6		helmi
4,5	0,6	14,0	21,0	0,4	7,3	.	35,1	0,6	5,5		maalis ⁶⁾

5) Muihin lyhytaikaisiin talletuksiin kuuluvat enintään 2 vuoden määräaikaistalletukset ja irtisanomisajaltaan enintään 3 kuukauden talletukset.

6) Jälkimarkkinakelpoisin instrumentteihin sisältyvät reposopimukset, rahamarkkinarahastojen rahasto-osuudet, rahamarkkinapaperit ja enintään 2 vuoden velkapaperit.

7) Laskettu kantojen kuukausimuutoksista, jotka on puhdistettu uudelleenluokittelun, arvostusmuutosten, valuuttakurssimuutosten tai itse transaktioista johtumattomien muiden vastaavien muutosten aiheuttamista eroista.

Taulukko 2.4 (jatkoa)

Raha-aggregaatit¹⁾ ja niiden vastaerät

(miljardia euroa; kausivaihtelusta puhdistamaton; suhteelliset muutokset, ellei toisin mainita)

5. M3:n keskeiset vastaerät: kannat ajanjakson lopussa

		Rahalaitosten pitempiäaikaiset velat				Luotot ²⁾				Ulkomaiset netto-saamiset	Kiinteä omaisuus
		Yli 2 vuoden määräaikaistalletukset	Irtisanomisajaltaan yli 3 kk:n talletukset	Yli 2 vuoden velkapaperit	Oma pääoma ja varaukset	Luotot julkiselle sektorille	Luotot muille euro-alueella	Niistä: lainat			
								Joulukuun 1998 = 100 ³⁾			
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2000	syys	1 167,8	120,5	1 530,0	926,4	1 946,6	6 752,1	5 980,1	117,31	92,7	166,0
	loka	1 168,5	121,3	1 548,8	932,9	1 935,7	6 800,6	6 022,3	118,03	77,7	168,0
	marras	1 162,6	122,9	1 537,2	920,8	1 939,3	6 836,6	6 057,0	118,88	68,0	167,7
	joulu	1 168,3	125,4	1 525,3	894,6	1 925,4	6 878,0	6 091,1	119,89	77,1	169,9
<i>Euroalueen laajeneminen</i>											
2001	tammi 1.	1 170,0	126,7	1 526,9	912,1	2 009,9	6 952,0	6 154,0	-	183,3	172,9
2001	tammi	1 170,2	126,8	1 555,4	909,0	2 003,8	6 998,8	6 185,4	120,52	17,3	171,8
	helmi	1 169,2	126,9	1 564,2	911,4	2 006,1	7 035,8	6 206,5	120,95	8,3	172,3
	maalis	1 172,5	126,4	1 576,9	927,1	2 017,8	7 128,0	6 273,4	122,09	-26,0	172,0
	huhti	1 169,7	124,6	1 577,8	928,1	2 015,8	7 193,3	6 312,7	122,89	-62,5	173,3
	touko	1 170,6	123,2	1 584,6	940,1	2 030,7	7 220,5	6 333,2	123,08	-80,1	174,6
	kesä	1 170,8	122,0	1 593,3	966,0	2 041,9	7 245,4	6 386,9	124,25	-40,6	175,4
	heinä	1 165,2	120,7	1 592,7	955,3	2 034,2	7 259,8	6 393,1	124,54	-25,3	176,5
	elo	1 161,9	119,5	1 585,2	960,0	2 021,6	7 236,7	6 368,3	124,25	1,6	176,9
	syys	1 162,8	118,6	1 603,8	970,7	2 025,1	7 282,3	6 420,6	125,17	55,0	177,6
	loka	1 162,7	116,9	1 615,7	981,4	2 014,0	7 323,2	6 450,3	125,73	78,2	178,3
	marras	1 161,5	115,8	1 605,5	982,9	2 033,5	7 378,6	6 501,5	126,71	99,8	179,1
	joulu	1 168,9	115,8	1 612,5	999,0	2 026,0	7 423,4	6 519,0	127,18	85,8	180,2
2002	tammi	1 173,2	112,3	1 631,9	1 009,2	2 050,5	7 443,0	6 534,0	127,43	73,9	177,7
	helmi	1 174,7	111,2	1 637,9	1 011,4	2 054,6	7 464,0	6 548,3	127,75	68,6	176,6
	maalis ⁴⁾	1 180,5	109,9	1 655,6	1 007,8	2 084,0	7 507,0	6 601,6	128,83	62,2	176,2

6. M3:n keskeiset vastaerät: virrat⁴⁾

		Rahalaitosten pitempiäaikaiset velat				Luotot ²⁾				Ulkomaiset netto-saamiset	Kiinteä omaisuus
		Yli 2 vuoden määräaikaistalletukset	Irtisanomisajaltaan yli 3 kk:n talletukset	Yli 2 vuoden velkapaperit	Oma pääoma ja varaukset	Luotot julkiselle sektorille	Luotot muille euro-alueella	Niistä: lainat	Suhteellinen vuosimuutos ³⁾ , %		
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2000	loka	-0,5	0,8	10,1	5,0	-15,1	45,4	37,0	9,7	-13,2	3,2
	marras	-4,8	1,6	-3,2	-11,9	1,9	42,8	43,2	9,3	-12,6	-0,3
	joulu	9,1	2,5	-3,4	-21,9	-9,1	59,9	51,6	9,5	17,6	1,2
<i>Euroalueen laajeneminen</i>											
2001	tammi	0,2	0,2	24,7	-4,3	-12,7	48,1	32,1	9,3	-55,9	-1,0
	helmi	-1,1	0,1	8,6	2,8	-3,7	38,5	22,2	9,0	-9,7	0,5
	maalis	1,4	-0,5	8,5	16,6	6,5	83,4	58,5	8,7	-35,7	0,1
	huhti	-2,6	-1,9	-0,1	1,3	-1,4	65,6	41,4	8,4	-36,9	1,2
	touko	0,1	-1,4	-5,1	8,4	15,7	15,1	9,7	8,0	-13,1	1,4
	kesä	0,4	-1,1	11,6	19,1	11,1	28,2	59,9	7,9	33,2	0,9
	heinä	-4,7	-1,4	5,8	-6,5	-5,5	19,9	15,1	7,7	17,3	1,1
	elo	-2,1	-1,2	-0,7	7,3	-7,9	-11,9	-15,2	7,2	25,3	0,3
	syys	0,6	-0,9	17,6	9,2	-3,2	45,5	47,5	6,7	31,4	0,7
	loka	-0,3	-1,7	12,2	7,9	-12,2	36,5	28,4	6,5	25,3	0,7
	marras	-1,5	-1,1	18,9	2,8	22,9	49,6	50,6	6,6	28,6	1,1
	joulu	7,3	0,1	7,7	16,9	-6,6	48,5	24,2	6,1	-9,9	1,1
2002	tammi	3,8	-3,6	11,1	12,5	18,9	17,4	12,6	5,7	-11,6	-2,5
	helmi	1,6	-1,0	9,4	-2,3	4,1	25,1	16,5	5,6	-11,2	-1,1
	maalis ⁴⁾	5,9	-1,3	20,0	0,0	24,2	45,0	55,2	5,5	-5,6	-0,3

1) Raha-aggregaatteihin kuuluvat rahalaitosten sekä joidenkin valtionhallintoon kuuluvien yksiköiden (kuten posti ja valtiokonttori) monetaariset velat muille euroalueella oleville kuin rahalaitoksille ja valtiolle.

2) Luottoihin kuuluvat rahalaitosten lainat euroalueella sijaitseville ei-rahallaitoksille ja sijoitukset euroalueella sijaitsevien ei-rahallaitosten liikkeeseen laskemiin arvopapereihin.

3) Suhteellisten vuosimuutosten ja indeksien laskemistavasta ks. Teknisiä huomautuksia.

4) Laskettu kantojen kuukausimuutoksista, jotka on puhdistettu uudelleenluokittelun, arvostusmuutosten, valuuttakurssimuutosten tai itse transaktioista johtumattomien muiden vastaavien muutosten aiheuttamista eroista.

Taulukko 2.5

Rahalaitosten lainat vastapuolen, käyttötarkoituksen ja alkuperäisen maturiteetin mukaan¹⁾

(miljardia euroa; kausivaihtelusta puhdistamaton; suhteelliset muutokset, ellei toisin mainita)

1. Lainat muille rahoituslaitossektoriin kuuluville kuin rahalaitoksille ja julkisyhteisöille: kannat ajanjakson lopussa

	Muut rahoituslaitokset kuin vakuutuslaitokset ja eläkerahastot			Vakuutuslaitokset ja eläkerahastot			Julkisyhteisöt								
	Yhteensä	Enintään 1 vuosi	Joulukuu 1998 = 100 ²⁾	Yhteensä	Enintään 1 vuosi	Joulukuu 1998 = 100 ²⁾	Valtio ³⁾	Muut julkisyhteisöt				Yhteensä	Joulukuu 1998 = 100 ²⁾		
								Osavaltiohallinto	Paikallishallinto	Sosiaaliturvarahastot					
1	2	3	4	5	6	7	8	Yli 5 vuotta	9	10	Yli 5 vuotta	11	12	13	14
2000 II	381,5	246,1	135,7	38,8	29,1	141,3	186,8	290,0	252,1	339,0	306,0	19,7	835,6	99,0	
III	385,4	247,2	138,8	33,0	25,3	120,4	173,3	288,4	252,4	337,8	305,3	18,5	818,1	97,3	
IV	394,8	252,9	142,8	31,5	21,8	114,8	173,1	297,3	255,4	350,9	315,8	14,6	835,9	99,5	
<i>Euroalueen laajeneminen</i>															
2001 tammi 1.	395,4	253,4	-	31,6	21,8	-	185,6	297,3	255,4	351,5	316,4	15,2	849,6	-	
2001 I	418,0	273,0	152,9	35,9	26,8	130,5	189,3	295,3	255,3	352,4	314,0	15,6	852,6	99,1	
II	425,2	280,6	155,7	35,8	26,7	130,1	175,1	294,0	254,9	350,4	312,4	17,2	836,6	97,2	
III	408,4	256,3	149,4	36,6	26,9	133,9	168,2	293,9	254,1	349,7	311,9	18,9	830,8	96,6	
IV ⁴⁾	434,3	276,5	159,6	33,3	24,2	122,0	167,8	298,3	252,0	361,9	319,6	18,5	846,4	98,4	

2. Lainat muille rahoituslaitossektoriin kuuluville kuin rahalaitoksille ja julkisyhteisöille: virrat⁴⁾

	Muut rahoituslaitokset kuin vakuutuslaitokset ja eläkerahastot			Vakuutuslaitokset ja eläkerahastot			Julkisyhteisöt								
	Yhteensä	Enintään 1 vuosi	Suhteellinen vuosimuutos ²⁾ , %	Yhteensä	Enintään 1 vuosi	Suhteellinen vuosimuutos ²⁾ , %	Valtio ³⁾	Muut julkisyhteisöt				Yhteensä	Suhteellinen vuosimuutos ²⁾ , %		
								Osavaltiohallinto	Paikallishallinto	Sosiaaliturvarahastot					
1	2	3	4	5	6	7	8	Yli 5 vuotta	9	10	Yli 5 vuotta	11	12	13	14
2000 III	8,6	1,1	24,5	-5,7	-3,8	-21,2	-9,9	-2,3	-0,3	-0,5	0,0	-1,2	-13,9	-1,1	
IV	11,2	6,8	18,2	-1,5	-3,5	6,6	0,2	8,8	3,0	12,8	10,3	-3,9	18,0	-0,9	
<i>Euroalueen laajeneminen</i>															
2001 I	28,1	22,7	19,6	4,3	5,0	-3,4	-0,6	-2,0	-0,1	-0,7	-3,7	0,4	-2,9	-0,4	
II	7,5	7,6	14,7	-0,1	-0,1	-7,9	-14,7	-1,3	-0,4	-2,0	-1,7	1,6	-16,4	-1,8	
III	-17,2	-24,4	7,7	1,0	0,2	11,2	-6,2	0,0	-0,7	-0,7	-0,4	1,7	-5,2	-0,7	
IV ⁴⁾	28,0	21,9	11,8	-3,3	-2,7	6,3	-0,7	4,3	-2,1	12,2	7,7	-0,4	15,4	-1,1	

Lähde: EKP.

1) Vastaavat EKT 95:n sektoriluokitukset: Yritykset: S11, Kotitaloudet: S14, Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt: S15, Muut rahoituslaitokset kuin vakuutuslaitokset ja eläkerahastot (vastaa EKT 95:n luokitusta muut rahoituslaitokset): S123 (ml. Rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset: S124), Vakuutuslaitokset ja eläkerahastot: S125, Julkisyhteisöt: S13.

2) Suhteellisten vuosimuutosten ja indeksien laskemistavasta ks. Teknisiä huomautuksia.

3) Valtion lainoista ei ole saatavissa maturiteettijakaumaa.

4) Laskettu kantojen neljännesvuosimuutoksista, jotka on puhdistettu uudelleenluokitellun, arvostusmuutosten, valuuttakurssimuutosten tai itse transaktioista johtumattomien muiden vastaavien muutosten aiheuttamista eroista.

Taulukko 2.5 (jatkoa)

Rahalaitosten lainat vastapuolen, käyttötarkoituksen ja alkuperäisen maturiteetin mukaan¹⁾

(miljardia euroa; kausivaihtelusta puhdistamaton; suhteelliset muutokset, ellei toisin mainita)

3. Lainat muille kuin rahoituslaitossektorille ja julkisyhteisöille: kannat ajanjakson lopussa

	Yritykset					Kulutusluotot ³⁾				
	Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi ja enintään 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Joulukuu 1998 = 100 ²⁾	Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi ja enintään 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Joulukuu 1998 = 100 ²⁾
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2000 II	918,2	407,1	1 236,9	2 562,1	113,0	93,5	161,4	201,9	456,8	111,7
III	953,5	423,6	1 256,9	2 634,0	115,8	96,4	164,9	208,3	469,6	114,4
IV	967,9	429,3	1 287,8	2 685,0	118,7	97,5	165,2	212,9	475,7	115,9
<i>Euroalueen laajeneminen</i>										
2001 tammi 1.	996,6	436,6	1 293,6	2 726,9	-	102,1	166,1	213,0	481,2	-
2001 I	1 034,2	445,4	1 313,5	2 793,1	120,9	98,7	168,4	212,7	479,8	115,0
II	1 051,7	455,8	1 343,3	2 850,8	123,2	100,0	171,1	217,6	488,7	117,5
III	1 027,8	466,8	1 371,7	2 866,3	124,4	100,6	170,7	221,7	493,1	118,6
IV ⁴⁾	1 031,6	489,3	1 384,2	2 905,1	126,1	101,8	172,0	226,7	500,5	120,2

4. Lainat muille kuin rahoituslaitossektorille ja julkisyhteisöille: virrat⁴⁾

	Yritykset					Kulutusluotot ³⁾				
	Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi ja enintään 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Suhteellinen vuosi- muutos ²⁾ , %	Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi ja enintään 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Suhteellinen vuosimuutos ²⁾ , %
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2000 III	28,8	16,4	18,1	63,2	11,1	2,1	3,2	5,8	11,2	8,0
IV	20,0	9,6	36,3	65,8	10,9	1,1	0,4	4,6	6,2	7,8
<i>Euroalueen laajeneminen</i>										
2001 I	32,8	5,4	13,3	51,5	10,0	-4,4	0,1	0,4	-3,9	4,5
II	13,9	12,2	26,0	52,1	9,0	1,3	3,9	5,2	10,4	5,2
III	-18,8	14,2	31,9	27,2	7,4	0,9	-0,5	4,1	4,5	3,6
IV ⁴⁾	3,1	24,0	12,3	39,3	6,3	1,1	0,8	4,9	6,8	3,7

Lähde: EKP.

- Vastaavat EKT 95:n sektoriluokitukset: Yritykset: S11, Kotitaloudet: S14, Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt: S15, Muut rahoituslaitokset kuin vakuutuslaitokset ja eläkerahastot (vastaa EKT 95:n luokitusta muut rahoituslaitokset): S123 (ml. Rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset: S124), Vakuutuslaitokset ja eläkerahastot: S125, Julkisyhteisöt: S13.
- Suhteellisten vuosimuutosten ja indeksien laskemistavasta ks. Teknisiä huomautuksia.

Kotitaloudet												Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt		
Asuntoluotot ³⁾					Muu luotonanto					Yhteensä	Joulukuu 1998 = 100 ²⁾	Yhteensä	Joulukuu 1998 = 100 ²⁾	
Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi ja enintään 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Joulukuu 1998 = 100 ²⁾	Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi ja enintään 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Joulukuu 1998 = 100 ²⁾	21	22	23	24	
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20					
20,3	60,5	1 699,2	1 780,1	116,8	145,7	102,4	341,3	589,4	111,7	2 826,2	114,8	37,6	107,8	2000 II
21,8	62,8	1 747,8	1 832,4	119,0	143,3	101,0	342,1	586,4	111,6	2 888,4	116,6	37,6	107,7	III
22,2	62,4	1 792,5	1 877,2	121,8	147,4	101,0	340,0	588,3	112,7	2 941,2	118,9	38,2	109,3	IV
<i>Euroalueen laajeneminen</i>														
22,2	62,9	1 803,4	1 888,5	-	147,6	101,0	340,0	588,5	-	2 958,2	-	38,2	-	2001 tamm. I.
21,8	61,9	1 832,1	1 915,8	123,7	146,9	104,2	342,1	593,2	113,7	2 988,9	120,1	37,3	106,5	2001 I
22,3	62,4	1 868,3	1 953,1	125,8	148,8	100,6	342,7	592,1	114,8	3 033,9	122,1	40,7	116,5	II
22,3	61,0	1 906,7	1 990,0	128,2	144,3	100,5	342,1	586,9	113,9	3 070,0	123,6	39,0	111,6	III
22,7	60,9	1 932,2	2 015,8	129,9	144,9	102,1	345,4	592,3	115,5	3 108,6	125,2	39,2	112,2	IV ^(p)

Kotitaloudet												Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt		
Asuntoluotot ³⁾					Muu luotonanto					Yhteensä	Suhteellinen vuosimuutos ²⁾ , %	Yhteensä	Suhteellinen vuosimuutos ²⁾ , %	
Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi ja enintään 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Suhteellinen vuosimuutos ²⁾ , %	Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi ja enintään 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Yhteensä	Suhteellinen vuosimuutos ²⁾ , %	21	22	23	24	
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20					
-0,1	0,7	32,9	33,5	9,0	-1,7	-0,9	2,0	-0,7	4,9	44,0	8,0	0,0	3,9	2000 III
0,4	-0,4	43,5	43,4	8,6	4,4	1,1	0,3	5,8	3,5	55,4	7,4	0,6	2,0	IV
<i>Euroalueen laajeneminen</i>														
-0,5	-0,9	30,2	28,7	8,3	0,4	3,1	2,0	5,5	3,1	30,3	6,6	-1,0	-4,8	2001 I
0,5	0,5	32,1	33,1	7,7	2,0	-1,8	5,1	5,3	2,7	48,9	6,3	3,5	8,1	II
-0,1	-1,4	39,0	37,5	7,8	-4,5	0,1	0,1	-4,4	2,1	37,6	6,0	-1,7	3,7	III
0,5	-0,1	25,1	25,4	6,6	0,6	4,0	3,9	8,4	2,5	40,6	5,3	0,2	2,6	IV ^(p)

3) Kulutus- ja asuntoluottojen määritelmät vaihtelevat alueen eri maissa.

4) Laskettu kantojen neljännesvuosimuutoksista, jotka on puhdistettu uudelleenluokittelun, arvostusmuutosten, valuuttakurssimuutosten tai itse transaktioista johtumattomien muiden vastaavien muutosten aiheuttamista eroista.

Taulukko 2.6

Talletukset rahalaitoksissa vastapuolen ja vaateen mukaan¹⁾

(miljardia euroa; kausivaihtelusta puhdistamaton; suhteelliset muutokset, ellei toisin mainita)

1. Muiden rahoituslaitossektoriin kuuluvien kuin rahalaitosten ja julkisyhteisöjen talletukset: kannat ajanjakson lopussa

	Muut rahoituslaitokset kuin vakuutuslaitokset ja eläkerahastot				Vakuutuslaitokset ja eläkerahastot					Julkisyhteisöt						
	Yhteensä ²⁾				Joulukuun 1998 = 100 ³⁾	Yhteensä ²⁾				Joulukuun 1998 = 100 ³⁾	Valtio	Muut julkisyhteisöt			Yhteensä	Joulukuun 1998 = 100 ³⁾
	Yön yli	Määräaikaiset	Repot	Repot		Yön yli	Määräaikaiset	Repot	Osa-valtiohallinto			Paikallishallinto	Sosiaaliturvarahastot			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
2000 II	430,7	164,5	184,1	76,8	130,6	460,7	34,6	411,0	11,6	111,4	146,0	31,7	62,7	59,3	299,6	114,0
III	431,4	158,6	191,1	76,6	131,1	464,5	34,1	413,8	12,9	111,7	159,2	30,3	63,2	57,8	310,6	117,8
IV	431,1	153,6	198,9	74,0	131,0	477,6	40,6	418,5	15,3	114,8	164,5	30,6	68,2	53,2	316,5	120,1
<i>Euroalueen laajeneminen</i>																
2001 tammi I.	434,1	154,1	200,2	75,2	-	479,9	40,7	418,5	17,5	-	166,2	30,6	69,1	55,1	321,0	-
2001 I	441,9	151,8	194,2	91,2	133,4	483,5	38,2	423,0	18,8	115,7	150,3	30,9	65,0	57,2	303,5	113,4
II	455,4	164,3	195,9	89,3	136,3	486,1	41,4	424,0	16,9	116,3	165,5	31,4	66,8	60,8	324,6	121,3
III	455,2	162,7	201,7	85,6	133,8	487,6	39,3	426,7	17,9	116,7	147,8	33,3	67,4	60,4	308,9	115,5
IV ^(p)	467,3	158,3	217,9	85,9	136,1	493,9	46,8	427,3	16,4	118,2	139,3	30,0	70,0	60,2	299,4	111,9

2. Muiden rahoituslaitossektoriin kuuluvien kuin rahalaitosten ja julkisyhteisöjen talletukset: virrat⁴⁾

	Muut rahoituslaitokset kuin vakuutuslaitokset ja eläkerahastot				Vakuutuslaitokset ja eläkerahastot					Julkisyhteisöt						
	Yhteensä ²⁾				Suhteellinen vuosimuutos ³⁾ , %	Yhteensä ²⁾				Suhteellinen vuosimuutos ³⁾ , %	Valtio	Muut julkisyhteisöt			Yhteensä	Suhteellinen vuosimuutos ³⁾ , %
	Yön yli	Määräaikaiset	Repot	Repot		Yön yli	Määräaikaiset	Repot	Osa-valtiohallinto			Paikallishallinto	Sosiaaliturvarahastot			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
2000 III	1,5	-5,8	7,7	-0,2	11,2	1,2	-0,7	0,4	1,3	5,7	13,3	-1,4	-0,4	-1,4	10,1	18,3
IV	-0,2	-4,9	7,7	-2,6	8,9	13,1	6,5	4,7	2,4	6,1	5,3	0,3	5,0	-4,7	6,0	12,5
<i>Euroalueen laajeneminen</i>																
2001 I	7,7	-2,5	-5,9	16,0	1,8	3,7	-2,5	4,5	1,3	4,3	-15,6	0,1	-4,1	2,1	-17,5	10,6
II	9,6	12,4	-2,1	-1,8	4,3	2,8	3,4	1,0	-1,9	4,5	15,1	0,5	1,9	3,6	21,1	6,5
III	-8,2	-1,6	-2,2	-3,7	2,1	1,5	-2,1	2,7	1,0	4,5	-17,7	1,9	0,5	-0,5	-15,7	-2,0
IV ^(p)	7,7	-4,3	11,4	0,4	3,9	6,3	7,6	0,5	-1,5	3,0	-8,6	-3,4	2,6	-0,2	-9,5	-6,8

Lähde: EKP.

- 1) Vastaavat EKT 95:n sektoriluokitukset: Yritykset: S11, Kotitaloudet: S14, Kotitalouksia palvelevat voittoja tavoittelemattomat yhteisöt: S15, Muut rahoituslaitokset kuin vakuutuslaitokset ja eläkerahastot (vastaa EKT 95:n luokitusta muut rahoituslaitokset): S123 (ml. Rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset: S124), Vakuutuslaitokset ja eläkerahastot: S125, Julkisyhteisöt: S13.
- 2) Sisältää irtisanomisehtoiset talletukset.
- 3) Suhteellisten vuosimuutosten ja indeksien laskemistavasta ks. Teknisiä huomautuksia.
- 4) Laskettu kantojen neljännesvuosimuutoksista, jotka on puhdistettu uudelleenluokittelun, arvostusmuutosten, valuuttakurssimuutosten tai itse transaktioista johtumattomien muiden vastaavien muutosten aiheuttamista eroista.

Taulukko 2.6 (jatkoa)

Talletukset rahalaitoksissa vastapuolen ja vaateen mukaan¹⁾

(miljardia euroa; kausivaihtelusta puhdistamaton; suhteelliset muutokset, ellei toisin mainita)

3. Muiden kuin rahoituslaitosten ja julkisyhteisöjen talletukset: kannat ajanjakson lopussa

		Yritykset						Kotitaloudet ²⁾					
		Yön yli	Määrä- aikaiset	Irti- sanomis- ehtoiset	Repot	Yhteensä	Joulukuu 1998 = 100 ³⁾	Yön yli	Määrä- aikaiset	Irti- sanomis- ehtoiset	Repot	Yhteensä	Joulukuu 1998 = 100 ³⁾
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2000	II	459,7	307,7	24,1	26,9	818,4	104,6	888,2	1 095,1	1 254,6	46,6	3 284,5	101,8
	III	464,2	331,8	24,7	25,0	845,7	106,7	874,4	1 107,6	1 235,3	51,6	3 268,9	101,4
	IV	497,4	324,6	24,1	26,3	872,4	111,5	906,9	1 131,5	1 241,4	57,1	3 336,9	103,5
<i>Euroalueen laajeneminen</i>													
2001	<i>tammi 1.</i>	<i>504,5</i>	<i>337,9</i>	<i>24,2</i>	<i>30,5</i>	<i>897,2</i>	<i>-</i>	<i>910,4</i>	<i>1 154,0</i>	<i>1 292,3</i>	<i>69,6</i>	<i>3 426,4</i>	<i>-</i>
2001	I	478,9	349,2	24,1	32,4	884,6	108,9	906,1	1 192,3	1 287,0	78,9	3 464,4	104,6
	II	514,5	335,7	24,4	32,1	906,7	111,3	947,2	1 198,7	1 293,5	81,3	3 520,7	106,3
	III	514,8	322,7	25,4	34,5	897,5	112,3	963,5	1 203,8	1 305,2	84,6	3 557,1	107,5
	IV ⁴⁾	576,5	338,4	27,5	36,8	979,1	122,2	1 041,6	1 195,8	1 365,6	77,0	3 680,0	111,3

4. Muiden kuin rahoituslaitosten ja julkisyhteistöjen talletukset: virrat⁴⁾

		Yritykset						Kotitaloudet ²⁾					
		Yön yli	Määrä- aikaiset	Irti- sanomis- ehtoiset	Repot	Yhteensä	Suhteelli- nen vuosi- muutos ³⁾ , %	Yön yli	Määrä- aikaiset	Irti- sanomis- ehtoiset	Repot	Yhteensä	Suhteelli- nen vuosi- muutos ³⁾ , %
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2000	III	0,3	16,4	1,3	-2,0	16,0	9,2	-13,8	12,6	-19,6	5,0	-15,8	1,0
	IV	36,8	0,5	-0,6	1,3	38,0	11,1	32,6	24,5	6,4	5,5	69,0	1,1
<i>Euroalueen laajeneminen</i>													
2001	I	-28,4	6,9	-0,1	1,8	-19,9	7,4	-4,6	37,8	-5,8	9,3	36,7	2,4
	II	32,9	-13,4	0,3	-0,4	19,4	6,4	41,1	6,4	6,2	2,3	56,1	4,4
	III	3,7	1,1	0,4	2,5	7,7	5,2	16,2	5,2	12,7	3,4	37,4	6,0
	IV ⁴⁾	61,6	13,2	2,0	2,3	79,2	9,6	78,3	-3,0	60,3	-7,6	128,0	7,6

Lähde: EKP.

- 1) Vastaavat EKT 95:n sektoriluokitukset: Yritykset: S11, Kotitaloudet: S14, Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt: S15, Muut rahoituslaitokset kuin vakuutuslaitokset ja eläkerahastot (vastaa EKT 95:n luokitusta muut rahoituslaitokset): S123 (ml. Rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset: S124), Vakuutuslaitokset ja eläkerahastot: S125, Julkisyhteisöt: S13.
- 2) Sisältää kotitaloudet (S14) ja kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt (S15).
- 3) Suhteellisten vuosimuutosten ja indeksien laskemistavasta ks. Teknisiä huomautuksia.
- 4) Laskettu kantojen neljännesvuosimuutoksista, jotka on puhdistettu uudelleenluokittelun, arvostusmuutosten, valuuttakurssimuutosten tai itse transaktioista johtumattomien muiden vastaavien muutosten aiheuttamista eroista.

Taulukko 2.7

Euroalueen ulkopuolisiin kohdistuvat rahalaitosten saamiset ja velat; pääerät

(miljardia euroa; kausivaihtelusta puhdistamaton; suhteelliset muutokset, ellei toisin mainita)

1. Kannat ajanjakson lopussa

	Lainat euroalueen ulkopuolisille								Hallussa olevat euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemat muut arvopaperit kuin osakkeet							
	Pankit ^{1),2)}		Muut kuin pankit				Yhteensä	Joulukuun 1998 = 100 ³⁾	Pankit ¹⁾		Muut kuin pankit				Yhteensä	Joulukuun 1998 = 100 ³⁾
	Yhteensä	Joulukuun 1998 = 100 ³⁾	Julkisyhteisöt	Muut	Yhteensä	Joulukuun 1998 = 100 ³⁾			Yhteensä	Joulukuun 1998 = 100 ³⁾	Julkisyhteisöt	Muut	Yhteensä	Joulukuun 1998 = 100 ³⁾		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
2000 II	977,7	97,1	81,0	399,0	480,0	118,7	1 457,7	103,2	153,0	152,8	302,8	161,3	464,1	107,8	617,1	116,0
III	979,4	94,4	79,3	441,4	520,7	123,3	1 500,0	102,6	168,2	160,9	321,5	175,4	496,9	110,1	665,1	119,5
IV	945,4	93,4	78,9	445,6	524,5	127,9	1 469,8	103,3	171,1	172,5	290,6	183,7	474,3	109,1	645,4	120,9
<i>Euroalueen laajeneminen</i>																
2001 tammi 1.	964,1	-	78,9	449,3	528,2	-	1 492,2	-	171,3	-	296,2	184,0	480,2	-	651,5	-
2001 I	1 051,5	100,4	76,3	517,9	594,2	143,1	1 645,7	112,6	188,8	188,0	285,9	204,5	490,4	113,1	679,3	126,9
II	1 071,3	100,7	78,9	519,3	598,2	141,0	1 669,5	112,3	205,1	200,4	294,6	207,8	502,3	113,9	707,4	129,9
III	1 081,3	103,6	74,9	527,7	602,6	146,9	1 683,9	116,0	200,6	202,0	273,8	212,1	485,8	113,8	686,4	130,1
IV ^(p)	1 110,3	106,0	74,4	548,5	622,9	149,7	1 733,2	118,6	234,9	233,1	289,0	220,0	509,0	117,7	743,9	139,1

2. Virrat⁴⁾

	Lainat euroalueen ulkopuolisille								Hallussa olevat euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemat muut arvopaperit kuin osakkeet							
	Pankit ^{1),2)}		Muut kuin pankit				Yhteensä	Suhteellinen vuosimuutos ³⁾ , %	Pankit ¹⁾		Muut kuin pankit				Yhteensä	Suhteellinen vuosimuutos ³⁾ , %
	Yhteensä	Suhteellinen vuosimuutos ³⁾ , %	Julkisyhteisöt	Muut	Yhteensä	Suhteellinen vuosimuutos ³⁾ , %			Yhteensä	Suhteellinen vuosimuutos ³⁾ , %	Julkisyhteisöt	Muut	Yhteensä	Suhteellinen vuosimuutos ³⁾ , %		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
2000 III	-27,3	-2,4	-1,7	20,5	18,8	7,8	-8,6	0,9	8,1	23,2	17,1	-6,9	10,2	13,0	18,3	15,3
IV	-10,3	3,6	-0,7	19,9	19,2	10,4	9,0	6,0	12,2	26,7	-31,8	27,3	-4,5	7,1	7,7	11,6
<i>Euroalueen laajeneminen</i>																
2001 I	70,9	6,8	3,7	58,9	62,6	20,1	133,5	11,3	15,4	27,5	5,3	11,7	17,0	6,3	32,4	11,4
II	3,0	3,7	2,6	-11,2	-8,6	18,9	-5,6	8,7	12,4	31,1	9,2	-5,6	3,6	5,7	16,0	12,0
III	31,2	9,8	-4,0	28,9	24,9	19,1	56,1	13,0	1,6	25,5	-21,8	21,2	-0,6	3,3	1,0	8,9
IV ^(p)	25,4	13,5	-0,4	12,1	11,6	17,1	37,0	14,8	30,9	35,1	15,2	1,5	16,7	7,8	47,6	15,1

Lähde: EKP.

1) Termillä pankki tarkoitetaan tässä taulukossa euroalueen ulkopuolisia laitoksia, jotka ovat samantyyppisiä kuin rahalaitokset.

2) Lukuihin sisältyvät rahalaitosten talletukset euroalueen ulkopuolisissa pankeissa.

Taulukko 2.7 (jatkoa)

Hallussa olevat euroalueen ulkopuolisten liikkeen laskemat muut arvopaperit kuin osakkeet						Euroalueen ulkopuolisten talletukset								
Pankit ¹⁾		Muut kuin pankit		Yhteensä	Joulukuu 1998 = 100 ³⁾	Pankit ¹⁾		Muut kuin pankit			Yhteensä	Joulukuu 1998 = 100 ³⁾		
Yhteensä	Joulukuu 1998 = 100 ³⁾	Yhteensä	Joulukuu 1998 = 100 ³⁾			Yhteensä	Joulukuu 1998 = 100 ³⁾	Julkis-yhteisöt	Muut	Yhteensä				Joulukuu 1998 = 100 ³⁾
17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
50,8	205,0	67,5	160,7	118,3	176,5	1 505,6	122,4	77,2	470,1	547,3	130,7	2 052,9	124,5	2000 II
58,0	226,4	81,4	190,0	139,4	202,8	1 578,2	123,5	81,6	526,4	608,0	140,2	2 186,2	127,8	III
61,6	241,8	80,0	192,7	141,6	210,2	1 550,8	125,1	84,6	504,0	588,6	139,1	2 139,4	128,7	IV
<i>Euroalueen laajeneminen</i>														
62,3	-	80,2	-	142,5	-	1 560,8	-	85,6	507,9	593,4	-	2 154,2	-	2001 tammi 1.
65,1	252,2	94,3	227,2	159,4	235,4	1 781,6	140,8	89,3	577,1	666,4	154,1	2 448,0	144,2	2001 I
61,1	236,5	97,2	233,7	158,3	233,3	1 817,3	140,8	94,8	587,0	681,9	155,0	2 499,2	144,5	II
63,6	245,8	89,9	215,6	153,5	225,8	1 710,0	137,0	93,7	588,5	682,1	159,6	2 392,1	142,7	III
73,1	269,4	91,2	220,3	164,3	237,7	1 712,8	135,9	95,0	621,8	716,8	165,8	2 429,5	143,5	IV ^(p)

Hallussa olevat euroalueen ulkopuolisten liikkeen laskemat muut arvopaperit kuin osakkeet						Euroalueen ulkopuolisten talletukset								
Pankit ¹⁾		Muut kuin pankit		Yhteensä	Suhteellinen vuosimuutos ³⁾ , %	Pankit ¹⁾		Muut kuin pankit			Yhteensä	Suhteellinen vuosimuutos ³⁾ , %		
Yhteensä	Suhteellinen vuosimuutos ³⁾ , %	Yhteensä	Suhteellinen vuosimuutos ³⁾ , %			Yhteensä	Suhteellinen vuosimuutos ³⁾ , %	Julkis-yhteisöt	Muut	Yhteensä				Suhteellinen vuosimuutos ³⁾ , %
17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
5,3	31,1	12,3	63,4	17,6	48,6	14,5	9,7	4,4	35,6	40,0	22,2	54,4	12,9	2000 III
4,0	47,8	1,1	46,2	5,1	46,8	20,1	12,4	3,0	-7,9	-4,9	17,7	15,2	13,8	IV
<i>Euroalueen laajeneminen</i>														
2,7	27,1	14,3	46,7	17,0	38,1	194,8	12,9	3,5	60,0	63,5	20,8	258,3	14,9	2001 I
-4,1	15,3	2,7	45,4	-1,4	32,2	0,2	15,1	5,6	-1,5	4,1	18,6	4,2	16,0	II
2,4	8,6	-7,5	13,4	-5,1	11,4	-49,9	10,9	-1,2	21,0	19,9	13,8	-30,1	11,7	III
6,1	11,4	2,0	14,3	8,1	13,1	-13,1	8,6	1,3	25,4	26,7	19,2	13,6	11,5	IV ^(p)

3) Suhteellisten vuosimuutosten ja indeksien laskemistavasta ks. Teknisiä huomautuksia.

4) Laskettu kantojen neljännesvuosimuutoksista, jotka on puhdistettu uudelleenluokittelun, arvostusmuutosten, valuuttakurssimuutosten tai itse transaktioista johtumattomien muiden vastaavien muutosten aiheuttamista eroista.

Taulukko 2.8

Euroalueen rahalaitosten joidenkin velkojen ja saamisten tarkastelu valuutoittain¹⁾

(miljardia euroa, kausivaihtelusta puhdistamaton, ajanjakson lopussa)

Velat

1. Talletukset euroalueelta

	Rahalaitokset								Muut kuin rahalaitokset							
	Kaikki valuutat	Euro ²⁾	Muut EU-maiden valuutat	Muut kuin EU-maiden valuutat	USD	JPY	CHF	Muut	Kaikki valuutat	Euro ²⁾	Muut EU-maiden valuutat	Muut kuin EU-maiden valuutat	USD	JPY	CHF	Muut
2000 II	4 053,5	3 618,5	52,8	382,2	265,1	34,7	62,2	20,1	5 293,9	5 113,7	27,9	152,3	113,0	17,1	13,2	9,0
III	3 941,1	3 481,1	57,9	402,1	279,2	38,1	64,9	19,9	5 321,0	5 132,0	29,1	160,0	121,0	16,5	12,5	10,1
IV	3 949,6	3 526,2	47,5	376,0	265,0	34,4	61,0	15,6	5 434,5	5 256,3	27,3	150,9	115,1	14,6	11,3	9,9
<i>Euroalueen laajeneminen</i>																
2001 I	4 059,5	3 558,8	55,4	445,3	316,6	40,2	67,8	20,7	5 578,0	5 367,6	31,2	179,2	130,8	23,8	12,3	12,2
II	4 072,3	3 585,9	52,8	433,6	309,0	40,3	65,4	19,0	5 693,4	5 480,4	30,7	182,2	133,5	24,0	11,6	13,2
III	4 101,4	3 624,1	48,9	428,4	300,5	38,9	71,0	17,9	5 706,4	5 507,3	28,2	170,9	125,7	22,1	10,8	12,2
IV ³⁾	4 182,2	3 710,2	47,1	424,9	306,8	33,8	67,0	17,3	5 919,8	5 718,4	26,7	174,7	126,8	24,5	10,5	12,9

2. Talletukset euroalueen ulkopuolelta

	Pankit ³⁾								Muut kuin pankit							
	Kaikki valuutat	Euro ²⁾	Muut EU-maiden valuutat	Muut kuin EU-maiden valuutat	USD	JPY	CHF	Muut	Kaikki valuutat	Euro ²⁾	Muut EU-maiden valuutat	Muut kuin EU-maiden valuutat	USD	JPY	CHF	Muut
2000 II	1 505,6	598,2	134,1	773,2	614,1	61,0	63,2	34,9	547,3	243,5	52,1	251,7	203,8	22,0	15,1	10,7
III	1 578,2	611,6	145,6	821,0	661,9	63,3	63,4	32,4	608,0	252,8	61,0	294,2	245,5	23,1	13,8	11,8
IV	1 550,8	590,9	126,8	833,2	684,3	53,1	65,7	30,1	588,6	254,1	64,0	270,5	225,5	20,5	12,3	12,2
<i>Euroalueen laajeneminen</i>																
2001 I	1 781,6	698,5	142,6	940,5	776,8	66,4	65,8	31,5	666,4	295,7	70,6	300,1	255,9	17,6	14,2	12,4
II	1 817,3	690,0	133,8	993,5	815,3	72,9	73,1	32,2	681,9	286,7	73,2	322,0	274,1	19,3	13,6	14,9
III	1 710,0	664,2	140,3	905,4	744,5	53,5	76,2	31,2	682,1	297,7	69,2	315,2	263,7	18,4	17,1	16,0
IV ³⁾	1 712,8	630,4	140,0	942,3	775,4	58,3	76,5	32,1	716,8	307,3	61,8	347,7	298,6	16,9	17,9	14,4

3. Euroalueen rahalaitosten liikkeeseen laskemat velka- ja rahamarkkinapaperit

	Velkapaperit								Rahamarkkinapaperit							
	Kaikki valuutat	Euro ²⁾	Muut EU-maiden valuutat	Muut kuin EU-maiden valuutat	USD	JPY	CHF	Muut	Kaikki valuutat	Euro ²⁾	Muut EU-maiden valuutat	Muut kuin EU-maiden valuutat	USD	JPY	CHF	Muut
2000 II	2 482,6	2 185,5	40,6	256,6	145,5	58,9	33,6	18,6	262,8	234,9	1,4	26,4	17,2	5,4	2,5	1,4
III	2 554,8	2 226,6	47,7	280,5	158,2	65,3	37,4	19,7	272,2	233,6	2,2	36,4	26,6	5,7	2,8	1,3
IV	2 566,9	2 246,0	46,5	274,4	157,3	62,1	35,4	19,7	262,2	215,8	2,4	44,1	34,0	5,6	2,9	1,5
<i>Euroalueen laajeneminen</i>																
2001 I	2 667,6	2 327,9	48,3	291,4	172,0	61,5	37,5	20,5	278,5	227,8	2,1	48,6	41,6	3,0	2,6	1,5
II	2 731,2	2 358,2	53,9	319,1	189,2	69,4	39,6	20,8	275,5	227,0	4,3	44,2	35,8	4,7	2,5	1,1
III	2 749,8	2 383,6	52,8	313,4	186,9	68,5	38,4	19,5	265,0	217,9	4,0	43,2	36,0	3,1	2,8	1,2
IV ³⁾	2 777,9	2 377,4	67,5	333,0	205,0	67,1	40,4	20,6	254,0	204,1	4,8	45,1	38,9	2,6	2,5	1,2

Lähde: EKP.

- 1) Kantoja ei ole puhdistettu uudelleenluokittelun, arvostusmuutosten tai valuuttakurssimuutosten aiheuttamista eroista. Tilastot perustuvat osittain arvioihin. Lisätietoja ks. Teknisiä huomautuksia.
- 2) Sisältää euron kansallisten ilmentymien määräiset erät.
- 3) Termillä pankit tarkoitetaan tässä taulukossa euroalueen ulkopuolisia laitoksia, jotka ovat samantyyppisiä kuin rahalaitokset.

Taulukko 2.8 (jatkoa)

Euroalueen rahalaitosten joidenkin velkojen ja saamisten tarkastelu valuutoittain¹⁾

(miljardia euroa, kausivaihtelusta puhdistamaton, ajanjakson lopussa)

Saamiset

4. Lainat euroalueelle

	Rahalaitokset								Muut kuin rahalaitokset							
	Kaikki valuu- tat	Euro ²⁾	Muut EU- maiden valuutat	Muut EU- maiden valuutat	USD				Kaikki valuu- tat	Euro ²⁾	Muut EU- maiden valuutat	Muut EU- maiden valuutat	USD			
					5	6	7	8					9	10	11	12
2000 II	4 023,7	-	-	-	-	-	-	-	6 681,9	6 388,6	35,4	257,9	144,7	38,4	70,5	4,3
III	3 930,5	-	-	-	-	-	-	-	6 796,5	6 485,5	34,8	276,3	155,8	44,4	72,1	4,0
IV	3 937,6	-	-	-	-	-	-	-	6 926,6	6 622,4	32,4	271,8	151,6	41,2	74,3	4,7
<i>Euroalueen laajeneminen</i>																
2001 I	4 081,1	-	-	-	-	-	-	-	7 125,6	6 782,4	35,1	308,1	182,3	45,4	74,9	5,6
II	4 089,2	-	-	-	-	-	-	-	7 223,1	6 856,9	29,4	336,9	204,6	51,7	74,0	6,5
III	4 082,7	-	-	-	-	-	-	-	7 251,0	6 907,0	30,9	313,1	177,9	52,1	77,3	5,8
IV ⁴⁾	4 185,5	-	-	-	-	-	-	-	7 363,1	7 021,8	31,3	310,0	179,3	48,3	77,1	5,4

5. Euroalueen rahalaitosten hallussa olevat muut arvopaperit kuin osakkeet: euroalueella olevat liikkeeseenlaskijat

	Rahalaitosten liikkeeseen laskemat								Muiden kuin rahalaitosten liikkeeseen laskemat							
	Kaikki valuu- tat	Euro ³⁾	Muut EU- maiden valuutat	Muut EU- maiden valuutat	USD				Kaikki valuu- tat	Euro ³⁾	Muut EU- maiden valuutat	Muut EU- maiden valuutat	USD			
					5	6	7	8					9	10	11	12
2000 II	897,5	858,2	12,5	26,9	17,8	4,9	2,6	1,7	1 411,0	1 377,3	6,0	27,6	14,7	10,5	1,6	0,9
III	943,4	898,8	10,6	34,1	24,5	5,3	2,5	1,9	1 386,6	1 353,3	3,6	29,7	16,6	11,0	1,2	0,9
IV	935,3	895,0	10,8	29,5	19,7	5,9	2,1	1,7	1 354,6	1 320,7	5,6	28,2	16,7	9,7	1,0	0,9
<i>Euroalueen laajeneminen</i>																
2001 I	971,2	931,2	9,5	30,4	20,6	6,3	1,7	1,8	1 452,7	1 413,1	3,6	36,0	21,2	13,1	1,1	0,6
II	993,4	950,7	10,7	32,0	22,1	6,5	1,6	1,8	1 506,3	1 464,7	4,7	36,9	21,7	13,3	1,1	0,8
III	999,7	960,2	9,7	29,9	21,0	5,9	1,5	1,5	1 520,9	1 482,1	4,0	34,8	20,4	12,6	1,2	0,6
IV ⁴⁾	1 012,1	967,9	12,3	32,3	22,7	6,4	1,5	1,7	1 516,2	1 478,3	3,6	34,5	20,9	11,9	1,1	0,6

6. Lainat euroalueen ulkopuolelle

	Pankit ³⁾								Muut kuin pankit							
	Kaikki valuu- tat	Euro ²⁾	Muut EU- maiden valuutat	Muut EU- maiden valuutat	USD				Kaikki valuu- tat	Euro ²⁾	Muut EU- maiden valuutat	Muut EU- maiden valuutat	USD			
					5	6	7	8					9	10	11	12
2000 II	977,7	462,7	92,2	422,8	308,2	44,9	33,2	36,4	480,0	149,6	41,6	288,8	246,6	14,1	21,4	6,8
III	979,4	445,9	90,9	442,6	331,9	42,1	33,8	34,8	520,7	156,0	46,1	318,5	273,9	14,5	23,3	6,9
IV	945,4	410,0	89,2	446,2	337,8	44,1	32,6	31,7	524,5	163,3	45,3	315,8	271,2	11,5	25,9	7,2
<i>Euroalueen laajeneminen</i>																
2001 I	1 051,5	468,3	98,6	484,5	365,8	46,3	34,5	37,0	594,2	198,2	48,6	347,4	301,2	11,9	26,2	8,0
II	1 071,3	473,2	103,0	495,2	376,1	47,3	36,7	35,0	598,2	184,4	47,7	366,0	318,4	12,1	26,9	8,6
III	1 081,3	486,1	101,5	493,7	378,3	41,2	40,3	33,9	602,6	201,3	46,8	354,5	307,9	12,7	24,9	9,0
IV ⁴⁾	1 110,3	453,6	116,5	540,2	417,9	48,4	38,8	35,0	622,9	196,7	47,9	378,3	331,4	12,3	26,0	8,7

7. Euroalueen rahalaitosten hallussa olevat muut arvopaperit kuin osakkeet: euroalueen ulkopuoliset liikkeeseenlaskijat

	Pankkien liikkeeseen laskemat ³⁾								Muiden kuin pankkien liikkeeseen laskemat							
	Kaikki valuu- tat	Euro ²⁾	Muut EU- maiden valuutat	Muut EU- maiden valuutat	USD				Kaikki valuu- tat	Euro ²⁾	Muut EU- maiden valuutat	Muut EU- maiden valuutat	USD			
					5	6	7	8					9	10	11	12
2000 II	153,0	64,8	8,3	79,8	63,7	7,9	2,7	5,5	464,1	95,7	28,3	340,1	299,4	26,9	4,5	9,3
III	168,2	62,4	15,3	90,4	75,1	8,2	2,7	4,4	496,9	109,1	32,2	355,6	312,0	30,3	4,2	9,0
IV	171,1	61,1	19,7	90,3	75,6	7,7	2,4	4,6	474,3	111,5	31,7	331,0	290,6	27,1	3,6	9,7
<i>Euroalueen laajeneminen</i>																
2001 I	188,8	64,8	22,7	101,3	87,1	7,3	2,3	4,6	490,4	120,8	24,4	345,3	306,8	25,7	2,7	10,1
II	205,1	71,9	25,1	108,1	94,1	6,8	2,5	4,8	502,3	121,0	25,7	355,7	315,8	26,9	3,0	9,9
III	200,6	75,5	24,7	100,5	90,3	4,7	2,1	3,4	485,8	128,6	26,7	330,6	292,5	27,1	3,9	7,1
IV ⁴⁾	234,9	78,8	27,2	128,9	118,1	4,6	2,4	3,8	509,0	133,3	27,4	348,4	305,9	29,6	4,3	8,6

3 Euroalueen rahoitusmarkkinat ja korot

Taulukko 3.1

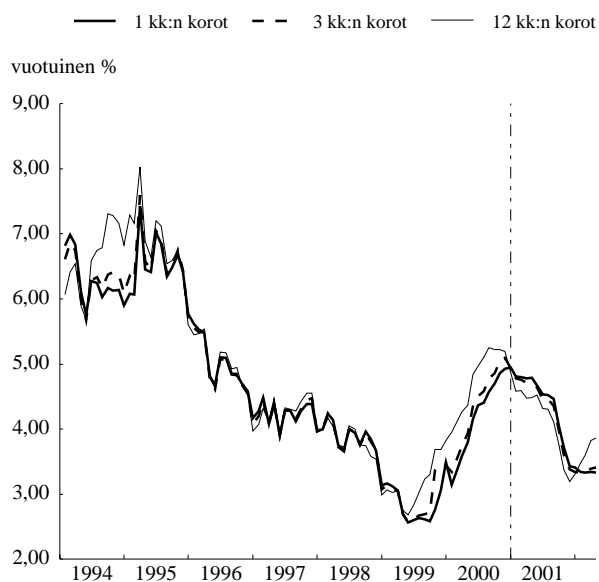
Rahamarkkinakorot ¹⁾

(vuotuisina prosentteina)

	Euroalue ⁴⁾					Yhdysvallat ⁶⁾	Japani ⁶⁾
	Yön yli -talletukset ^{2, 3)}	1 kk:n talletukset ⁵⁾	3 kk:n talletukset ⁵⁾	6 kk:n talletukset ⁵⁾	12 kk:n talletukset ⁵⁾	3 kk:n talletukset ⁶⁾	3 kk:n talletukset ⁷⁾
	1	2	3	4	5	6	7
1997	3,98	4,23	4,24	4,25	4,28	5,76	0,62
1998	3,09	3,84	3,83	3,78	3,77	5,57	0,66
1999	2,74	2,86	2,96	3,06	3,19	5,42	0,22
2000	4,12	4,24	4,40	4,55	4,78	6,53	0,28
<i>Euroalueen laajeneminen</i>							
2001	4,39	4,33	4,26	4,16	4,09	3,78	0,15
2001 huhti	5,06	4,79	4,69	4,57	4,49	4,63	0,10
2001 touko	4,65	4,67	4,64	4,57	4,53	4,11	0,07
2001 kesä	4,54	4,53	4,45	4,35	4,31	3,83	0,07
2001 heinä	4,51	4,52	4,47	4,39	4,31	3,75	0,08
2001 elo	4,49	4,46	4,35	4,22	4,11	3,56	0,08
2001 syys	3,99	4,05	3,98	3,88	3,77	3,03	0,06
2001 loka	3,97	3,72	3,60	3,46	3,37	2,40	0,08
2001 marras	3,51	3,43	3,39	3,26	3,20	2,10	0,08
2001 joul	3,34	3,42	3,34	3,26	3,30	1,92	0,08
2002 tammi	3,29	3,35	3,34	3,34	3,48	1,82	0,09
2002 helmi	3,28	3,34	3,36	3,40	3,59	1,90	0,10
2002 maal	3,26	3,35	3,39	3,50	3,82	1,99	0,10
2002 huhti	3,32	3,34	3,41	3,54	3,86	1,97	0,08
2002 huhti 5.	3,30	3,35	3,43	3,58	3,94	2,01	0,08
2002 huhti 12.	3,28	3,33	3,41	3,55	3,88	1,98	0,08
2002 huhti 19.	3,27	3,33	3,39	3,52	3,85	1,94	0,08
2002 huhti 26.	3,30	3,34	3,39	3,49	3,77	1,92	0,08

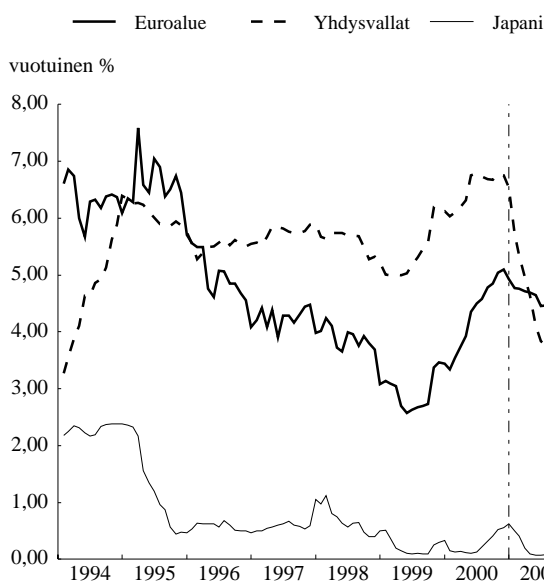
Euroalueen rahamarkkinakorot

(kuukausittain)

3 kk:n rahamarkkinakorot

(kuukausittain)

Lähteet: Reuters ja EKP.

- 1) Kuukausi- ja vuosittiedot ovat ajanjakson keskiarvoja lukuun ottamatta yön yli -korkoja koskevia tietoja joulukuuhun 1998 asti.
- 2) Pankkien välisten talletusmarkkinoiden ottolainauskorot (bid rates) joulukuuhun 1998 asti. Sarakkeessa 1 esitetään eoniakoron keskiarvo (euro overnight index average) tammikuusta 1999 alkaen.
- 3) Ajanjakson lopun korot joulukuuhun 1998 asti; sen jälkeen ajanjakson keskiarvot.
- 4) Ajalta ennen tammikuuta 1999 on laskettu euroalueen keinotekoiset korot käyttämällä BKT:llä painotettuja kansallisia korkoja.
- 5) Tammikuusta 1999 alkaen euriborkorko ja sitä ennen liborkorko (London interbank offered rate), jos käytettävissä.
- 6) Liborkorko (London interbank offered rate).

Taulukko 3.2

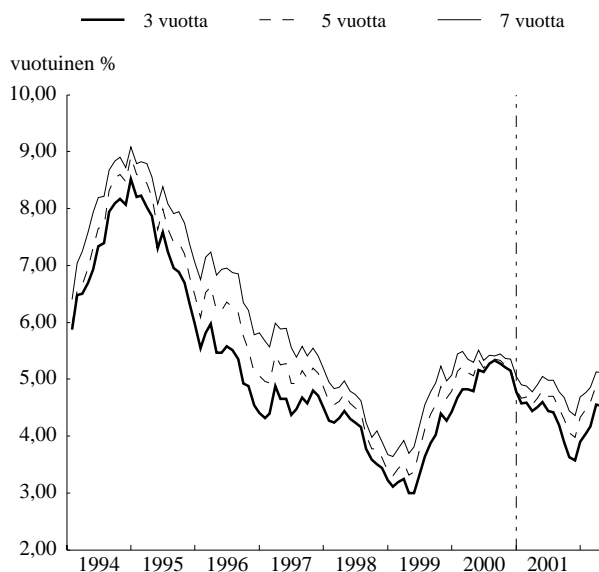
Valtion lainojen tuotot ¹⁾

(vuotuisina prosentteina)

	Euroalue ²⁾					Yhdysvallat	Japani		
	2 v	3 v	5 v	7 v	10 v	10 v	10 v		
	1	2	3	4	5	6	7		
1997	4,33	4,51	4,87	5,20	5,99	6,45	2,15		
1998	3,16	3,22	3,38	3,67	4,71	5,33	1,30		
1999	3,38	3,63	4,01	4,38	4,66	5,64	1,75		
2000	4,90	5,03	5,19	5,37	5,44	6,03	1,76		
<i>Euroalueen laajeneminen</i>									
2001	4,11	4,23	4,49	4,79	5,03	5,01	1,34		
2001	huhti	4,49	4,51	4,66	4,90	5,10	5,13	1,36	
	touko	4,56	4,60	4,80	5,05	5,26	5,37	1,28	
	kesä	4,39	4,44	4,70	4,99	5,21	5,26	1,19	
	heinä	4,33	4,42	4,70	4,99	5,25	5,23	1,33	
	elo	4,11	4,19	4,49	4,78	5,06	4,97	1,36	
	syys	3,77	3,89	4,29	4,67	5,04	4,76	1,40	
	loka	3,44	3,63	4,05	4,44	4,82	4,55	1,36	
	marras	3,36	3,58	3,98	4,37	4,67	4,61	1,33	
	joulu	3,66	3,90	4,33	4,68	4,96	5,07	1,35	
2002	tammi	3,84	4,04	4,48	4,76	5,02	5,00	1,42	
	helmi	3,96	4,17	4,60	4,85	5,07	4,90	1,52	
	maalis	4,25	4,55	4,90	5,13	5,32	5,28	1,45	
	huhti	4,21	4,53	4,86	5,12	5,30	5,21	1,39	
2002	huhti	5.	4,23	4,54	4,84	5,10	5,27	5,24	1,38
	12.	4,20	4,52	4,85	5,10	5,28	5,17	1,38	
	19.	4,22	4,55	4,89	5,15	5,33	5,21	1,39	
	26.	4,08	4,41	4,76	5,04	5,23	5,08	1,42	

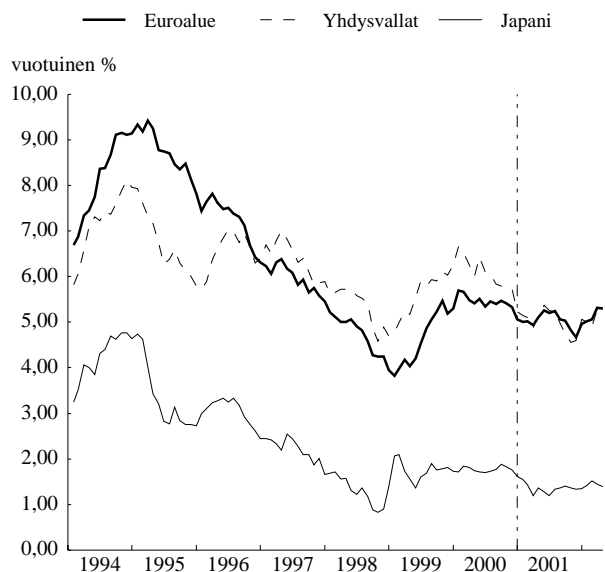
Valtion lainojen tuotot euroalueella

(kuukausittain)

Valtion 10 vuoden lainojen tuotot

(kuukausittain)

Lähteet: Reuters, EKP, Federal Reserve ja Bank of Japan.

1) Euroalueen 2, 3, 5 ja 7 vuoden lainojen tuotot perustuvat joulukuuhun 1998 asti ajanjakson lopun tietoihin. Kymmenen vuoden lainojen tuotot ovat ajanjakson keskiarvoja. Sen jälkeen kaikki tuotot ovat ajanjakson keskiarvoja.

2) Euroalueen lainojen tuotot on joulukuuhun 1998 asti laskettu BKT:llä painotetuista yhdenmukaistetuista valtion lainojen tuotoista. Sen jälkeen painoina on kaikissa maturiteeteissa käytetty valtion lainojen nimellisiä kantoja.

Taulukko 3.3

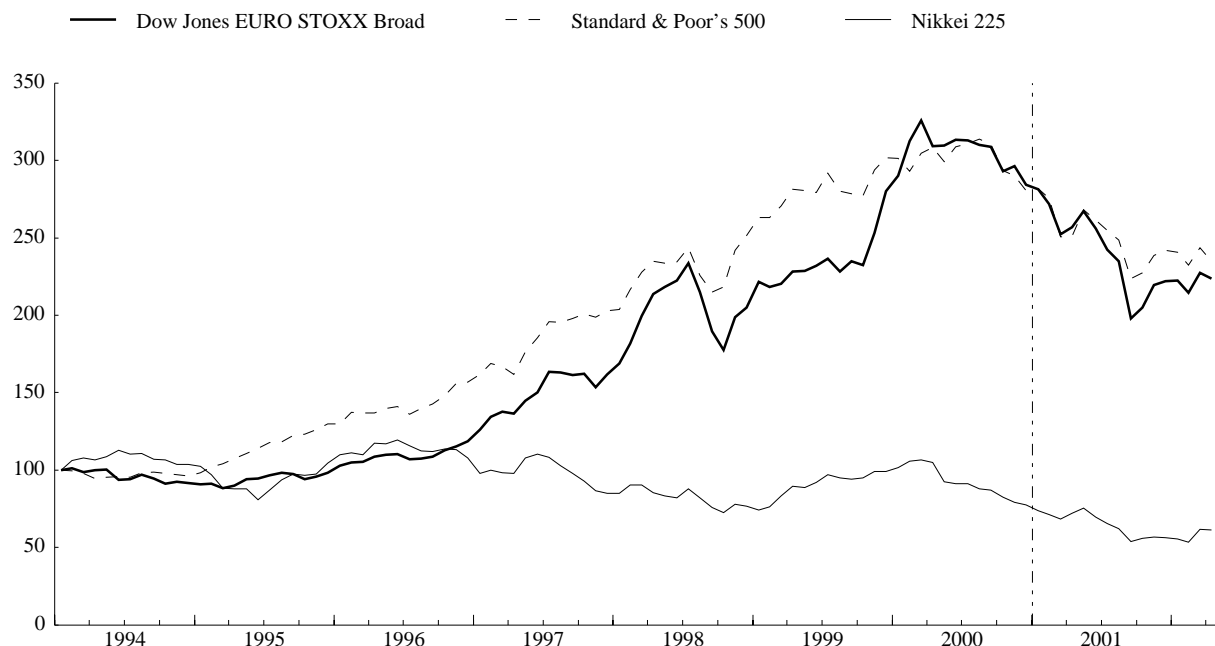
Osakeindeksit

(indeksit pisteinä)¹⁾

	Dow Jones: Euro Stoxx -indeksit												Yhdys- vallat	Japani	
	Viiteaineisto		Toimialakohtaiset indeksit												
	Laaja	50 yritystä	Raaka- aineet	Kulutus- tavarat (sykli- nen)	Kulutus- tavarat (ei- sykli- nen)	Energia	Rahoitus	Teolli- suus	Tek- niikka	Yleis- hyö- dylliset yhtiöt	Tele- vies- tintä	Ter- veyden- hoito			Standard & Poor's 500 -indeksi
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14		
1997	207,6	2 319,6	233,4	191,9	231,9	227,3	184,4	168,0	227,7	205,5	324,1	301,7	873,9	18 373,4	
1998	280,5	3 076,3	257,9	245,0	295,5	249,3	281,3	218,4	333,6	282,4	488,1	348,9	1 085,3	15 338,4	
1999	325,8	3 787,3	279,2	262,9	327,7	286,0	295,7	285,1	470,4	306,2	717,7	392,6	1 327,8	16 829,9	
2000	423,9	5 075,5	299,1	292,9	324,3	342,3	350,7	378,0	963,1	341,7	1 072,5	476,0	1 426,7	17 162,7	
<i>Euroalueen laajeneminen</i>															
2001	336,3	4 049,4	296,0	228,2	303,3	341,4	321,6	310,0	530,5	309,6	541,2	540,1	1 193,8	12 114,8	
2001	huhti	356,3	4 305,2	308,4	242,6	304,8	352,5	339,4	329,9	587,4	311,5	635,0	534,6	1 189,2	13 436,7
	touko	370,8	4 481,8	316,5	258,9	312,0	371,8	345,9	345,9	662,4	311,0	623,9	553,2	1 270,7	14 014,3
	kesä	355,1	4 289,7	306,4	241,8	316,9	379,2	341,0	328,6	553,5	320,9	538,3	580,1	1 238,7	12 974,9
	heinä	336,2	4 037,8	302,7	233,8	316,6	349,9	328,2	306,5	449,5	324,2	512,0	565,7	1 205,9	12 140,1
	elo	325,8	3 884,7	287,9	226,3	309,0	346,6	322,4	303,6	426,5	324,2	453,6	549,3	1 178,3	11 576,2
	syys	274,3	3 277,0	253,2	176,7	284,2	315,8	265,9	253,2	325,4	298,7	366,5	509,2	1 058,7	9 974,7
	loka	284,4	3 440,9	260,5	180,4	281,1	322,5	269,9	253,7	373,4	302,7	418,9	539,7	1 076,6	10 428,8
	marras	304,2	3 674,4	281,3	202,1	286,7	313,7	287,5	270,6	464,5	297,0	473,2	528,8	1 130,3	10 519,7
	joulu	308,0	3 708,4	286,2	209,9	288,8	313,0	285,6	282,2	496,4	286,4	480,9	520,9	1 144,9	10 490,8
2002	tammi	308,5	3 690,1	293,2	210,8	287,8	320,2	286,3	281,8	494,5	291,1	459,7	524,8	1 140,5	10 338,5
	helmi	297,9	3 537,6	294,9	198,6	288,5	334,0	275,1	279,3	463,7	291,1	406,3	490,1	1 101,5	9 966,9
	maalis	315,4	3 739,6	312,9	215,5	296,5	355,0	294,8	299,0	494,4	291,2	429,3	486,3	1 153,3	11 452,5
	huhti	310,2	3 657,0	308,6	210,2	302,8	351,5	299,5	299,0	438,6	296,9	409,7	472,1	1 112,0	11 391,6
2002	huhti	5. 311,7	3 677,7	312,8	210,1	296,0	352,9	297,6	298,4	462,4	296,0	418,7	473,0	1 122,7	11 335,5
	12.	306,9	3 611,8	308,1	206,6	302,9	343,3	297,8	296,8	432,5	298,5	399,9	465,6	1 111,0	10 963,0
	19.	314,2	3 709,0	312,0	213,4	306,4	355,0	307,1	302,4	430,0	299,4	421,3	469,9	1 125,2	11 512,0
	26.	303,3	3 561,1	299,8	205,4	306,3	342,7	297,1	295,6	403,4	295,0	388,9	473,9	1 076,1	11 541,4

Dow Jones: Euro Stoxx (laaja), Standard & Poor's 500 ja Nikkei 225 uudelleen painotettuina

(peruskuukausi tammikuu 1994 = 100; kuukausittain)

Lähde: Reuters.

1) Kuukausi- ja vuosittaiset tiedot ovat ajanjakson keskiarvoja.

Taulukko 3.4

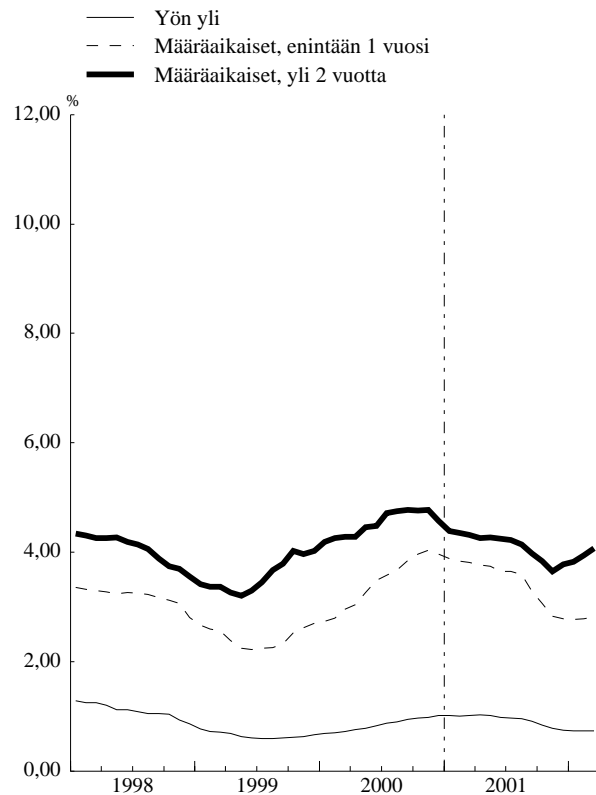
Pankkien luotto- ja talletuskorot

(vuotuisina prosentteina; jakson keskiarvo)

	Talletuskorot							Luottokorot			
	Yön yli	Määräaikaiset			Irtisanomisehtoiset			Yritykset		Kotitaloudet	
		1	Enintään 1 vuosi 2	Enintään 2 vuotta 3	Yli 2 vuotta 4	Enintään 3 kk 5	Yli 3 kk 6	Enintään 1 vuosi 7	Yli 1 vuosi 8	Kulutus- luotot 9	Asunto- luotot 10
1999	0,65	2,44	2,45	3,57	2,15	2,76	5,65	5,10	9,40	5,29	
2000	0,85	3,45	3,45	4,52	2,25	3,79	6,60	6,23	9,87	6,34	
<i>Euroalueen laajeneminen</i>											
2001	0,94	3,49	3,49	4,12	2,40	3,59	6,83	6,15	10,12	5,97	
2001	maalis	1,02	3,82	3,82	4,32	2,50	3,99	7,04	6,32	10,22	6,18
	huhti	1,03	3,76	3,76	4,26	2,50	3,91	7,07	6,34	10,25	6,14
	touko	1,01	3,75	3,74	4,27	2,48	3,91	7,03	6,34	10,22	6,17
	kesä	0,98	3,65	3,65	4,25	2,45	3,85	6,97	6,25	10,17	6,13
	heinä	0,97	3,65	3,65	4,22	2,44	3,80	6,90	6,20	10,11	6,05
	elo	0,96	3,59	3,59	4,14	2,40	3,68	6,89	6,19	10,16	5,96
	syys	0,91	3,28	3,28	3,98	2,36	3,33	6,71	6,07	10,08	5,86
	loka	0,84	3,06	3,06	3,84	2,29	3,01	6,46	5,82	9,99	5,65
	marras	0,78	2,84	2,83	3,65	2,19	2,75	6,31	5,71	9,87	5,48
	joulu	0,74	2,79	2,78	3,77	2,17	2,79	6,24	5,69	9,81	5,52
2002	tammi	0,73	2,77	2,77	3,83	2,18	2,80	6,16	5,63	9,78	5,53
	helmi	0,74	2,78	2,79	3,95	2,16	2,91	6,14	5,76	9,81	5,61
	maalis	0,74	2,82	2,83	4,07	2,16	3,00	6,07	5,85	9,79	5,74

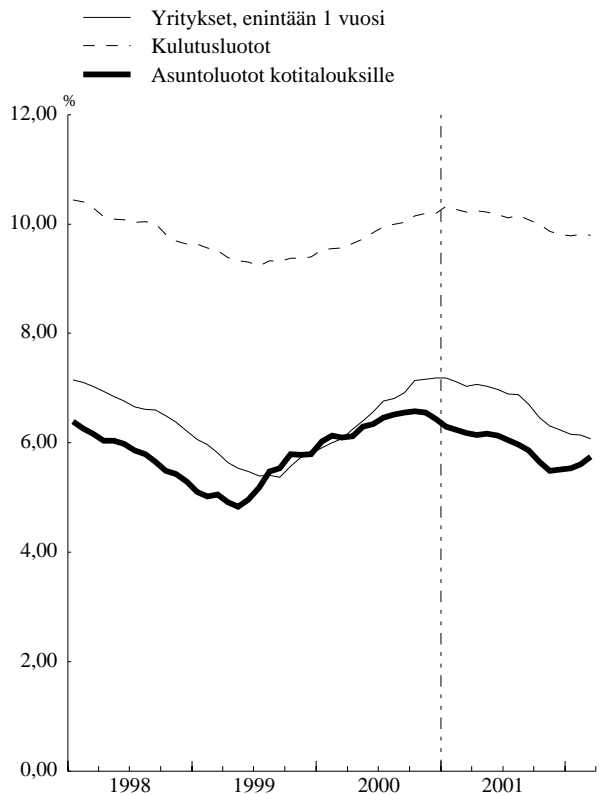
Talletuskorot

(kuukausittain)

Luottokorot

(kuukausittain)

Lähde: EKP.

Näitä euroalueen pankkien luotto- ja talletuskorkoja koskevia tietoja on käytettävä varoen ja ainoastaan tilastollisiin tarkoituksiin; korkojen kehitystä olisi analysoitava pääasiassa muutoksina eikä niinkään tasoina. Korot lasketaan kansallisten keskuspankkien ilmoittamien kansallisten luotto- ja talletuskorkojen painotettuna keskiarvona. Kansalliset luotto- ja talletuskorot edustavat niitä kansallisista lähteistä saatavissa olevia korkotietoja, joiden katsotaan sopivan laadittuihin luokituksiin. Nämä kansalliset korot on laskettu yhteen euroalueen korkotiedoiksi käyttäen joissakin tapauksissa arvioita, kun euroalueen kansallisissa rahoitusinstrumenteissa on havaittu epäyhtenäisyyttä. Kansallisten luotto- ja talletuskorkojen kattavuutta (uudet luotot ja/tai luotto-kannat), tietojen luonnetta (nimelliset tai efektiiviset korot) tai keräämismenetelmiä ei myöskään ole yhdenmukaistettu. Euroalueen pankkien luotto- ja talletuskorkojen maakohtaiset painot kootaan rahalaitostilastotiedoista tai mahdollisimman edustavista muista tiedoista. Painot heijastavat instrumenttien käytön maakohtaisia osuuksia euroalueella laskettuna kantatiedoista. Painot tarkistetaan kuukausittain siten, että korot ja painot viittaavat aina saman kuukauden tietoihin.

Taulukko 3.5

Muiden arvopapereiden kuin osakkeiden liikkeeseenlaskut alkuperäisen maturiteetin, liikkeeseenlaskijan sijainnin ja valuutan mukaan

(miljardia euroa; vaihto ajanjakson aikana ja ajanjakson lopun kanta; nimellisarvoon)

1. Lyhytaikaiset

	Euroalueella olevien liikkeeseen laskemat									
	Euromääräiset ¹⁾								Muun valuutan määräiset	
	Liikkeeseen-laskut	Kuuletukset	Liikkeeseen-laskut, netto	Liikkeessä oleva määrä	Liikkeeseen-laskut	Kuuletukset	Liikkeeseen-laskut, netto	Liikkeessä oleva määrä	Liikkeeseen-laskut	Kuuletukset
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2001 helmi	404,4	390,6	13,8	702,1	383,7	373,4	10,3	625,4	20,7	17,2
maalis	452,7	436,4	16,3	722,3	432,6	417,7	14,9	642,7	20,1	18,7
huhti	441,8	431,7	10,1	733,2	424,1	412,7	11,4	653,9	17,7	19,0
touko	478,0	480,6	-2,7	735,1	456,8	460,1	-3,3	651,8	21,2	20,5
kesä	410,6	418,6	-8,1	726,3	387,9	395,5	-7,6	642,7	22,7	23,2
heinä	393,3	385,6	7,7	734,3	370,1	365,2	4,9	649,0	23,2	20,4
elo	422,6	417,9	4,7	737,7	404,5	399,8	4,7	654,6	18,1	18,1
syys	396,2	399,7	-3,5	734,4	373,9	376,1	-2,2	652,9	22,3	23,6
loka	498,0	493,9	4,1	741,5	479,9	470,7	9,2	662,3	18,1	23,2
marras	485,8	489,5	-3,7	739,4	459,3	466,3	-7,0	655,2	26,5	23,2
joulu	330,1	375,4	-45,3	693,8	307,3	353,1	-45,8	610,3	22,8	22,3
2002 tammi	484,3	452,8	31,6	728,8	463,9	432,4	31,4	643,1	20,4	20,3
helmi	404,9	407,3	-2,4	724,3	385,8	386,9	-1,1	643,3	19,1	20,4

2. Pitkäaikaiset

	Euroalueella olevien liikkeeseen laskemat									
	Euromääräiset ¹⁾								Muun valuutan määräiset	
	Liikkeeseen-laskut	Kuuletukset	Liikkeeseen-laskut, netto	Liikkeessä oleva määrä	Liikkeeseen-laskut	Kuuletukset	Liikkeeseen-laskut, netto	Liikkeessä oleva määrä	Liikkeeseen-laskut	Kuuletukset
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2001 helmi	140,3	85,8	54,4	6 592,3	117,5	70,6	46,9	6 040,7	22,8	15,2
maalis	153,4	102,0	51,4	6 657,0	128,0	86,8	41,1	6 083,9	25,4	15,1
huhti	114,3	74,1	40,3	6 696,1	97,6	64,5	33,1	6 116,6	16,7	9,6
touko	131,9	81,9	50,0	6 768,2	117,7	67,9	49,8	6 166,7	14,1	14,0
kesä	138,8	79,0	59,8	6 822,8	116,9	59,2	57,7	6 222,8	21,9	19,8
heinä	143,8	98,5	45,3	6 855,8	124,7	85,5	39,2	6 262,3	19,1	13,0
elo	92,2	73,8	18,4	6 859,1	76,8	63,4	13,4	6 274,4	15,4	10,4
syys	124,2	106,4	17,8	6 879,5	108,8	88,2	20,6	6 295,4	15,4	18,2
loka	144,4	108,3	36,1	6 918,3	123,4	91,6	31,8	6 327,5	21,0	16,7
marras	141,7	91,8	50,0	6 972,6	115,5	86,6	28,9	6 356,1	26,3	5,2
joulu	122,3	83,8	38,5	7 010,1	112,2	73,5	38,6	6 393,9	10,1	10,3
2002 tammi	173,9	109,9	64,0	7 079,0	157,5	104,8	52,8	6 444,9	16,4	5,1
helmi	139,1	108,1	31,0	7 111,2	128,6	96,6	32,0	6 478,1	10,6	11,5

3. Yhteensä

	Euroalueella olevien liikkeeseen laskemat									
	Euromääräiset ¹⁾								Muun valuutan määräiset	
	Liikkeeseen-laskut	Kuuletukset	Liikkeeseen-laskut, netto	Liikkeessä oleva määrä	Liikkeeseen-laskut	Kuuletukset	Liikkeeseen-laskut, netto	Liikkeessä oleva määrä	Liikkeeseen-laskut	Kuuletukset
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2001 helmi	544,7	476,4	68,3	7 294,4	501,2	444,1	57,2	6 666,1	43,5	32,4
maalis	606,1	538,4	67,7	7 379,3	560,5	504,5	56,0	6 726,6	45,5	33,9
huhti	556,1	505,8	50,3	7 429,3	521,7	477,2	44,5	6 770,5	34,4	28,6
touko	609,8	562,5	47,3	7 503,3	574,5	528,0	46,5	6 818,5	35,3	34,5
kesä	549,4	497,7	51,7	7 549,1	504,8	454,7	50,1	6 865,5	44,6	42,9
heinä	537,1	484,1	53,0	7 590,2	494,8	450,7	44,1	6 911,3	42,3	33,4
elo	514,8	491,7	23,1	7 596,8	481,3	463,2	18,1	6 929,0	33,5	28,4
syys	520,4	506,1	14,3	7 613,9	482,7	464,3	18,4	6 948,2	37,7	41,8
loka	642,4	602,2	40,1	7 659,8	603,3	562,3	41,0	6 989,8	39,1	40,0
marras	627,5	581,3	46,2	7 712,0	574,8	552,9	21,9	7 011,3	52,7	28,4
joulu	452,4	459,2	-6,8	7 703,9	419,5	426,6	-7,2	7 004,2	32,9	32,6
2002 tammi	658,2	562,7	95,6	7 807,7	621,4	537,2	84,2	7 088,0	36,8	25,4
helmi	544,1	515,4	28,6	7 835,5	514,4	483,5	30,9	7 121,4	29,6	31,9

Lähteet: EKP ja BIS (euroalueen ulkopuoliset liikkeeseenlaskijat).

1) Sisältää euron kansallisten ilmoitusten määräiset erät.

		Euroalueen ulkopuolisten euromääräiset liikkeeseenlaskut ¹⁾				Euromääräiset yhteensä ¹⁾					
Liikkeeseenlaskut, netto	Liikkeessä oleva määrä	Liikkeeseenlaskut	Kuoletukset	Liikkeeseenlaskut, netto	Liikkeessä oleva määrä	Liikkeeseenlaskut, netto	Kuoletukset	Liikkeeseenlaskut, netto	Liikkeessä oleva määrä		
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20		
3,5	76,7	12,5	13,1	-0,5	57,9	396,3	386,5	9,8	683,4	2001	helmi
1,4	79,6	26,3	6,3	20,0	78,0	458,9	424,0	34,9	720,7		maalis
-1,4	79,3	7,2	29,2	-22,0	55,9	431,3	441,9	-10,6	709,8		huhti
0,7	83,3	11,8	13,5	-1,7	54,2	468,6	473,6	-5,0	706,1		touko
-0,5	83,6	25,1	9,8	15,2	69,5	413,0	405,3	7,7	712,1		kesä
2,8	85,3	6,2	25,5	-19,3	50,2	376,3	390,7	-14,3	699,2		heinä
0,0	83,1	9,9	14,7	-4,8	45,4	414,4	414,5	-0,1	700,0		elo
-1,3	81,5	22,0	12,0	10,0	55,4	396,0	388,1	7,8	708,3		syys
-5,1	79,2	8,8	20,0	-11,1	44,3	488,7	490,7	-2,0	706,6		loka
3,3	84,2	16,2	12,9	3,3	47,6	475,5	479,2	-3,7	702,8		marras
0,5	83,5	17,1	10,2	6,9	54,5	324,4	363,3	-38,9	664,8		joulu
0,1	85,7	.	.	.	.	.	.	.	.	2002	tammi
-1,3	81,1	.	.	.	.	.	.	.	.		helmi

		Euroalueen ulkopuolisten euromääräiset liikkeeseenlaskut ¹⁾				Euromääräiset yhteensä ¹⁾					
Liikkeeseenlaskut, netto	Liikkeessä oleva määrä	Liikkeeseenlaskut	Kuoletukset	Liikkeeseenlaskut, netto	Liikkeessä oleva määrä	Liikkeeseenlaskut, netto	Kuoletukset	Liikkeeseenlaskut, netto	Liikkeessä oleva määrä		
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20		
7,6	551,6	36,3	13,1	23,2	736,7	153,8	83,7	70,0	6 777,4	2001	helmi
10,3	573,1	37,0	8,1	29,0	765,7	165,0	94,9	70,1	6 849,6		maalis
7,2	579,5	20,0	6,7	13,3	778,8	117,6	71,2	46,4	6 895,4		huhti
0,1	601,5	27,0	10,4	16,6	795,3	144,7	78,3	66,4	6 961,9		touko
2,1	600,0	33,6	8,7	24,8	820,3	150,5	68,0	82,5	7 043,1		kesä
6,1	593,6	14,8	5,8	9,0	829,6	139,5	91,3	48,2	7 091,8		heinä
5,1	584,7	12,9	6,9	6,9	836,7	89,7	69,4	20,3	7 111,0		elo
-2,8	584,1	8,4	9,0	-0,6	836,0	117,2	97,2	20,0	7 131,4		syys
4,3	590,8	19,4	4,5	14,9	850,8	142,7	96,1	46,6	7 178,3		loka
21,1	616,6	30,0	7,4	22,7	873,5	145,5	94,0	51,5	7 229,6		marras
-0,2	616,2	13,6	13,4	0,1	873,6	125,7	87,0	38,8	7 267,5		joulu
11,3	634,1	.	.	.	.	.	.	.	.	2002	tammi
-1,0	633,1	.	.	.	.	.	.	.	.		helmi

		Euroalueen ulkopuolisten euromääräiset liikkeeseenlaskut ¹⁾				Euromääräiset yhteensä ¹⁾					
Liikkeeseenlaskut, netto	Liikkeessä oleva määrä	Liikkeeseenlaskut	Kuoletukset	Liikkeeseenlaskut, netto	Liikkeessä oleva määrä	Liikkeeseenlaskut, netto	Kuoletukset	Liikkeeseenlaskut, netto	Liikkeessä oleva määrä		
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20		
11,1	628,3	48,8	26,2	22,6	794,6	550,0	470,2	79,8	7 460,8	2001	helmi
11,7	652,7	63,4	14,4	49,0	843,6	623,9	518,9	105,0	7 570,3		maalis
5,8	658,7	27,2	35,9	-8,7	834,7	548,9	513,1	35,8	7 605,3		huhti
0,8	684,8	38,8	23,9	14,9	849,5	613,3	551,9	61,4	7 668,0		touko
1,6	683,6	58,6	18,5	40,1	889,8	563,4	473,3	90,2	7 755,3		kesä
8,9	678,9	21,0	31,3	-10,2	879,8	515,9	482,0	33,9	7 791,0		heinä
5,1	667,8	22,8	20,7	2,1	882,0	504,1	483,9	20,1	7 811,0		elo
-4,1	665,6	30,4	21,0	9,4	891,5	513,1	485,3	27,8	7 839,7		syys
-0,8	670,1	28,2	24,5	3,7	895,1	631,5	586,8	44,7	7 884,9		loka
24,4	700,8	46,2	20,2	25,9	921,1	621,0	573,2	47,8	7 932,3		marras
0,4	699,7	30,7	23,7	7,0	928,1	450,1	450,3	-0,1	7 932,3		joulu
11,4	719,7	.	.	.	.	.	.	.	.	2002	tammi
-2,3	714,1	.	.	.	.	.	.	.	.		helmi

Taulukko 3.6

Muut euromääräiset arvopaperit kuin osakkeet alkuperäisen maturiteetin, liikkeeseenlaskijan sijainnin ja sektorin mukaan¹⁾

(miljardia euroa; ajanjakson lopun kanta; nimellisarvoon)

Liikkeessä oleva määrä

1. Lyhytaikaiset

		Euroalueella olevien liikkeeseen laskemat					Euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemat				
		Yhteensä	Rahalaitokset (ml. eurojärjestelmä)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkisyhteisöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskuspankit)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2001	helmi	625,4	259,7	4,9	93,2	265,4	2,2	57,9	30,6	16,0	10,0
	maalis	642,7	264,5	5,1	94,5	276,5	2,2	78,0	37,9	25,8	12,6
	huhti	653,9	268,6	5,5	92,4	285,3	2,2	55,9	26,8	18,5	9,7
	touko	651,8	260,3	5,5	99,4	284,1	2,4	54,2	26,5	18,0	8,8
	kesä	642,7	261,0	5,3	97,5	276,9	2,0	69,5	32,1	24,7	11,5
	heinä	649,0	258,7	5,1	100,8	280,8	3,6	50,2	25,3	17,3	6,7
	elo	654,6	254,3	4,4	106,4	285,9	3,6	45,4	23,1	15,7	5,8
	syys	652,9	251,6	4,1	105,9	287,5	3,7	55,4	27,1	22,2	5,5
	loka	662,3	261,3	3,8	109,8	284,0	3,4	44,3	23,3	16,4	4,0
	marras	655,2	250,7	3,9	105,8	291,2	3,6	47,6	23,6	19,4	3,4
	joulu	610,3	240,3	3,4	95,1	267,3	4,1	54,5	23,8	24,4	4,4
2002	tammi	643,1	257,4	3,7	99,8	278,8	3,5	.	.	.	.
	helmi	643,3	251,8	3,7	97,7	286,6	3,5	.	.	.	.

2. Pitkäaikaiset

		Euroalueella olevien liikkeeseen laskemat					Euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemat				
		Yhteensä	Rahalaitokset (ml. eurojärjestelmä)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkisyhteisöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskuspankit)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2001	helmi	6 040,7	2 229,8	258,7	287,1	3 156,4	108,6	736,7	187,4	232,2	75,3
	maalis	6 083,9	2 240,7	266,4	298,2	3 168,1	110,4	765,7	199,8	237,5	80,4
	huhti	6 116,6	2 247,9	272,3	301,4	3 182,6	112,5	778,8	202,5	245,1	82,8
	touko	6 166,7	2 255,4	282,1	311,4	3 204,5	113,3	795,3	208,1	251,2	88,1
	kesä	6 222,8	2 270,4	289,7	318,8	3 230,7	113,3	820,3	216,5	256,9	91,3
	heinä	6 262,3	2 290,0	306,9	321,3	3 228,7	115,3	829,6	219,0	262,4	93,3
	elo	6 274,4	2 290,0	308,7	327,9	3 229,6	118,2	836,7	220,2	269,3	94,0
	syys	6 295,4	2 296,5	313,0	326,4	3 237,2	122,3	836,0	220,9	270,1	93,4
	loka	6 327,5	2 312,0	323,3	324,0	3 240,8	127,4	850,8	222,7	276,6	95,4
	marras	6 356,1	2 314,3	331,3	340,3	3 240,9	129,1	873,5	226,7	288,2	99,8
	joulu	6 393,9	2 316,8	361,9	346,5	3 238,3	130,3	873,6	229,0	287,7	100,4
2002	tammi	6 444,9	2 321,6	366,0	351,8	3 272,2	133,3	.	.	.	.
	helmi	6 478,1	2 341,8	371,5	354,4	3 277,6	132,8	.	.	.	.

3. Yhteensä

		Euroalueella olevien liikkeeseen laskemat					Euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemat				
		Yhteensä	Rahalaitokset (ml. eurojärjestelmä)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkisyhteisöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskuspankit)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2001	helmi	6 666,1	2 489,5	263,7	380,3	3 421,8	110,9	794,6	218,0	248,1	85,3
	maalis	6 726,6	2 505,2	271,5	392,7	3 444,6	112,6	843,6	237,7	263,3	93,0
	huhti	6 770,5	2 516,4	277,8	393,8	3 467,9	114,7	834,7	229,3	263,5	92,5
	touko	6 818,5	2 515,8	287,6	410,8	3 488,6	115,6	849,5	234,6	269,2	96,9
	kesä	6 865,5	2 531,5	294,9	416,3	3 507,6	115,3	889,8	248,5	281,5	102,9
	heinä	6 911,3	2 548,6	312,0	422,2	3 509,6	118,9	879,8	244,3	279,7	100,0
	elo	6 929,0	2 544,4	313,1	434,3	3 515,5	121,7	882,0	243,3	285,0	99,8
	syys	6 948,2	2 548,0	317,1	432,3	3 524,7	126,0	891,5	248,0	292,3	98,9
	loka	6 989,8	2 573,3	327,1	433,8	3 524,8	130,8	895,1	246,0	293,0	99,4
	marras	7 011,3	2 565,0	335,3	446,1	3 532,1	132,7	921,1	250,3	307,6	103,2
	joulu	7 004,2	2 557,1	365,4	441,6	3 505,6	134,5	928,1	252,8	312,0	104,8
2002	tammi	7 088,0	2 579,0	369,6	451,6	3 551,0	136,8	.	.	.	.
	helmi	7 121,4	2 593,6	375,2	452,1	3 564,2	136,3	.	.	.	.

Lähteet: EKP ja BIS (euroalueen ulkopuoliset liikkeeseenlaskijat).

1) Sisältää euron kansallisten ilmentymien määräiset erät.

			Yhteensä							
Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskus-pankit)	Muut rahoitus-laitokset kuin raha-laitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt	
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	
0,1	1,1	0,1	683,4	290,3	20,9	103,2	265,5	3,3	0,1	2001 helmi
0,2	1,0	0,4	720,7	302,4	30,9	107,1	276,7	3,2	0,4	maalis
0,1	0,8	0,1	709,8	295,4	23,9	102,1	285,3	2,9	0,1	huhti
0,1	0,8	0,1	706,1	286,8	23,5	108,2	284,2	3,2	0,1	touko
0,2	0,8	0,2	712,1	293,1	29,9	109,0	277,1	2,8	0,2	kesä
0,2	0,7	0,0	699,2	284,0	22,3	107,5	281,0	4,3	0,0	heinä
0,1	0,6	0,0	700,0	277,4	20,1	112,3	286,0	4,2	0,0	elo
0,1	0,5	0,1	708,3	278,6	26,3	111,4	287,7	4,2	0,1	syys
0,1	0,3	0,2	706,6	284,6	20,2	113,8	284,2	3,7	0,2	loka
0,1	0,4	0,6	702,8	274,3	23,3	109,2	291,3	4,0	0,6	marras
0,1	0,5	1,3	664,8	264,1	27,8	99,5	267,4	4,7	1,3	joulu
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2002 tammi
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	helmi

			Yhteensä							
Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskus-pankit)	Muut rahoitus-laitokset kuin raha-laitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt	
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	
88,2	34,7	118,9	6 777,4	2 417,2	490,9	362,4	3 244,6	143,4	118,9	2001 helmi
90,7	39,9	117,5	6 849,6	2 440,5	503,9	378,6	3 258,8	150,3	117,5	maalis
91,5	40,0	116,9	6 895,4	2 450,4	517,4	384,2	3 274,1	152,5	116,9	huhti
92,5	39,6	115,7	6 961,9	2 463,6	533,3	399,5	3 296,9	152,8	115,7	touko
94,4	46,1	115,1	7 043,1	2 486,9	546,6	410,1	3 325,1	159,4	115,1	kesä
94,0	46,1	114,7	7 091,8	2 509,0	569,3	414,6	3 322,7	161,4	114,7	heinä
93,8	46,0	113,4	7 111,0	2 510,2	578,0	421,9	3 323,4	164,2	113,4	elo
92,0	46,0	113,6	7 131,4	2 517,4	583,1	419,8	3 329,1	168,3	113,6	syys
91,8	51,3	113,0	7 178,3	2 534,7	599,9	419,4	3 332,6	178,6	113,0	loka
91,5	51,7	115,7	7 229,6	2 541,0	619,6	440,1	3 332,4	180,8	115,7	marras
92,1	51,7	112,9	7 267,5	2 545,8	649,6	446,9	3 330,4	182,0	112,9	joulu
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2002 tammi
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	helmi

			Yhteensä							
Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskus-pankit)	Muut rahoitus-laitokset kuin raha-laitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt	
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	
88,3	35,8	119,1	7 460,8	2 707,5	511,8	465,6	3 510,1	146,7	119,1	2001 helmi
90,9	41,0	117,9	7 570,3	2 742,9	534,8	485,7	3 535,5	153,5	117,9	maalis
91,6	40,8	117,0	7 605,3	2 745,8	541,3	486,2	3 559,5	155,5	117,0	huhti
92,6	40,4	115,8	7 668,0	2 750,4	556,9	507,8	3 581,2	156,0	115,8	touko
94,6	46,9	115,3	7 755,3	2 780,0	576,5	519,1	3 602,2	162,2	115,3	kesä
94,2	46,9	114,8	7 791,0	2 793,0	591,7	522,1	3 603,8	165,8	114,8	heinä
93,9	46,6	113,5	7 811,0	2 787,6	598,1	534,1	3 609,4	168,4	113,5	elo
92,1	46,5	113,7	7 839,7	2 796,0	609,4	531,2	3 616,8	172,5	113,7	syys
92,0	51,6	113,2	7 884,9	2 819,3	620,1	533,2	3 616,8	182,3	113,2	loka
91,6	52,1	116,3	7 932,3	2 815,3	642,9	549,3	3 623,7	184,9	116,3	marras
92,2	52,2	114,1	7 932,3	2 809,9	677,4	546,4	3 597,9	186,7	114,1	joulu
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2002 tammi
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	helmi

Taulukko 3.6 (jatkoa)

Muut euromääräiset arvopaperit kuin osakkeet alkuperäisen maturiteetin, liikkeeseenlaskijan sijainnin ja sektorin mukaan¹⁾

(miljardia euroa; liikkeeseenlaskut ajanjakson aikana; nimellisarvoon)

Liikkeeseenlaskut, netto

1. Lyhytaikaiset

	Euroalueella olevien liikkeeseen laskemat						Euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemat				
	Yhteensä	Rahalaitokset (ml. eurojärjestelmä)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkisyhteisöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskuspankit)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
2001 helmi	383,7	275,8	2,2	62,9	41,4	1,5	12,5	6,1	4,5	1,7	
maalis	432,6	312,7	3,1	67,0	48,1	1,6	26,3	10,1	12,3	3,5	
huhti	424,1	301,6	3,2	69,4	48,5	1,4	7,2	2,7	3,3	1,1	
touko	456,8	341,5	2,8	71,3	39,2	1,9	11,8	5,7	5,0	0,8	
kesä	387,9	282,0	2,7	64,7	37,4	1,1	25,1	9,8	11,5	3,3	
heinä	370,1	245,1	2,3	75,3	44,9	2,6	6,2	2,8	2,8	0,6	
elo	404,5	287,4	1,6	68,7	45,3	1,5	9,9	4,8	4,1	0,9	
syys	373,9	269,5	2,2	66,2	34,3	1,8	22,0	8,0	11,4	2,2	
loka	479,9	345,9	2,0	85,7	45,1	1,1	8,8	3,0	4,7	0,9	
marras	459,3	347,2	2,3	66,3	42,2	1,3	16,2	6,4	7,9	1,1	
joulu	307,3	228,5	1,3	52,2	23,4	1,9	17,1	6,6	8,4	1,3	
2002 tammi	463,9	327,5	2,1	71,0	61,3	2,0	.	.	.	.	
helmi	385,8	268,0	2,4	65,7	47,9	1,9	.	.	.	.	

2. Pitkäaikaiset

	Euroalueella olevien liikkeeseen laskemat						Euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemat				
	Yhteensä	Rahalaitokset (ml. eurojärjestelmä)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkisyhteisöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskuspankit)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
2001 helmi	117,5	58,0	10,0	5,0	42,1	2,4	36,3	12,7	8,8	10,0	
maalis	128,0	45,3	12,0	14,4	53,3	2,8	37,0	14,3	7,3	5,6	
huhti	97,6	41,0	8,7	6,2	39,1	2,6	20,0	5,3	9,1	2,7	
touko	117,7	38,9	13,1	11,9	52,9	0,9	27,0	8,9	9,7	6,5	
kesä	116,9	44,9	11,0	10,9	49,6	0,5	33,6	11,7	7,7	4,7	
heinä	124,7	52,7	20,7	6,1	42,6	2,6	14,8	4,8	7,1	2,2	
elo	76,8	29,9	6,5	7,7	29,6	3,1	12,9	3,4	8,5	0,9	
syys	108,8	35,9	7,2	2,3	58,8	4,6	8,4	4,8	3,0	0,2	
loka	123,4	58,7	13,6	4,5	40,8	5,8	19,4	3,2	7,8	2,3	
marras	115,5	48,0	11,5	17,5	35,8	2,7	30,0	5,8	13,0	4,6	
joulu	112,2	43,0	34,9	9,1	23,0	2,2	13,6	6,4	3,9	1,7	
2002 tammi	157,5	47,5	9,3	6,4	91,1	3,2	.	.	.	.	
helmi	128,6	53,3	8,9	7,8	57,5	1,0	.	.	.	.	

3. Yhteensä

	Euroalueella olevien liikkeeseen laskemat						Euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemat				
	Yhteensä	Rahalaitokset (ml. eurojärjestelmä)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkisyhteisöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskuspankit)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
2001 helmi	501,2	333,8	12,2	67,9	83,5	3,9	48,8	18,9	13,4	11,7	
maalis	560,5	358,1	15,1	81,4	101,5	4,4	63,4	24,4	19,6	9,1	
huhti	521,7	342,6	11,9	75,6	87,6	4,0	27,2	7,9	12,4	3,8	
touko	574,5	380,4	15,9	83,2	92,1	2,9	38,8	14,7	14,8	7,3	
kesä	504,8	326,9	13,7	75,6	87,0	1,6	58,6	21,6	19,2	8,0	
heinä	494,8	297,7	23,0	81,4	87,5	5,1	21,0	7,6	9,9	2,9	
elo	481,3	317,3	8,1	76,3	74,9	4,6	22,8	8,2	12,6	1,7	
syys	482,7	305,4	9,4	68,5	93,1	6,4	30,4	12,7	14,3	2,4	
loka	603,3	404,6	15,6	90,2	86,0	6,9	28,2	6,3	12,6	3,2	
marras	574,8	395,3	13,8	83,8	78,0	4,0	46,2	12,2	20,8	5,7	
joulu	419,5	271,5	36,1	61,3	46,4	4,1	30,7	13,0	12,3	3,1	
2002 tammi	621,4	375,0	11,4	77,5	152,5	5,1	.	.	.	.	
helmi	514,4	321,3	11,2	73,5	105,4	2,9	.	.	.	.	

Lähteet: EKP ja BIS (euroalueen ulkopuoliset liikkeeseenlaskijat).

1) Sisältää euron kansallisten ilmentymien määräiset erät.

			Yhteensä									
Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskuspankit)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt			
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20			
0,0	0,1	0,0	396,3	281,9	6,7	64,6	41,4	1,6	0,0	2001	helmi	
0,1	0,1	0,3	458,9	322,8	15,4	70,5	48,2	1,7	0,3		maalis	
0,0	0,1	0,0	431,3	304,2	6,5	70,5	48,5	1,5	0,0		huhti	
0,0	0,2	0,0	468,6	347,2	7,9	72,1	39,3	2,1	0,0		touko	
0,1	0,1	0,2	413,0	291,8	14,3	67,9	37,5	1,2	0,2		kesä	
0,0	0,0	0,0	376,3	247,8	5,1	75,9	44,9	2,6	0,0		heinä	
0,1	0,0	0,0	414,4	292,2	5,7	69,6	45,4	1,5	0,0		elo	
0,1	0,4	0,0	396,0	277,5	13,5	68,4	34,3	2,1	0,0		syys	
0,0	0,0	0,2	488,7	349,0	6,7	86,6	45,1	1,2	0,2		loka	
0,1	0,2	0,4	475,5	353,7	10,2	67,4	42,3	1,5	0,4		marras	
0,0	0,1	0,7	324,4	235,0	9,7	53,5	23,4	2,0	0,7		joulu	
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2002	tammi	
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.		helmi	

			Yhteensä									
Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskuspankit)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt			
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20			
2,8	1,7	0,2	153,8	70,8	18,8	15,0	44,8	4,1	0,2	2001	helmi	
3,2	5,5	1,1	165,0	59,6	19,3	20,0	56,6	8,3	1,1		maalis	
1,3	0,4	1,2	117,6	46,3	17,8	8,9	40,4	3,0	1,2		huhti	
1,7	0,0	0,1	144,7	47,8	22,8	18,4	54,6	1,0	0,1		touko	
2,0	6,7	0,8	150,5	56,7	18,7	15,6	51,6	7,2	0,8		kesä	
0,5	0,1	0,0	139,5	57,5	27,8	8,3	43,2	2,6	0,0		heinä	
0,1	0,0	0,0	89,7	33,3	14,9	8,5	29,7	3,2	0,0		elo	
0,1	0,0	0,4	117,2	40,7	10,2	2,5	58,9	4,6	0,4		syys	
0,2	5,4	0,4	142,7	61,9	21,4	6,8	41,1	11,2	0,4		loka	
1,0	0,5	5,1	145,5	53,8	24,4	22,1	36,8	3,2	5,1		marras	
1,3	0,1	0,1	125,7	49,4	38,7	10,8	24,3	2,3	0,1		joulu	
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2002	tammi	
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.		helmi	

			Yhteensä									
Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskuspankit)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt			
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20			
2,8	1,9	0,2	550,0	352,6	25,6	79,6	86,3	5,7	0,2	2001	helmi	
3,3	5,6	1,5	623,9	382,4	34,7	90,5	104,8	10,0	1,5		maalis	
1,3	0,5	1,2	548,9	350,6	24,3	79,5	88,9	4,5	1,2		huhti	
1,7	0,2	0,1	613,3	395,1	30,7	90,6	93,9	3,1	0,1		touko	
2,1	6,8	1,0	563,4	348,4	32,9	83,6	89,1	8,4	1,0		kesä	
0,6	0,1	0,1	515,9	305,4	32,9	84,2	88,1	5,2	0,1		heinä	
0,2	0,0	0,1	504,1	325,5	20,7	78,1	75,1	4,7	0,1		elo	
0,2	0,4	0,4	513,1	318,1	23,7	70,9	93,2	6,7	0,4		syys	
0,2	5,4	0,5	631,5	410,9	28,1	93,4	86,2	12,3	0,5		loka	
1,1	0,8	5,6	621,0	407,5	34,6	89,5	79,1	4,7	5,6		marras	
1,3	0,3	0,8	450,1	284,5	48,4	64,4	47,8	4,3	0,8		joulu	
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2002	tammi	
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.		helmi	

Taulukko 3.6 (jatkoa)

Muut euromääräiset arvopaperit kuin osakkeet alkuperäisen maturiteetin, liikkeeseenlaskijan sijainnin ja sektorin mukaan¹⁾

(miljardia euroa; liikkeeseenlaskut ajanjakson aikana; nimellisarvoon)

Liikkeeseenlaskut, brutto

1. Lyhytaikaiset

	Euroalueella olevien liikkeeseen laskemat						Euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemat				
	Yhteensä	Rahalaitokset (ml. eurojärjestelmä)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkisyhteisöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskuspankit)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
2001 helmi	10,3	3,5	-0,1	3,6	3,9	-0,7	-0,5	0,6	-1,1	-0,1	
maalis	14,9	2,7	0,2	1,0	11,1	-0,1	20,0	7,3	9,8	2,6	
huhti	11,4	4,3	0,4	-2,0	8,8	0,0	-22,0	-11,1	-7,3	-3,0	
touko	-3,3	-9,5	0,1	7,0	-1,1	0,2	-1,7	-0,4	-0,5	-0,9	
kesä	-7,6	2,2	-0,3	-1,8	-7,3	-0,4	15,2	5,6	6,7	2,7	
heinä	4,9	-3,7	-0,2	3,2	4,0	1,6	-19,3	-6,7	-7,4	-4,8	
elo	4,7	-5,2	-0,7	5,6	5,0	0,0	-4,8	-2,2	-1,6	-0,9	
syys	-2,2	-3,2	-0,3	-0,5	1,7	0,1	10,0	4,0	6,5	-0,3	
loka	9,2	9,6	-0,4	3,7	-3,5	-0,3	-11,1	-3,8	-5,8	-1,5	
marras	-7,0	-10,7	0,1	-3,8	7,1	0,2	3,3	0,3	3,0	-0,6	
joulu	-45,8	-11,4	-0,5	-10,6	-23,8	0,6	6,9	0,2	5,0	1,0	
2002 tammi	31,4	15,7	0,2	4,7	11,4	-0,6	.	.	.	.	
helmi	-1,1	-6,6	0,0	-2,3	7,8	0,0	.	.	.	.	

2. Pitkäaikaiset

	Euroalueella olevien liikkeeseen laskemat						Euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemat				
	Yhteensä	Rahalaitokset (ml. eurojärjestelmä)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkisyhteisöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskuspankit)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
2001 helmi	46,9	28,4	6,2	3,9	6,8	1,7	23,2	11,2	5,5	9,8	
maalis	41,1	9,4	7,2	11,1	11,7	1,8	29,0	12,4	5,3	5,1	
huhti	33,1	7,8	5,6	3,1	14,5	2,1	13,3	2,8	7,7	2,5	
touko	49,8	7,4	9,8	10,1	21,9	0,7	16,6	5,6	6,2	5,4	
kesä	57,7	16,5	7,6	7,4	26,2	0,0	24,8	8,3	5,6	3,2	
heinä	39,2	19,6	17,2	2,6	-2,2	2,0	9,0	2,5	5,4	1,9	
elo	13,4	1,3	1,7	6,6	0,9	2,9	6,9	1,1	6,8	0,7	
syys	20,6	6,0	4,3	-1,5	7,5	4,1	-0,6	0,8	0,8	-0,6	
loka	31,8	15,2	10,3	-2,4	3,7	5,1	14,9	1,8	6,5	2,0	
marras	28,9	2,1	8,1	16,9	0,1	1,8	22,7	3,9	11,6	4,4	
joulu	38,6	3,3	30,6	6,1	-2,6	1,2	0,1	2,3	-0,6	0,6	
2002 tammi	52,8	6,5	4,0	5,4	33,8	3,0	.	.	.	.	
helmi	32,0	18,9	5,6	2,6	5,4	-0,5	.	.	.	.	

3. Yhteensä

	Euroalueella olevien liikkeeseen laskemat						Euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemat				
	Yhteensä	Rahalaitokset (ml. eurojärjestelmä)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkisyhteisöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskuspankit)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
2001 helmi	57,2	32,0	6,1	7,4	10,7	1,0	22,6	11,8	4,4	9,7	
maalis	56,0	12,1	7,3	12,1	22,8	1,7	49,0	19,6	15,1	7,7	
huhti	44,5	12,1	5,9	1,1	23,2	2,1	-8,7	-8,3	0,4	-0,5	
touko	46,5	-2,1	9,9	17,0	20,7	1,0	14,9	5,3	5,7	4,5	
kesä	50,1	18,6	7,3	5,6	19,0	-0,4	40,1	13,9	12,2	5,9	
heinä	44,1	15,9	17,0	5,8	1,7	3,6	-10,2	-4,2	-2,0	-2,9	
elo	18,1	-3,9	1,1	12,2	5,9	2,8	2,1	-1,1	5,2	-0,2	
syys	18,4	2,8	4,1	-2,0	9,2	4,3	9,4	4,7	7,3	-0,9	
loka	41,0	24,8	10,0	1,3	0,2	4,7	3,7	-2,0	0,8	0,5	
marras	21,9	-8,6	8,2	13,1	7,2	2,0	25,9	4,2	14,7	3,7	
joulu	-7,2	-8,1	30,1	-4,5	-26,4	1,7	7,0	2,5	4,4	1,6	
2002 tammi	84,2	22,2	4,3	10,1	45,3	2,3	.	.	.	.	
helmi	30,9	12,3	5,6	0,3	13,2	-0,5	.	.	.	.	

Lähteet: EKP ja BIS (euroalueen ulkopuoliset liikkeeseenlaskijat).

1) Sisältää euron kansallisten ilmentymien määräiset erät.

			Yhteensä								
Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskuspankit)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt		
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20		
0,0	0,1	-0,1	9,8	4,2	-1,2	3,5	3,9	-0,5	-0,1	2001 helmi	
0,1	-0,1	0,3	34,9	10,0	10,0	3,6	11,2	-0,1	0,3	maalis	
-0,1	-0,2	-0,3	-10,6	-6,8	-7,0	-5,0	8,6	-0,2	-0,3	huhti	
0,0	0,0	0,0	-5,0	-9,8	-0,4	6,1	-1,1	0,2	0,0	touko	
0,1	0,0	0,1	7,7	7,8	6,4	0,9	-7,2	-0,3	0,1	kesä	
0,0	-0,1	-0,2	-14,3	-10,4	-7,6	-1,6	3,9	1,5	-0,2	heinä	
0,0	-0,1	0,0	-0,1	-7,4	-2,2	4,7	5,0	-0,2	0,0	elo	
0,0	-0,1	0,0	7,8	0,8	6,2	-0,8	1,7	0,0	0,0	syys	
0,0	-0,2	0,1	-2,0	5,8	-6,1	2,2	-3,5	-0,5	0,1	loka	
0,0	0,1	0,4	-3,7	-10,4	3,2	-4,4	7,1	0,4	0,4	marras	
0,0	0,1	0,7	-38,9	-11,2	4,5	-9,6	-23,9	0,6	0,7	joulu	
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2002 tammi	
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	helmi	

			Yhteensä								
Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskuspankit)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt		
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20		
-2,0	0,9	-2,2	70,0	39,6	11,7	13,6	4,8	2,6	-2,2	2001 helmi	
2,5	5,2	-1,5	70,1	21,8	12,4	16,2	14,2	7,0	-1,5	maalis	
0,9	0,1	-0,6	46,4	10,6	13,3	5,6	15,3	2,2	-0,6	huhti	
1,0	-0,4	-1,1	66,4	13,0	16,0	15,5	22,8	0,3	-1,1	touko	
1,9	6,5	-0,6	82,5	24,8	13,2	10,5	28,2	6,5	-0,6	kesä	
-0,5	0,0	-0,4	48,2	22,1	22,6	4,5	-2,7	2,0	-0,4	heinä	
-0,2	-0,1	-1,3	20,3	2,4	8,5	7,2	0,6	2,8	-1,3	elo	
-1,8	0,0	0,2	20,0	6,8	5,2	-2,0	5,7	4,1	0,2	syys	
-0,1	5,3	-0,6	46,6	17,0	16,9	-0,4	3,5	10,3	-0,6	loka	
-0,4	0,4	2,7	51,5	6,0	19,7	21,2	-0,3	2,2	2,7	marras	
0,6	0,0	-2,8	38,8	5,6	30,0	6,8	-2,0	1,2	-2,8	joulu	
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2002 tammi	
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	helmi	

			Yhteensä								
Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt	Yhteensä	Pankit (ml. keskuspankit)	Muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset	Yritykset	Valtio	Muut julkis-yhteisöt	Kansainväliset järjestöt		
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20		
-2,0	1,0	-2,2	79,8	43,8	10,5	17,1	8,7	2,0	-2,2	2001 helmi	
2,6	5,2	-1,1	105,0	31,8	22,4	19,7	25,4	6,9	-1,1	maalis	
0,7	-0,1	-0,9	35,8	3,8	6,3	0,6	24,0	2,0	-0,9	huhti	
1,0	-0,5	-1,1	61,4	3,2	15,6	21,6	21,7	0,5	-1,1	touko	
2,0	6,5	-0,5	90,2	32,5	19,5	11,5	21,0	6,1	-0,5	kesä	
-0,5	0,0	-0,6	33,9	11,7	15,0	2,9	1,3	3,6	-0,6	heinä	
-0,3	-0,2	-1,3	20,1	-5,0	6,3	12,0	5,6	2,6	-1,3	elo	
-1,8	-0,1	0,2	27,8	7,6	11,4	-2,9	7,4	4,2	0,2	syys	
-0,2	5,1	-0,5	44,7	22,8	10,7	1,8	0,0	9,8	-0,5	loka	
-0,3	0,5	3,1	47,8	-4,4	22,9	16,8	6,9	2,6	3,1	marras	
0,6	0,0	-2,2	-0,1	-5,6	34,5	-2,8	-25,9	1,8	-2,2	joulu	
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2002 tammi	
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	helmi	

4 YKHI ja euroalueen muut hinnat

Taulukko 4.1

Yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi

(kausivaihtelusta puhdistamaton, vuotuinen prosenttimuutos, ellei toisin mainita)

1. Kokonaisindeksi ja tavarat ja palvelut

	Kokonaisindeksi		Tavarat		Palvelut		Kokonaisindeksi (kp.)		Tavarat (kp.)	Palvelut (kp.)
	Indeksi 1996 = 100		Indeksi 1996 = 100		Indeksi 1996 = 100		Indeksi 1996 = 100	Prosentti- muutos edellisestä ajanjaksosta	Indeksi 1996 = 100	Indeksi 1996 = 100
Paino kokonais- indeksissä (%) ¹⁾	100,0	100,0	61,1	61,1	38,9	38,9	100,0	100,0	61,1	38,9
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1998	102,7	1,1	101,8	0,7	104,4	1,9	-	-	-	-
1999	103,8	1,1	102,7	0,9	106,0	1,5	-	-	-	-
2000	106,3	2,3	105,5	2,7	107,8	1,7	-	-	-	-
2001	108,9	2,5	108,2	Euroalueen laajeneminen 2,5		110,5	2,5	-	-	-
2001 II	109,2	3,1	108,8	3,5	110,1	2,5	108,9	1,1	108,4	110,1
2001 III	109,3	2,5	108,3	2,4	111,2	2,5	109,3	0,3	108,6	110,8
2001 IV	109,6	2,2	108,7	1,8	111,3	2,8	109,7	0,3	108,6	111,6
2002 I	110,4	2,5	109,2	2,2	112,6	3,0	110,5	0,8	109,4	112,6
2001 touko	109,4	3,4	109,1	3,8	110,0	2,5	109,1	0,5	108,6	110,1
2001 kesä	109,5	3,0	109,1	3,4	110,4	2,5	109,2	0,2	108,8	110,3
2001 heinä	109,2	2,6	108,2	2,8	111,2	2,5	109,2	-0,1	108,5	110,6
2001 elo	109,1	2,4	108,0	2,4	111,3	2,5	109,2	0,0	108,4	110,8
2001 syys	109,5	2,3	108,7	2,1	111,0	2,6	109,6	0,4	108,8	111,1
2001 loka	109,6	2,4	108,7	2,1	111,1	2,8	109,6	0,1	108,7	111,4
2001 marras	109,5	2,1	108,6	1,6	111,2	2,7	109,6	0,0	108,6	111,6
2001 joul	109,6	2,0	108,7	1,7	111,5	2,8	109,8	0,1	108,6	111,9
2002 tammi	110,1	2,7	108,9	2,5	112,2	3,0	110,3	0,5	109,3	112,4
2002 helmi	110,2	2,4	108,9	2,1	112,7	3,0	110,4	0,1	109,3	112,6
2002 maalis	110,9	2,5	109,7	2,1	113,0	3,1	110,8	0,3	109,6	113,0
2002 huhti ²⁾	.	2,2	.	.	.	.	.	.	.	.

2. Tavaroiden ja palveluiden jakauma

	Tavarat						Palvelut				
	Elintarvikkeet ³⁾			Teollisuustuotteet			Asuminen	Liikenne	Viestintä	Kulttuuri ja vapaa- aika	Muut
	Kokonais- indeksi	Jalostetut elin- tarvikkeet ³⁾	Jalosta- mattomat elin- tarvikkeet	Kokonais- indeksi	Muut teollisuus- tuotteet kuin energia	Energia					
Paino kokonais- indeksissä (%) ¹⁾	20,4	12,3	8,1	40,7	32,0	8,7	9,7	6,3	2,5	14,3	6,1
	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
1998	1,6	1,4	2,0	0,2	0,9	-2,6	2,3	1,7	-1,0	2,2	1,8
1999	0,6	0,9	0,0	1,0	0,7	2,4	1,8	2,1	-4,4	2,0	1,8
2000	1,4	1,1	1,7	3,4	0,7	13,3	1,6	2,6	-4,2	2,3	2,4
2001	4,6	2,9	7,2	1,5	1,1	2,8	1,9	3,6	-2,9	3,3	2,7
2001 II	5,0	2,8	8,5	2,7	1,4	7,3	1,8	3,5	-2,8	3,3	2,6
2001 III	5,2	3,4	8,0	1,0	1,0	1,2	1,9	3,7	-2,5	3,2	2,8
2001 IV	4,8	3,5	6,9	0,3	1,6	-4,1	1,9	3,8	-1,8	3,7	3,0
2002 I	4,9	3,5	7,0	0,9	1,8	-2,0	2,2	3,6	-1,1	4,0	3,2
2001 touko	5,3	2,8	9,1	3,1	1,5	8,6	1,8	3,5	-2,8	3,5	2,5
2001 kesä	5,4	3,0	9,0	2,4	1,4	5,5	1,8	3,4	-2,7	3,4	2,6
2001 heinä	5,4	3,3	8,7	1,4	1,0	2,9	1,9	3,8	-2,5	3,2	2,7
2001 elo	5,1	3,4	7,7	1,0	0,7	2,1	1,8	3,7	-2,7	3,1	2,7
2001 syys	5,1	3,5	7,7	0,6	1,2	-1,3	1,9	3,6	-2,3	3,4	2,9
2001 loka	5,2	3,5	7,7	0,5	1,5	-2,7	1,9	3,8	-1,8	3,7	3,0
2001 marras	4,6	3,5	6,4	0,1	1,6	-5,0	1,9	3,7	-1,9	3,6	3,0
2001 joul	4,7	3,5	6,5	0,2	1,7	-4,5	1,9	4,0	-1,7	3,7	3,0
2002 tammi	5,6	3,8	8,4	0,9	1,7	-1,7	2,1	3,6	-1,2	3,9	3,1
2002 helmi	4,9	3,4	7,2	0,8	1,9	-2,8	2,1	3,5	-1,1	3,9	3,1
2002 maalis	4,2	3,3	5,5	1,0	1,7	-1,5	2,2	3,7	-0,9	4,2	3,2
2002 huhti	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.

Lähteet: Eurostat ja EKP:n laskelmat.

1) Viittaa ajanjaksoon 2002.

2) Arvio perustuu Saksasta ja Italiasta (ja mahdollisesti myös muista euroalueen maista) saatuihin alustaviin tietoihin sekä energian hintoja koskeviin ennakkotietoihin.

3) Sisältää alkoholijuomat ja tupakkatuotteet.

Taulukko 4.2

Muut hinnat ja kustannukset

1. Teollisuuden tuottajahinnat ja raaka-aineiden hinnat

(vuotuinen prosenttimuutos, ellei toisin mainita)

	Teollisuuden tuottajahinnat										Raaka-aineiden maailmanmarkkina-		Öljyn hinta ²⁾ (euroa/ barreli)		
	Teollisuus ilman rakentamista ³⁾										Raken- taminen ⁴⁾	Tehdas- teollisuus		hinnat ¹⁾	
	Kokonaisindeksi		Teollisuus ilman rakentamista ja energiatuotteita				Kulutustavarat		Energia	Kokonais- indeksi ilman energiaa ⁵⁾					
	1995 = 100		Kokonais- indeksi	Väli- tuotteet	Pääoma- hyödyk- keet	Kokonais- indeksi	Kestävät	Ei- kestävät							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		11	12	13	14	
1996	100,3	0,3	0,3	-1,8	1,4	1,7	2,0	1,6	0,9	1,4	0,9	6,0	-7,5	16,0	
1997	101,4	1,1	0,6	0,2	0,3	1,2	0,6	1,2	3,2	1,3	0,8	10,7	14,6	17,0	
1998	100,6	-0,8	0,2	-0,4	0,6	0,5	0,7	0,5	-5,2	0,3	-0,6	-21,0	-12,5	12,0	
1999	100,2	-0,4	-0,5	-1,5	0,2	-0,1	0,7	-0,2	0,5	1,2	0,2	15,8	-5,9	17,1	
2000	105,7	5,5	2,7	5,0	0,6	1,6	1,4	1,6	19,0	2,4	5,2	50,8	16,7	31,0	
<i>Euroalueen laajeneminen</i>															
2001	107,9	2,1	1,8	1,2	1,0	2,9	2,1	3,0	2,7	2,2	1,2	-8,8	-7,6	27,8	
2001	I	108,3	4,6	2,9	4,0	0,9	3,1	2,0	3,3	11,0	2,5	3,2	4,1	-0,8	28,4
	II	108,8	3,6	2,3	1,9	1,0	3,4	2,2	3,6	8,8	2,7	2,5	4,6	-3,0	31,7
	III	108,3	1,4	1,5	0,1	1,1	3,0	2,1	3,1	0,6	2,4	0,6	-11,3	-10,4	29,0
	IV	107,2	-1,0	0,6	-1,2	1,1	2,2	1,8	2,2	-8,1	1,3	-1,5	-28,8	-15,6	22,4
2002	I	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	-10,4	-3,3	24,6	
2001	huhti	108,7	4,2	2,6	2,5	1,0	3,5	2,2	3,6	10,6	-	3,0	10,1	-3,7	29,8
	touko	108,9	3,6	2,2	1,8	1,0	3,3	2,2	3,5	9,1	-	2,6	1,4	-5,9	32,7
	kesä	108,9	3,1	2,1	1,4	1,0	3,4	2,3	3,5	6,8	-	2,0	3,0	0,9	32,5
	heinä	108,3	2,1	1,7	0,6	1,1	3,1	2,2	3,2	2,8	-	1,2	-1,3	-1,8	29,4
	elo	108,2	1,6	1,5	0,2	1,2	3,0	2,2	3,1	1,4	-	0,8	-10,4	-10,7	28,7
	syys	108,3	0,6	1,2	-0,4	1,1	2,7	2,0	2,8	-2,3	-	-0,2	-20,7	-18,1	28,8
	loka	107,6	-0,7	0,8	-1,0	1,1	2,5	1,8	2,6	-7,3	-	-1,2	-30,2	-19,3	23,8
	marras	107,1	-1,3	0,6	-1,3	1,0	2,2	1,8	2,2	-9,5	-	-1,8	-34,1	-15,1	21,7
	joulu	106,8	-1,1	0,4	-1,5	1,1	1,9	1,8	1,9	-7,6	-	-1,4	-20,6	-12,3	21,5
2002	tammi	107,1	-0,8	0,3	-1,7	1,2	1,8	1,8	1,8	-5,5	-	-0,7	-14,3	-6,2	22,6
	helmi	107,2	-1,1	0,1	-1,9	1,2	1,4	1,7	1,3	-5,7	-	-1,0	-15,1	-3,7	23,5
	maalis	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	-1,5	0,0	27,9
	huhti	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	-1,2	-0,8	29,3

2. Bruttokansantuotteen deflaattorit⁵⁾

(vuotuinen prosenttimuutos, ellei toisin mainita; kausivaihtelusta puhdistettu)

	Kokonaiskysyntä		Kotimäinen kysyntä				Vienti ⁶⁾	Tuonti ⁶⁾	
	1995 = 100		Yksityinen kulutus	Julkinen kulutus	Kiinteän pääoman bruttomuodostus				
						17			18
	15	16	17	18	19	20	21	22	
1996	102,0	2,0	2,1	2,4	2,2	0,9	0,8	0,8	
1997	103,6	1,5	1,7	2,0	1,3	1,0	1,8	2,6	
1998	105,3	1,7	1,3	1,4	1,4	0,9	-0,1	-1,5	
1999	106,4	1,1	1,2	1,1	2,3	1,0	-0,5	-0,1	
2000	107,8	1,3	2,5	2,1	1,0	2,6	4,6	8,2	
2000	I	107,3	1,1	2,4	1,9	1,4	2,2	3,7	7,7
	II	107,6	1,1	2,3	1,8	0,6	2,6	4,5	8,2
	III	108,1	1,4	2,6	2,3	0,8	2,5	4,9	8,3
	IV	108,4	1,5	2,7	2,5	1,2	3,0	5,3	8,7
<i>Euroalueen laajeneminen</i>									
2001	110,7	2,3	2,2	2,3	2,2	2,2	1,6	1,3	
2001	I	109,9	2,1	2,5	2,4	1,8	2,4	4,3	
	II	110,6	2,5	2,7	2,8	2,4	2,9	3,3	
	III	110,9	2,2	2,1	2,4	2,3	0,9	0,6	
	IV	111,6	2,5	1,7	2,1	2,4	-0,4	-2,7	

Lähteet: Eurostat paitsi sarakkeissa 12 ja 13 (HWWA, Hamburg Institute of International Economics), sarakkeessa 14 (Thomson Financial Datastream) ja sarakkeissa 15–22 (EKP:n laskelmat perustuvat Eurostatin tilastoihin).

1) Joulukuuhun 1998 asti ecuina; tammikuusta 1999 alkaen euroina.

2) Brent Blend (yhden kuukauden kulutua tapahtuvaan toimitukseen). Joulukuuhun 1998 asti ecuina; tammikuusta 1999 alkaen euroina.

3) Teollisuuden koontiryhmien yhdenmukaistetun määritelmän mukainen erittely.

4) Asuinrakennukset; tiedot perustuvat yhdenmukaistamattomiin tilastoihin.

5) Vuoden 1998 loppuun asti tilastot perustuvat kansallisessa valuutassa laskettuihin kansallisiin tietoihin.

6) Viennin ja tuonnin deflaattorit viittaavat hyödykkeisiin ja palveluihin, ja niihin sisältyy euroalueen sisäinen kauppa.

5 Euroalueen reaalityalous

Taulukko 5.1

Kansantalouden tilinpito¹⁾

Bruttokansantuote ja sen käyttö

1. Käyvin hinnoin

(miljardia euroa [miljardia ecua vuoden 1998 loppuun], kausivaihtelusta puhdistettu)

	BKT								
	Yhteensä	Kotimainen kysyntä					Tavaroiden ja palveluiden ulkomaankaupan tase ³⁾		
		Yhteensä	Yksityinen kulutus	Julkinen kulutus	Kiinteän pääoman brutto-muodostus	Varastojen muutokset ²⁾	Yhteensä	Vienti ³⁾	Tuonti ³⁾
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1997	5 649,3	5 500,8	3 201,4	1 150,7	1 138,4	10,3	148,6	1 827,2	1 678,7
1998	5 883,0	5 743,7	3 331,8	1 176,6	1 201,9	33,4	139,3	1 948,4	1 809,2
1999	6 140,5	6 036,4	3 496,8	1 237,3	1 288,3	14,0	104,0	2 053,1	1 949,0
2000	6 428,6	6 358,9	3 661,1	1 273,2	1 378,7	45,8	69,7	2 408,2	2 338,5
2000 III	1 614,6	1 597,1	919,8	318,7	348,1	10,6	17,5	614,3	596,8
2000 IV	1 629,9	1 617,7	927,1	322,8	350,3	17,5	12,2	638,2	626,0
2001	6 805,3	6 692,9	3 903,7	1 346,9	1 431,8	10,5	112,4	2 561,8	2 449,3
2001 I	1 687,2	1 661,5	963,5	332,0	358,5	7,5	25,7	644,2	618,5
2001 II	1 699,0	1 677,4	975,8	335,2	358,1	8,3	21,7	645,1	623,4
2001 III	1 705,6	1 676,7	980,1	337,9	358,5	0,2	28,9	638,3	609,5
2001 IV	1 713,5	1 677,3	984,3	341,8	356,7	-5,5	36,2	634,1	598,0

2. Kiintein hinnoin

(miljardia ecua, vuoden 1995 hinnoin, kausivaihtelusta puhdistettu)

	BKT								
	Yhteensä	Kotimainen kysyntä					Tavaroiden ja palveluiden ulkomaankaupan tase ³⁾		
		Yhteensä	Yksityinen kulutus	Julkinen kulutus	Kiinteän pääoman brutto-muodostus	Varastojen muutokset ²⁾	Yhteensä	Vienti ³⁾	Tuonti ³⁾
	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1997	5 509,4	5 354,3	3 093,5	1 126,1	1 132,0	2,7	155,0	1 806,3	1 651,2
1998	5 667,1	5 544,1	3 187,3	1 139,7	1 189,8	27,3	123,0	1 938,2	1 815,3
1999	5 816,2	5 723,4	3 289,5	1 164,1	1 255,6	14,1	92,8	2 039,8	1 947,0
2000	6 011,0	5 881,9	3 372,3	1 185,9	1 310,0	13,7	129,1	2 287,1	2 158,1
2000 III	1 506,5	1 472,9	844,5	296,4	330,0	2,0	33,6	580,0	546,5
2000 IV	1 516,1	1 482,5	845,9	298,8	329,9	8,0	33,5	595,8	562,2
2001	6 210,2	6 048,9	3 509,0	1 224,4	1 330,1	-14,5	161,2	2 392,4	2 231,2
2001 I	1 550,9	1 511,2	873,7	304,4	335,3	-2,2	39,8	602,3	562,6
2001 II	1 552,1	1 515,3	877,7	305,6	333,2	-1,1	36,8	599,4	562,6
2001 III	1 554,8	1 512,4	878,3	306,4	332,0	-4,4	42,5	597,1	554,6
2001 IV	1 552,3	1 510,1	879,3	308,0	329,6	-6,8	42,1	593,5	551,4

(vuotuinen prosenttimuutos)

1997	2,3	1,7	1,6	1,3	2,3	-	-	10,4	9,0
1998	2,9	3,5	3,0	1,2	5,1	-	-	7,3	9,9
1999	2,6	3,2	3,2	2,1	5,5	-	-	5,2	7,3
2000	3,3	2,8	2,5	1,9	4,3	-	-	12,1	10,8
2000 III	3,2	2,7	2,4	1,6	3,9	-	-	12,1	11,2
2000 IV	2,8	2,2	1,8	1,7	3,3	-	-	12,0	11,0
2001	1,5	0,9	1,8	2,0	-0,3	-	-	3,4	1,7
2001 I	2,4	1,8	2,0	2,0	1,7	-	-	8,4	6,8
2001 II	1,6	1,1	1,7	2,0	0,2	-	-	5,4	4,2
2001 III	1,4	0,7	1,7	2,1	-1,2	-	-	1,7	-0,2
2001 IV	0,6	-0,1	1,6	1,8	-2,0	-	-	-1,5	-3,5

Lähde: Eurostat.

1) Yleistä-osan alussa on lyhyt selostus käyvin hinnoin ilmaistuista tiedoista, jotka on esitetty ecuna vuoden 1998 loppuun asti.

2) Sisältää arvoesineiden hankinnat miinus vähennykset.

3) Vienti ja tuonti käsittävät tavarat ja palvelut ja sisältävät euroalueen sisäisen kaupan. Käsitteet eivät ole täysin yhdenmukaisia taulukoiden 8 ja 9 vienti- ja tuontikäsitteiden kanssa.

Arvonlisäys toiminnoittain

3. Käyvin hinnoin

(miljardia euroa [miljardia ecua vuoden 1998 loppuun], kausivaihtelusta puhdistettu)

	Arvonlisäys, brutto							Välillisten rahoituspalveluiden väli- tuotekäyttö ¹⁾	Tuoteverot vähennettynä tuotetukipalk- kioilla
	Yhteensä	Maa-, riista-, metsä- ja kalatalous	Tehdasteolli- suus, sähkö-, kaasu- ja vesi- huolto, mineraal- ien kaivu	Rakentaminen	Kauppa, korjaus, majoitus- ja ravitsemistoi- minta, kuljetus ja tietoliikenne	Rahoitustoimin- ta, kiinteistö- ja vuokrauspalve- lut, liike-elämän palvelut	Julkinen hal- linto, koulutus, terveyspalvelut ja muut palvelut		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1997	5 269,9	138,6	1 227,6	291,7	1 086,5	1 381,1	1 144,4	202,8	582,2
1998	5 469,5	138,8	1 276,2	294,9	1 140,6	1 439,9	1 179,1	201,5	615,0
1999	5 678,1	135,4	1 300,7	311,6	1 182,6	1 522,9	1 224,9	200,3	662,7
2000	5 950,9	137,0	1 376,2	324,5	1 237,7	1 607,2	1 268,3	210,9	688,7
2000 III	1 496,4	34,5	346,7	80,9	310,8	404,7	318,7	52,9	171,2
IV	1 508,9	34,9	349,8	81,6	314,8	407,9	319,9	53,1	174,0
<i>Euroalueen laajeneminen</i>									
2001	6 309,9	151,7	1 433,2	344,0	1 330,6	1 712,6	1 337,8	223,8	719,3
2001 I	1 563,5	37,0	361,3	85,3	328,1	421,2	330,5	55,4	179,1
II	1 574,6	37,6	359,8	85,5	332,0	426,8	332,9	55,9	180,3
III	1 583,5	38,5	359,4	86,3	334,6	428,7	336,1	56,3	178,4
IV	1 588,2	38,5	352,7	87,0	335,8	435,9	338,3	56,3	181,5

4. Kiintein hinnoin

(miljardia ecua, vuoden 1995 hinnoin, kausivaihtelusta puhdistettu)

	Arvonlisäys, brutto							Välillisten rahoituspalve- luiden väli- tuotekäyttö ¹⁾	Tuoteverot vähennettynä tuotetukipalk- kioilla
	Yhteensä	Maa-, riista-, metsä- ja kalatalous	Tehdasteolli- suus, sähkö-, kaasu- ja vesi- huolto, mineraal- ien kaivu	Rakentaminen	Kauppa, korjaus, majoitus- ja ravitsemistoi- minta, kuljetus ja tietoliikenne	Rahoitustoimin- ta, kiinteistö- ja vuokrauspalve- lut, liike-elämän palvelut	Julkinen hal- linto, koulutus, terveyspalvelut ja muut palvelut		
	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1997	5 167,3	140,2	1 217,4	290,2	1 071,8	1 337,8	1 110,0	213,9	556,0
1998	5 317,6	142,3	1 255,0	292,1	1 114,6	1 387,5	1 126,1	221,2	570,8
1999	5 452,4	145,3	1 267,8	299,3	1 160,9	1 438,7	1 140,6	229,7	593,4
2000	5 647,1	145,1	1 323,9	303,7	1 211,5	1 503,3	1 159,7	243,1	607,0
2000 III	1 416,3	36,5	332,3	75,7	303,9	377,8	290,1	61,2	151,4
IV	1 426,1	36,3	334,5	75,7	307,9	380,5	291,1	62,0	151,9
<i>Euroalueen laajeneminen</i>									
2001	5 854,6	152,3	1 352,3	309,0	1 278,3	1 573,0	1 189,8	259,4	615,0
2001 I	1 461,2	37,9	342,2	77,7	318,1	389,1	296,2	63,9	153,7
II	1 462,2	37,8	338,7	77,1	319,5	392,1	297,0	64,5	154,4
III	1 466,5	38,3	338,4	77,1	320,1	394,7	298,0	65,2	153,6
IV	1 464,8	38,2	333,0	77,2	320,7	397,1	298,6	65,8	153,2

(vuotuinen prosentimuutos)

1997	2,4	0,4	3,3	-1,8	3,1	3,3	1,0	3,7	2,4
1998	2,9	1,4	3,1	0,7	4,0	3,7	1,5	3,4	2,7
1999	2,5	2,1	1,0	2,5	4,1	3,7	1,3	3,8	4,0
2000	3,6	-0,1	4,4	1,5	4,4	4,5	1,7	5,9	2,3
2000 III	3,4	0,6	4,2	0,6	4,0	4,5	1,6	5,5	1,7
IV	3,3	-1,1	4,2	0,3	4,5	4,0	1,4	5,9	-0,5
<i>Euroalueen laajeneminen</i>									
2001	1,9	-0,8	1,0	-0,5	3,0	3,2	1,1	5,1	-0,6
2001 I	2,8	-0,8	3,5	-0,8	4,1	3,4	1,2	5,8	0,5
II	2,1	-1,1	1,4	-0,3	3,4	3,4	1,0	5,2	-1,3
III	1,8	-0,8	0,7	-0,4	2,8	3,0	1,2	4,9	-0,5
IV	0,9	-0,6	-1,6	-0,3	1,6	2,9	1,1	4,5	-1,1

Lähde: Eurostat.

1) Välillisten rahoituspalveluiden käyttö luokitellaan välituotekäytöksi, jota ei ole jaoteltu toimialoittain.

Taulukko 5.2

Muita keskeisiä reaali-talouden tilastoja¹⁾

1. Teollisuustuotanto

(vuotuinen prosenttimuutos, ellei toisin mainita)

	Yhteensä	Teollisuus ilman rakentamista ²⁾									Rakentaminen	Tehdas-teollisuus
		Kokonaisindeksi		Teollisuus ilman rakentamista ja energiatuotteita					Energia			
		1995 = 100 (kp.)		Kokonais- indeksi	Väli- tuotteet	Pääoma- hyödyk- keet	Kulutustavarat					
							Kokonais- indeksi	Kestokulu- tustavarat	Ei-kesto- kulutus- tavarat			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1998	3,7	109,3	4,3	4,4	3,5	7,6	2,8	4,7	2,4	1,2	1,3	4,8
1999	2,1	111,4	2,0	1,8	1,5	2,4	1,7	1,3	1,8	1,4	4,2	2,0
2000	5,0	117,5	5,5	5,7	5,8	8,8	2,3	5,9	1,6	1,8	2,0	5,9
<i>Euroalueen laajeneminen</i>												
2001	0,0	117,8	0,2	-0,2	-1,3	1,2	0,1	-2,5	0,6	1,0	-0,7	0,1
2001 I	3,3	119,7	4,4	4,5	2,8	8,1	3,2	3,1	3,2	-0,6	-1,7	5,1
II	0,4	118,3	0,8	0,5	-0,2	1,6	0,4	-1,7	0,8	1,0	-0,9	0,8
III	-0,4	117,7	-0,3	-0,7	-1,6	0,3	0,0	-3,7	0,8	0,7	-0,4	-0,5
IV	-3,1	115,7	-3,7	-4,8	-6,2	-4,3	-2,9	-7,3	-2,0	2,8	0,3	-4,6
2002 I	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
2001 touko	-0,2	117,8	0,0	-0,4	-1,1	0,6	-0,3	-3,4	0,3	1,9	-1,3	-0,4
kesä	1,4	118,8	1,8	1,6	0,7	3,1	1,4	0,2	1,7	0,4	0,8	2,0
heinä	-1,0	116,9	-1,4	-1,5	-1,7	-1,6	-1,0	-6,6	0,2	0,2	0,4	-1,6
elo	0,7	118,5	1,2	0,9	-1,0	3,1	1,5	0,8	1,6	0,9	-0,7	1,1
syys	-0,8	117,8	-0,5	-0,9	-2,0	0,0	-0,1	-3,9	0,7	1,0	-1,0	-0,7
loka	-2,0	116,0	-2,5	-2,8	-3,7	-2,0	-1,9	-7,1	-0,8	-0,9	0,8	-2,8
marras	-3,6	115,3	-4,0	-4,8	-6,1	-4,5	-3,0	-7,3	-2,1	1,7	-1,3	-4,8
joulu	-3,8	115,7	-4,5	-6,8	-9,4	-6,3	-3,9	-7,6	-3,1	7,4	1,6	-6,2
2002 tammi	.	115,7	-3,2	-4,5	-4,6	-6,1	-1,6	-8,1	-0,3	2,0	.	-4,2
helmi	.	115,7	-3,6	-4,2	-3,5	-6,8	-2,2	-7,4	-1,1	1,1	.	-4,2
maalis	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.

2. Vähittäiskaupan myynti ja henkilöautojen rekisteröinnit

(vuotuinen prosenttimuutos, ellei toisin mainita)

	Vähittäiskaupan myynti (kp.)									Uusien henkilöautojen rekisteröinnit	
	Käyvin hinnoin			Kiintein hinnoin						Tuhansia ³⁾ (kp.)	
	Yhteensä		1995 = 100	Yhteensä		Elintarvikkeet, juomat ja tupakka	Muut kuin elintarvikkeet		Tekstiilit, vaatteet, jalkineet		
	1995 = 100			1995 = 100			18	19		20	
	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
1998	107,9	3,7	104,5	3,0	2,0	3,6	2,1	4,5	923	7,2	
1999	111,5	3,3	107,2	2,6	3,1	2,5	1,4	3,0	972	5,4	
2000	116,1	4,1	109,7	2,3	1,9	2,3	1,7	4,9	952	-2,1	
<i>Euroalueen laajeneminen</i>											
2001	121,4	4,2	111,6	1,7	1,3	1,8	1,8	0,1	970	-0,6	
2001 I	119,7	4,6	111,2	2,4	1,6	2,9	2,8	1,2	956	-4,9	
II	121,1	4,1	111,5	1,2	1,2	1,4	1,3	-0,3	1 006	1,8	
III	122,0	4,4	111,8	1,8	1,4	1,7	2,8	-0,6	952	-1,2	
IV	122,5	3,5	112,1	1,4	1,2	1,4	0,5	0,0	966	2,5	
2002 I	.	.	.	.	.	.	.	.	915	-4,0	
2001 touko	121,0	3,2	111,2	0,2	0,9	0,3	0,3	-1,6	993	0,0	
kesä	121,7	5,1	111,6	2,0	1,4	2,3	2,2	0,7	1 055	7,3	
heinä	121,7	4,6	111,6	1,7	1,4	1,6	1,3	-1,9	938	-1,6	
elo	122,1	4,7	111,9	2,0	1,5	1,7	1,0	1,2	960	-0,5	
syys	122,3	4,0	112,0	1,7	1,4	1,7	6,0	-1,0	958	-1,2	
loka	121,4	2,6	111,0	0,2	1,1	0,4	-3,1	0,3	962	3,2	
marras	123,2	4,1	112,7	2,1	1,2	2,3	3,6	0,1	970	3,3	
joulu	123,0	3,8	112,5	1,8	1,3	1,4	1,2	-0,4	967	0,8	
2002 tammi	122,4	2,0	112,0	0,2	1,0	-0,3	-1,0	-2,6	926	-2,4	
helmi	123,1	3,0	112,6	1,3	1,4	0,3	-0,2	-1,2	922	-3,2	
maalis	.	.	.	.	.	.	.	.	896	-6,0	

Lähteet: Eurostat paitsi sarakkeissa 21–22 (EKP:n laskelmat perustuvat ACEA/A.A.A., European Automobile Manufacturers' Associationin tilastoihin).

1) Korjattu työpäivien määrällä.

2) Teollisuuden koontiryhmien yhdenmukaistetun määrittelyn mukainen erittely.

3) Kuukausikeskiarvoja.

Taulukko 5.3

Euroopan komission suhdannekyselyt

1. Talouden ilmapiiri-indikaattori, tehdasteollisuuden ja kuluttajien kyselyt

(saldoprosenttia, kausivaihtelusta puhdistettu, ellei toisin mainita)

	Talouden ilmapiiri-indikaattori ^{1),2)} (1995 = 100)	Tehdasteollisuus					Kuluttajien luottamusindikaattori ¹⁾					
		Teollisuuden luottamusindikaattori				Kapasi- teetin käyttö- aste ³⁾ , %	Yhteensä	Rahoitus- tilanne seuraavan 12 kk:n aikana	Talous- tilanne seuraavan 12 kk:n aikana	Työttömyys- tilanne seuraavan 12 kk:n aikana	Säästöt seuraavan 12 kk:n aikana	
		Yhteensä	Tilau- kanta	Valmis- tuote- varastot	Tuotanto- odotukset							7
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11		
1998	101,4	-1	-5	9	11	83,0	-5	2	-4	16	-2	
1999	101,2	-7	-17	11	7	81,8	-4	3	-4	12	-1	
2000	103,8	5	3	5	17	83,8	1	4	1	1	0	
<i>Euroalueen laajeneminen</i>												
2001	101,0	-8	-13	13	3	83,2	-5	2	-9	13	0	
2001 I	103,0	1	-1	8	12	84,4	1	4	-2	-1	1	
2001 II	101,6	-5	-8	13	5	83,6	-2	3	-5	6	1	
2001 III	100,3	-10	-17	15	2	83,0	-8	1	-12	18	-2	
2001 IV	98,9	-17	-27	17	-8	81,8	-11	1	-16	29	0	
2002 I	99,3	-13	-26	14	0	80,8	-10	0	-11	26	-1	
2001	maalis	102,6	-1	-3	10	9	-	1	4	-3	0	2
	huhti	102,1	-4	-6	12	6	-	0	4	-3	3	2
	touko	101,6	-5	-9	13	6	-	-2	3	-4	8	1
	kesä	101,1	-7	-10	14	3	-	-3	2	-7	8	1
	heinä	100,7	-9	-16	15	5	-	-6	2	-10	14	-1
	elo	100,1	-10	-16	15	2	-	-8	1	-12	19	-3
	syys	100,1	-11	-18	15	-1	-	-9	1	-13	21	-1
	loka	99,1	-16	-25	16	-8	-	-10	2	-17	27	1
	marras	98,6	-18	-28	18	-9	-	-12	1	-17	31	-1
	joulu	98,9	-17	-28	16	-7	-	-10	1	-14	28	0
2002	tammi	99,1	-14	-28	14	-1	-	-11	0	-13	28	-1
	helmi	99,3	-14	-25	14	-2	-	-9	1	-10	26	-1
	maalis	99,5	-11	-24	13	4	-	-9	0	-9	25	-1

2. Rakentamisen, vähittäiskaupan ja palveluiden kyselyt

(saldoprosenttia, kausivaihtelusta puhdistettu)

	Rakentamisen luottamusindikaattori			Vähittäiskaupan luottamusindikaattori				Palveluiden luottamusindikaattori ¹⁾				
	Yhteensä	Tilau- kanta	Työllisyys- odotukset	Yhteensä	Tämän- hetkinen suhdanne- tilanne	Varastojen määrä	Suhdanne- näkömät	Yhteensä	Suhdanne- näkömät	Kysyntä- tilanne	Kysyntä- näkömät	
												12
1998	-19	-25	-12	-3	-3	13	8	32	33	30	32	
1999	-7	-14	1	-5	-5	15	4	26	25	24	31	
2000	1	-6	8	-1	4	16	9	30	37	22	32	
<i>Euroalueen laajeneminen</i>												
2001	-5	-10	1	-6	-4	16	3	15	16	8	21	
2001 I	-1	-7	5	-2	4	18	9	27	30	16	34	
2001 II	-3	-9	4	-6	-5	16	3	24	24	16	31	
2001 III	-7	-10	-3	-6	-5	16	3	14	18	6	19	
2001 IV	-9	-14	-4	-9	-11	15	-2	-4	-5	-8	0	
2002 I	-11	-17	-4	-14	-20	18	-4	4	4	-13	21	
2001	maalis	-2	-7	3	-5	-3	15	2	25	28	11	36
	huhti	-2	-8	4	-4	-1	16	4	25	23	17	34
	touko	-2	-9	5	-7	-9	15	3	23	24	15	30
	kesä	-5	-11	2	-7	-6	17	3	23	24	16	29
	heinä	-7	-10	-3	-4	0	16	3	17	21	10	21
	elo	-8	-10	-6	-8	-6	17	0	14	16	4	21
	syys	-5	-9	0	-6	-8	15	6	12	16	5	15
	loka	-8	-12	-4	-9	-11	14	-1	-2	-4	-6	3
	marras	-10	-14	-5	-9	-10	14	-3	-6	-7	-7	-4
	joulu	-9	-16	-2	-10	-12	17	-1	-5	-5	-11	1
2002	tammi	-12	-19	-4	-11	-15	15	-4	1	1	-15	18
	helmi	-10	-16	-3	-15	-24	17	-3	3	2	-13	21
	maalis	-11	-16	-6	-15	-20	21	-4	8	9	-11	25

Lähde: Yrityksiä ja kuluttajia koskevat Euroopan komission suhdannekyselyt.

1) Tiedot viittaavat 12 maata käsittävään euroalueeseen.

2) Talouden ilmapiiri-indikaattori koostuu teollisuuden, kuluttajien, rakentamisen ja vähittäiskaupan luottamusindikaattoreista. Teollisuuden luottamusindikaattorin paino on 40 % ja jokaisen muun indikaattorin paino 20 %.

3) Tiedot kapasiteetin käyttöasteesta kerätään tammi-, huhti-, heinä- ja lokakuussa. Vuositiedot ovat neljännesvuosittaisen kyselyjen keskiarvoja.

Taulukko 5.4

Työmarkkinat

1. Työllisyys ja työttömyys koko kansantaloudessa¹⁾

(vuotuinen prosenttimuutos, kausivaihtelusta puhdistettu, ellei toisin mainita)

	Työllisyys						Työttömyys			
	Yhteensä		Sosioekonomisen aseman mukaan		Toimialan mukaan		Yhteensä		Aikuisväestö ²⁾	Nuoriso ²⁾
	1995 = 100		Palkan-saajat	Yrittäjät	Teollisuus ilman rakentamista	Palvelut	Miljoonaa	Prosentteina työvoimasta	Prosentteina työvoimasta	Prosentteina työvoimasta
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1997	101,3	0,8	0,9	0,2	-0,3	1,4	14,548	11,4	9,8	22,9
1998	103,0	1,7	1,9	0,5	1,1	2,2	13,816	10,7	9,3	20,9
1999	104,8	1,7	2,2	-0,5	-0,1	2,6	12,721	9,7	8,5	18,8
2000	106,9	2,1	2,4	0,4	0,7	2,8	11,514	8,7	7,6	17,0
<i>Euroalueen laajeneminen</i>										
2001	108,4	1,3	1,6	0,1	0,4	1,8	11,404	8,3	7,2	16,6
2001 I	108,0	1,9	2,1	0,7	1,2	2,3	11,422	8,4	7,3	16,5
II	108,2	1,4	1,6	0,3	0,7	1,8	11,354	8,3	7,2	16,5
III	108,4	1,1	1,4	-0,2	0,2	1,7	11,375	8,3	7,2	16,5
IV	108,7	0,9	1,1	-0,3	-0,4	1,5	11,465	8,4	7,2	16,7
2002 I	.	.	.	.	.	.	11,506	8,4	7,3	16,8
2001	maalis	-	-	-	-	-	11,363	8,3	7,2	16,4
	huhti	-	-	-	-	-	11,338	8,3	7,2	16,5
	touko	-	-	-	-	-	11,356	8,3	7,2	16,5
	kesä	-	-	-	-	-	11,369	8,3	7,2	16,6
	heinä	-	-	-	-	-	11,367	8,3	7,2	16,5
	elo	-	-	-	-	-	11,362	8,3	7,2	16,5
	syys	-	-	-	-	-	11,394	8,3	7,2	16,5
	loka	-	-	-	-	-	11,445	8,3	7,2	16,7
	marras	-	-	-	-	-	11,470	8,4	7,2	16,7
	joulu	-	-	-	-	-	11,480	8,4	7,3	16,8
2002	tammi	-	-	-	-	-	11,498	8,4	7,3	16,8
	helmi	-	-	-	-	-	11,512	8,4	7,3	16,9
	maalisk	-	-	-	-	-	11,507	8,4	7,3	16,8

2. Työvoimakustannukset ja työn tuottavuus

(vuotuinen prosenttimuutos)

	Yksikkötyökustannukset koko kansantaloudessa ja aluerät (kp.)			Työvoimakustannusindeksit ³⁾					Palkat työntekijää kohden tehdasteollisuudessa	
	Yksikkötyökustannukset	Työvoimakustannukset työntekijää kohden	Työn tuottavuus	Yhteensä	Alaerittäin		Toimialan mukaan			
					Palkat ja palkkiot	Työnantajan sosiaaliturvamaksut ja muut kustannukset	Teollisuus ilman rakentamista	Palvelut		
	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
1997	0,7	2,2	1,6	2,5	2,6	2,5	2,2	2,7	2,1	
1998	0,0	1,3	1,3	1,7	2,1	0,8	1,5	1,5	2,4	
1999	1,3	2,3	0,9	2,2	2,4	1,4	2,5	1,9	2,4	
2000	1,0	2,6	1,5	3,4	3,7	2,4	3,3	3,0	2,7	
1999	IV	0,3	2,3	1,9	2,5	2,7	1,6	2,8	1,8	2,1
2000	I	0,3	2,5	2,2	3,6	3,9	2,8	3,4	3,4	2,8
	II	0,3	2,1	1,8	3,5	3,8	2,6	3,4	2,9	2,8
	III	1,3	2,5	1,1	3,4	3,8	2,4	3,2	2,6	2,5
	IV	1,7	2,3	0,6	3,1	3,5	1,9	2,8	3,0	2,5
<i>Euroalueen laajeneminen</i>										
2001		2,7	2,7	0,0	3,2	3,5	2,1	3,0	3,1	3,1
2001	I	2,1	2,5	0,5	3,2	3,6	1,8	3,0	3,1	3,4
	II	2,6	2,7	0,2	2,9	3,3	1,8	3,2	2,2	3,1
	III	2,6	2,7	0,1	3,5	3,7	2,6	3,3	3,6	3,2
	IV	3,5	2,9	-0,6	3,0	3,3	2,2	2,6	3,4	2,6

Lähteet: Sarakkeet 1–6 ja 18 Eurostatin tilastoihin perustuvat EKP:n laskelmat, sarakkeet 7–10 sekä 14–17 Eurostat ja sarakkeet 11–13 ja 19 kansallisiin tilastoihin perustuvat EKP:n laskelmat.

- 1) Työllisyystilastot perustuvat EKT 95:een. Kattavuuserojen vuoksi neljännesvuositilastot eivät täysin täsmää vuositilastojen kanssa. Työttömyys-tilastot ovat ILO:n suositusten mukaisia.
- 2) Aikuisväestö käsittää 25-vuotiaat ja sitä vanhemmat, nuoriso alle 25-vuotiaat; ilmaistu prosentteina ikäryhmän työvoimasta.
- 3) Työvoimakustannukset tuntia kohden koko kansantaloudessa, pl. maatalous, julkishallinto, koulutus ja terveydenhuolto. Kattavuuserojen vuoksi erien kokonaissummat eivät välttämättä täsmää.

6 Euroalueen säästäminen, investoinnit ja rahoitus

Taulukko 6.1

Ei-rahoitussektorin rahoituksen käyttö ja hankinta¹⁾

(miljardia euroa [miljardia ecua vuoden 1998 loppuun]; kausivaihtelusta puhdistamaton; ajanjakson lopussa)

Kantatiedot

1. Rahoitusvarat²⁾

		Käteinen ja talletukset									Lisätieto: Muiden kuin pankkien talletukset euroalueen ulkopuolella ³⁾
		Yhteensä	Käteinen	Ei-rahoitussektorin (pl. valtio) talletukset euroalueen rahalaitoksissa					Valtion talletukset euroalueen rahalaitoksissa	Talletukset muissa kuin rahalaitoksissa ⁴⁾	
				Yhteensä	Yön yli	Määräaikaiset	Irtisanomis- ehtoiset	Repot			
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1997	IV	4 685,3	320,6	4 072,2	1 158,1	1 466,3	1 322,5	125,3	153,9	138,7	215,8
1998	I	4 642,4	311,8	4 050,9	1 133,2	1 457,0	1 342,7	118,0	139,4	140,2	247,2
	II	4 699,1	315,5	4 100,3	1 204,9	1 452,7	1 341,9	100,8	147,4	135,8	239,7
	III	4 677,5	311,8	4 074,2	1 184,2	1 451,1	1 341,4	97,4	156,4	135,1	237,6
	IV	4 826,0	323,4	4 211,1	1 282,9	1 463,3	1 386,3	78,6	149,8	141,6	215,3
1999	I	4 675,4	317,8	4 075,8	1 239,1	1 464,6	1 306,2	66,0	133,4	148,4	243,9
	II	4 701,5	324,0	4 114,1	1 321,8	1 418,3	1 315,6	58,4	125,0	138,4	242,7
	III	4 712,8	327,5	4 112,6	1 324,5	1 416,4	1 313,0	58,7	133,3	139,4	238,6
	IV	4 858,9	350,0	4 214,8	1 370,8	1 457,6	1 323,4	63,0	142,0	152,1	229,7
2000	I	4 836,8	334,7	4 222,0	1 379,5	1 462,5	1 303,2	76,8	130,2	150,0	260,6
	II	4 893,8	341,2	4 256,5	1 409,6	1 485,6	1 282,5	78,9	146,0	150,1	247,2
	III	4 913,8	339,0	4 265,9	1 396,7	1 523,7	1 263,5	81,9	159,2	149,7	254,1
	IV	5 029,4	347,6	4 361,4	1 464,3	1 542,4	1 269,1	85,6	164,5	156,0	230,3
Euroalueen laajeneminen											
2001	I	5 145,2	335,5	4 502,2	1 446,0	1 625,7	1 314,5	115,9	150,3	157,2	259,8
	II	5 242,1	332,2	4 586,4	1 526,0	1 621,1	1 321,0	118,3	165,5	158,0	268,9
	III	5 232,4	308,9	4 615,7	1 547,9	1 609,5	1 333,6	124,7	147,8	160,0	264,4
	IV	.	238,9	4 819,0	1 687,8	1 617,3	1 396,2	117,7	139,3	.	.
		Muut arvopaperit kuin osakkeet			Osakkeet ⁵⁾				Vakuutustekninen vastuuvélka		
		Yhteensä	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Yhteensä	Noteer- ratut osakkeet	Rahasto- osuudet	Raha- markkina- rahastot	Yhteensä	Kotitalouk- sien osuus henki- vakuutus- ja eläke- rahastoista	Vakuutus- maksu- ja korvaus- vastuu
		11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
1997	IV	1 580,0	202,9	1 377,1	2 741,2	1 578,7	1 162,4	184,9	2 385,0	2 129,4	255,5
1998	I	1 599,5	194,5	1 405,0	3 271,4	1 948,1	1 323,3	186,5	2 464,7	2 199,6	265,1
	II	1 556,7	169,2	1 387,4	3 495,7	2 066,8	1 428,9	186,7	2 523,2	2 255,9	267,3
	III	1 547,1	158,1	1 389,0	3 193,5	1 750,3	1 443,2	187,9	2 568,8	2 298,7	270,1
	IV	1 544,9	157,5	1 387,4	3 527,4	2 006,3	1 521,1	172,7	2 632,5	2 362,4	270,0
1999	I	1 585,6	136,5	1 449,1	3 750,1	2 118,7	1 631,4	194,8	2 708,7	2 429,1	279,6
	II	1 506,5	127,2	1 379,2	4 010,6	2 275,8	1 734,8	211,6	2 776,4	2 494,8	281,6
	III	1 514,8	116,0	1 398,8	4 068,8	2 322,1	1 746,7	210,8	2 842,4	2 558,1	284,3
	IV	1 560,3	146,4	1 414,0	4 597,3	2 761,0	1 836,3	203,9	2 957,1	2 669,5	287,7
2000	I	1 548,1	146,8	1 401,3	4 854,5	2 919,6	1 934,9	218,3	3 084,0	2 782,8	301,2
	II	1 585,0	146,9	1 438,1	4 763,8	2 854,5	1 909,3	208,9	3 128,4	2 824,5	303,9
	III	1 635,8	162,6	1 473,2	4 906,7	2 983,7	1 923,1	207,3	3 179,8	2 872,7	307,2
	IV	1 700,2	177,9	1 522,3	4 942,3	3 066,3	1 876,1	203,4	3 207,2	2 897,5	309,7
Euroalueen laajeneminen											
2001	I	1 786,7	224,3	1 562,4	4 685,1	2 836,3	1 848,8	229,3	3 255,5	2 932,5	323,0
	II	1 792,0	201,7	1 590,3	4 727,5	2 862,0	1 865,5	237,8	3 308,1	2 982,8	325,3
	III	1 825,5	207,5	1 618,0	4 108,8	2 359,3	1 749,5	254,9	3 281,0	2 952,5	328,5
	IV	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.

Lähde: EKP.

- 1) Ei-rahoitussektori sisältää julkisyhteisöt (S13), yritykset (S11) ja kotitaloudet (S14) mukaan lukien kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt (S15).
- 2) Sisältää useimmat EKT 95:ssä määritellyt rahoitusvara- ja velkakuukitukset. Näitä ovat käteinen ja talletukset, muut arvopaperit kuin osakkeet, lainat (paitsi julkisyhteisöjen ja yritysten myöntämät), noteeratut osakkeet, rahasto-osuudet ja vakuutustekninen vastuuvélka. Kohtaan eivät sisälly muut rahoitusinstrumentit, kuten johdannaiset, noteeraamattomat osakkeet, muut osuudet (kuin osakkeet) ja muut saamiset ja velat.
- 3) BIS:n kansainväliset pankkitalastot. BIS:n määritelmän mukainen pankki-käsitte on lähellä euroalueella käytettävän määritelmän mukaista rahalaitos-käsitettä.
- 4) Sisältää euroalueen valtionhallinnon (S1311), muiden rahoituksen välittäjien (S123) ja vakuutuslaitosten sekä eläkerahastojen (S125) vastaanottamat talletukset.
- 5) Ei sisällä noteeraamattomia osakkeita.

Taulukko 6.1 (jatkoa)

Ei-rahoitussektorin rahoituksen käyttö ja hankinta¹⁾

(miljardia euroa [miljardia ecua vuoden 1998 loppuun]; kausivaihtelusta puhdistamaton; ajanjakson lopussa)

Kantatiedot

2. Velat²⁾

	Lainat euroalueen rahalaitoksista ja muista rahoituslaitoksista velallissektoreittäin											Lisätieto: Muiden kuin pankkien lainat euro- alueen ulko- puolisista pankeista ³⁾
	Yhteensä	Euroalueen raha- laitoksista	Julkisyhteisöt			Yritykset			Kotitaloudet ⁴⁾			
			Yhteensä	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset ⁵⁾	Yhteensä	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Yhteensä	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1997 IV	5 835,2	5 315,1	923,5	54,2	869,3	2 404,3	837,1	1 567,2	2 507,4	223,7	2 283,8	141,6
1998 I	5 894,1	5 357,3	907,2	35,5	871,7	2 449,6	853,7	1 595,9	2 537,2	223,4	2 313,8	146,9
II	6 005,8	5 453,0	902,0	31,8	870,2	2 504,1	877,8	1 626,2	2 599,7	232,5	2 367,1	151,3
III	6 080,9	5 524,1	903,1	33,3	869,9	2 528,3	864,9	1 663,3	2 649,6	233,7	2 415,8	147,4
IV	6 227,4	5 663,4	911,3	36,0	875,2	2 600,6	902,9	1 697,7	2 715,5	240,8	2 474,8	151,3
1999 I	6 263,1	5 682,7	903,4	36,1	867,3	2 594,0	919,4	1 674,6	2 765,7	251,7	2 514,0	156,8
II	6 426,1	5 817,3	900,9	38,7	862,1	2 686,3	962,3	1 724,0	2 839,0	255,3	2 583,7	183,3
III	6 492,3	5 886,3	886,3	37,7	848,5	2 700,8	941,5	1 759,3	2 905,2	255,2	2 650,0	191,4
IV	6 668,5	6 039,1	900,7	42,1	858,7	2 795,5	979,7	1 815,8	2 972,2	264,0	2 708,2	201,4
2000 I	6 813,5	6 155,8	891,3	41,1	850,3	2 894,5	1 037,6	1 856,8	3 027,7	265,6	2 762,1	221,1
II	6 962,9	6 261,6	885,6	42,0	843,6	2 997,9	1 090,7	1 907,2	3 079,4	274,4	2 805,0	219,7
III	7 098,9	6 378,1	865,7	39,9	825,9	3 100,5	1 145,7	1 954,9	3 132,6	275,8	2 856,8	252,3
IV	7 270,3	6 500,3	883,0	42,0	841,0	3 198,7	1 160,5	2 038,2	3 188,6	280,9	2 907,7	245,2
<i>Euroalueen laajeneminen</i>												
2001 I	7 450,1	6 671,8	896,2	41,7	854,5	3 319,0	1 239,3	2 079,7	3 234,9	279,2	2 955,7	257,3
II	7 547,9	6 762,1	878,5	42,1	836,5	3 388,2	1 263,9	2 124,3	3 281,2	285,1	2 996,0	279,0
III	7 616,4	6 806,1	871,1	45,0	826,1	3 427,9	1 244,9	2 183,0	3 317,4	280,4	3 037,0	249,1
IV	.	6 899,3	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	Muut arvopaperit kuin osakkeet liikkeeseenlaskijoittain							Yritysten liikkeeseen laskemat noteeratut osakkeet	Valtion talletus- velka	Yritysten vakuutus- tekninen eläkevastuu- velka		
	Yhteensä	Julkisyhteisöt			Yritykset							
		Yhteensä	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Yhteensä	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset					
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22			
1997 IV	3 640,6	3 337,7	504,3	2 833,4	302,9	45,8	257,1	2 003,2	135,2	236,2		
1998 I	3 758,2	3 438,6	491,3	2 947,3	319,7	55,7	263,9	2 479,9	136,3	239,1		
II	3 821,9	3 499,8	489,7	3 010,0	322,1	53,9	268,2	2 715,9	134,2	242,1		
III	3 914,6	3 581,7	491,4	3 090,3	332,9	55,5	277,4	2 321,9	133,8	245,1		
IV	3 921,4	3 587,9	462,8	3 125,1	333,5	55,0	278,5	2 659,1	140,3	248,2		
1999 I	3 965,9	3 630,4	463,5	3 167,0	335,4	66,2	269,3	2 770,5	146,9	251,2		
II	3 948,0	3 606,7	452,9	3 153,9	341,3	67,1	274,1	3 013,1	136,6	254,3		
III	3 932,6	3 578,8	446,1	3 132,7	353,8	75,4	278,4	3 089,2	137,6	257,4		
IV	3 896,5	3 532,8	421,5	3 111,4	363,6	78,6	285,0	3 959,1	149,8	260,8		
2000 I	3 966,7	3 598,1	426,4	3 171,7	368,6	80,7	287,9	4 422,6	147,6	263,3		
II	4 000,0	3 619,2	426,9	3 192,4	380,8	90,5	290,3	4 173,7	147,6	265,9		
III	4 037,3	3 635,4	422,9	3 212,5	401,9	97,3	304,6	4 052,1	147,2	268,0		
IV	4 081,3	3 662,4	401,8	3 260,6	418,9	102,4	316,5	3 833,9	153,7	270,1		
<i>Euroalueen laajeneminen</i>												
2001 I	4 249,2	3 795,2	429,5	3 365,6	454,0	113,0	341,0	3 454,8	154,7	272,6		
II	4 307,4	3 828,8	440,9	3 387,9	478,6	124,2	354,4	3 476,8	155,2	275,0		
III	4 388,8	3 896,8	450,1	3 446,7	492,0	137,6	354,4	2 768,1	155,4	277,5		
IV	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.		

Lähde: EKP.

- 1) Ei-rahoitussektori sisältää julkisyhteisöt (S13), yritykset (S11) ja kotitaloudet (S14) mukaan lukien kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt (S15).
- 2) Sisältää useimmat EKT 95:ssä määritellyt rahoitusvara- ja velkaluokitukset. Näitä ovat käteinen ja talletukset, muut arvopaperit kuin osakkeet, lainat (paitsi julkisyhteisöjen ja yritysten myöntämät), noteeratut osakkeet, rahasto-osuudet ja vakuutustekninen vastuuvetka. Kohtaan eivät sisälly muut rahoitusinstrumentit, kuten johdannaiset, noteeraamattomat osakkeet, muut osuudet (kuin osakkeet) ja muut saamiset ja velat.
- 3) BIS:n kansainväliset pankkiluokittelot. BIS:n määritelmän mukainen pankki-käsite on lähellä euroalueella käytettävän määritelmän mukaista rahalaitos-käsitettä.
- 4) Sisältää kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt.
- 5) Sisältää kaikki julkisyhteisöjen lainat euroalueen rahalaitoksista.

Rahoitustaloustoimet

1. Rahoitusvarat¹⁾

		Käteinen ja talletukset									Lisätieto: Muiden kuin pankkien talletukset euroalueen ulkopuolella ²⁾
		Yhteensä	Käteinen	Ei-rahoitussektorin ³⁾ (pl. valtio) talletukset euroalueen rahalaitoksissa					Valtion talletukset euroalueen raha- laitoksissa	Talletukset muissa kuin raha- laitoksissa ⁴⁾	
				Yhteensä	Yön yli	Määrä- aikaiset	Irtisanomis- ehtoiset	Repot			
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1997	IV	130,5	9,4	111,5	73,9	5,1	37,6	-5,1	3,2	6,4	-13,6
1998	I	-45,7	-8,8	-24,1	-25,7	-11,1	20,1	-7,3	-14,5	1,6	29,5
	II	52,1	3,6	44,8	68,0	-5,9	-0,5	-16,7	8,0	-4,4	-4,9
	III	-14,7	-3,7	-19,2	-18,0	2,3	-0,3	-3,3	9,0	-0,7	2,8
	IV	148,1	11,6	136,6	98,0	12,7	44,8	-18,9	-6,6	6,5	-24,4
1999	I	-39,3	-5,2	-36,7	-19,2	-15,0	10,2	-12,7	-4,2	6,8	22,0
	II	22,2	6,3	34,3	81,3	-48,7	9,3	-7,6	-8,4	-9,9	-4,4
	III	13,2	3,4	0,5	3,6	-0,9	-2,6	0,3	8,3	1,0	-2,7
	IV	139,4	22,2	95,8	44,4	36,9	10,3	4,2	8,7	12,7	-14,5
2000	I	-28,2	-15,3	1,1	6,4	1,4	-20,4	13,7	-11,9	-2,1	26,0
	II	51,2	6,7	28,6	31,5	16,9	-21,8	2,1	15,8	0,1	-12,8
	III	7,6	-2,2	-3,0	-17,0	29,5	-18,5	2,9	13,3	-0,4	-2,1
	IV	127,9	8,6	107,7	71,2	26,9	5,8	3,8	5,3	6,3	-16,5
<i>Euroalueen laajeneminen</i>											
2001	I	-19,2	-19,8	15,0	-34,3	41,9	-6,1	13,4	-15,6	1,2	13,3
	II	94,1	-3,3	81,5	77,3	-4,4	6,3	2,3	15,1	0,8	4,5
	III	8,2	-23,4	47,1	25,2	2,6	13,0	6,5	-17,7	2,1	2,6
	IV	.	-70,0	206,0	140,1	10,5	62,5	-6,9	-8,6	.	.
		Muut arvopaperit kuin osakkeet			Osakkeet ⁵⁾				Vakuustekninen vastuuvulka		
		Yhteensä	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Yhteensä	Notee- ratut osakkeet	Rahasto- osuudet	Raha- markkina- rahastot	Yhteensä	Kotitalouk- sien osuus henki- vakuutus- ja eläke- rahastoista	Vakuutus- maksu- ja korvaus- vastuu
1997	IV	4,3	-7,7	12,0	68,7	51,7	17,0	-12,4	53,6	51,9	1,8
1998	I	-23,8	-8,4	-15,4	92,7	-6,2	98,9	7,3	67,0	54,6	12,4
	II	-66,4	-25,1	-41,3	117,4	24,2	93,2	0,0	47,0	44,9	2,0
	III	-12,6	-11,0	-1,5	97,9	12,0	85,8	1,0	43,2	40,6	2,6
	IV	-13,1	-1,7	-11,4	88,0	69,0	18,9	-16,1	50,2	48,2	2,0
1999	I	15,9	-13,5	29,4	101,7	-0,6	102,3	3,2	68,5	56,1	12,5
	II	-45,2	-11,7	-33,6	145,0	60,3	84,7	16,9	52,3	49,7	2,6
	III	-6,0	-10,5	4,5	94,7	53,6	41,1	-0,4	54,6	51,5	3,1
	IV	52,6	26,6	26,1	-0,8	30,8	-31,5	-6,8	72,1	69,8	2,3
2000	I	-26,4	4,8	-31,3	-8,6	-54,8	46,2	11,9	84,4	71,5	12,9
	II	47,4	-0,9	48,3	81,0	61,7	19,2	-9,6	54,6	51,9	2,7
	III	60,9	16,4	44,5	166,5	159,7	6,8	-1,8	53,8	50,5	3,3
	IV	4,7	6,5	-1,9	226,9	187,8	39,1	-3,9	62,7	60,2	2,5
<i>Euroalueen laajeneminen</i>											
2001	I	96,5	51,5	45,0	73,0	13,8	59,2	25,2	57,7	44,3	13,4
	II	5,0	-22,3	27,3	33,3	28,4	4,9	7,7	45,8	43,4	2,3
	III	43,8	5,0	38,8	36,4	10,3	26,1	16,0	41,7	38,6	3,2
	IV	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.

Lähde: EKP.

- 1) Sisältää useimmat EKT 95:ssä määritellyt rahoitusvara- ja velkaluokitukset. Näitä ovat käteinen ja talletukset, muut arvopaperit kuin osakkeet, lainat (paitsi julkisyhteisöjen ja yritysten myöntämät), noteeratut osakkeet, rahasto-osuudet ja vakuustekninen vastuuvulka. Kohtaan eivät sisälly muut rahoitusinstrumentit, kuten johdannaiset, noteeraamattomat osakkeet, muut osuudet (kuin osakkeet) ja muut saamiset ja velat.
- 2) BIS:n kansainväliset pankkitilastot. BIS:n määritelmän mukainen pankki-käsite on lähellä euroalueella käytettävän määritelmän mukaista rahalaitos-käsitettä.
- 3) Ei-rahoitussektori sisältää julkisyhteisöt (S13), yritykset (S11) ja kotitaloudet (S14) mukaan lukien kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt (S15).
- 4) Sisältää euroalueen valtionhallinnon (S1311), muiden rahoituksen välittäjien (S123) ja vakuutuslaitosten sekä eläkerahastojen (S125) vastaanottamat talletukset.
- 5) Ei sisällä noteeraamattomia osakkeita.

Taulukko 6.1 (jatkoa)

Ei-rahoitussektorin rahoituksen käyttö ja hankinta¹⁾

(miljardia euroa [miljardia ecua vuoden 1998 loppuun]; kausivaihtelusta puhdistamaton)

Rahoitustaloustoimet

2. Velat²⁾

		Lainat euroalueen rahalaitoksista ja muista rahoituslaitoksista velallissektoreittain											Lisätieto: Muiden kuin pankkien lainat euro- alueen ulko- puolisista pankeista ³⁾
		Yhteensä	Euroalueen raha- laitoksista	Julkisyhteisöt			Yritykset			Kotitaloudet ⁴⁾			
				Yhteensä	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset ⁵⁾	Yhteensä	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Yhteensä	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
1997	IV	155,8	146,2	21,1	4,4	16,7	68,4	27,6	40,8	66,3	6,7	59,6	-16,8
1998	I	67,3	43,9	-15,7	-18,5	2,8	55,0	27,1	27,9	28,0	-0,3	28,3	3,9
	II	116,8	110,6	-5,5	-3,7	-1,9	54,4	22,1	32,3	68,0	9,0	58,9	6,4
	III	77,7	81,0	2,6	1,4	1,2	25,0	-15,9	40,9	50,1	1,2	48,9	-0,7
	IV	161,5	150,8	8,8	2,8	6,1	76,3	37,5	38,9	76,4	7,1	69,3	3,5
1999	I	85,8	77,0	-6,7	0,1	-6,7	19,7	21,9	-2,2	72,8	9,1	63,7	0,8
	II	159,8	133,2	-4,3	2,6	-7,0	89,2	40,9	48,3	74,9	3,6	71,3	23,9
	III	70,0	71,7	-14,7	-1,0	-13,7	17,5	-17,0	34,5	67,2	-0,1	67,3	8,5
	IV	168,4	147,3	14,7	4,3	10,4	87,5	35,8	51,8	66,2	8,9	57,3	-7,1
2000	I	140,2	109,6	-8,0	-0,9	-7,1	90,9	55,2	35,7	57,4	1,6	55,7	15,0
	II	158,2	116,6	-6,3	0,8	-7,1	110,4	58,1	52,3	54,1	8,7	45,4	-0,8
	III	122,4	93,3	-16,2	-2,1	-14,1	90,8	47,6	43,2	47,8	-0,2	48,1	23,0
	IV	187,2	139,8	17,8	2,1	15,6	110,8	19,1	91,7	58,6	5,3	53,3	2,1
<i>Euroalueen laajeneminen</i>													
2001	I	96,6	78,0	-4,8	-0,5	-4,3	69,5	46,5	23,0	31,8	-5,1	37,0	9,1
	II	98,3	88,1	-18,1	0,4	-18,4	63,0	20,4	42,6	53,3	5,9	47,4	16,5
	III	82,4	58,0	-6,8	2,9	-9,8	51,4	-13,9	65,3	37,8	-4,4	42,2	-21,7
	IV	.	95,6	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
		Muut arvopaperit kuin osakkeet liikkeeseenlaskijoin							Yritysten liikkeeseen- laskemat noteeratut osakkeet	Valtion talletus- velka	Yritysten vakuutus- tekninen eläkevastuu- velka		
		Yhteensä	Julkisyhteisöt			Yritykset							
			Yhteensä	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Yhteensä	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset					
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22				
1997	IV	-6,6	-2,4	-31,9	29,5	-4,2	-7,5	3,3	44,1	6,9	2,3		
1998	I	63,8	53,4	-11,4	64,8	10,4	9,6	0,9	11,0	1,1	2,4		
	II	53,6	50,6	-1,3	52,0	2,9	-1,8	4,7	37,3	-2,1	2,4		
	III	61,2	54,0	2,0	51,9	7,3	1,4	5,8	10,7	-0,4	2,4		
	IV	-9,9	-15,3	-30,9	15,6	5,4	0,8	4,6	40,6	6,4	2,2		
1999	I	79,2	65,7	6,0	59,7	13,5	10,9	2,6	10,8	6,6	2,5		
	II	38,1	30,2	-7,8	38,0	7,9	0,8	7,2	34,0	-10,3	2,5		
	III	57,0	39,7	-9,8	49,6	17,3	8,2	9,1	34,4	1,0	2,5		
	IV	-11,6	-18,8	-27,6	8,8	7,2	3,1	4,0	42,0	12,1	2,6		
2000	I	63,1	59,7	10,7	49,0	3,4	1,8	1,6	19,6	-2,2	2,1		
	II	38,2	24,3	-0,9	25,3	13,9	10,1	3,8	29,8	0,0	2,1		
	III	50,1	26,2	-2,7	28,9	23,9	7,2	16,7	72,3	-0,4	2,1		
	IV	-0,7	-17,7	-27,2	9,5	17,0	5,4	11,6	51,8	6,4	2,1		
<i>Euroalueen laajeneminen</i>													
2001	I	74,2	38,3	31,3	7,0	35,8	9,4	26,5	52,2	1,1	2,5		
	II	87,9	62,1	10,7	51,4	25,8	11,1	14,7	44,3	0,4	2,4		
	III	52,8	35,6	8,8	26,9	17,2	13,4	3,8	6,8	0,2	2,5		
	IV	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.		

Lähde: EKP.

- 1) Ei-rahoitussektori sisältää julkisyhteisöt (S13), yritykset (S11) ja kotitaloudet (S14) mukaan lukien kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt (S15).
- 2) Sisältää useimmat EKT 95:ssä määritellyt rahoitusvara- ja velkaluokitukset. Näitä ovat käteinen ja talletukset, muut arvopaperit kuin osakkeet, lainat (paitsi julkisyhteisöjen ja yritysten myöntämät), noteeratut osakkeet, rahasto-osuudet ja vakuutustekninen vastuvelka. Kohtaan eivät sisälly muut rahoitusinstrumentit, kuten johdannaiset, noteeraamattomat osakkeet, muut osuudet (kuin osakkeet) ja muut saamiset ja velat.
- 3) BIS:n kansainväliset pankkilastot. BIS:n määritelmän mukainen pankki-käsite on lähellä euroalueella käytettävän määritelmän mukaista rahalaitos-käsitettä.
- 4) Sisältää kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt.
- 5) Sisältää kaikki julkisyhteisöjen lainat euroalueen rahalaitoksista.

Taulukko 6.2

Säästäminen, investoinnit ja rahoitus

(prosenttia BKT:stä, ellei toisin mainita)

	Euroalueen säästäminen ja investoinnit ¹⁾			Yksityisen sektorin (pl. rahoitussektori) rahoituksen käyttö ^{1), 2)}							
	Brutto-säästäminen	Kiinteän pääoman bruttomuodostus	Nettoluotonanto rahaliiton ulkopuolisille	Kiinteän pääoman bruttomuodostus	Yritykset (pl. rahoitussektori)	Rahoitusvarojen nettohankinta	Käteinen ja talletukset	Muut arvopaperit kuin osakkeet	Pitkäaikaiset arvopaperit	Osakkeet	Vakuutustekninen vastuvelka
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1993	20,2	20,3	0,5	16,8	10,6	13,0	5,5	0,4	0,9	0,5	3,0
1994	20,6	20,1	0,2	16,9	10,3	13,8	3,3	2,4	2,6	1,6	3,2
1995	21,1	20,1	0,5	16,9	10,3	13,9	4,2	1,8	1,5	1,2	3,6
1996	20,9	20,0	1,0	16,9	10,3	12,9	3,7	0,2	1,3	1,9	3,7
1997	21,8	20,2	1,3	17,1	10,5	13,3	1,7	-0,5	0,1	3,4	4,0
1998	21,8	20,4	0,7	17,3	10,8	15,6	2,4	-2,0	-1,2	6,0	3,7
1999	21,8	20,6	0,0	17,5	10,9	20,3	2,4	0,9	0,7	5,8	4,2
2000	22,0	21,1	-0,3	18,3	11,7	21,1	2,0	1,7	1,0	6,2	4,2

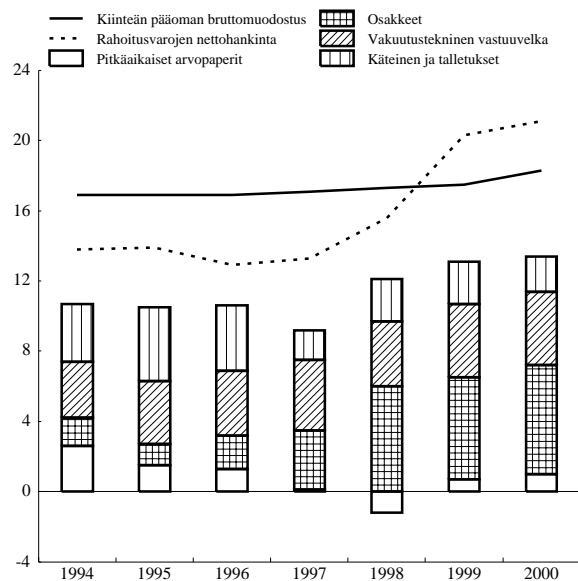

	Yksityisen sektorin (pl. rahoitussektori) rahoitus ^{1), 2)}						Rahoituksen käyttö, netto ³⁾	Rahoituksen käyttö, % bruttoinvestoinneista ⁴⁾	Nettovelkaantuminen, % rahoituksesta ⁵⁾		
	Brutto-säästäminen	Kotitaloudet	Nettovelkaantuminen	Muut arvopaperit kuin osakkeet	Pitkäaikaiset arvopaperit	Osakkeet				Lainat	
	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
1993	20,8	12,8	7,7	1,2	1,4	1,4	3,7	4,5	5,3	43,6	27,0
1994	20,7	11,8	9,6	1,0	1,1	1,6	3,7	3,8	4,2	45,0	31,7
1995	21,4	11,8	7,4	-1,8	-1,7	1,5	4,8	3,6	6,5	45,1	25,7
1996	21,1	11,6	8,8	0,2	0,0	1,7	5,7	4,8	4,1	43,3	29,4
1997	20,6	11,3	9,5	0,1	0,1	1,4	5,9	4,7	3,8	43,8	31,6
1998	20,3	10,5	12,4	0,4	0,3	2,5	7,6	5,8	3,2	47,4	37,9
1999	19,3	9,9	17,6	0,9	0,4	3,3	9,9	7,6	2,7	53,7	47,7
2000	18,9	9,5	21,2	1,3	0,8	4,0	10,8	7,0	-0,1	53,6	52,9

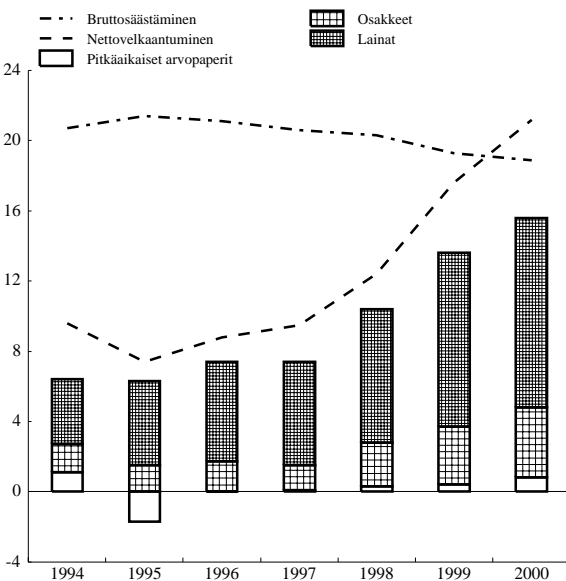
Yksityisen ei-rahoitussektorin investoinnit ja rahoitus^{1), 2)}

(prosenttia BKT:stä)

Investoinnit

Rahoitus

Lähde: EKP.

1) Keskeisiä investointien ja rahoituksen eriä.

2) Yksityinen ei-rahoitussektori sisältää yritykset, kotitaloudet ja kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt.

3) Sarakkeet 6–14.

4) Sarake 6: (sarakkeet 4+6).

5) Sarake 14: (sarakkeet 12+14).

7 Julkisen talouden rahoitusasema euroalueella ja yksittäisissä euromaissa

Taulukko 7.1

Tulot, menot ja alijäämä / ylijäämä¹⁾

(prosenttia BKT:stä)

1. Euroalue – tulot

	Yhteensä	Tulot									Pääoma-tulot	Lisätieto: verot yhteensä ²⁾		
		Välitörmät verot	Kotitaloudet	Yritykset	Välilliset verot	EU:n toimielinten	Sosiaaliturvamaksut	Työntantaja	Vakuutettu	Myyntit			Pääoma-verot	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1992	47,4	46,7	11,9	9,8	2,0	13,0	0,9	17,1	8,6	5,2	2,4	0,7	0,6	42,5
1993	48,0	47,5	12,1	10,0	2,1	13,2	0,8	17,4	8,6	5,3	2,5	0,5	0,3	43,0
1994	47,6	47,1	11,6	9,5	2,0	13,5	0,8	17,5	8,5	5,4	2,5	0,5	0,2	42,7
1995	47,2	46,6	11,6	9,5	2,0	13,3	0,9	17,3	8,4	5,6	2,5	0,5	0,3	42,6
1996	48,0	47,5	12,0	9,6	2,3	13,4	0,8	17,6	8,7	5,6	2,5	0,5	0,3	43,3
1997	48,3	47,6	12,2	9,6	2,6	13,6	0,7	17,6	8,8	5,5	2,5	0,7	0,4	43,7
1998	47,7	47,2	12,4	9,9	2,5	14,1	0,7	16,5	8,5	4,9	2,5	0,5	0,3	43,3
1999	48,3	47,7	12,8	10,1	2,6	14,4	0,6	16,4	8,5	5,0	2,4	0,6	0,3	43,9
2000	47,9	47,4	13,0	10,1	2,7	14,2	0,6	16,2	8,5	4,9	2,4	0,5	0,3	43,8
2001	47,3	46,7	12,7	9,9	2,5	14,0	0,6	16,0	8,4	4,8	2,3	0,6	0,3	42,9

2. Euroalue – menot

	Yhteensä	Menot								Pääoma-menot	Lisätieto: perusmenot ⁴⁾			
		Yhteensä	Palkan-saaja-korvaukset	Väli-tuote-käyttö	Korko-menot	Tulon-siirrot	Sosiaali-etuudet ja avustukset ³⁾	Tuki-palkkiot	EU:n toimielinten maksamat			Inves-toinnit	Pää-oman-siirrot	EU:n toimielinten maksamat
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1992	52,3	47,6	11,4	5,0	5,7	25,6	21,9	2,3	0,5	4,7	3,2	1,5	0,0	46,6
1993	53,7	49,2	11,6	5,2	5,9	26,6	22,8	2,4	0,6	4,6	3,1	1,5	0,0	47,9
1994	52,7	48,3	11,3	5,0	5,5	26,5	22,9	2,3	0,6	4,3	2,9	1,4	0,0	47,1
1995	52,2	47,7	11,2	4,8	5,7	26,1	22,8	2,2	0,6	4,5	2,7	1,8	0,1	46,5
1996	52,2	48,3	11,2	4,8	5,7	26,6	23,2	2,2	0,6	4,0	2,6	1,4	0,0	46,6
1997	50,9	47,1	11,0	4,8	5,1	26,2	23,1	2,1	0,6	3,7	2,4	1,3	0,1	45,8
1998	49,9	46,0	10,7	4,7	4,7	25,9	22,6	2,0	0,5	3,9	2,4	1,5	0,1	45,2
1999	49,6	45,5	10,7	4,7	4,2	25,9	22,6	2,0	0,5	4,1	2,5	1,6	0,1	45,4
2000	48,8	44,8	10,5	4,7	4,0	25,5	22,3	1,9	0,5	4,0	2,5	1,5	0,0	44,7
2001	48,6	44,5	10,5	4,7	3,9	25,4	22,2	1,9	0,5	4,1	2,5	1,6	0,0	44,7

3. Euroalue – alijäämä / ylijäämä, perusalijäämä / -ylijäämä ja julkinen kulutus

	Alijäämä (-) / ylijäämä (+)					Perus alijäämä (-) / ylijäämä (+)	Julkinen kulutus ⁵⁾							
	Yhteensä	Valtio	Osa-valtio-hallinto	Paikal-lis-hallinto	Sosiaali-turva-rahastot		Yhteensä	Palkan-saaja-korvaukset	Väli-tuote-käyttö	Luon-toismuo-toiset tulon-siirrot	Kiinteän pääoman kuluminen	Myyntit (miinus)	Kollek-tiiviset kulutus-menot	Yksi-lölliset kulutus-menot
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1992	-4,9	-4,3	-0,3	-0,2	0,0	0,8	20,8	11,4	5,0	4,9	1,8	-2,4	8,7	12,0
1993	-5,7	-5,0	-0,4	-0,2	-0,1	0,1	21,2	11,6	5,2	5,0	1,9	-2,5	8,9	12,2
1994	-5,1	-4,4	-0,5	-0,2	0,0	0,4	20,8	11,3	5,0	5,0	1,8	-2,5	8,6	12,1
1995	-5,0	-4,2	-0,5	-0,1	-0,3	0,7	20,5	11,2	4,8	5,1	1,8	-2,5	8,4	12,1
1996	-4,3	-3,6	-0,4	-0,1	-0,2	1,4	20,6	11,2	4,8	5,1	1,8	-2,5	8,5	12,1
1997	-2,6	-2,3	-0,4	0,1	0,0	2,5	20,4	11,0	4,8	5,1	1,8	-2,5	8,4	12,0
1998	-2,2	-2,1	-0,2	0,1	0,1	2,5	20,0	10,7	4,7	5,1	1,7	-2,5	8,1	11,9
1999	-1,3	-1,6	-0,1	0,0	0,4	2,9	20,0	10,7	4,7	5,1	1,7	-2,4	8,2	11,9
2000	-0,8	-1,3	-0,1	0,1	0,4	3,2	19,9	10,5	4,7	5,1	1,7	-2,4	8,1	11,8
2001	-1,3	-1,4	-0,4	0,1	0,4	2,6	19,9	10,5	4,7	5,1	1,7	-2,3	8,1	11,8

4. Euromaat – alijäämä (-) / ylijäämä (+)

	BE	DE	GR	ES	FR	IE	IT	LU	NL	AT	PT	FI
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1998	-0,8	-2,2	-2,4	-2,6	-2,7	2,3	-2,8	3,2	-0,8	-2,4	-2,3	1,3
1999	-0,6	-1,6	-1,7	-1,1	-1,6	2,3	-1,8	3,8	0,4	-2,2	-2,2	1,9
2000	0,1	1,2	-0,8	-0,3	-1,3	4,5	-0,5	5,8	2,2	-1,5	-1,5	7,0
2001	0,2	-2,7	0,1	0,0	-1,4	1,7	-1,4	5,0	0,2	0,1	-2,2	4,9

Lähteet: Euroaluetta koskevat tiedot: EKP, euroalueen maiden ali-/ylijäämää koskevat tiedot (mukaan lukien UMTS-toimilupien myynnistä saadut tulot: Euroopan komissio.

- 1) Tuloja, menoja ja alijäämää (-) / ylijäämää (+) koskevat tiedot perustuvat EKT 95:een. UMTS-toimilupien myynnistä saatuja tuloja ei kuitenkaan ole laskettu mukaan (euroalueen ylijäämää nämä tulot mukaan laskettuna on 0,3 %). Tiedot vuotta 1995 edeltävältä ajalta perustuvat osittain arvioihin. Euroalueen maiden ja EU:n toimielinten väliset tulonsiirrot on laskettu mukaan konsolidoituina. Euroalueen maiden välisiä tulonsiirtoja ei ole konsolidoitu.
- 2) Verot ja sosiaaliturvamaksut.
- 3) Sosiaalietuudet, markkinatuottajien välittämät luontaismuotoiset sosiaaliset tulonsiirrot ja tulonsiirrot kotitalouksia palveleville voittoa tavoittelemattomille yhteisöille.
- 4) Kokonaismenot miinus korkomenot.
- 5) Vastaa julkisyhteisöjen kulutusmenoja (P.3) EKT 95:n luokituksessa julkinen talous.

Taulukko 7.2

Velka¹⁾

(prosenttia BKT:stä)

1. Euroalue – julkinen velka rahoitusvaateittain ja velkojan mukaan

	Yhteensä	Rahoitusvaade				Velkoja				Muut luotonantajat ⁵⁾
		Kolikot ja talletukset	Lainat	Lyhytaikaiset arvopaperit	Pitkäaikaiset arvopaperit	Kotimainen luotonantaja ²⁾			Muut luotonantajat ³⁾	
						Yhteensä	Rahalaitokset	Muut rahoituslaitokset		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1992	61,0	2,6	16,2	10,1	32,0	50,3	26,4	7,6	16,3	10,7
1993	67,3	2,7	17,0	10,0	37,6	52,6	27,6	8,7	16,3	14,8
1994	70,0	2,9	16,1	10,3	40,6	55,8	29,8	9,9	16,1	14,2
1995	74,2	2,9	17,7	9,9	43,8	58,3	30,5	11,0	16,9	15,9
1996	75,5	2,9	17,2	9,9	45,5	58,9	30,3	13,2	15,5	16,5
1997	74,9	2,8	16,3	8,9	46,8	56,9	29,0	14,4	13,5	17,9
1998	73,2	2,8	15,2	7,9	47,3	53,3	27,0	16,2	10,2	19,8
1999	72,0	2,9	14,2	6,9	48,1	49,7	25,3	14,9	9,6	22,3
2000	69,6	2,7	13,0	6,2	47,6	46,0	22,9	13,4	9,7	23,6
<i>Euroalueen laajeneminen</i>										
2001	69,1	2,6	12,5	6,3	47,7	45,0	22,3	12,2	10,5	24,1

2. Euroalue – julkinen velka liikkeeseenlaskijan, laina-ajan ja valuutan mukaan

	Yhteensä	Liikkeeseenlaskija ⁴⁾				Alkuperäinen laina-aika			Jäljellä oleva laina-aika			Valuutta		Muut valuutat						
		Valtio	Osavaltiohallinto	Paikallis-hallinto	Sosiaali-turva-rahas-tot	Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi	Vaihtu-vakor-koinen	Enintään 1 vuosi	Yli 1 vuosi ja enintään 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Euro tai jäsen-valuutta ⁵⁾	Ei-koti-maan valuutta							
															1	2	3	4	5	6
1992	61,0	49,8	4,7	6,1	0,4	12,3	48,7	6,4	17,8	21,1	22,1	59,7	2,2	1,3						
1993	67,3	55,3	5,2	6,3	0,6	12,0	55,3	6,7	18,5	24,4	24,4	65,6	2,9	1,7						
1994	70,0	57,9	5,4	6,1	0,5	11,2	58,8	7,4	16,6	26,7	26,7	68,1	3,0	1,9						
1995	74,2	61,7	5,7	6,0	0,8	10,6	63,6	6,9	17,6	26,4	30,2	72,4	2,9	1,9						
1996	75,5	63,0	6,1	5,9	0,5	10,2	65,2	6,3	19,3	25,5	30,8	73,5	2,7	1,9						
1997	74,9	62,4	6,3	5,6	0,6	8,8	66,0	6,0	18,6	25,4	30,8	72,9	2,8	2,0						
1998	73,2	61,1	6,3	5,4	0,4	7,7	65,5	5,5	16,4	26,1	30,7	71,5	3,2	1,7						
1999	72,0	60,2	6,2	5,3	0,3	6,3	65,7	5,1	14,5	26,9	30,6	70,2	-	1,8						
2000	69,6	58,0	6,1	5,1	0,3	5,5	64,0	4,5	14,5	27,5	27,6	67,8	-	1,8						
<i>Euroalueen laajeneminen</i>																				
2001	69,1	57,6	6,2	5,0	0,3	5,7	63,4	3,3	.	.	.	67,4	-	1,7						

3. Euromaat – julkinen velka

	BE 1	DE 2	GR 3	ES 4	FR 5	IE 6	IT 7	LU 8	NL 9	AT 10	PT 11	FI 12
1998	119,3	60,9	105,0	64,6	59,5	55,1	116,4	6,3	66,8	63,9	54,8	48,8
1999	115,0	61,3	103,8	63,1	58,5	49,6	114,5	6,0	63,1	64,9	54,2	46,8
2000	109,3	60,3	102,8	60,4	57,4	39,0	110,6	5,6	56,0	63,6	53,4	44,0
2001	107,5	59,8	99,7	57,2	57,2	36,6	109,4	5,5	53,2	61,7	55,6	43,6

Lähteet: Euroaluetta koskevat tiedot: EKP, euroalueen maiden ali-/ylijämmää koskevat tiedot: Euroopan komissio.

- 1) Tiedot perustuvat osittain arvioihin. Julkisen sektorin nimellinen konsolidoitu bruttovelka vuoden lopussa. Muiden maiden sijoituksia valtion joukkolainoihin ei ole konsolidoitu.
- 2) Valtion joukkolainojen haltijat, jotka sijaitsevat joukkolainan liikkeeseen laskeneessa valtiossa.
- 3) Sisältää muissa euroalueen maissa kuin joukkolainan liikkeeseen laskeneessa valtiossa sijaitsevat velkojat.
- 4) Ei sisällä joukkolainan liikkeeseen laskeneessa valtiossa sijaitsevien julkisyhteisöjen hallussa olevia joukkolainoja.
- 5) Ajalta ennen vuotta 1999 eumääräinen velka kotimaan valuuttana ja euron käyttöön ottaneiden maiden valuuttana.

Taulukko 7.3

Velan muutos¹⁾

(prosenttia BKT:stä)

1. Euroalue – julkisen velan muutos aiheuttajan, rahoitusvaateen ja velkojan mukaan

	Yhteensä	Aiheuttaja				Rahoitusvaade				Velkoja			Muut luotonantajat ⁷⁾	
		Rahoitus-tarve ²⁾	Arvostus-tekijät ³⁾	Luokit-telu-muutok-set ⁴⁾	Aggre-gaatti-vaiku-tus ⁵⁾	Kolikot ja talle-tukset	Lainat	Lyhyt-aikaiset arvo-paperit	Pitkä-aikaiset arvo-paperit	Koti-mainen luoton-antaja ⁶⁾	Raha-laitokset	Muut rahoitus-laitokset		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
1992	6,7	5,6	0,4	0,7	0,1	0,1	1,1	1,0	4,5	4,8	3,1	0,7	1,9	
1993	8,0	7,5	0,3	0,1	0,1	0,2	1,2	0,1	6,5	3,6	2,0	1,3	4,4	
1994	6,0	5,2	0,2	0,7	0,0	0,4	-0,1	0,9	4,9	5,9	3,6	1,7	0,2	
1995	7,8	5,5	0,2	2,2	-0,2	0,2	2,3	0,0	5,2	5,3	2,2	1,5	2,4	
1996	3,8	4,2	-0,2	0,1	-0,3	0,1	0,1	0,4	3,2	2,6	0,8	2,6	1,2	
1997	2,3	2,4	0,2	-0,2	0,0	0,0	-0,2	-0,6	3,1	0,2	-0,1	1,8	2,0	
1998	1,6	1,9	-0,2	0,0	0,0	0,1	-0,4	-0,6	2,6	-1,0	-0,8	2,4	2,7	
1999	1,6	1,3	0,3	0,0	0,0	0,2	-0,4	-0,7	2,5	-1,7	-0,7	-0,7	3,2	
2000	0,8	0,8	0,1	-0,1	0,0	0,0	-0,5	-0,3	1,7	-1,5	-1,2	-0,8	2,3	
					Euroalueen laajeneminen									
2001	1,5	1,5	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,2	0,4	1,3	0,5	0,0	-0,4	1,0	

2. Euroalue – alijäämä-/velkakoikaisut

	Velan muutos	Alijää-mä (-) / ylijää-mä (+) ⁸⁾	Alijäämä-/velkakoikaisut ⁹⁾											Muut ¹¹⁾
			Yhteensä	Julkisyhteisöjen rahoitusvarojen muutokset							Arvos-tus-tekijät	Valuutta-kurssi-vaiku-tukset	Luokit-telu-muu-tokset	
				Yhteensä	Käteinen ja talle-tukset	Arvo-paperit ¹⁰⁾	Lainat	Osakkeet ja osuudet	Yksityis-tämis-tulot	Pääoma-sijoituk-set				
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1992	6,7	-4,9	1,8	0,7	0,1	0,1	0,3	0,2	-0,1	0,2	0,4	0,3	0,7	0,0
1993	8,0	-5,7	2,3	1,5	1,3	0,2	0,3	-0,2	-0,3	0,1	0,3	0,3	0,1	0,3
1994	6,0	-5,1	0,9	0,0	-0,2	0,1	0,3	-0,1	-0,4	0,2	0,2	0,0	0,7	0,1
1995	7,8	-5,0	2,7	0,6	0,1	-0,1	0,5	0,1	-0,4	0,2	0,2	0,0	2,2	-0,3
1996	3,8	-4,3	-0,5	-0,1	-0,1	0,0	0,0	-0,1	-0,3	0,2	-0,2	-0,2	0,1	-0,2
1997	2,3	-2,6	-0,3	-0,5	0,2	-0,1	-0,1	-0,5	-0,8	0,3	0,2	0,2	-0,2	0,3
1998	1,6	-2,2	-0,6	-0,5	0,2	0,0	0,0	-0,7	-0,8	0,3	-0,2	0,0	0,0	0,2
1999	1,6	-1,3	0,3	-0,2	0,3	0,1	0,1	-0,7	-0,9	0,2	0,3	0,2	0,0	0,1
2000	0,8	0,3	1,1	1,0	0,7	0,2	0,1	-0,1	-0,4	0,1	0,1	0,0	-0,1	0,1
						Euroalueen laajeneminen								
2001	1,5	-1,3	0,2	-0,3	-0,6	0,1	0,1	0,0	-0,3	0,2	0,0	0,0	0,0	0,6

Lähteet: EKP.

- 1) Tiedot perustuvat osittain arvioihin. Nimellisen konsolidoidun bruttovelan vuosimuutos, % BKT:stä: (velka [t] – velka [t-1]) / BKT (t).
- 2) Luotonotto vastaa määritelmän mukaan julkiseen velkaan kohdistuvia transaktioita.
- 3) Sisältää valuuttakurssimuutosten vaikutusten lisäksi vaikutukset, jotka johtuvat velan laskemisesta nimellisarvoisena (esim. liikkeeseen laskettujen arvopaperien preemiot tai diskonttaukset).
- 4) Sisältää erityisesti yksiköiden uudelleenluokittelun vaikutukset ja tietyt valtioiden vastuulle ottamat velat.
- 5) Maiden yhteenlasketun velan muutoksen ja maittaisten velkojen muutosten summan välinen erotus. Erotus johtuu siitä, että aggregoinneissa käytettiin ennen vuotta 1999 useita eri valuuttakursseja.
- 6) Valtion joukkolainojen haltijat, jotka sijaitsevat joukkolainan liikkeeseen laskeneessa valtiossa.
- 7) Sisältää muissa euroalueen maissa kuin joukkolainan liikkeeseen laskeneessa valtiossa sijaitsevat velkojat.
- 8) Sisältää UMTS-toimilupien myynnistä saadut tulot.
- 9) Nimellisen konsolidoidun bruttovelan vuosimuutoksen ja prosentteina BKT:stä ilmoitetun alijäämän välinen erotus.
- 10) Ei sisällä johdannaisia.
- 11) Sisältää pääasiassa muihin velkoihin ja saamiin kohdistuvat transaktiot (kauppaluotot, muut velat/saamiset ja johdannaiset).

8 Euroalueen maksutase ja ulkomainen varallisuus (ml. valuuttavaranto)

Taulukko 8.1

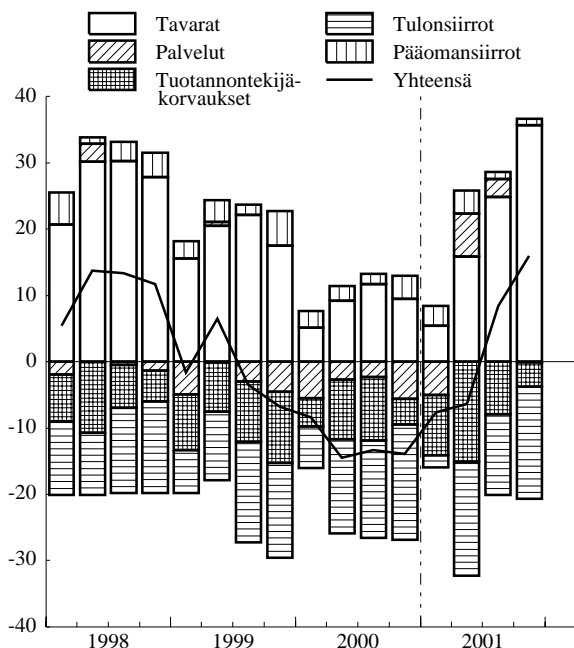
Maksutase^{1), 2)}

(miljardia euroa [miljardia ecua vuoden 1998 loppuun], nettovirrat)

	Vaihtotase					Pääomansiirrot	Rahoitustase						Virheelliset ja tunnistamattomat erät
	Yhteensä	Tavarat	Palvelut	Tuotannon- tekijä- korvaukset	Tulon- siirrot		Yhteensä	Suorat sijoitukset	Arvo- paperi- sijoitukset	Johdan- naiset	Muut sijoituk- set	Valuutta- varanto	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1997	62,1	116,4	3,1	-15,2	-42,2	13,0	.	-44,5	-24,3	.	.	.	.
1998	31,9	109,0	-1,1	-28,8	-47,2	12,4	-68,4	-81,3	-110,0	-8,2	123,0	8,2	24,1
1999	-18,3	75,6	-11,9	-35,7	-46,3	12,9	10,9	-118,1	-45,7	4,5	160,1	10,1	-5,5
2000	-59,9	35,6	-16,1	-26,7	-52,6	9,7	93,4	17,6	-111,5	-1,7	171,5	17,6	-43,2
2000 IV	-17,4	9,5	-5,6	-3,9	-17,4	3,5	25,7	-13,5	12,7	-8,5	24,4	10,7	-11,8
2000 joul	-7,0	3,3	-3,2	-1,1	-5,9	1,8	21,2	3,4	9,9	-4,0	9,6	2,3	-16,0
<i>Euroalueen laajeneminen</i>													
2001	2,0	81,8	4,1	-35,8	-48,2	8,5	-69,9	-104,6	36,5	-20,7	1,1	17,8	59,5
2001 I	-10,5	5,5	-5,0	-9,1	-1,9	2,9	30,6	-40,6	-38,5	-2,0	102,2	9,5	-23,0
2001 II	-9,9	15,9	6,5	-15,1	-17,2	3,5	-12,0	-51,7	25,7	0,7	10,8	2,5	18,4
2001 III	7,4	24,8	2,7	-7,9	-12,2	1,0	-55,2	-22,4	49,6	-12,0	-72,8	2,5	46,7
2001 IV	15,0	35,6	-0,1	-3,7	-16,9	1,0	-33,3	10,1	-0,3	-7,3	-39,1	3,3	17,4
2001 tammi	-11,1	-3,9	-2,4	-7,5	2,7	1,3	2,3	-9,9	-42,8	-4,6	57,2	2,4	7,5
2001 helmi	1,2	3,3	-1,1	-0,6	-0,5	1,5	7,7	2,4	-2,3	-0,7	3,8	4,5	-10,4
2001 maalis	-0,6	6,0	-1,5	-1,0	-4,0	0,1	20,6	-33,2	6,6	3,3	41,2	2,7	-20,1
2001 huhti	-6,7	3,1	1,6	-7,0	-4,5	2,2	11,7	0,8	-19,2	1,7	21,4	7,0	-7,1
2001 touko	-2,2	4,4	2,8	-3,9	-5,4	0,5	-9,6	-41,5	15,1	3,6	16,8	-3,6	11,3
2001 kesä	-1,0	8,4	2,1	-4,2	-7,3	0,8	-14,0	-11,0	29,8	-4,6	-27,4	-0,8	14,2
2001 heinä	-0,2	10,9	1,5	-7,1	-5,4	0,4	-20,3	-1,5	3,2	-7,4	-14,5	0,0	20,0
2001 elokuu	6,0	7,8	0,9	0,3	-3,0	0,6	-11,3	-7,0	2,4	-3,6	-7,2	4,1	4,7
2001 syys	1,6	6,1	0,4	-1,1	-3,8	0,1	-23,6	-13,9	44,0	-1,0	-51,1	-1,6	22,0
2001 loka	5,4	12,5	0,6	-2,4	-5,4	0,3	-24,8	1,9	-2,0	-2,7	-19,3	-2,6	19,2
2001 marras	5,2	11,1	-0,8	0,2	-5,3	0,1	-12,5	6,3	17,1	-3,0	-32,9	0,0	7,2
2001 joul	4,4	12,0	0,1	-1,5	-6,2	0,6	4,0	2,0	-15,4	-1,6	13,1	5,9	-9,0
2002 tammi	-1,5	2,1	-2,7	-6,7	5,8	2,5	-37,6	4,3	-41,3	0,6	4,0	-5,3	36,5
2002 helmi	2,1	8,2	-2,4	-0,1	-3,6	0,2	5,8	-9,9	-9,9	1,3	21,7	2,5	-8,1

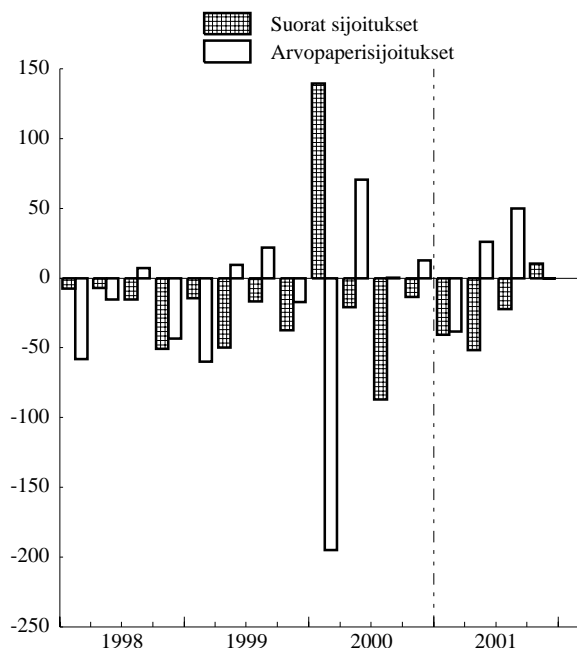
Vaihtotase ja pääomansiirrot

(miljardia euroa [miljardia ecua vuoden 1998 loppuun], nettovirrat)

Suorat sijoitukset ja arvopaperisijoitukset

(miljardia euroa [miljardia ecua vuoden 1998 loppuun], nettovirrat)

Lähde: EKP.

1) Pääoman tuonti (+), pääoman vienti (-). Valuuttavaranto: lisäys (-), vähennys (+).

2) Viimeaikaisen ja varhaisempien tietojen vertailukelpoisuudesta kerrotaan tarkemmin Yleistä-osassa.

Taulukko 8.2

Maksutase: vaihtotase ja pääomansiirrot¹⁾

(miljardia euroa, miljardia ecua vuoden 1998 loppuun)

1. Keskeiset erät

	Vaihtotase											Pääomansiirrot	
	Yhteensä			Tavarat		Palvelut		Tuotannon- tekijäkorvaukset		Tulonsiirrot		Tulot 12	Menot 13
	Tulot 1	Menot 2	Netto 3	Tulot 4	Menot 5	Tulot 6	Menot 7	Tulot 8	Menot 9	Tulot 10	Menot 11		
1997	1 218,5	1 156,3	62,1	754,6	638,3	214,2	211,0	189,5	204,7	60,1	102,3	18,9	5,9
1998	1 277,7	1 245,8	31,9	784,4	675,4	231,9	233,0	198,5	227,3	63,0	110,1	17,7	5,3
1999	1 334,5	1 352,7	-18,3	818,1	742,5	244,5	256,4	207,0	242,7	64,8	111,1	19,1	6,3
2000	1 597,6	1 657,5	-59,9	986,8	951,3	279,5	295,7	264,0	290,7	67,2	119,9	18,3	8,7
2000 IV	437,4	454,8	-17,4	274,6	265,1	75,1	80,8	72,7	76,6	14,9	32,3	5,9	2,5
2000 joul	146,2	153,1	-7,0	86,6	83,3	25,5	28,7	27,9	29,0	6,2	12,2	2,9	1,1
<i>Euroalueen laajeneminen</i>													
2001	1 718,1	1 716,2	2,0	1 039,8	957,9	317,8	313,7	286,0	321,8	74,6	122,7	16,4	7,9
2001 I	423,3	433,9	-10,5	254,5	249,0	68,7	73,7	70,6	79,6	29,6	31,5	4,4	1,5
2001 II	435,1	444,9	-9,9	262,7	246,8	83,0	76,5	74,4	89,5	15,0	32,2	5,3	1,8
2001 III	424,7	417,3	7,4	255,1	230,3	86,0	83,2	69,0	76,9	14,7	26,9	2,7	1,7
2001 IV	435,0	420,1	15,0	267,5	231,9	80,2	80,3	72,0	75,7	15,3	32,2	4,0	3,0
2001 tammi	140,4	151,5	-11,1	79,8	83,7	22,4	24,8	22,6	30,1	15,6	12,9	1,8	0,5
2001 helmi	135,1	133,9	1,2	82,3	78,9	22,4	23,5	22,5	23,1	7,9	8,4	1,9	0,4
2001 maal	147,8	148,5	-0,6	92,4	86,4	23,9	25,4	25,4	26,4	6,1	10,2	0,7	0,5
2001 huhti	138,7	145,4	-6,7	83,6	80,5	26,3	24,6	23,0	30,0	5,8	10,3	2,6	0,4
2001 touko	148,3	150,5	-2,2	89,0	84,7	28,3	25,6	26,0	29,9	4,9	10,3	1,4	1,0
2001 kesä	148,1	149,1	-1,0	90,0	81,6	28,4	26,3	25,4	29,6	4,3	11,6	1,3	0,4
2001 heinä	153,2	153,4	-0,2	91,7	80,8	30,8	29,3	25,7	32,8	5,1	10,5	1,0	0,6
2001 elo	136,8	130,8	6,0	82,1	74,3	29,1	28,2	21,3	21,0	4,4	7,4	1,1	0,5
2001 syys	134,7	133,1	1,6	81,3	75,2	26,1	25,8	22,0	23,1	5,2	9,0	0,6	0,5
2001 loka	149,9	144,5	5,4	95,6	83,1	27,7	27,1	22,0	24,4	4,6	10,0	0,9	0,7
2001 marras	139,5	134,3	5,2	89,9	78,8	24,5	25,3	20,3	20,1	4,8	10,1	0,8	0,6
2001 joul	145,6	141,3	4,4	82,0	70,0	28,0	27,9	29,7	31,3	5,9	12,1	2,2	1,6
2002 tammi	137,7	139,2	-1,5	76,3	74,2	23,6	26,3	20,5	27,2	17,3	11,5	3,0	0,5
2002 helmi	128,3	126,2	2,1	80,6	72,4	21,6	24,0	19,2	19,3	6,9	10,5	0,8	0,5

2. Keskeiset vaihtotaseen erät (kausivaihtelusta puhdistetut)

	Vaihtotase										
	Yhteensä			Tavarat		Palvelut		Tuotannon- tekijäkorvaukset		Tulonsiirrot	
	Tulot 1	Menot 2	Netto 3	Tulot 4	Menot 5	Tulot 6	Menot 7	Tulot 8	Menot 9	Tulot 10	Menot 11
1999 IV	353,1	365,0	-11,9	217,5	203,7	64,0	68,3	53,9	64,1	17,8	28,9
2000 I	371,1	378,7	-7,6	229,3	217,2	65,6	68,7	59,8	65,4	16,4	27,4
2000 II	387,3	407,2	-19,8	241,5	231,8	67,3	72,6	60,9	70,0	17,7	32,7
2000 III	410,5	426,4	-16,0	252,9	245,0	71,6	74,2	70,2	79,0	15,8	28,2
2000 IV	431,7	449,5	-17,8	264,8	259,8	75,5	80,9	73,8	76,8	17,5	32,1
2000 joul	145,3	153,1	-7,8	89,4	88,2	25,4	28,3	24,5	25,6	6,1	11,0
<i>Euroalueen laajeneminen</i>											
2001 I	429,5	434,6	-5,1	260,8	245,4	76,4	77,0	73,0	82,4	19,2	29,7
2001 II	431,0	439,5	-8,4	263,5	246,4	80,7	78,1	69,0	81,9	17,9	33,1
2001 III	432,2	427,2	5,0	260,0	239,2	80,4	80,1	73,1	79,6	18,8	28,3
2001 IV	423,8	411,9	11,9	254,9	225,9	79,6	78,2	71,1	76,4	18,2	31,4
2001 tammi	144,1	146,3	-2,2	87,5	82,3	25,4	25,4	24,7	28,9	6,5	9,8
2001 helmi	144,3	142,4	1,9	87,2	81,5	26,0	25,8	24,7	26,4	6,5	8,7
2001 maal	141,0	145,9	-4,8	86,1	81,7	25,0	25,8	23,6	27,2	6,3	11,2
2001 huhti	143,8	147,8	-4,0	86,9	82,6	27,3	25,9	22,9	28,4	6,7	10,9
2001 touko	145,6	145,6	0,0	88,4	81,7	27,1	25,8	24,5	27,2	5,6	10,8
2001 kesä	141,7	146,1	-4,4	88,2	82,0	26,4	26,3	21,5	26,3	5,6	11,5
2001 heinä	146,3	148,8	-2,6	86,7	81,5	27,3	27,2	26,1	29,5	6,1	10,7
2001 elo	146,5	140,7	5,8	89,1	79,9	27,0	27,1	24,3	25,9	6,1	7,8
2001 syys	139,4	137,6	1,8	84,1	77,8	26,1	25,8	22,6	24,2	6,6	9,8
2001 loka	141,8	137,9	3,9	85,7	76,5	26,3	25,7	23,4	25,4	6,4	10,4
2001 marras	138,7	134,8	3,8	84,8	75,0	25,6	26,1	22,4	23,4	6,0	10,4
2001 joul	143,3	139,2	4,1	84,4	74,4	27,7	26,4	25,3	27,7	5,8	10,6
2002 tammi	139,9	134,8	5,2	83,7	73,0	26,8	26,9	22,3	25,7	7,1	9,0
2002 helmi	137,2	134,5	2,7	85,3	74,7	25,1	26,4	21,2	22,4	5,7	11,0

Lähde: EKP.

1) Viimeaikaisen ja varhaisempien tietojen vertailukelpoisuudesta kerrotaan tarkemmin Yleistä-osassa.

2) Tuoreimmat tiedot osoittavat kausitekijöiden muuttuneen, minkä vuoksi tavarakaupan (vain menojen), tuotantotekijäkorvausten ja tulonsiirtojen (tulojen ja menojen) aikasarjat on päivitetty.

Taulukko 8.3

Maksutase: tuotannontekijäkorvaukset

(miljardia euroa, bruttovirrat)

	Yhteensä		Palkansaaja-korvaukset		Pääomakorvaukset							
	Tulot 1	Menot 2	Tulot 3	Menot 4	Yhteensä		Suorat sijoitukset		Arvopaperisijoitukset		Muut sijoitukset	
					Tulot 5	Menot 6	Tulot 7	Menot 8	Tulot 9	Menot 10	Tulot 11	Menot 12
1999	207,0	242,7	12,6	5,0	194,4	237,7	42,7	50,3	64,1	101,5	87,7	85,9
2000	264,0	290,7	13,2	5,4	250,8	285,2	57,4	59,3	74,6	106,9	118,7	119,0
2000 IV	72,7	76,6	3,4	1,3	69,3	75,3	16,7	17,0	18,9	24,2	33,7	34,1
					<i>Euroalueen laajeneminen</i>							
2001	286,0	321,8	13,7	5,8	272,3	316,0	68,8	66,3	83,8	118,0	119,8	131,7
2001 I	70,6	79,6	3,3	1,1	67,2	78,5	15,6	15,4	17,8	26,3	33,8	36,8
II	74,4	89,5	3,4	1,5	71,0	88,0	18,8	15,4	21,5	39,4	30,7	33,3
III	69,0	76,9	3,3	1,7	65,6	75,2	15,1	15,1	22,4	29,1	28,1	31,0
IV	72,0	75,7	3,6	1,5	68,4	74,2	19,3	20,3	22,0	23,2	27,2	30,6

	Suorien sijoitusten tuotot				Arvopaperisijoitusten tuotot			
	Oman pääoman tuotot		Korot		Oman pääoman tuotot		Korot	
	Tulot 13	Menot 14	Tulot 15	Menot 16	Tulot 17	Menot 18	Tulot 19	Menot 20
1999	36,2	46,1	6,4	4,2	9,5	34,0	54,6	67,5
2000	47,4	52,2	10,0	7,1	14,2	30,6	60,5	76,3
2000 IV	13,3	14,8	3,3	2,3	3,0	5,5	16,0	18,7
			<i>Euroalueen laajeneminen</i>					
2001	58,6	58,0	10,2	8,2	16,3	38,6	67,5	79,5
2001 I	13,1	13,0	2,5	2,4	2,4	7,0	15,4	19,4
II	16,2	13,0	2,6	2,4	5,3	17,1	16,2	22,3
III	12,9	13,5	2,2	1,7	3,9	8,6	18,5	20,5
IV	16,3	18,5	3,0	1,8	4,7	5,9	17,3	17,3

Lähde: EKP.

Taulukko 8.4

Maksutase: suorat sijoitukset¹⁾

(miljardia euroa [miljardia ecua vuoden 1998 loppuun], nettovirrat)

	Ulkomaille			Euroalueelle		
	Yhteensä	Oma pääoma ja uudelleen sijoitetut voitot	Muu pääoma, lähinnä konsernien sisäisiä lainoja	Yhteensä	Oma pääoma ja uudelleen sijoitetut voitot	Muu pääoma, lähinnä konsernien sisäisiä lainoja
	1	2	3	4	5	6
1997	-93,1	.	.	48,6	.	.
1998	-172,8	.	.	91,5	.	.
1999	-315,6	-234,7	-81,0	197,5	144,2	53,3
2000	-382,4	-283,6	-98,7	400,0	296,4	103,6
2000 IV	-93,3	-67,9	-25,4	79,7	32,7	47,1
2000 joul	-21,8	-10,5	-11,3	25,2	-2,8	28,0
<i>Euroalueen laajeneminen</i>						
2001	-227,8	-142,3	-85,5	123,1	77,4	45,7
2001 I	-65,4	-26,5	-38,9	24,7	28,7	-4,0
2001 II	-80,6	-59,2	-21,4	28,9	16,4	12,4
2001 III	-46,6	-28,0	-18,5	24,1	15,7	8,5
2001 IV	-35,2	-28,6	-6,7	45,4	16,5	28,9
2001 tammi	-17,4	-11,6	-5,8	7,5	5,1	2,4
2001 helmi	-15,0	-1,9	-13,1	17,4	15,3	2,1
2001 maalis	-33,0	-13,0	-20,0	-0,2	8,4	-8,5
2001 huhti	-6,8	-9,4	2,6	7,6	2,8	4,9
2001 touko	-51,8	-41,3	-10,5	10,3	10,2	0,1
2001 kesä	-21,9	-8,5	-13,4	10,9	3,4	7,5
2001 heinä	-15,8	-16,3	0,5	14,2	10,7	3,6
2001 elo	-10,7	-5,9	-4,8	3,7	-1,9	5,6
2001 syys	-20,1	-5,8	-14,2	6,2	6,9	-0,8
2001 loka	4,4	-11,8	16,2	-2,5	-8,7	6,1
2001 marras	-17,6	-6,8	-10,8	23,9	10,6	13,3
2001 joul	-22,0	-10,0	-12,1	24,0	14,6	9,4
2002 tammi	-4,8	-6,3	1,5	9,2	6,5	2,6
2002 helmi	-20,0	-4,9	-15,1	10,1	3,1	6,9

Lähde: EKP.

1) Pääoman tuonti (+), pääoman vienti (-).

Taulukko 8.5

Maksutase: arvopaperisijoitukset¹⁾

(miljardia euroa [miljardia ecua vuoden 1998 loppuun], nettovirrat)

1. Vaateittain²⁾

	Yhteensä		Osakkeet		Velkapaperit					
	Saamiset	Velat	Saamiset	Velat	Saamiset			Velat		
					Yhteensä	Joukkolainat	Rahamarkkinapaperit	Yhteensä	Joukkolainat	Rahamarkkinapaperit
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1998	-363,3	253,3	-116,2	104,0	-247,1	-238,9	-8,2	149,3	121,6	27,7
1999	-311,4	265,7	-156,3	92,4	-155,1	-154,4	-0,7	173,4	117,4	55,9
2000	-412,8	301,2	-288,5	44,9	-124,3	-102,7	-21,6	256,3	229,6	26,7
2000 IV	-78,4	91,1	-59,9	38,4	-18,5	-15,6	-2,9	52,7	59,4	-6,7
2000 joul	-33,0	42,9	-34,4	28,2	1,4	2,3	-0,9	14,7	10,6	4,1
<i>Euroalueen laajeneminen</i>										
2001	-266,7	303,3	-95,4	238,3	-171,3	-152,8	-18,5	65,0	78,0	-13,0
2001 I	-82,9	44,4	-29,1	18,7	-53,8	-37,2	-16,6	25,7	24,5	1,2
2001 II	-75,5	101,3	-42,5	108,7	-33,0	-46,6	13,6	-7,5	-1,6	-5,9
2001 III	-24,0	73,7	-1,0	53,4	-23,0	-18,2	-4,8	20,2	29,8	-9,5
2001 IV	-84,3	84,0	-22,8	57,4	-61,5	-50,8	-10,7	26,5	25,3	1,2
2001 tammi	-36,9	-5,9	-20,7	-0,4	-16,2	-6,9	-9,3	-5,5	-9,1	3,6
2001 helmi	-29,2	26,9	-12,6	12,5	-16,6	-16,4	-0,2	14,4	16,2	-1,8
2001 maal	-16,7	23,3	4,3	6,5	-21,0	-13,9	-7,1	16,8	17,4	-0,6
2001 huhti	-20,7	1,5	-16,4	11,0	-4,3	-11,8	7,5	-9,5	-3,1	-6,4
2001 touko	-28,1	43,2	-14,5	58,8	-13,6	-17,0	3,5	-15,7	-12,8	-2,8
2001 kesä	-26,8	56,6	-11,6	38,9	-15,2	-17,8	2,6	17,7	14,3	3,3
2001 heinä	-14,9	18,2	-10,2	15,4	-4,7	-9,1	4,4	2,8	2,4	0,4
2001 elo	-23,0	25,4	-4,7	13,6	-18,3	-16,9	-1,5	11,8	18,7	-6,9
2001 syys	13,9	30,1	13,9	24,4	0,1	7,7	-7,6	5,6	8,6	-2,9
2001 loka	-35,2	33,2	-7,9	22,5	-27,2	-19,3	-7,9	10,7	8,1	2,6
2001 marras	-38,4	55,5	-8,6	22,4	-29,8	-17,1	-12,7	33,1	36,6	-3,6
2001 joul	-10,7	-4,7	-6,3	12,5	-4,4	-14,3	9,9	-17,2	-19,4	2,2
2002 tammi	-29,0	-12,3	-14,0	8,9	-15,0	-5,7	-9,2	-21,2	-7,8	-13,4
2002 helmi	-11,3	1,4	-6,1	6,8	-5,1	0,3	-5,5	-5,4	-1,3	-4,1

2. Saamiset vaateittain ja omistajasektoreittain

	Osakkeet				Velkapaperit							
	Eurojärjestelmä	Julkisyhteisöt	Rahalaitokset (pl. eurojärjestelmä)	Muut sektorit	Joukkolainat				Rahamarkkinapaperit			
					Eurojärjestelmä	Julkisyhteisöt	Rahalaitokset (pl. eurojärjestelmä)	Muut sektorit	Eurojärjestelmä	Julkisyhteisöt	Rahalaitokset (pl. eurojärjestelmä)	Muut sektorit
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1999	0,1	-2,1	-1,5	-152,8	0,1	-1,7	-15,4	-137,4	0,9	-0,1	-8,1	6,7
2000	0,0	-2,5	-4,4	-281,6	-1,7	-1,2	-72,7	-27,2	2,2	-0,7	-11,5	-11,5
2000 IV	0,0	-0,6	-5,0	-54,3	0,9	0,0	2,7	-19,2	0,6	0,9	0,8	-5,1
<i>Euroalueen laajeneminen</i>												
2001	-0,4	-2,1	3,3	-96,3	1,9	-0,9	-68,6	-85,2	-2,3	0,1	-33,0	16,8
2001 I	-0,1	-0,4	-11,0	-17,6	1,0	-0,6	-16,3	-21,4	-1,3	-1,2	-18,0	4,0
2001 II	0,0	-0,7	6,3	-48,0	0,7	0,0	-22,3	-25,0	-0,7	-0,1	2,1	12,3
2001 III	-0,1	-0,4	3,3	-3,9	1,0	-0,1	4,2	-23,3	0,1	-0,5	-13,4	9,1
2001 IV	-0,2	-0,5	4,7	-26,8	-0,7	-0,3	-34,3	-15,6	-0,3	1,9	-3,7	-8,7

Lähde: EKP.

1) Pääoman tuonti (+), pääoman vienti (-).

2) Viimeaikaisten ja varhaisempien tietojen vertailukelpoisuudesta kerrotaan tarkemmin Yleistä-osassa.

Taulukko 8.6

Maksutase: muut sijoitukset ja valuuttavaranto

(miljardia euroa [miljardia ecua vuoden 1998 loppuun], nettovirrat)

1. Muut sijoitukset sektoreittain^{1), 2)}

	Yhteensä		Eurojärjestelmä		Julkisyhteisöt		Rahalaitokset (pl. eurojärjestelmä)						Muut sektorit	
	Saamiset	Velat	Saamiset	Velat	Saamiset	Velat	Yhteensä		Pitkäaikaiset		Lyhytaikaiset		Saamiset	Velat
							Saamiset	Velat	Saamiset	Velat	Saamiset	Velat		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1998	-81,9	204,9	-0,7	3,5	-1,0	-6,1	-22,6	192,4	-37,6	40,4	15,0	152,0	-57,6	15,2
1999	-32,5	192,6	-2,0	6,6	3,3	-13,0	18,1	161,1	-47,2	53,8	65,3	107,3	-51,8	37,8
2000	-178,9	350,5	-1,1	0,9	-2,5	1,0	-131,3	289,6	-49,3	53,0	-82,0	236,6	-44,0	58,9
2000 IV	-49,5	74,0	-0,9	2,9	5,7	3,4	-63,9	59,5	-22,7	11,8	-41,1	47,6	9,6	8,3
2000 joulou	10,0	-0,4	-0,2	1,2	0,4	1,2	5,1	-13,5	-13,2	-2,5	18,3	-11,0	4,6	10,8
<i>Euroalueen laajeneminen</i>														
2001	-239,1	240,2	0,6	4,4	3,8	-1,2	-219,4	229,2	-41,2	20,3	-178,2	208,9	-24,1	7,8
2001 I	-136,1	238,3	0,8	-2,6	2,4	-8,2	-135,0	261,7	-7,4	1,8	-127,6	259,9	-4,3	-12,6
2001 II	8,1	2,6	-0,8	4,3	-0,3	2,8	12,0	-9,1	-10,2	17,0	22,2	-26,1	-2,7	4,7
2001 III	-55,1	-17,7	1,0	-0,9	-0,1	0,0	-53,0	-30,1	-7,8	11,2	-45,2	-41,3	-3,0	13,3
2001 IV	-56,0	16,9	-0,4	3,7	1,8	4,2	-43,4	6,6	-15,7	-9,8	-27,7	16,4	-14,1	2,4
2001 tammi	-45,2	102,4	0,5	1,3	3,6	-6,4	-51,4	108,2	-3,9	-1,9	-47,5	110,1	2,1	-0,7
2001 helmi	-6,6	10,4	0,3	-2,1	0,1	-3,8	-4,8	16,8	-2,8	4,7	-2,0	12,1	-2,2	-0,5
2001 maalisk	-84,3	125,5	0,0	-1,8	-1,3	2,0	-78,7	136,7	-0,7	-1,0	-78,0	137,7	-4,3	-11,3
2001 huhti	7,1	14,3	-0,3	-1,6	-0,2	-0,8	14,4	16,2	-0,4	5,4	14,8	10,8	-6,9	0,5
2001 touko	2,3	14,5	-0,3	1,6	1,2	2,4	4,7	4,9	-7,3	4,2	12,0	0,7	-3,4	5,6
2001 kesä	-1,2	-26,2	-0,3	4,2	-1,3	1,2	-7,2	-30,2	-2,6	7,4	-4,6	-37,6	7,5	-1,4
2001 heinä	46,3	-60,9	0,7	-0,4	-1,6	0,8	46,0	-67,3	-2,0	1,9	48,0	-69,2	1,2	6,0
2001 elo	-30,7	23,5	0,1	-2,4	1,7	-2,6	-31,6	24,9	-5,9	3,7	-25,7	21,2	-0,9	3,6
2001 syys	-70,8	19,7	0,1	1,9	-0,1	1,7	-67,4	12,4	0,1	5,6	-67,5	6,7	-3,4	3,8
2001 loka	-33,3	14,0	-0,5	4,5	-0,4	2,1	-22,1	5,6	-3,4	1,6	-18,7	4,1	-10,3	1,7
2001 marras	-59,4	26,4	0,0	2,0	2,0	2,5	-52,3	22,6	-9,2	-13,9	-43,1	36,5	-9,1	-0,6
2001 joulou	36,6	-23,5	0,1	-2,8	0,3	-0,4	31,0	-21,6	-3,2	2,6	34,1	-24,2	5,3	1,3
2002 tammi	9,6	-5,5	-0,7	2,6	-1,2	-8,4	15,9	0,4	-0,5	5,7	16,4	-5,3	-4,4	-0,1
2002 helmi	25,4	-3,7	-0,1	-3,8	1,2	-1,4	5,3	12,1	-6,0	1,4	11,3	10,7	19,0	-10,6

2. Muut sijoitukset sektoreittain ja vaateittain¹⁾

2.1. Eurojärjestelmä

	Lainat / käteinen ja talletukset			Muut saamiset/velat		
	Saamiset	Velat	Netto	Saamiset	Velat	Netto
	1	2	3	4	5	6
1999	-1,2	6,7	5,5	-0,8	-0,1	-0,9
2000	-1,1	0,9	-0,2	0,0	0,0	0,0
2000 IV	-0,9	2,9	2,0	0,0	0,0	0,0
<i>Euroalueen laajeneminen</i>						
2001	0,6	4,8	5,4	0,0	-0,3	-0,3
2001 I	0,8	-2,7	-1,9	0,0	0,0	0,0
2001 II	-0,8	4,3	3,5	0,0	0,0	0,0
2001 III	1,0	-0,9	0,0	0,0	0,0	0,0
2001 IV	-0,4	4,1	3,7	0,0	-0,4	-0,4

Lähde: EKP.

1) Pääoman tuonti (+), pääoman vienti (-).

2) Viimeaikaisten ja varhaisempien tietojen vertailukelpoisuudesta kerrotaan tarkemmin Yleistä-osassa.

2.2. Julkisyhteisöt

	Kauppaluotot			Lainat / käteinen ja talletukset			Muut saamiset/velat			
	Saamiset	Velat	Netto	Saamiset	Velat	Netto	Saamiset	Velat	Netto	
	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
1999	0,0	0,0	0,0	4,4	-13,1	-8,7	-1,2	0,2	-1,0	
2000	0,1	0,0	0,1	-1,8	1,0	-0,8	-0,8	0,0	-0,8	
2000 IV	0,1	0,0	0,1	5,3	3,2	8,6	0,3	0,2	0,4	
				<i>Euroalueen laajeneminen</i>						
2001	-0,1	0,0	-0,1	5,2	-1,2	4,0	-1,3	0,0	-1,3	
2001 I	0,0	0,0	0,0	2,9	-8,0	-5,1	-0,5	-0,2	-0,7	
2001 II	0,0	0,0	0,0	0,1	2,7	2,8	-0,4	0,1	-0,3	
2001 III	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	0,2	-0,3	0,0	-0,3	
2001 IV	0,0	0,0	0,0	2,0	4,1	6,1	-0,2	0,1	-0,1	

2.3. Rahalaitokset (pl. eurojärjestelmä)

	Lainat / käteinen ja talletukset			Muut saamiset/velat		
	Saamiset	Velat	Netto	Saamiset	Velat	Netto
	16	17	18	19	20	21
1999	17,3	160,4	177,7	0,8	0,7	1,5
2000	-127,3	284,3	157,0	-4,1	5,3	1,3
2000 IV	-62,4	55,1	-7,4	-1,4	4,4	2,9
				<i>Euroalueen laajeneminen</i>		
2001	-205,6	219,4	13,7	-13,8	9,8	-4,0
2001 I	-130,5	257,8	127,3	-4,5	3,9	-0,6
2001 II	15,4	-11,9	3,5	-3,4	2,8	-0,6
2001 III	-51,9	-31,9	-83,8	-1,1	1,8	0,7
2001 IV	-38,7	5,3	-33,3	-4,7	1,3	-3,5

2.4. Muut sektorit

	Kauppaluotot			Lainat / käteinen ja talletukset			Muut saamiset/velat			
	Saamiset	Velat	Netto	Saamiset	Velat	Netto	Saamiset	Velat	Netto	
	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
1999	-7,5	4,8	-2,7	-21,3	20,4	-1,0	-23,0	12,7	-10,3	
2000	-14,9	10,4	-4,5	-23,8	53,6	29,8	-5,4	-5,0	-10,4	
2000 IV	-4,3	1,3	-2,9	17,7	4,5	22,3	-3,9	2,4	-1,5	
				<i>Euroalueen laajeneminen</i>						
2001	-8,3	6,3	-2,0	-9,7	1,2	-8,5	-6,2	0,3	-5,8	
2001 I	-4,8	4,2	-0,6	3,0	-16,3	-13,3	-2,5	-0,4	-3,0	
2001 II	-3,7	1,8	-1,9	2,1	3,9	6,0	-1,2	-1,0	-2,1	
2001 III	-1,7	-1,5	-3,2	0,3	13,6	13,9	-1,7	1,3	-0,4	
2001 IV	1,8	1,8	3,6	-15,1	0,1	-15,0	-0,8	0,4	-0,4	

3. Valuuttavaranto¹⁾

	Yhteensä	Kulta	Erityiset nosto-oikeudet	Varanto-osuus IMF:ssä	Valuuttasaamiset							Muut saamiset
					Yhteensä	Käteinen ja talletukset		Arvopaperit			Johdannaiset	
						Rahaviranomaiset ja BIS	Pankit	Osakkeet	Joukkolainat	Rahamarkkinapaperit		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1999	10,1	0,3	1,0	2,0	6,7	12,5	-11,4	0,2	3,5	2,0	-0,1	0,2
2000	17,6	1,0	0,3	2,9	11,6	4,3	2,9	0,0	-5,6	10,1	-0,1	1,7
2000 IV	10,7	0,0	0,3	-0,6	10,5	1,1	3,8	0,0	0,8	4,7	0,0	0,5
					<i>Euroalueen laajeneminen</i>							
2001	17,8	0,6	-1,1	-4,2	24,4	10,0	-3,3	-1,1	20,4	-1,6	0,0	-1,9
2001 I	9,5	0,3	-0,4	0,2	10,8	7,8	-6,9	-1,1	5,2	5,7	0,0	-1,3
2001 II	2,5	-0,1	-0,6	-0,7	5,0	0,2	-0,8	0,0	5,5	0,0	0,0	-1,1
2001 III	2,5	0,2	0,0	-4,5	5,0	-0,9	1,4	0,0	4,9	-0,4	0,0	1,7
2001 IV	3,3	0,1	-0,1	0,9	3,7	2,7	3,0	0,0	4,8	-6,9	0,0	-1,3

Lähde: EKP.

1) Lisäys (-), vähemys (+).

Taulukko 8.7

Ulkomainen varallisuus ja valuuttavaranto

1. Ulkomainen nettovarallisuus¹⁾

(miljardia euroa [miljardia ecua vuonna 1997]; saamiset vähennettynä veloilla; ajanjakson lopun kantatieto)

	Yhteensä	Suorat sijoitukset			Arvopaperisijoitukset					Johdannaiset	Muut sijoitukset				Valuuttavaranto
		Yhteensä	Oma pääoma (ml. uudelleen sijoitetut voitot)	Muu pääoma	Yhteensä	Osakkeet	Velkapaperit				Yhteensä	Kauppa- luotot	Lainat/ käteinen ja talletukset	Muut saamiset/ velat	
							Yhteensä	Joukkolainat	Rahamarkkinapaperit						
1997	32,7	177,6	148,6	29,1	-724,7	-358,7	-366,0	-339,8	-26,2	-5,9	222,4	79,8	51,3	91,4	363,3
1998	-147,9	152,2	124,2	28,0	-713,5	-462,0	-251,5	-229,0	-22,5	2,3	81,7	100,0	-107,1	88,8	329,4
1999	-75,0	402,4	318,9	83,5	-752,8	-591,3	-161,4	-108,4	-53,0	10,1	-107,3	111,9	-338,2	119,0	372,6
2000	-101,4	466,6	395,0	71,6	-666,8	-366,9	-299,9	-263,1	-36,7	7,0	-286,2	115,7	-530,4	128,5	378,0
<i>Euroalueen laajeneminen</i>															
2001 tammi 1.	-152,1	459,3	388,5	70,8	-721,5	-375,8	-345,7	-308,6	-37,1	7,0	-288,2	114,9	-531,6	128,5	391,2

Lähde: EKP.

1) Viimeaikaisten ja varhaisempien tietojen vertailukelpoisuudesta kerrotaan tarkemmin Yleistä-osassa.

2. Eurojärjestelmän ja Euroopan keskuspankin¹⁾ valuuttavaranto ja siihen liittyvät saamiset

(miljardia euroa; ajanjakson lopun kantatieto, ellei toisin mainita)

	Valuuttavaranto														Lisätieto: valuuttavarantoon liittyvät saamiset
	Yhteensä	Kulta		Erityiset nosto- oikeudet	Varanto- osuus IMF:ssä	Valuutasaamiset								Muut saami- set	
		Miljoonaa troy- unssia	Yhteensä			Käteinen ja talletukset		Arvopaperit				Johdan- naiset			
						Raha- viran- omaiset ja BIS	Pankit	Yhteen- sä	Osak- keet	Joukko- lainat	Raha- mark- kina- paperit				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
Eurojärjestelmä²⁾															
1998 joul ³⁾	329,4	99,6	404,131	5,2	23,4	199,9	12,6	18,3	169,0	0,0	116,6	52,4	0,0	1,3	7,6
1999 joul ³⁾	372,6	116,4	402,762	4,5	24,3	225,1	12,8	21,4	191,1	0,0	134,3	56,7	-0,2	2,4	14,6
2000 joul ³⁾	378,0	117,8	399,537	4,3	20,8	234,2	9,2	20,2	204,2	0,0	153,9	50,3	0,7	0,7	15,8
<i>Euroalueen laajeneminen</i>															
2001 tammi ⁴⁾	391,2	119,2	404,119	4,3	21,2	245,7	9,2	27,6	208,2	0,0	157,9	50,3	0,7	0,7	16,3
2001 tammi	385,8	115,0	404,119	4,5	22,3	243,2	11,8	19,9	210,7	-	-	-	0,8	0,8	20,9
2001 helmi	383,8	116,5	404,119	4,8	21,3	240,5	10,4	21,7	207,8	-	-	-	0,6	0,6	21,2
2001 maalis ⁴⁾	393,0	117,6	403,153	4,9	21,4	246,9	9,7	27,3	209,5	-	-	-	0,5	2,1	20,2
2001 huhti	386,3	119,5	403,153	4,9	21,1	240,2	11,5	23,7	204,6	-	-	-	0,4	0,6	23,4
2001 touko	408,4	127,2	403,153	5,6	22,3	251,5	10,6	25,7	215,0	-	-	-	0,2	1,8	22,9
2001 kesä ⁴⁾	410,0	128,6	403,089	5,7	22,9	249,6	9,8	28,4	211,2	-	-	-	0,2	3,2	22,7
2001 heinä ⁴⁾	397,1	122,3	402,639	5,5	22,7	242,7	8,5	32,7	201,2	-	-	-	0,4	3,9	23,8
2001 elo ⁴⁾	381,8	120,0	402,430	5,5	21,9	232,4	8,3	26,3	197,3	-	-	-	0,5	2,0	23,7
2001 syys ⁴⁾	393,4	129,0	401,904	5,4	25,8	232,0	10,2	24,7	196,7	-	-	-	0,4	1,2	21,9
2001 loka ⁴⁾	393,6	123,9	401,902	5,4	24,9	237,4	8,6	31,2	197,1	-	-	-	0,5	2,1	22,0
2001 marras ⁴⁾	396,5	124,4	401,903	5,4	24,7	240,1	7,9	31,8	199,9	-	-	-	0,4	1,9	22,2
2001 joul ⁴⁾	392,4	126,1	401,874	5,5	25,3	233,0	7,9	23,4	201,2	-	-	-	0,4	2,6	24,9
2002 tammi ⁴⁾	407,8	131,4	401,877	5,5	25,7	243,1	8,3	36,1	198,4	-	-	-	0,3	2,1	22,3
2002 helmi ⁴⁾	411,4	137,9	401,798	5,6	26,0	238,8	9,0	32,4	197,2	-	-	-	0,2	3,2	22,6
2002 maalis ⁴⁾	409,0	138,7	401,527	5,5	25,8	237,4	9,6	37,5	190,1	-	-	-	0,2	1,5	21,8
Euroopan keskuspankki⁵⁾															
1999 joul ³⁾	49,3	7,0	24,030	0,0	0,0	40,6	0,3	6,0	34,3	0,0	27,7	6,5	0,0	1,7	2,6
2000 joul ³⁾	44,7	7,0	24,030	0,0	0,0	36,9	0,6	6,1	30,0	0,0	19,8	10,2	0,3	0,7	3,8
<i>Euroalueen laajeneminen</i>															
2001 tammi	45,7	7,0	24,656	0,0	0,0	37,9	0,7	2,6	34,3	-	-	-	0,3	0,7	3,5
2001 helmi	46,2	7,1	24,656	0,0	0,0	38,4	0,6	3,9	33,9	-	-	-	0,1	0,6	3,0
2001 maalis	46,3	7,2	24,656	0,0	0,0	37,0	0,6	5,2	31,1	-	-	-	0,0	2,1	3,9
2001 huhti	44,8	7,3	24,656	0,0	0,0	37,0	0,8	5,2	31,0	-	-	-	0,0	0,5	3,6
2001 touko	49,6	7,8	24,656	0,0	0,0	40,0	0,8	5,2	34,0	-	-	-	0,0	1,8	2,7
2001 kesä	50,7	7,9	24,656	0,1	0,0	40,0	0,9	6,8	32,3	-	-	-	0,0	2,8	3,1
2001 heinä	49,8	7,5	24,656	0,1	0,0	38,4	1,0	7,8	29,6	-	-	-	0,0	3,9	2,9
2001 elo	45,5	7,3	24,656	0,1	0,0	36,1	1,1	4,2	30,8	-	-	-	0,0	2,0	3,5
2001 syys	44,5	7,9	24,656	0,1	0,0	35,4	1,4	3,4	30,6	-	-	-	0,0	1,1	3,9
2001 loka	47,9	7,6	24,656	0,1	0,0	38,5	0,9	5,5	32,1	-	-	-	0,0	1,8	2,8
2001 marras	48,3	7,6	24,656	0,1	0,0	38,7	0,9	4,2	33,6	-	-	-	0,0	1,9	3,2
2001 joul ³⁾	49,0	7,7	24,656	0,1	0,0	38,6	0,8	4,5	33,3	-	-	-	0,0	2,6	3,6
2002 tammi	51,8	8,1	24,656	0,1	0,0	41,6	1,1	6,9	33,5	-	-	-	0,0	2,1	3,5
2002 helmi	51,1	8,5	24,656	0,1	0,0	39,5	1,1	6,4	32,0	-	-	-	0,0	3,1	3,7
2002 maalis	50,9	8,5	24,656	0,1	0,0	42,3	1,2	7,5	32,1	-	-	-	0,0	1,5	3,6

Lähde: EKP.

1) Valuuttavarantoa ja valuuttamääräistä likviditeettiä koskevan raportointimallin mukaisia lisätietoja on saatavissa EKP:n verkkosivuilla.

2) Kattavuus- ja arvostuserojen vuoksi luvut eivät ole täysin verrattavissa taulukon 1.1 lukuihin.

3) Tilanne 1.1.1999.

4) Eurojärjestelmän kultavarantojen muutos johtuu siitä, että eräs keskuspankki myi kultaa 26.9.1999 tehdyn keskuspankkien kultasopimuksen ehtojen mukaisesti.

5) Osa eurojärjestelmän valuuttavarantoa.

9 Euroalueen ulkomaankauppa

Taulukko 9

1. Arvot, määrät ja yksikköarvot hyödykkeittäin^{1,2)}

(kausivaihtelusta puhdistamaton, ellei toisin mainita)

	Tavaroiden vienti (fob)					Tavaroiden tuonti (cif)					Yhteensä (kp.) (1995 = 100)		
	Yhteensä	Raaka- aineet ja tuotanto- hyödykkeet	Investoin- titavarat	Kulutus- tavarat	Lisätieto: Valmistetut tavarat	Yhteensä	Raaka- aineet ja tuotanto- hyödykkeet	Investoin- titavarat	Kulutus- tavarat	Lisätieto: Valmistetut tavarat	Öljy	Vienti	Tuonti
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Arvot (miljardia euroa [miljardia ecua vuoden 1998 loppuun]; 1995 = 100 sarakkeet 12 ja 13)													
1998	797,1	369,9	179,9	214,0	697,8	711,4	393,5	123,0	175,9	540,3	41,6	128,1	126,4
1999	832,8	386,5	183,2	224,2	725,0	781,2	423,2	143,6	192,1	590,6	61,5	133,8	138,8
2000	1 013,7	482,6	221,7	265,4	883,2	1 008,4	579,8	179,4	218,1	730,2	118,9	162,9	179,2
2000 IV	281,6	132,0	64,0	73,6	245,3	280,9	160,9	52,4	58,4	201,0	34,6	173,8	195,5
2001	1 048,0	478,1	231,5	278,9	915,9	1 000,1	559,4	173,0	219,3	724,9	105,3	170,5	176,6
<i>Euroalueen laajeneminen</i>													
2001 I	258,9	121,6	56,2	68,0	226,7	260,9	148,8	47,3	54,4	190,4	27,3	173,4	182,8
2001 II	266,0	121,8	58,6	68,4	232,6	258,2	145,4	44,3	54,1	186,7	28,0	172,6	182,6
2001 III	254,9	116,7	55,0	70,3	222,7	237,2	133,1	38,4	55,7	170,2	27,8	171,4	176,7
2001 IV	268,2	118,0	61,6	72,2	233,9	243,8	132,0	43,0	55,2	177,6	22,3	167,8	168,0
2001 syys	82,0	37,3	16,9	23,4	71,2	77,8	43,8	13,0	17,9	56,1	8,9	168,9	171,4
2001 loka	97,0	43,1	21,6	26,7	84,7	87,4	47,8	14,9	19,9	63,8	8,3	170,3	170,9
2001 marras	89,9	39,7	20,0	24,4	78,2	83,0	44,9	15,0	18,7	60,9	7,0	166,9	167,4
2001 joul	81,3	35,1	20,1	21,1	71,0	73,4	39,3	13,1	16,6	52,9	6,9	166,2	165,7
2002 tammi	79,6	31,5	16,0	21,4	69,7	78,6	39,6	12,4	17,9	57,1	7,3	170,8	166,3
2002 helmi	80,7	35,5	16,1	22,2	70,8	76,6	41,5	12,1	17,2	55,6	4,1	167,4	169,3
Määrät (vuotuinen prosenttimuutos; 1995 = 100 sarakkeet 12 ja 13) ³⁾													
1998	3,6	4,2	6,0	3,8	4,0	11,4	8,2	21,8	7,7	13,4	-4,5	120,1	123,1
1999	2,2	2,8	-0,8	3,3	1,4	6,1	3,5	12,9	7,7	7,1	6,0	122,7	130,6
2000	12,4	12,5	12,7	12,7	13,6	5,9	6,8	11,7	4,5	8,9	4,7	138,1	138,3
2000 IV	10,4	12,0	14,1	8,5	11,9	3,9	4,6	11,2	1,8	5,2	7,0	142,3	139,7
2001	0,8	-3,2	3,0	1,6	1,1	-2,4	-4,3	-7,9	-5,0	-4,4	-3,0	139,3	135,6
<i>Euroalueen laajeneminen</i>													
2001 I	6,0	4,0	11,3	5,6	6,9	1,2	0,5	4,7	-4,7	0,4	-1,8	143,0	138,7
2001 II	2,5	-1,7	4,0	2,1	3,1	-2,0	-4,4	-6,0	-5,5	-3,0	-3,2	140,3	136,7
2001 III	-0,7	-3,9	1,4	1,8	-0,2	-5,1	-6,4	-12,5	-4,1	-7,5	-3,2	139,5	135,7
2001 IV	-4,0	-10,3	-3,1	-2,4	-4,6	-3,8	-6,8	-16,4	-5,9	-7,6	-3,8	137,1	134,2
2001 syys	-7,8	-10,8	-8,8	-2,2	-8,3	-8,0	-9,9	-14,8	-9,2	-11,0	-4,3	137,1	136,6
2001 loka	0,2	-5,2	1,7	1,7	-0,1	1,2	-2,1	-11,1	-2,7	-2,9	2,9	139,9	137,6
2001 marras	-6,7	-12,8	-6,6	-6,1	-7,7	-4,6	-8,2	-15,1	-5,8	-7,8	-10,0	135,7	133,4
2001 joul	-6,0	-13,1	-4,7	-2,8	-6,5	-8,2	-10,4	-23,3	-9,7	-12,5	-3,8	135,7	131,8
2002 tammi	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
2002 helmi	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Yksikköarvot (vuotuinen prosenttimuutos; 1995 = 100 sarakkeet 12 ja 13) ³⁾													
1998	0,9	-0,7	0,8	2,0	1,5	-5,4	-6,5	-3,6	1,2	-1,1	-30,4	106,6	102,8
1999	2,3	1,7	2,7	1,4	2,4	3,5	3,9	3,4	1,4	2,0	39,4	108,9	106,2
2000	8,3	11,0	7,4	5,1	7,2	21,9	28,3	11,8	8,7	13,5	84,8	117,8	129,4
2000 IV	10,0	11,4	7,7	7,4	8,8	23,9	28,3	15,1	12,6	18,1	53,1	122,1	140,0
2001	3,7	3,0	3,0	5,2	3,9	0,5	-0,3	3,1	5,0	2,8	-11,5	122,4	130,2
<i>Euroalueen laajeneminen</i>													
2001 I	6,6	6,4	5,6	5,5	6,5	8,8	9,2	8,6	8,0	9,3	3,2	121,3	131,8
2001 II	5,8	5,1	4,2	7,0	5,7	6,0	6,3	5,3	7,5	6,1	4,3	123,0	133,6
2001 III	3,1	0,8	2,3	6,6	3,0	-0,4	-2,3	2,4	5,3	2,2	-12,7	122,9	130,3
2001 IV	0,2	0,2	0,5	2,0	1,1	-10,5	-12,6	-2,9	-0,2	-5,2	-34,0	122,4	125,2
2001 syys	2,2	0,5	-1,1	4,5	2,5	-5,8	-7,4	-1,5	2,0	-2,5	-21,5	123,2	125,5
2001 loka	0,2	-0,8	0,1	2,9	1,0	-10,5	-12,7	-3,3	0,5	-5,6	-33,0	121,8	124,2
2001 marras	0,5	0,8	1,8	1,3	1,5	-11,2	-13,2	-2,4	-1,2	-5,6	-36,8	123,0	125,5
2001 joul	0,2	0,5	0,0	1,9	1,0	-9,9	-12,1	-2,7	0,3	-4,2	-32,6	122,5	125,7
2002 tammi	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
2002 helmi	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.

Lähteet: Eurostat ja Eurostatin laskelmiin perustuvat EKP:n laskelmat (määrälaskelmat ja yksikköarvojen puhdistus kausivaihtelusta).

- Määritelmien, kattavuuden ja kirjausajankohdan erojen vuoksi Eurostatin kokoamat ulkomaankaupan tilastot eivät ole täysin vertailukelpoisia EKP:n kokoaman maksutasetilaston tavarat-erän kanssa (taulukko 8.2).
- Hyödykejako sarakkeissa 2–4 ja 7–9 noudattaa Broad Economic Categories -luokitusta. Valmistettujen tavaroiden (sarakkeet 5 ja 10) ja öljyn (sarake 11) hyödykejako noudattaa SITC-luokitusta (3. tarkistettu laitos).
- Yksikköarvoindeksi, joiden perusteella arvioidaan myös viennin määrä, sisältävät Kreikkaa lukuun ottamatta euroalueen tiedot vuodelta 2001.

2. Maaryhmittäin ja maittain¹⁾

(miljardia euroa [miljardia eua vuoden 1998 loppuun]; kausivaihtelusta puhdistamaton, ellei toisin mainita)

	Yhteensä	Yhteensä (kp.)	Iso- Britannia	Ruotsi	Tanska	Hakija- maat	Sveitsi	Yhdys- vallat	Japani	Aasia pl. Japani	Afriikka	Latina- lainen Amerikka	Muut maat
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Vienti (fob)													
1998	797,1	-	150,5	31,6	20,6	101,5	51,1	120,3	23,9	114,9	49,7	42,4	90,5
1999	832,8	-	161,4	33,1	21,1	102,9	56,1	135,1	26,8	119,2	48,4	39,1	89,6
2000	1 013,7	-	189,7	38,8	23,2	131,0	63,4	171,4	34,2	151,6	56,1	46,7	107,8
2000 IV	281,6	269,6	51,0	10,5	6,3	37,1	17,1	48,3	9,4	43,8	15,4	13,4	29,3
<i>Euroalueen laajeneminen</i>													
2001	1 048,0	-	198,8	36,1	25,2	134,8	65,8	178,0	34,3	162,4	59,5	49,2	103,8
2001 I	258,9	265,7	49,5	9,7	6,1	33,4	17,1	45,1	9,1	39,8	14,4	12,1	22,9
2001 II	266,0	264,5	50,8	9,0	7,2	34,0	16,6	45,1	8,3	40,4	15,3	12,7	26,5
2001 III	254,9	262,6	48,7	8,0	5,9	32,4	16,1	43,6	8,2	39,9	14,4	12,1	25,8
2001 IV	268,2	257,2	49,8	9,4	6,1	35,0	16,1	44,2	8,7	42,4	15,5	12,4	.
2001 syys	82,0	86,3	16,5	2,9	2,0	10,6	5,4	13,4	2,8	12,1	4,5	3,3	8,5
2001 loka	97,0	87,0	18,0	3,2	2,1	12,9	5,8	16,8	3,2	14,8	5,7	4,5	9,9
2001 marras	89,9	85,3	17,0	3,4	2,1	12,1	5,6	14,2	2,8	13,9	5,0	3,9	9,9
2001 joul	81,3	84,9	14,7	2,8	1,9	10,0	4,7	13,1	2,7	13,7	4,7	4,0	.
2002 tammi	79,6	87,2	15,9	2,9	2,0	9,9	4,7	14,0	2,5	12,0	4,2	3,1	.
2002 helmi	80,7	85,5	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Muutos edellisestä vuodesta, %													
2002 helmi	-3,4	-	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Tuonti (cif)													
1998	711,4	-	122,6	30,9	17,4	71,6	40,9	104,8	48,5	132,0	45,8	29,3	67,6
1999	781,2	-	131,0	33,2	18,6	80,4	43,2	113,2	53,9	151,8	49,0	30,4	76,5
2000	1 008,4	-	156,6	38,0	21,8	101,2	49,8	140,7	65,5	211,6	72,2	39,7	111,5
2000 IV	280,9	273,8	44,1	10,3	6,1	27,9	13,2	39,2	17,5	59,6	20,9	10,3	31,7
<i>Euroalueen laajeneminen</i>													
2001	1 000,1	-	151,1	33,5	20,8	115,8	52,4	136,2	57,7	204,6	73,1	40,1	114,9
2001 I	260,9	257,7	38,7	8,9	5,2	29,0	13,5	37,5	16,1	53,9	19,9	9,8	28,4
2001 II	258,2	257,5	39,2	8,6	5,0	29,3	13,1	36,0	15,7	51,9	18,9	11,1	29,5
2001 III	237,2	249,2	35,2	7,6	5,1	28,2	12,0	30,8	12,8	50,7	17,8	10,1	26,9
2001 IV	243,8	236,9	38,1	8,4	5,5	29,4	13,7	31,8	13,1	48,1	16,5	9,1	.
2001 syys	77,8	80,6	12,4	2,8	1,7	9,4	4,0	9,3	4,1	16,5	5,7	3,2	8,7
2001 loka	87,4	80,3	13,4	3,0	2,0	10,7	5,1	11,6	4,9	17,6	6,1	3,5	9,5
2001 marras	83,0	78,7	12,7	2,9	1,7	10,3	4,9	10,7	4,5	16,2	5,3	3,0	10,8
2001 joul	73,4	77,9	11,9	2,5	1,9	8,3	3,7	9,6	3,7	14,3	5,2	2,5	.
2002 tammi	78,6	78,2	11,5	2,5	1,6	9,0	3,8	10,4	4,2	16,0	6,1	3,0	.
2002 helmi	76,6	79,6	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Muutos edellisestä vuodesta, %													
2002 helmi	-6,8	-	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Tase													
1998	85,7	-	28,0	0,7	3,2	29,9	10,2	15,5	-24,6	-17,1	3,9	13,1	22,9
1999	51,6	-	30,4	-0,1	2,6	22,5	12,9	21,9	-27,1	-32,6	-0,6	8,7	13,1
2000	5,3	-	33,1	0,8	1,4	29,8	13,6	30,7	-31,3	-60,0	-16,1	7,0	-3,7
2000 IV	0,7	-4,2	6,9	0,2	0,2	9,1	3,9	9,1	-8,1	-15,8	-5,5	3,2	-2,5
<i>Euroalueen laajeneminen</i>													
2001	47,9	-	47,7	2,6	4,4	19,0	13,5	41,8	-23,4	-42,1	-13,6	9,1	-11,1
2001 I	-2,0	8,0	10,8	0,8	0,9	4,4	3,5	7,5	-7,0	-14,1	-5,5	2,3	-5,5
2001 II	7,8	7,0	11,6	0,5	2,1	4,7	3,5	9,2	-7,3	-11,5	-3,6	1,6	-3,0
2001 III	17,7	13,4	13,6	0,4	0,7	4,2	4,0	12,7	-4,6	-10,8	-3,5	2,0	-1,2
2001 IV	24,5	20,3	11,8	1,0	0,6	5,6	2,4	12,3	-4,4	-5,8	-1,0	3,3	.
2001 syys	4,2	5,7	4,1	0,1	0,3	1,2	1,3	4,1	-1,4	-4,4	-1,2	0,1	-0,1
2001 loka	9,7	6,7	4,6	0,2	0,1	2,2	0,7	5,3	-1,7	-2,8	-0,4	1,0	0,4
2001 marras	6,8	6,6	4,3	0,5	0,4	1,7	0,7	3,5	-1,7	-2,4	-0,2	0,9	-0,8
2001 joul	7,9	7,0	2,9	0,3	0,1	1,7	1,0	3,5	-1,0	-0,6	-0,4	1,4	.
2002 tammi	1,0	9,1	4,3	0,3	0,4	1,0	0,8	3,6	-1,7	-4,1	-1,9	0,1	.
2002 helmi	4,1	6,0	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.

Lähteet: Eurostat ja Eurostatin tietoihin perustuvat EKP:n laskelmat (Kauppatase ja Muut maat).

1) Määritelmien, kattavuuden ja kirjausajankohdan erojen vuoksi Eurostatin kokoamat ulkomaankaupan tilastot eivät ole täysin vertailukelpoisia EKP:n kokoaman maksutaseilaston tavarat-erän kanssa (taulukot 8.1 ja 8.2).

10 Valuuttakurssit

Taulukko 10

Valuuttakurssit

(jakson keskiarvo, x yksikköä valuuttaa / 1 ecu tai euro, 1999/I = 100 [efektiivinen])

	Euron efektiivinen valuuttakurssi ¹⁾						Ecu/euron valuuttakurssit ²⁾			
	Suppea maaryhmä				Laaja maaryhmä		USA:n dollari	Japanin jeni	Sveitsin frangi	Englannin punta
	Nimellinen	Reaalinen: kuluttaja-hinta-indeksi	Reaalinen: teollisuuden tuottaja-hintaindeksi	Reaalinen: tehdasteollisuuden yksikkötyökustannukset	Nimellinen	Reaalinen: kuluttaja-hinta-indeksi				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1997	99,1	99,4	99,3	100,1	90,4	96,6	1,134	137,1	1,644	0,692
1998	101,5	101,3	101,6	99,7	96,6	99,1	1,121	146,4	1,622	0,676
1999	95,7	95,7	95,7	96,2	96,6	95,8	1,066	121,3	1,600	0,659
2000	85,7	86,5	87,0	86,6	88,2	86,3	0,924	99,5	1,558	0,609
2000 I	89,0	89,6	89,7	89,7	91,1	89,5	0,986	105,5	1,607	0,614
2000 II	86,0	86,6	87,0	87,2	88,4	86,6	0,933	99,6	1,563	0,610
2000 III	84,7	85,7	86,2	85,9	87,3	85,3	0,905	97,4	1,544	0,612
2000 IV	83,0	84,0	84,8	83,7	85,9	83,6	0,868	95,3	1,516	0,600
2000 tammi	90,2	90,8	90,9	-	92,4	90,7	1,014	106,5	1,610	0,618
2000 helmi	89,2	89,8	89,9	-	91,2	89,6	0,983	107,6	1,607	0,615
2000 maaliskuu	87,7	88,3	88,4	-	89,7	88,1	0,964	102,6	1,604	0,611
2000 huhti	86,1	86,6	87,0	-	88,4	86,7	0,947	99,9	1,574	0,598
2000 touko	84,5	85,0	85,7	-	86,9	85,1	0,906	98,1	1,556	0,602
2000 kesä	87,4	88,1	88,4	-	89,9	88,1	0,949	100,7	1,561	0,629
2000 heinä	86,9	87,9	88,1	-	89,4	87,5	0,940	101,4	1,551	0,623
2000 elokuu	84,6	85,5	86,0	-	87,0	85,1	0,904	97,8	1,551	0,607
2000 syys	82,8	83,6	84,6	-	85,3	83,3	0,872	93,1	1,531	0,608
2000 loka	81,6	82,4	83,4	-	84,4	82,2	0,855	92,7	1,513	0,589
2000 marras	82,3	83,3	84,1	-	85,1	82,9	0,856	93,3	1,522	0,600
2000 joulukuu	85,4	86,4	87,1	-	88,1	85,8	0,897	100,6	1,514	0,613
<i>Euroalueen laajeneminen</i>										
2001	87,3	88,9	89,2	86,9	91,0	88,1	0,896	108,7	1,511	0,622
2001 I	88,6	89,9	90,4	88,3	91,4	88,8	0,923	109,1	1,533	0,633
2001 II	86,0	87,7	87,8	86,2	89,5	86,8	0,873	106,9	1,528	0,614
2001 III	87,0	88,7	88,8	86,4	91,2	88,0	0,890	108,3	1,507	0,619
2001 IV	87,5	89,5	89,7	86,7	92,0	88,6	0,896	110,5	1,473	0,621
2002 I	87,1	89,6	89,5	-	91,3	87,9	0,877	116,1	1,473	0,615
2001 tammi	89,2	90,3	90,8	-	91,7	89,0	0,938	109,6	1,529	0,635
2001 helmi	88,3	89,5	90,2	-	91,0	88,4	0,922	107,1	1,536	0,634
2001 maaliskuu	88,4	89,8	90,4	-	91,4	88,9	0,910	110,3	1,535	0,629
2001 huhti	87,6	89,1	89,4	-	91,0	88,4	0,892	110,4	1,529	0,622
2001 touko	85,9	87,6	87,6	-	89,3	86,7	0,874	106,5	1,533	0,613
2001 kesä	84,7	86,3	86,3	-	88,1	85,3	0,853	104,3	1,522	0,609
2001 heinä	85,4	87,1	87,1	-	89,1	86,2	0,861	107,2	1,514	0,609
2001 elokuu	87,7	89,4	89,4	-	91,8	88,6	0,900	109,3	1,514	0,627
2001 syys	88,0	89,7	89,8	-	92,6	89,3	0,911	108,2	1,491	0,623
2001 loka	88,0	90,0	89,9	-	92,8	89,4	0,906	109,9	1,479	0,624
2001 marras	86,8	88,8	89,0	-	91,3	87,9	0,888	108,7	1,466	0,618
2001 joulukuu	87,7	89,9	90,0	-	91,9	88,5	0,892	113,4	1,475	0,620
2002 tammi	87,6	90,2	90,2	-	91,6	88,2	0,883	117,1	1,475	0,617
2002 helmi	86,8	89,3	89,2	-	91,1	87,6	0,870	116,2	1,477	0,612
2002 maaliskuu	86,8	89,5	89,0	-	91,2	87,9	0,876	114,7	1,468	0,616
2002 huhti	87,2	89,9	89,4	-	91,7	88,0	0,886	115,8	1,466	0,614
Muutos ed. kuukaudesta, % ⁴⁾										
2002 huhti	0,5	0,5	0,4	-	0,5	0,2	1,1	0,9	-0,1	-0,3
Muutos ed. vuodesta, % ⁴⁾										
2002 huhti	-0,4	0,9	0,0	-	0,7	-0,4	-0,7	4,9	-4,1	-1,2

Lähde: EKP.

1) Lisätietoja laskentatavasta Yleistä-osassa.

2) Joulukuuhun 1998 asti ecun valuuttakurssit (BIS); tammikuusta 1999 alkaen euron valuuttakurssit.

3) Koska EKP ei ilmoittanut virallisia viitekursseja näille valuutoille ennen lokakuuta 2000, taulukossa esitetään viitteelliset kurssit syyskuuhun 2000 saakka.

Ecun/euron valuuttakurssit ²⁾									
Ruotsin kruunu	Tanskan kruunu	Norjan kruunu	Kanadan dollari	Australian dollari	Hongkongin dollari ³⁾	Etelä-Korean won ³⁾	Singaporen dollari ³⁾		
11	12	13	14	15	16	17	18		
8,65	7,48	8,02	1,569	1,528	8,75	1 069,8	1,678	1997	
8,92	7,50	8,47	1,665	1,787	8,69	1 568,9	1,876	1998	
8,81	7,44	8,31	1,584	1,652	8,27	1 267,3	1,806	1999	
8,45	7,45	8,11	1,371	1,589	7,20	1 043,5	1,592	2000	
8,50	7,45	8,11	1,434	1,564	7,68	1 109,8	1,674	2000	I
8,28	7,46	8,20	1,381	1,585	7,27	1 042,0	1,608		II
8,40	7,46	8,10	1,341	1,576	7,06	1 009,5	1,569		III
8,60	7,45	8,04	1,325	1,632	6,77	1 011,6	1,516		IV
8,60	7,44	8,12	1,469	1,542	7,89	1 145,9	1,697	2000	tammi
8,51	7,45	8,10	1,427	1,564	7,65	1 110,8	1,674		helmi
8,39	7,45	8,11	1,408	1,583	7,51	1 076,1	1,654		maalis
8,27	7,45	8,15	1,389	1,588	7,38	1 051,4	1,620		huhti
8,24	7,46	8,20	1,355	1,570	7,06	1 015,3	1,566		touko
8,32	7,46	8,25	1,402	1,597	7,40	1 061,1	1,641		kesä
8,41	7,46	8,18	1,389	1,598	7,33	1 047,9	1,636		heinä
8,39	7,46	8,10	1,341	1,557	7,05	1 007,6	1,556		elo
8,41	7,46	8,03	1,295	1,575	6,80	973,2	1,517		syys
8,52	7,45	8,00	1,292	1,618	6,67	965,1	1,498		loka
8,63	7,46	8,00	1,320	1,639	6,68	990,6	1,497		marras
8,66	7,46	8,13	1,368	1,642	7,00	1 089,6	1,558		joulu
<i>Euroalueen laajeneminen</i>									
9,26	7,45	8,05	1,386	1,732	6,99	1 154,8	1,604	2001	
9,00	7,46	8,20	1,410	1,741	7,20	1 174,7	1,616	2001	I
9,13	7,46	8,01	1,345	1,701	6,81	1 138,9	1,583		II
9,41	7,44	8,01	1,374	1,734	6,94	1 150,1	1,582		III
9,48	7,44	7,97	1,416	1,751	6,99	1 155,2	1,634		IV
9,16	7,43	7,81	1,398	1,692	6,84	1 155,3	1,607	2002	I
8,91	7,46	8,24	1,410	1,689	7,32	1 194,9	1,630	2001	tammi
8,98	7,46	8,21	1,403	1,724	7,19	1 153,8	1,607		helmi
9,13	7,46	8,16	1,417	1,807	7,09	1 173,4	1,611		maalis
9,11	7,46	8,11	1,390	1,785	6,96	1 183,5	1,617		huhti
9,06	7,46	7,99	1,347	1,681	6,82	1 133,7	1,586		touko
9,21	7,45	7,94	1,302	1,647	6,65	1 104,1	1,550		kesä
9,26	7,44	7,97	1,315	1,689	6,71	1 120,3	1,569		heinä
9,31	7,45	8,06	1,386	1,717	7,02	1 154,0	1,586		elo
9,67	7,44	8,00	1,426	1,804	7,11	1 178,3	1,593		syys
9,58	7,44	8,00	1,422	1,796	7,07	1 178,6	1,640		loka
9,42	7,45	7,92	1,415	1,717	6,93	1 137,5	1,625		marras
9,44	7,44	7,99	1,408	1,735	6,96	1 147,0	1,639		joulu
9,23	7,43	7,92	1,413	1,709	6,89	1 160,8	1,625	2002	tammi
9,18	7,43	7,79	1,388	1,696	6,79	1 147,2	1,594		helmi
9,06	7,43	7,72	1,390	1,669	6,83	1 157,3	1,602		maalis
9,14	7,43	7,62	1,401	1,654	6,91	1 163,2	1,619		huhti
0,8	0,0	-1,2	0,8	-0,9	1,1	0,5	1,1	2002	Muutos ed. kuukaudesta, % ⁴⁾ huhti
0,3	-0,4	-6,1	0,8	-7,3	-0,7	-1,7	0,2	2002	Muutos ed. vuodesta, % ⁴⁾ huhti

4) Viimeisen kuukausihavainnon prosenttimuutos on esitetty verrattuna edellisen kuukauden tietoihin ja vuotta aikaisempiin tietoihin. Positiivinen muutos merkitsee euron vahvistumista. Tammikuusta 2001 alkaen efektiivistä valuuttakurssia koskevat tilastot eivät ole täysin vertailukelpoisia aiempien havaintojen kanssa muuttuneiden painojen vuoksi.

II Taloudellinen kehitys muissa EU-maissa

Taulukko 11

Taloudellinen kehitys

(vuotuinen prosenttimuutos, ellei toisin mainita)

	YKHI	Julkisen talouden alijäämä (-)/yli-jäämä (+), % BKT:stä	Julkisen talouden brutto-velka, % BKT:stä	Valtion pitkäaikaisten lainojen tuotot ¹⁾ , vuotuinen korko	Valuttakurssi ²⁾ , kansallinen valuutta/ ecu tai euro	Vaihtotase ja uusi pääomatase, % BKT:stä	Yksikkötyökustannukset ³⁾	BKT:n määrä	Teollisuus-tuotannon volyymindeksi ⁴⁾	Standardoitu työttömyysaste, % työvoimasta (kp.)	Lavea raha ⁵⁾	3 kk:n korko ¹⁾ , vuotuinen korko	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Tanska													
1998	1,3	1,1	56,2	4,94	7,50	-0,9	3,0	2,5	2,2	4,9	5,4	4,27	
1999	2,1	3,1	52,7	4,91	7,44	1,7	2,2	2,3	1,8	4,8	-0,2	3,44	
2000	2,7	2,5	46,8	5,64	7,45	1,6	1,5	3,0	6,2	4,4	1,2	5,00	
2001	2,3	2,5	44,5	5,08	7,45	2,7	3,7	0,9	1,7	4,3	5,6	4,70	
2000	IV	2,6	-	-	5,42	7,45	1,4	1,6	2,7	6,1	4,5	-1,3	5,48
2001	I	2,3	-	-	5,03	7,46	4,8	2,8	1,9	5,5	4,4	1,9	5,26
	II	2,5	-	-	5,27	7,46	2,0	4,0	0,7	0,8	4,4	3,3	5,06
	III	2,3	-	-	5,18	7,44	4,0	4,4	0,9	1,9	4,3	7,9	4,73
	IV	2,0	-	-	4,83	7,44	0,2	3,7	0,4	-1,2	4,2	9,5	3,77
2002	I	2,5	-	-	5,21	7,43	.	.	.	.	4,2	2,4	3,63
2001	marras	1,7	-	-	4,67	7,45	-	-	-	1,6	4,2	11,4	3,70
	joulu	2,1	-	-	4,97	7,44	-	-	-	-6,2	4,2	7,9	3,63
2002	tammi	2,5	-	-	5,08	7,43	-	-	-	-1,2	4,2	4,0	3,63
	helmi	2,4	-	-	5,14	7,43	-	-	-	-4,0	4,2	2,2	3,60
	maalisk.	2,5	-	-	5,40	7,43	-	-	-	.	4,1	1,1	3,64
	huhti	.	-	-	5,40	7,43	-	-	-	.	.	.	3,67
Ruotsi													
1998	1,0	1,9	70,5	4,99	8,92	3,7	0,9	3,6	3,8	8,3	3,5	4,36	
1999	0,6	1,5	65,0	4,98	8,81	2,7	-1,0	4,5	1,9	7,2	6,8	3,32	
2000	1,3	3,7	55,3	5,37	8,45	3,5	5,8	3,6	7,9	5,9	6,2	4,07	
2001	2,7	4,7	56,0	5,11	9,26	3,4	4,4	1,2	-0,8	5,1	.	4,11	
2000	IV	1,5	-	-	5,09	8,60	4,5	6,8	2,4	8,1	5,3	2,2	4,06
2001	I	1,6	-	-	4,83	9,00	3,4	2,9	2,7	5,6	5,2	0,2	4,10
	II	3,0	-	-	5,20	9,13	2,2	5,5	1,0	-2,5	5,0	1,1	4,15
	III	3,1	-	-	5,28	9,41	4,3	4,9	0,4	-2,5	4,9	2,6	4,34
	IV	3,0	-	-	5,12	9,48	4,0	4,5	0,7	-3,3	5,1	.	3,85
2002	I	2,9	-	-	5,42	9,16	.	.	.	.	5,2	.	4,00
2001	marras	2,9	-	-	4,96	9,42	-	-	-	-5,4	5,0	6,2	3,81
	joulu	3,2	-	-	5,24	9,44	-	-	-	0,9	5,1	.	3,88
2002	tammi	2,9	-	-	5,27	9,23	-	-	-	-5,3	5,2	.	3,87
	helmi	2,7	-	-	5,37	9,18	-	-	-	-2,4	5,2	.	3,94
	maalisk.	3,0	-	-	5,63	9,06	-	-	-	.	5,2	.	4,20
	huhti	.	-	-	5,69	9,14	-	-	-	.	.	.	4,38
Iso-Britannia													
1998	1,6	0,4	47,6	5,60	0,676	-0,5	2,8	3,0	0,9	6,1	9,7	7,42	
1999	1,3	1,1	45,2	5,01	0,659	-2,0	3,8	2,1	0,8	5,8	5,4	5,54	
2000	0,8	4,1	42,4	5,33	0,609	-1,6	1,9	3,0	1,6	5,3	6,6	6,19	
2001	1,2	0,9	39,0	5,01	0,622	-1,6	3,4	2,2	-2,1	5,0	7,9	5,04	
2000	IV	0,9	0,0	42,1	5,09	0,600	-2,1	2,2	2,6	1,1	5,1	8,4	6,07
2001	I	0,9	6,3	39,8	4,90	0,633	-1,3	3,0	2,9	1,3	5,0	9,0	5,72
	II	1,5	-1,9	39,8	5,18	0,614	-1,3	3,9	2,4	-1,5	4,9	7,5	5,30
	III	1,5	1,6	38,8	5,13	0,619	-1,1	3,6	2,0	-2,6	5,0	7,7	5,00
	IV	1,0	-1,9	38,8	4,82	0,621	-2,8	3,3	1,6	-5,4	5,1	7,6	4,16
2002	I	1,5	1,5	37,8	5,13	0,615	.	.	1,0	.	.	.	4,08
2001	marras	0,8	-5,5	38,3	4,67	0,618	-	-	-	-4,3	5,1	8,2	4,00
	joulu	1,0	-5,7	38,8	4,94	0,620	-	-	-	-6,9	5,1	6,5	4,05
2002	tammi	1,6	9,9	38,3	5,02	0,617	-	-	-	-6,4	5,0	5,9	4,05
	helmi	1,5	-0,2	37,8	5,04	0,612	-	-	-	-5,2	.	6,3	4,05
	maalisk.	1,5	-5,2	37,8	5,34	0,616	-	-	-	.	.	.	4,13
	huhti	.	.	.	5,33	0,614	-	-	-	.	.	.	4,17

Lähteet: Eurostat (sarakeet 1, 8, 9 ja 10), Euroopan komissio (talous- ja raha-asioista vastaava pääosasto ja Eurostat) (sarake 2 [vuosittain] ja sarake 3 [vuosittain]), Reuters (sarake 12), kansalliset tilastot (sarake 2 [neljännesvuosittain ja kuukausittain], sarake 3 [neljännesvuosittain ja kuukausittain], 4, 5, 7 [pl. Ruotsi] ja 11), EKP:n laskelma (sarakeet 6 ja 7 [Ruotsi]).

- 1) Ajanjakson keskiarvoja.
- 2) Lisäinformaatiota, ks. taulukko 10.
- 3) Koko talous; Ison-Britannian tilastot eivät sisällä työnantajan sosiaaliturvamaksuja.
- 4) Yhteensä (rakentamista lukuun ottamatta); korjattu työpäivien määrällä.
- 5) Kuukauden lopun keskiarvoja; M3; M4 Ison-Britannian osalta.

12 Taloudellinen kehitys EU:n ulkopuolella

Taulukko 12.1

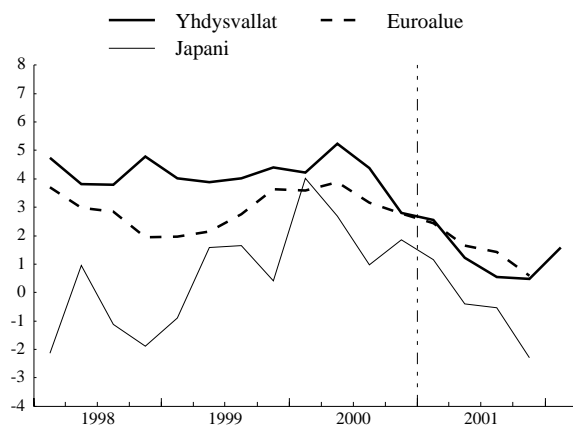
Taloudellinen kehitys

(vuotuinen prosenttimuutos, ellei toisin mainita)

	KHI	Yksikkö- työ- kustannuk- set ¹⁾	BKT:n määrä	Teollisuus- tuotannon volyyymi- indeksi ¹⁾	Työttö- mysisaste, % työ- voimasta (kp.)	M2 ²⁾	Pankkien- välisten 3 kk:n talletusten korko ³⁾ , vuotuinen korko	Valtion 10 vuoden lainojen tuotto ³⁾ , vuotuinen korko	Valuutta- kurssi ⁴⁾ , kansallinen valuutta/ ecu tai euro	Julkisen talouden rahoitus- asema alijäämä (-) ⁵⁾ ylijäämä (+), % BKT:stä	Julkinen brutto- velka ⁶⁾ , % BKT:stä
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Yhdysvallat											
1998	1,6	0,1	4,3	5,9	4,5	7,3	5,57	5,33	1,121	0,3	53,4
1999	2,2	-0,5	4,1	4,2	4,2	7,6	5,42	5,64	1,066	0,8	50,5
2000	3,4	0,8	4,1	4,7	4,0	6,1	6,53	6,03	0,924	1,7	45,0
2001	2,8	6,2	1,2	-4,2	4,8	8,8	3,78	5,01	0,896	0,5	44,8
2000	3,4	4,1	2,8	2,3	4,0	6,1	6,69	5,56	0,868	1,7	45,0
2001	I	3,4	6,7	2,5	-1,0	4,2	7,1	5,35	0,923	1,5	45,0
	II	3,4	8,0	1,2	-4,2	4,5	8,1	4,19	0,873	1,1	43,4
	III	2,7	6,4	0,5	-5,6	4,8	9,5	3,46	0,890	-0,9	44,0
	IV	1,9	3,7	0,5	-6,1	5,6	10,4	2,15	0,896	0,1	44,8
2002	I	1,3	.	1,6	-3,6	5,6	9,2	1,90	0,877	.	.
2001	marras	1,9	-	-	-6,1	5,6	10,6	2,10	0,888	-	-
	joulu	1,6	-	-	-5,7	5,8	10,5	1,92	0,892	-	-
2002	tammi	1,1	-	-	-4,3	5,6	9,7	1,82	0,883	-	-
	helmi	1,1	-	-	-3,8	5,5	9,4	1,90	0,870	-	-
	maalis	1,5	-	-	-2,7	5,7	8,5	1,99	0,876	-	-
	huhti	.	-	-	.	.	1,97	5,21	0,886	-	-
Japani											
1998	0,7	6,3	-1,1	-7,1	4,1	4,4	0,66	1,30	146,4	-10,3	.
1999	-0,3	-2,5	0,7	0,8	4,7	3,7	0,22	1,75	121,3	-10,4	.
2000	-0,7	-6,5	2,4	5,9	4,7	2,1	0,28	1,76	99,5	.	.
2001	-0,7	5,9	-0,5	-7,8	5,0	2,8	0,15	1,34	108,7	.	.
2000	IV	-0,8	-5,3	1,9	4,8	4,8	2,0	0,56	1,73	95,3	.
2001	I	-0,4	-0,2	1,2	-1,0	4,7	2,4	0,37	1,38	109,1	.
	II	-0,7	3,7	-0,4	-5,6	4,9	2,7	0,08	1,28	106,9	.
	III	-0,8	9,4	-0,5	-10,8	5,1	3,1	0,07	1,36	108,3	.
	IV	-1,0	11,0	-2,3	-13,5	5,4	3,2	0,08	1,35	110,5	.
2002	I	-1,4	.	.	.	.	3,6	0,10	1,46	116,1	.
2001	marras	-1,0	10,8	-	-13,4	5,4	3,2	0,08	1,33	108,7	-
	joulu	-1,2	12,7	-	-15,5	5,5	3,4	0,08	1,35	113,4	-
2002	tammi	-1,4	.	-	-11,4	5,3	3,5	0,09	1,42	117,1	-
	helmi	-1,6	.	-	-11,5	5,3	3,6	0,10	1,52	116,2	-
	maalis	-1,2	.	-	.	.	3,8	0,10	1,45	114,7	-
	huhti	.	.	-	.	.	.	0,08	1,39	115,8	-

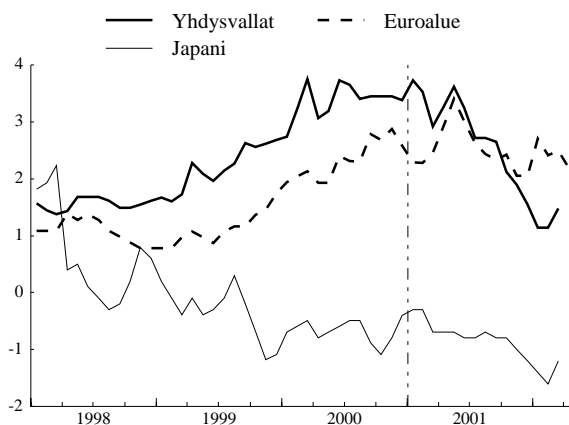
Bruttokansantuotteen määrä

(vuotuinen prosenttimuutos; neljännesvuosittain)

Kuluttajahintaindeksit

(vuotuinen prosenttimuutos; kuukausittain)

Lähteet: Kansalliset tilastot (sarakeet 1, 2 [Yhdysvallat], 3, 4, 5, 6, 8 [joulukuuhun 1998 asti], 9 ja 10), OECD (sarake 2 [Japani]), Eurostat (euroaluetta koskevan kuvion tilastot), Reuters (sarake 7 ja sarake 8 [tammikuusta 1999 alkaen]), EKP:n laskelma (sarake 11).

1) Tehdasteollisuus.

2) Ajanjakson keskiarvo, M2 ja sijoitustodistukset Japanin osalta.

3) Lisäinformaatiota, ks. taulukot 3.1 ja 3.2.

4) Lisäinformaatiota, ks. taulukko 10.

5) Japania koskevat tiedot: vuoden 1998 alijäämä sisältää valtion vastuulle ottaman suuren velan; vuoden 1999 tiedot perustuvat rahoitustilin rahoitustilinpitoilastoihin.

6) Julkisen sektorin konsolidoitu bruttovelka (ajanjakson lopussa).

Taulukko 12.2

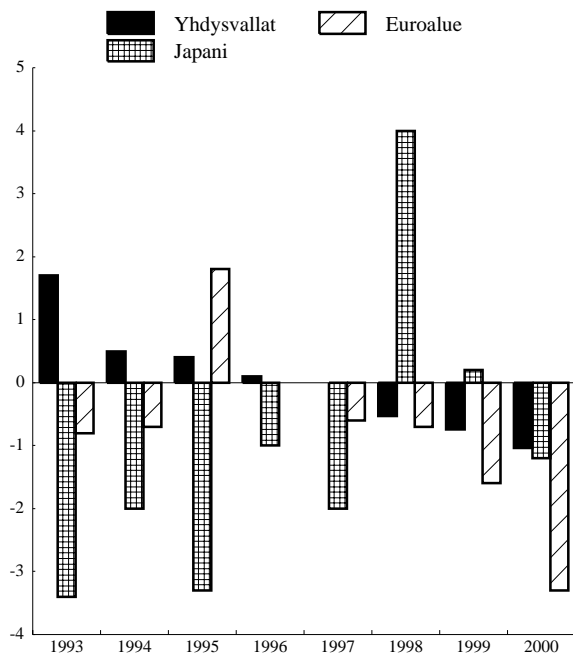
Säästäminen, investoinnit ja rahoitus

(prosenttia BKT:stä)

	Kansallinen säästäminen ja investoinnit			Yritysten (pl. rahoitussektori) investoinnit ja rahoitus						Kotitalouksien investoinnit ja rahoitus ¹⁾			
	Brutto-säästäminen	Pääoman brutto-muodostus	Nettoluotonanto ulkomaille	Pääoman brutto-muodostus	Kiinteän pääoman brutto-muodostus	Rahoitusvarojen nettohankinta	Brutto-säästäminen	Nettovelkaantuminen	Arvopaperit ja osakkeet	Pääoma-menot	Rahoitusvarojen nettohankinta	Brutto-säästäminen	Nettovelkaantuminen
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Yhdysvallat													
1998	18,8	20,7	-2,3	9,4	8,6	6,5	8,2	7,0	1,6	12,3	6,2	12,8	5,6
1999	18,4	20,9	-3,3	9,6	9,0	7,2	8,1	7,9	3,2	12,5	5,2	11,1	6,5
2000	18,1	21,1	-4,4	9,7	9,2	6,1	8,1	7,2	2,7	12,6	3,2	10,3	5,8
2001	16,9	19,4	-3,8	8,2	8,7	2,6	7,5	2,8	2,1	12,7	4,7	11,0	5,6
2000 I	17,8	21,0	-4,1	9,6	9,2	7,7	7,9	8,8	5,6	12,9	5,0	10,3	7,7
2000 II	18,3	21,4	-4,2	9,8	9,1	6,6	8,2	7,6	3,1	12,6	4,2	10,4	5,8
2000 III	18,2	21,2	-4,5	9,9	9,4	6,8	8,2	8,0	2,2	12,5	2,4	10,1	6,0
2000 IV	18,0	21,0	-4,5	9,6	9,2	3,3	8,0	4,3	0,2	12,4	1,2	10,2	3,6
2001 I	17,3	20,2	-4,1	8,9	9,1	1,9	7,5	3,0	2,0	12,6	4,1	10,3	3,7
2001 II	17,2	19,7	-4,0	8,4	8,8	1,8	7,5	2,0	2,5	12,6	4,5	10,5	6,6
2001 III	17,1	19,1	-3,5	8,1	8,6	4,1	7,7	3,9	1,3	12,6	9,0	12,5	8,7
2001 IV	15,9	18,3	-3,7	7,3	8,3	2,6	7,2	2,3	2,5	13,2	1,2	10,5	3,5
Japani													
1998	29,1	26,9	2,6	15,6	15,6	-6,0	13,3	-8,3	-0,3	5,3	6,1	11,7	-1,0
1999	27,6	25,8	2,2	14,4	14,8	3,3	13,5	-2,0	1,8	5,2	5,9	11,1	-0,3
2000	27,7	25,9	2,3	15,2	15,5	2,6	13,8	1,0	1,0	5,2	4,3	10,9	-0,4
2001	.	25,5	.	.	.	-3,7	.	-7,6	1,5	.	3,9	.	0,2
2000 I	.	26,3	.	.	.	15,5	.	4,4	-1,2	.	-0,7	.	5,3
2000 II	.	24,8	.	.	.	-25,0	.	-17,2	2,5	.	8,8	.	-7,5
2000 III	.	27,1	.	.	.	12,7	.	1,8	-0,2	.	0,6	.	1,4
2000 IV	.	27,1	.	.	.	6,8	.	13,7	2,7	.	7,9	.	-0,5
2001 I	.	27,5	.	.	.	8,9	.	-3,3	0,2	.	-4,8	.	2,7
2001 II	.	23,5	.	.	.	-30,8	.	-18,5	4,4	.	14,0	.	-5,3
2001 III	.	26,1	.	.	.	5,1	.	-8,6	-1,1	.	-3,2	.	3,5
2001 IV	.	25,1	.	.	.	1,0	.	-1,2	2,6	.	9,7	.	-0,2

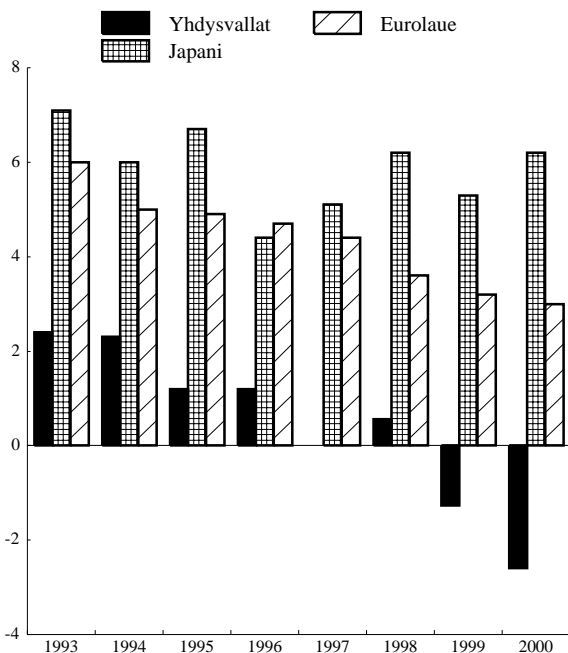
Yritysten (pl. rahoitussektori) nettoluotonanto

(prosenttia BKT:stä)

Kotitalouksien nettoluotonanto¹⁾

(prosenttia BKT:stä)

Lähteet: EKP, Federal Reserve Board, Bank of Japan ja Economic and Social Research Institute.

1) Kotitaloudet mukaan lukien kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt.

Teknisiä huomautuksia

Taulukko 2.4¹

Euroalueen raha-aggregaattien puhdistaminen kausivaihtelusta

Kausitasoituksessa käytetty lähestymistapa perustuu multiplikatiiviseen erittelyyn X-12-ARIMA-ohjelmalla (versio 0.2.2).² Joihinkin M2:n eriin tehdään kalenterikorjauksia. M3 puhdistetaan kausivaihtelusta epäsuorasti laskemalla yhteen M1:n ja erotuksien (M2–M1) ja (M3–M2) kausivaihtelusta puhdistetut sarjat, jotta aluerät summautuvat yhteen M3:ksi.

Kausivaihtelusta puhdistettujen kantojen indeksille estimoidaan kausitekijät. Niillä muokataan miljardeina euroina ilmaistuja kantoja ja uudelleenluokittelusta, arvostusmuutoksista ja muista vastaavista muutoksista aiheutuvia korjauksia. Näin saadaan kantojen, korjauksien ja virtojen kausipuhdistetut arvot. Kausitekijät tarkistetaan vuosittain tai tarvittaessa.

Suhteellisten vuosimuutosten laskeminen

Muutosprosentit lasketaan joko virtatietojen tai kausivaihtelusta puhdistettujen kantatietojen (indeksisarjojen) perusteella.

Jos F_t^M kuvaa muutosta kuukauden t aikana, L_t kantaa kuukauden t lopussa, X_t^M suhteellista muutosta kuukaudessa t (lisättyinä yhdellä), eli

$$(a) X_t^M = \left(\frac{F_t^M}{L_{t-1}} + 1 \right)$$

ja jos I_t on kuukauden t kausivaihtelusta puhdistettu kanta, eli

$$I_t = I_{t-1} \times \left(1 + \frac{F_t}{L_{t-1}} \right)$$

jossa perusjako $I_{\text{Joulu 1998}} = 100$, voidaan suhteellinen vuosimuutos a_t eli muutos kuukauteen t päättyvänä 12 kuukauden ajanjaksona laskea seuraavasti:

$$(b) a_t = \left(\prod_{i=0}^{11} X_{t-i}^M - 1 \right) \times 100$$

$$(c) a_t = \left(\frac{I_t}{I_{t-12}} - 1 \right) \times 100$$

Taulukossa 2.4.4 esitetty kuukausimuutos voidaan vastaavasti laskea kaavalla $(I_t/I_{t-1} - 1) \times 100$. M3:n kolmen kuukauden liukuva keskiarvo lasketaan kaavalla $(a_t + a_{t-1} + a_{t-2})/3$.

Pyörästysten vuoksi näin lasketut luvut eivät välttämättä täsmää taulukon 2.4 lukujen kanssa. Kausivaihtelusta puhdistetut, useampidesimaaliset kantatiedot ovat saatavissa EKP:n verkkosivuilta (www.ecb.int) sivulta "Euro area statistics-download" csv-tiedostona, jolloin taulukon 2.4 tarkat suhteelliset muutosluvut voidaan laskea.

Taulukot 2.5–2.8

Tilastot ovat mahdollisimman yhtenäisiä ja vertailukelpoisia. Tammikuussa 1999 käyttöön otetun uuden raportointimenetelmän vuoksi taulukoiden 2.5–2.8 kantatiedot vuoden 1999 ensimmäistä neljänestä edeltävältä ajalta eivät ole suoraan vertailukelpoisia myöhempien tietojen kanssa. Niitä voidaan kuitenkin käyttää rakenneanalyysiin. Kasvuvauhtien yksityiskohtainen analyysi on mahdollista taulukoiden 2.5–2.7 neljännesvuositusten virtatietojen osalta.

Koska taulukoissa 2.5–2.8 esitetyt tilastot tarkistetaan neljännesvuosittain, niissä esiintyvät luvut voivat hieman poiketa kuukausitilastojen luvuista.

1 Lisätietoja: Euroopan keskuspankki (elokuu 2000), "Seasonal adjustment of monetary aggregates and HICP for the euro area".

2 Lisätietoja: Findley, D., Monsell, B., Bell, W., Otto, M. ja Chen, B.C. (1998), "New Capabilities and Methods of the X-12-ARIMA Seasonal Adjustment Program", *Journal of Business and Economic Statistics*, 16, 2, 127–152, tai "X-12-ARIMA Reference Manual Version 0.2.2" (joulukuu 1998), *Time Series Staff, Bureau of the Census, Washington, D.C.*
Lisätietoja: Gomez, V. ja Maravall, A. (1996), "Programs TRAMO and SEATS: Instructions for the User", *Bank of Spain, Working Paper No. 9628, Madrid.*

Suhteellisten vuosimuutosten laskeminen

Muutosprosentit lasketaan joko virtatietojen tai kausivaihtelusta puhdistettujen kantatietojen (indeksisarjojen) perusteella.

Jos F_t^Q kuvaa muutosta kuukauteen t päättyvänä neljännesvuotena, X_t^Q suhteellista muutosta (liisättyä yhdellä) kuukauteen t päättyvänä neljännesvuotena, eli

$$(d) X_t^Q = \left(\frac{F_t^Q}{L_{t-3}} + 1 \right)$$

ja jos I_t ja L_t ovat yllä olevan määritelmän mukaisia, voidaan suhteellinen vuosimuutos a_t kuukauteen t päättyvänä neljännesvuotena laskea seuraavasti:

$$(e) a_t = \left(\prod_{i=0}^3 X_{t-3i}^Q - 1 \right) \times 100$$

$$(f) a_t = \left(\frac{I_t}{I_{t-12}} - 1 \right) \times 100$$

Vastaavasti neljännesvuosimuutos voidaan laskea kaavalla $(I_t/I_{t-3} - 1) \times 100$.

Pyöristysten vuoksi näin lasketut luvut eivät välttämättä täsmää taulukkojen 2.5–2.7 lukujen kanssa. Kausivaihtelusta puhdistetut, useampidesimaaliset kantatiedot ovat saatavissa EKP:n verkkosivuilta (www.ecb.int) sivulta ”Euro area statistics-download” csv-tiedostona, jolloin taulukkojen 2.5–2.7 tarkat suhteelliset muutokset voidaan laskea.

Taulukko 4.1

YKHIn puhdistaminen kausivaihtelusta¹

Kausitasoituksessa käytetty lähestymistapa perustuu multiplikatiiviseen erittelyyn X-12-ARIMA-ohjelmalla (versio 0.2.2) (ks. alaviite 2 edellisellä sivulla). Kokonaisindeksi puhdistetaan kausivaihtelusta epäsuorasti laskemalla yhteen kausivaihtelusta puhdistetut jalostettuja elintarvikkeita, jalostamattomia elintarvikkeita, muita teollisuustuotteita kuin energiaa ja palveluja koskevat euroalueen aikasarjat. Energian hintatietoja ei ole puhdistettu, koska sen hinnan kausivaihtelusta ei ole tilastollista näyttöä. Kausitekijät tarkistetaan vuosittain tai tarvittaessa.

Taulukko 8.2

Vaihtotaseen puhdistaminen kausivaihtelusta

Kausivaihtelusta puhdistaminen, joka tässä perustuu aikasarjan komponenttien multiplikatiiviseen malliin, toteutetaan X-12-ARIMA-ohjelmalla (versio 0.2.2) (ks. alaviite 2 edellisellä sivulla). Tavarakaupan taseessa kausivaihtelusta puhdistaminen käsittää pääsiäispyhä- ja työpäiväkorjaukset, palvelutaseessa pelkästään työpäiväkorjauksen. Koko vaihtotaseen kausivaihtelusta puhdistettu sarja muodostetaan laskemalla yhteen kausivaihtelusta puhdistetut euroalueen tavarakauppaa, palveluja, tuotannontekijäkorvauksia ja tulonsiirtoja kuvaavat aikasarjat. Kausikomponentit tarkistetaan vuosittain tai tarvittaessa.

¹ Ks. alaviite 1 edellisellä sivulla.

Yleistä

Euroopan keskuspankin (EKP) keräämät ja julkaisemat tilastot perustuvat toukokuussa 2000 julkaistuun asiakirjaan ”Statistical information collected and compiled by the ESCB”, jolla päivitetään heinäkuussa 1996 julkaistua asiakirjaa ”Statistical requirements for Stage Three of Monetary Union (Implementation Package)”. Päivitetystä asiakirjasta kuvataan tilastojen nykyistä tuottamista. Siinä käsitellään raha- ja pankkitilastoja sekä niihin liittyviä tilastoja, kuten maksetasetilastoja, ulkomaista varallisuutta koskevia tilastoja ja rahoitustilinpitoa. Sen sijaan ne EKP:n vaatimukset, jotka koskevat hinta- ja kustannustilastoja, kansantalouden tilinpitoa, työmarkkina-tilastoja, julkisen talouden tulo- ja menotilastoja, lyhyen aikavälin tarjonta- ja kysyntätilastoja sekä yrittäjiä ja kuluttajia koskevia suhdannekyselyitä, esitetään elokuussa 2000 julkaistussa asiakirjassa ”Statistical requirements of the ECB in the field of general economic statistics”.¹

Nämä tilastot keskittyvät euroalueeseen kokonaisuudessaan. Pitkän aikavälin yksityiskohtaisia tilastotietoja lisäselvityksineen on saatavissa csv-muodossa EKP:n verkkosivuilla (www.ecb.int), ja EKP:n Kuukausikatsauksessa julkaistaan uusia tai yksityiskohtaisempia tietoja heti tuoreeltaan.

Koska ecun muodostavat valuutat eivät ole samat kuin rahaliittoon osallistuvien jäsenvaltioiden valuutat, rahaliiton ulkopuolisten jäsenvaltioiden valuuttojen kurssimuutokset vaikuttaisivat niihin vuotta 1999 edeltäviin tilastojen lukuihin, jotka saataisiin muuttamalla rahaliittoon osallistuvien jäsenvaltioiden valuutat senhetkisten vaihtokurssien mukaan ecuiksi. Jotta tämä voitaisiin välttää rahatilastoissa, taulukoiden 2.1–2.8 tiedot vuotta 1999 edeltävältä ajalta on ilmoitettu yksikköinä, jotka on saatu muuttamalla kansalliset valuutat 31.12.1998 asetetuilla euron peruuttamattomilla muuntokursseilla. Ellei toisin mainita, hinta- ja kustannustilastot vuotta 1999 edeltävältä ajalta perustuvat kansallisissa valuutoissa ilmoitettuihin tietoihin.

Tietoja on tarpeen mukaan laskettu yhteen tai konsolidoitu (mukaan lukien maitten välinen konsolidointi).

Kuukausikatsauksen tilastot perustuvat yleensä tietoihin, jotka ovat olleet käytettävissä EKP:n

neuvoston kunkin kuukauden ensimmäistä kokouspäivää edeltävänä päivänä. Tämän numeron tilastot perustuvat 30.4.2002 käytettävissä olleisiin tietoihin.

Uusimmat tiedot ovat usein ennakkotietoja, joita voidaan myöhemmin tarkistaa. Pyöritysten vuoksi eri lukujen yhteissummat eivät välttämättä täsmää.

Yhteenveto

Taulukossa esitetään yhteenveto euroalueen talouskehityksen keskeisimmistä piirteistä.

Rahapolitiikka- ja rahoitusmarkkinatilastot

Taulukoissa 1.1–1.5 esitetään eurojärjestelmän (Eurosystem) konsolidoitu tase, tietoja eurojärjestelmän rahapoliittisista operaatioista sekä tilastoja, jotka liittyvät vähimmäisvarantoihin ja pankkijärjestelmän likviditeettiasemaan. Taulukot 1.2 ja 1.3 kuvaavat siirtymistä vaihtuvakorkoihin huutokauppoihin kesäkuussa 2000. Taulukoissa 2.1–2.3 esitetään rahalaitoksiin liittyviä, rahataloutta koskevia tilastoja eurojärjestelmä mukaan lukien. Taulukon 2.3 tiedot on konsolidoitu; euroalueen rahalaitosten välisiä positioita ei ole esitetty, mutta niiden saamisten ja velkojen yhteissummien erotus esitetään sarakkeessa 13. Taulukossa 2.4 on rahalaitossektorin konsolidoidusta taseesta johdetut raha-aggregaatit ja joidakin valtionhallinnon (monetaarisia) velkoja. M3 on laskettu ilman euroalueen ulkopuolisten hallussa olevia euroalueella sijaitsevien rahamarkkinarahastojen rahasto-osuuksia, euroalueella sijaitsevien rahalaitosten liikkeeseen laskemia rahamarkkinapapereita ja enintään kahden vuoden velkapapereita. Nämä osuudet sisältyvät taulukon 2.3 erään ”ulkomaiset velat”, joten ne vaikuttavat myös taulukossa 2.4 esitettyyn erään

¹ Euroopan tasolla raha- ja pankkitilastoista vastaa EKP. Maksusetilastoista sekä ulkomaista varallisuutta ja rahoitustilinpitoa koskevista tilastoista vastaavat Euroopan komissio (Eurostat) ja EKP yhdessä. Hinta- ja kustannustilastoista ja muista taloustilastoista vastaa Euroopan komissio (Eurostat).

”ulkomaiset nettosaamiset”. Taulukossa 2.5 esitetään neljännesvuositilastot rahalaitosten lainoista kotitalouksille ja yrityksille eriteltyinä käytötarkoituksen ja alkuperäisen maturiteetin mukaan. Taulukossa 2.6 on neljännesvuositilastot euroalueella olevien talletuksista rahalaitoksiin ja taulukossa 2.7 neljännesvuositilastot euroalueen ulkopuolisiin kohdistuvista rahalaitosten saamisista ja veloista. Taulukossa 2.8 esitetään neljännesvuositilastot joistakin rahalaitosten tase-eristä valuutoittain. Taulukoissa 2.5–2.7 esitetään virtatiedot, jotka on puhdistettu uudelleenluokittelun, arvostusmuutosten, valuuttakurssimuutosten tai itse transaktioista johtumattomien muiden vastaavien muutosten aiheuttamista eroista, sekä vuotuiset prosenttimuutokset. Luettelo rahalaitoksista on kokonaisuudessaan EKP:n verkkosivuilla. Sektoriluokitus on esitetty yksityiskohtaisesti raha- ja pankkitilastojen sektorikäsikirjassa ”Money and Banking Statistics Sector Manual – Guidance for the statistical classification of customers” (EKP, marraskuu 1999). Raha- ja pankkitilastojen kokoamisohjeissa ”Money and Banking Statistics Compilation Guide” (EMI, huhtikuu 1998) esitetään suositukset, joita kansallisten keskuspankkien tulee noudattaa. Tilastotiedot on kerätty ja laadittu 1.1.1999 lähtien rahalaitossektorin konsolidoidusta taseesta annetun Euroopan keskuspankin asetuksen (EKP/2001/13, joka tammikuussa 2002 korvasi aiemman asetuksen EKP/1998/16) mukaisesti.

EKP tuottaa tilastot, jotka koskevat rahamarkkinakorkoja, valtion pitkäaikaisten lainojen tuottoja ja osakeindeksejä (taulukot 3.1–3.3), sähköisistä markkinainformaatiojärjestelmistä saatujen tietojen perusteella. Pankkien luotto- ja talletuskorkoja koskevien tilastojen (taulukko 3.4) yksityiskohdat ilmenevät taulukon alaviitteestä.

2 Sektorijaottelu on EKT 95:n mukainen. Kuukausikatsauksen taulukoissa käytetyt sektoriluokitukset ovat seuraavat: rahalaitokset (ml. eurojärjestelmä) sisältää EKP:n ja euroalueen jäsenvaltioiden kansalliset keskuspankit (S121) sekä muut rahalaitokset (S122); muut rahoituslaitokset kuin rahalaitokset sisältää muut rahoituslaitokset kuin vakuutuslaitokset ja eläkerahastot (S123), rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset (S124) sekä vakuutuslaitokset ja eläkerahastot (S125); yritykset (S11); valtio (S1311); muut julkisyhteisöt sisältää osavaltiohallinnon (S1312), paikallishallinnon (S1313) ja sosiaaliturvarahastot (S1314).

Arvopapereiden liikkeeseenlaskua koskevat tilastot esitetään taulukoissa 3.5 ja 3.6. Tilastot on jaoteltu pitkä- ja lyhytaikaisiin arvopapereihin. Lyhytaikaisilla arvopapereilla tarkoitetaan arvopapereita, joiden alkuperäinen maturiteetti on enintään yksi vuosi (EKT 95:n luokittelun mukaisesti; poikkeuksellisesti enintään kaksi vuotta). Pitkäaikaisiin arvopapereihin lasketaan arvopaperit, joiden alkuperäinen maturiteetti on pitempi kuin yksi vuosi tai joiden valinnainen maturiteetti on vähintään yksi vuosi tai joiden maturiteettia ei ole määritelty. Euroalueella olevia liikkeeseenlaskijoita koskevien tilastojen arvioidaan kattavan noin 95 % kaikista liikkeeseenlaskuista. Taulukosta 3.5 käyvät ilmi lyhyt- ja pitkäaikaisien arvopapereiden liikkeeseen laskut, kuoletukset ja kannat. Nettomääräiset liikkeeseenlaskut ja kantojen muutokset eroavat toisistaan arvostusmuutosten, uudelleenluokittelun sekä muiden muutosten vuoksi. Taulukossa 3.6 eritellään sektoreittain euromääräisten arvopapereiden liikkeeseenlaskijat euroalueella ja sen ulkopuolella. Euroalueen liikkeeseenlaskijoiden sektoriluokitus on EKT 95:n mukainen.² Euroalueen ulkopuolisten liikkeeseenlaskijoiden luokituksessa termillä ”pankit (ml. keskuspankit)” tarkoitetaan laitoksia, jotka ovat samantyyppisiä kuin rahalaitokset (ml. eurojärjestelmä) ja jotka sijaitsevat euroalueen ulkopuolella. Euroopan investointipankki sisältyy luokitukseen ”kansainväliset järjestöt”. (Euroopan keskuspankki sisältyy eurojärjestelmään.)

Taulukossa 3.6 yhteismäärät (sarakeet 1, 7 ja 14) ovat samat kuin taulukossa 3.5 esitetyt luvut euromääräisten arvopapereiden kannoista (sarakeet 8, 16 ja 20), bruttomääräisistä liikkeeseenlaskuista (sarakeet 5, 13 ja 17) ja nettomääräisistä liikkeeseenlaskuista (sarakeet 7, 15 ja 19). Rahalaitosten liikkeeseen laskemien arvopapereiden kanta (sarake 2) taulukossa 3.6 vastaa suurin piirtein taulukossa 2.8.3 esitettyjä rahalaitosten yhteenlasketun taseen velkapuolen rahamarkkinapapereita ja velkapapereita (sarakeet 2 ja 10), vaikka liikkeeseenlaskutilastojen kattavuus onkin tällä hetkellä hieman suppeampi.

Hinnat ja reaalityalouden tilastot

EKP:n kuukausikatsauksessa esitettävät tilastot ovat muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta Euroopan komission (lähinnä Eurostatin) ja kansallisten tilastoviranomaisten tuottamia. Euroaluetta koskevat tiedot on saatu laskemalla yksittäisten jäsenvaltioiden tiedot yhteen. Tilastot ovat mahdollisimman yhtenäisiä ja vertailukelpoisia. Yleensä tuoreimmista tilastoista saa vertailukelpoisinta tietoa.

Euroalueen yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi YKHI (taulukko 4.1) on käytettävissä vuodesta 1995 lähtien. YKHI perustuu kansallisiin yhdenmukaistettuihin kuluttajahintaindekseihin, jotka lasketaan samoin menetelmin kaikissa euroalueen valtioissa. Tavara- ja palveluerien jaottelu perustuu YKHIn erien luokittelussa käytettyyn yksilöllisen kulutuksen luokitukseen käytötarkoituksen mukaan (Classification of Individual Consumption by Purpose, COICOP). YKHIn sisältyvät kotitalouksien todelliset rahamääräiset kulutusmenot euroalueen muodostamalla talousalueella. Taulukossa on myös EKP:n kokoamat, kausivaihtelusta puhdistetut YKHI-tilastot.

Kansantalouden tilinpitoa koskevat tilastot (taulukot 4.2 ja 5.1) – mm. neljännesvuosittaiset yhteenvedot tilinpidosta – tulevat täysin vertailukelpoisiksi koko euroalueella, kun Euroopan kansantalouden tilinpitojärjestelmä (EKT 95) otetaan käyttöön vuoden 1999 aikana ja sen jälkeen. Osa tilastoista on jo täysin vertailukelpoisia. Taulukossa 4.2.2 esitetyt bruttokansantuotteen deflaattorit vuotta 1999 edeltävältä ajalta on laskettu kansallisessa valuutassa kansallisten tietojen perusteella. Tämän Kuukausikatsauksen kansantalouden tilinpitotilastot perustuvat EKT 95:een.

Taulukossa 5.2 on muita keskeisiä reaalityalouden tilastoja. EU:n neuvoston 19.5.1998 antaman lyhyen aikavälin tilastoja koskevan asetuksen (EY) N:o 1165/98 täytäntöönpano kasvattaa käytettävissä olevien euroaluetta koskevien tilastojen määrää. Tuotteiden loppukäytön mukainen erittely taulukoissa 4.2.1 ja 5.2.1 vastaa ilman rakennusteollisuutta lasketun teollisuuden yhdenmukaistettua alajaottelua (NACE-luokituk-

set C–E) teollisuuden koontiryhmiin siten kuin komission 26.3.2001 antamassa asetuksessa (EY) N:o 586/2001 on määritelty.

Barometritiedot (taulukko 5.3) perustuvat Euroopan komission tekemiin yritys- ja kuluttajakyselyihin.

Työllisyystilastot (taulukko 5.4) perustuvat EKT 95:een. Milloin euroaluetta koskevat tiedot eivät ole kattavia, jotkin luvut ovat käytettävissä oleviin tietoihin perustuvia EKP:n arvioita. Työttömyystilastot ovat Kansainvälisen työjärjestön (ILO) ohjeiden mukaisia.

Rahoitustilinpitotilastot

Taulukossa 6.1 esitetään euroalueen ei-rahoitussektorin rahoitustilipidon neljännesvuositilastot, joissa ovat mukana julkisyhteisöt (S13), yritykset (S11) ja kotitaloudet (S14) mukaan lukien kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt (S15). Tilastoja ei ole puhdistettu kausivaihtelusta ja ne sisältävät kantatiedot ja EKT 95:n mukaiset rahoitustaloustoimet. Tilastoissa esitetään ei-rahoitussektorin rahoituksen käyttöä ja hankintaa koskevia tietoja. Rahoituksen hankintaa käsittelevässä osassa velat on jaoteltu EKT 95:n luokituksen ja alkuperäisen maturiteetin mukaan. Rahoituksen käyttöä (saamia) koskevat tiedot eivät ole yhtä yksityiskohtaisia kuin tiedot rahoituksen hankinnasta erityisesti sen vuoksi, ettei niitä pystytä erittelemään sektoreittain. Sekä kantatiedot että tiedot rahoitustaloustoimista saattavat antaa talouskehityksen taustaa selventäviä viitteitä. On kuitenkin todennäköistä, että tilastojen käyttäjien päähuomio kohdistuu rahoitustaloustoimia koskeviin tietoihin.

Neljännesvuositiedot perustuvat euroalueen rahalaitoksia ja arvopapereiden liikkeeseenlaskuja, julkisyhteisöjen rahoitusta koskeviin tietoihin, kansallista tilinpitoa koskeviin neljännesvuositietoihin ja BIS:n kansainvälisiin pankkitilastoihin. Vaikka euromaiden tilastot perustuvatkin kaikkien euromaiden tietoihin, Irlannin ja Luxemburgin kansallisen tilinpidon neljännesvuositilastot ei toistaiseksi ole käytettävissä.

Taulukossa 6.2 esitetään euroalueen säästämistä, investointeja (rahoitus- ja muut investoinnit) ja rahoituksen hankintaa koskevat tilastot. Nämä tilastot eivät vielä täsmää taulukon 6.1 neljännesvuositietojen kanssa.

Julkisen talouden rahoitusasema

Taulukoissa 7.1–7.3 esitetään euroalueen julkisen talouden rahoitusasema. Tiedot on suurimmaksi osaksi konsolidoitu, ja ne perustuvat EKT 95:een. EKP laatii euroalueen aggregaattitilastot jäsenmaiden toimittamien tietojen perusteella, ja tilastoja päivitetään säännöllisesti. Tiedot, jotka koskevat euroalueen maiden julkisen talouden alijäämää ja julkista velkaa, voivat siten poiketa Euroopan komission liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn yhteydessä käyttämistä tiedoista.

Taulukossa 7.1 esitetään julkisyhteisöjen tulot ja menot EKT 95:n määritelmien mukaisesti sellaisina kuin ne on muutettu Euroopan komission 10.7.2000 antamassa asetuksessa N:o 1500/2000. Taulukossa 7.2 esitetään konsolidoitu julkisen talouden bruttovelka nimellisarvoisena liiallisia alijäämiä koskevaa menettelyä käsittelevien Euroopan yhteisön perustamissopimuksen määräysten mukaisesti. Taulukoissa 7.1 ja 7.2 esitetään yhteenvedot euroalueen yksittäisten maiden tiedoista, koska ne ovat tärkeitä vakaus- ja kasvusopimuksen kannalta. Taulukossa 7.3 esitetään analyysi julkisen talouden velasta. Julkisen velan muutoksen ja julkisen talouden alijäämän erotus (eli alijäämä-/velkakoikaisu) johtuu pääasiassa julkisyhteisöjen rahoitusvarojen muutoksista ja valuutan arvostusmuutosten vaikutuksista.

Euroalueen maksutase ja ulkomainen varallisuus (ml. valuuttavaranto), ulkomaankauppa ja valuuttakurssit

Maksutasetta (taulukot 8.1–8.6) ja ulkomaista varallisuutta koskevien tilastojen käsitteet ja määritelmät vastaavat yleensä IMF:n maksutasekäsikirjan 5. laitosta (lokakuu 1993), EKP:n toukokuussa 2000 antamien Euroopan keskuspankin tilastovaatimuksia koskevia suuntaviivoja (EKP/2000/4) ja Eurostatin ohjeita.

Euroalueen maksutasetilastot on laatinut EKP. Joulukuuhun 1998 asti tiedot on ilmoitettu ecuinä. Maksutasetilaston tuoreimmat kuukausitiedot ovat ennakkotietoja, jotka tarkistetaan yksityiskohtaisten neljännesvuosittaisten maksutasetilastojen julkaisemisen yhteydessä. Aiempia tietoja tarkistetaan aika ajoin.

Tilastot, jotka perustuvat osittain arvioihin, eivät ole täysin vertailukelpoisia myöhempien havaintojen kanssa. Tällaisia tilastoja ovat maksutaseen rahoitustasetilastot vuoden 1998 loppua edeltävältä ajalta, palvelutasetilastot vuoden 1997 loppua edeltävältä ajalta, tuotannontekijäkorvausten taseen kuukausikehitystä koskevat tilastot vuosilta 1997–1999 ja ulkomaista varallisuutta koskevat tilastot vuoden 1997 loppua edeltävältä ajalta. Taulukossa 8.5.2 on jaoteltu euroalueella olevien sijoitukset euroalueen ulkopuolisten liikkeeseen laskemiin arvopapereihin sijoittajan sektorin mukaan. Sen sijaan ulkomaisten sijoittajien sijoituksia euroalueella olevien liikkeeseen laskemiin arvopapereihin ei voida esittää liikkeeseenlaskijan sektorin mukaan jaoteltuina.

Euroalueen ulkomaista varallisuutta koskevat tilastot (taulukko 8.7.1) on saatu laskemalla yhteen kansalliset nettomääräiset tiedot. Ulkomainen varallisuus on laskettu käyttäen tämänhetkisiä markkinahintoja. Laskennassa ei kuitenkaan otettu huomioon suorien sijoitusten kantatietoja, jotka laajalti perustuvat kirjanpitoarvoihin.

Eurojärjestelmän valuuttavarannon ja siihen liittyvien saamisten kannat sekä EKP:n valuuttavaranto ja siihen liittyvät saamiset esitetään taulukossa 8.7.2., jonka tiedot ovat IMF:n ja BIS:n valuuttavarannon ja valuuttamääräisen likviditeetin raportointimallin mukaisia. Aiempia tilastoja tarkistetaan jatkuvasti, eivätkä valuuttavarantotilastot vuoden 1999 loppua edeltävältä ajalta ole täysin vertailukelpoisia myöhempien tilastojen kanssa. Eurojärjestelmän valuuttavarannon tilastointia käsittelevä julkaisu on saatavissa EKP:n verkkosivuilla.

Taulukossa 9 esitetään euroalueen tavaroiden ulkomaankauppa. Enin osa tiedoista on saatu Eurostatista. EKP laskee määräindeksit Eurostatin arvoja yksikköarvoindeksien perusteella. Yksikköarvoindeksit puhdistetaan kausivaihtelusta EKP:ssä

ja arvoa koskevat tilastot puhdistetaan kausivaihtelusta ja korjataan työpäivien määrillä Eurostatissa.

Raaka-aineiden ja tuotantohyödykkeiden, investointitavaroiden ja kulutustavaroiden hyödykejako noudattaa SITC-luokitukseen (3. tarkistettu laitos) perustuvaa Broad Economic Categories -luokitusta. Valmistettujen tavaroiden ja öljyn hyödykejako noudattaa SITC-luokitusta (3. tarkistettu laitos). Maantieteellisessä jaottelussa euroalueen tärkeimmät kauppakumppanit esitetään joko maittain tai ryhmittäin. EU:n jäsenyyttä hakeneet 13 maata ovat Bulgaria, Kypros, Latvia, Liettua, Malta, Puola, Romania, Slovakia, Slovenia, Tšekki, Turkki, Unkari ja Viro.

Määritelmien, luokittelun, kattavuuden ja kirjausajankohdan erojen vuoksi ulkomaankaupan tilastot eivät ole täysin verrattavissa maksutasetilastojen tavarakaupan eriin (taulukot 8.1 ja 8.2). Ero johtuu osittain siitä, että vakuutus ja rahti on laskettu mukaan tavaroiden tuontitilastoissa. Vakuutuksen ja rahdin osuus tuonnin arvosta (kulut, vakuutus ja rahti hintaan luettuina) oli noin 3,8 % vuonna 1998 (EKP:n arvio).

Taulukossa 10 esitetään EKP:n laskemat euron nimellinen ja reaalinen efektiivinen valuuttaindeksi. Indeksit perustuvat euron valuuttakurssien painotettuihin keskiarvoihin. Painot perustuvat teollisuustuotteiden kaupankäyntitilastoihin vuosilta 1995–97, ja niissä on otettu huomioon kolmansien markkinoiden vaikutus. Joulukuuhun 2000 asti suppeaan maaryhmään kuuluvat ne

maat, joiden valuutat on esitetty taulukossa, sekä Kreikka. Alkaen tammikuusta 2001, jolloin Kreikka otti euron käyttöön, Kreikan drakmaa ei enää ole mukana euron efektiivisessä valuuttakurssissa, mikä on otettu painoissa huomioon. Laajaan maaryhmään kuuluvat lisäksi seuraavat maat: Algeria, Argentiina, Brasilia, Etelä-Afrikka, Filippiinit, Indonesia, Intia, Israel, Kiina, Kroatia, Kypros, Malesia, Marokko, Meksiko, Puola, Romania, Slovakia, Slovenia, Taiwan, Thaimaa, Tšekki, Turkki, Unkari, Uusi-Seelanti, Venäjä ja Viro. Reaaliset valuuttakurssit lasketaan kuluttajahintaindeksin, tehdasteollisuuden tuottajahintaindeksin ja tehdasteollisuuden yksikkötyökustannusten pohjalta. Jos deflaattoreita ei ole saatavissa, käytetään arvioita. Taulukossa esitetään euron kahdenväliset kurssit suhteessa niihin 12 valuuttaan, joita EKP käyttää ”suppean” efektiivisen valuuttakurssin laskennassa. EKP:n julkaisee päivittäisiä viitekursseja näille ja joillekin muille valuutoille.

Muut tilastot

EU:n muita jäsenvaltioita koskevat tilastot (taulukko 11) noudattavat samoja periaatteita kuin euroalueen tilastot. Yhdysvaltoja ja Japania koskevat tilastot (taulukot 12.1 ja 12.2) perustuvat kansallisiin lähteisiin. Tiedot, jotka koskevat sääntämistä, investointeja ja rahoitusta Yhdysvalloissa ja Japanissa (taulukko 12.2.), on ryhmitelty samalla tavalla kuin euroalueen vastaavat tiedot taulukossa 6.

Eurojärjestelmän rahapoliittiset toimenpiteet¹

4.1.2000

EKP ilmoittaa, että eurojärjestelmä toteuttaa 5.1.2000 likviditeettiä vähentävän hienosäätöoperaation, jonka maksut suoritetaan samana päivänä. Tällä toimenpiteellä pyritään palauttamaan normaali likviditeetti markkinoille sen jälkeen, kun vuoteen 2000 siirtyminen oli sujunut ongelmitta.

5.1.2000

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaation korko on edelleen 3,0 %, maksuvalmiusluoton korko 4,0 % ja talletuskorko 2,0 %.

15.1.2000

Kreikan viranomaisten pyynnöstä euroalueeseen kuuluvien EU:n jäsenvaltioiden ministerit, EKP sekä Tanskan ja Kreikan ministerit ja keskuspankkien pääjohtajat päättävät revalvoida Kreikan drakman keskuskurssin valuuttakurssimekanismissa (ERM II) 3½ prosentilla alkaen 17.1.2000.

20.1.2000

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaation korko on edelleen 3,0 %, maksuvalmiusluoton korko 4,0 % ja talletuskorko 2,0 %.

EKP:n neuvosto päättää myös, että eurojärjestelmä aikoo jakaa vuoden 2000 alkupuoliskolla toteutettavissa pitempiäaikaisissa rahoitusoperaatioissa 20 miljardia euroa kussakin. Määrää päätettäessä otettiin huomioon euroalueen pankkijärjestelmän arvioitu likviditeetin tarve vuoden 2000 ensimmäisen vuosipuoliskon aikana sekä eurojärjestelmän pyrkimys jakaa vastaisuudessaakin suurin osa rahoitussektorille rahoitusoperaatioissa tarjoamastaan likviditeetistä perusrahoitusoperaatioiden kautta.

3.2.2000

EKP:n neuvosto päättää nostaa eurojärjestelmän perusrahoitusoperaation korkoa 0,25 prosenttiyksikköä 3,25 prosenttiin alkaen operaatiosta, jonka maksut suoritetaan 9.2.2000. Maksuvalmiusluoton korkoa nostetaan 0,25 prosenttiyksikköä 4,25 prosenttiin 4.2.2000 lähtien. Talletuskorkoa nostetaan 0,25 prosenttiyksikköä 2,25 prosenttiin 4.2.2000 lähtien.

17.2., 2.3.2000

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaation korko on edelleen 3,25 %, maksuvalmiusluoton korko 4,25 % ja talletuskorko 2,25 %.

16.3.2000

EKP:n neuvosto päättää nostaa eurojärjestelmän perusrahoitusoperaation korkoa 0,25 prosenttiyksikköä 3,5 prosenttiin siitä operaatiosta lähtien, jonka maksut suoritetaan 22.3.2000. Lisäksi maksuvalmiusluoton korkoa nostetaan 0,25 prosenttiyksikköä 4,5 prosenttiin ja talletuskorkoa niin ikään 0,25 prosenttiyksikköä 2,5 prosenttiin 17.3.2000 lähtien.

30.3., 13.4.2000

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaation korko on edelleen 3,5 %, maksuvalmiusluoton korko 4,5 % ja talletuskorko 2,5 %.

27.4.2000

EKP:n neuvosto päättää nostaa eurojärjestelmän perusrahoitusoperaation korkoa 0,25 prosenttiyksikköä 3,75 prosenttiin alkaen operaatiosta, jonka maksut suoritetaan 4.5.2000. Maksuvalmiusluoton korkoa nostetaan 0,25 prosenttiyksikköä 4,75 prosenttiin ja talletuskorkoa 0,25 prosenttiyksikköä 2,75 prosenttiin 28.4.2000 lähtien.

¹ Eurojärjestelmän rahapoliittiset toimenpiteet vuonna 1999 on esitetty EKP:n vuosikertomuksessa vuodelta 1999 sivuilla 172–175.

11.5.2000

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaation korko on edelleen 3,75 %, maksuvalmiusluoton korko 4,75 % ja talletuskorko 2,75 %.

25.5.2000

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaation korko on edelleen 3,75 %, maksuvalmiusluoton korko 4,75 % ja talletuskorko 2,75 %.

8.6.2000

EKP:n neuvosto päättää nostaa eurojärjestelmän perusrahoitusoperaation korkoa 0,50 prosenttiyksikköä 4,25 prosenttiin ja soveltaa sitä kahteen (kiinteäkorkoisena huutokauppana toteutettavaan) operaatioon, joiden maksut suoritetaan 15. ja 21.6.2000. Lisäksi EKP:n neuvosto päättää nostaa maksuvalmiusluoton korkoa 0,50 prosenttiyksikköä 5,25 prosenttiin ja talletuskorkoa 0,50 prosenttiyksikköä 3,25 prosenttiin 9.6.2000 lähtien.

EKP:n neuvosto ilmoittaa myös, että siitä operaatiosta alkaen, jonka maksut suoritetaan 28.6.2000, eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatiot toteutetaan vaihtuvakorkoisina huutokauppoina siten, että likviditeetin jaossa käytetään monikorkoista menettelyä. EKP:n neuvosto päättää asettaa näissä operaatioissa tehtäville korkotarjouksille alarajan, joka on 4,25 %. Siirtymisellä vaihtuvakorkoisina huutokauppoina toteutettaviin perusrahoitusoperaatioihin ei ole tarkoitus muuttaa eurojärjestelmän rahapolitiikan viritystä. Uudella huutokauppanenettelyllä pyritään vastaamaan huomattavaan ylikysyntään, johon tähänastinen kiinteäkorkoisen huutokauppanenettelyn soveltaminen on johtanut.

19.6.2000

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen artiklan 122 kohdan 2 mukaisesti Ecofin-neuvosto päättää, että Kreikka täyttää artiklan 121 kohdassa I esitettyihin kriteereihin perustuvat vaatimukset, ja kumoaa Kreikkaa koskevan poikkeuk-

sen 1.1.2001 lukien. Ecofin-neuvosto teki päätöksensä ottaen huomioon Euroopan komission ja EKP:n kertomukset Ruotsin ja Kreikan edistymisestä talous- ja rahaliiton jäsenyyteen liittyvien velvoitteiden täyttämässä ja kuultuaan Euroopan parlamenttia ja keskusteltuaan valtion- tai hallitusten päämiesten kokoonpanossa kokoon-tuneen Eurooppa-neuvoston kanssa.

Toimien yksimielisesti niiden Euroopan yhteisön jäsenvaltioiden, joita ei koske poikkeus, ja kyseisen jäsenvaltion kanssa Ecofin-neuvosto – Euroopan komission esityksestä ja EKP:tä kuultuaan – vahvistaa myös Kreikan drakman ja euron välisen peruuttamattoman muuntokurssin, joka tulee voimaan 1.1.2001. Kreikan drakman ja euron välisen muuntokurssin (joka vastaa drakman valitsevaa keskuskurssia euroon nähden ERM II -valuuttakurssimekanismissa) määrittämisen jälkeen EKP ja Kreikan keskuspankki ilmoittavat, että ne tulevat seuraamaan Kreikan drakman ja euron välisen markkinakurssin lähentymistä drakman euromuuntokurssiin. Lähentyminen tulisi saavuttaa viimeistään 29.12.2000 mennessä.

21.6.2000

EKP:n neuvosto päättää, että maksuvalmiusluoton korko on edelleen 5,25 % ja talletuskorko 3,25 %. Neuvosto toistaa, että – kuten 8.6.2000 ilmoitettiin – eurojärjestelmän tulevat perusrahoitusoperaatiot tullaan toteuttamaan vaihtuvakorkoisina huutokauppoina monikorkoista huutokauppanenettelyä käyttäen ja että operaatioissa tehtävien korkotarjousten alaraja on 4,25 %.

EKP:n neuvosto ilmoittaa myös, että vuoden 2000 loppupuolella toteutettavissa pitempiäaikaisissa rahoitusoperaatioissa eurojärjestelmä aikoo jakaa 15 miljardia euroa operaatiota kohden. Tässä määrässä otetaan huomioon euroalueen pankkijärjestelmän ennakoitujen likviditeettitarpeet vuoden 2000 loppupuolella ja eurojärjestelmän halukkuus myöntää edelleen suurin osan rahoitussektorin rahoituksesta perusrahoitusoperaatioiden kautta.

6.7., 20.7., 3.8.2000

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alaraja on edelleen 4,25 %, maksuvalmiusluoton korko 5,25 % ja talletuskorko 3,25 %.

31.8.2000

EKP:n neuvosto päättää nostaa eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alarajaa 0,25 prosenttiyksikköä 4,50 prosenttiin siitä operaatiosta lähtien, jonka maksut suoritetaan 6.9.2000. Lisäksi maksuvalmiusluoton korkoa nostetaan 0,25 prosenttiyksikköä 5,50 prosenttiin ja talletuskorkoa niin ikään 0,25 prosenttiyksikköä 3,50 prosenttiin 1.9.2000 lähtien.

14.9.2000

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alaraja on edelleen 4,50 %, maksuvalmiusluoton korko 5,50 % ja talletuskorko 3,50 %.

5.10.2000

EKP:n neuvosto päättää nostaa eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alarajaa 0,25 prosenttiyksikköä 4,75 prosenttiin alkaen operaatiosta, jonka maksut suoritetaan 11.10.2000. Lisäksi maksuvalmiusluoton korkoa nostetaan 0,25 prosenttiyksikköä 5,75 prosenttiin ja talletuskorkoa niin ikään 0,25 prosenttiyksikköä 3,75 prosenttiin 6.10.2000 alkaen.

19.10., 2.11., 16.11., 30.11.2000

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alaraja on edelleen 4,75 %, maksuvalmiusluoton korko 5,75 % ja talletuskorko 3,75 %.

14.12.2000

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alaraja on edelleen 4,75 %, maksuvalmiusluoton korko 5,75 % ja talletuskorko 3,75 %.

EKP:n neuvosto päättää myös pitää rahan määrän kasvun eli lavean raha-aggregaatin M3:n vuotuisen kasvuvauhdin viitearvon 4½ prosentissa. Päätös perustuu siihen, että käytettävissä olevat tiedot tukevat edelleen niitä taustaoletuksia, joiden perusteella viitearvo alun perin määritettiin joulukuussa 1998 ja vahvistettiin uudelleen joulukuussa 1999. Oletukset ovat, että M3:n kiertonopeuden hidastumistrendi on keskipitkällä aikavälillä ½–1 % vuodessa ja potentiaalisen tuotannon trendikasvuvauhti 2–2½ % vuodessa. EKP:n neuvosto tarkistaa viitearvon seuraavan kerran joulukuussa 2001.

2.1.2001

Kreikka otti euron käyttöön 1.1.2001, ja siitä tuli näin ollen kahdestoista yhteisen rahan käyttöönsä ottava EU:n jäsenvaltio. Se on myös ensimmäinen EU:n jäsenvaltio, joka siirtyy yhteisen rahan käyttöön sen jälkeen, kun talous- ja rahanliiton (EMU) kolmas vaihe 1.1.1999 alkoi. Kreikan keskuspankki on nyt siten eurojärjestelmän täysivaltainen jäsen, jolla on samat oikeudet ja velvoitteet kuin euron aiemmin käyttöön otaneiden 11 EU-jäsenvaltion kansallisilla keskuspankeilla. Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön artiklan 49 mukaisesti Kreikan keskuspankki maksaa EKP:n pääomasta merkitsemänsä osuuden loppuosan ja osuutensa EKP:n rahastoista sekä siirtää EKP:lle osan omista varannoistaan.

Vuoden 2001 ensimmäinen perusrahoitusoperaatio, josta ilmoitettiin 29.12.2000, on eurojärjestelmän kreikkalaisille vastapuolille ensimmäinen. Operaation toteutus onnistuu hyvin. Likviditeettiä jaetaan 101 miljardia euroa. Jaossa otetaan huomioon euroalueen pankkijärjestelmän likviditeettitarpeiden lisääntyminen, joka johtuu Kreikan rahalaitosten liittymisestä järjestelmään.

4.1.2001

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alaraja on edelleen 4,75 %, maksuvalmiusluoton korko 5,75 % ja talletuskorko 3,75 %.

Lisäksi EKP:n neuvosto päättää, että vuoden 2001 pitempiäaikaisissa rahoitusoperaatioissa jaetaan likviditeettiä 20 miljardia euroa kussakin. Tällöin otetaan huomioon euroalueen pankkijärjestelmän odotetut likviditeettitarpeet vuonna 2001 ja eurojärjestelmän halukkuus kattaa edelleen suurin osa rahoitussektorin likviditeettitarpeista perusrahoitusoperaatioillaan. EKP:n neuvosto voi muuttaa jaettavan likviditeetin määrää, jos vuoden aikana ilmenee odottamattomia likviditeettitarpeita.

18.1., 1.2., 15.2., 1.3., 15.3., 29.3., 11.4., 26.4.2001

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alaraja on edelleen 4,75 %, maksuvalmiusluoton korko 5,75 % ja talletuskorko 3,75 %.

10.5.2001

EKP:n neuvosto päättää laskea perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alarajaa eli minimitarjouskorkoa 0,25 prosenttiyksikköä 4,50 prosenttiin alkaen operaatiosta, jonka maksut suoritetaan 15.5.2001. Lisäksi EKP:n neuvosto päättää laskea maksuvalmiusluoton korkoa 0,25 prosenttiyksikköä 5,50 prosenttiin ja talletuskorkoa 0,25 prosenttiyksikköä 3,50 prosenttiin 11.5.2001 lähtien.

23.5., 7.6., 21.6., 5.7., 19.7., 2.8.2001

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alaraja eli minimitarjouskorko on edelleen 4,50 %, maksuvalmiusluoton korko 5,50 % ja talletuskorko 3,50 %.

30.8.2001

EKP:n neuvosto päättää laskea perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alarajaa eli minimitarjouskorkoa 0,25 prosenttiyksikköä 4,25 prosenttiin alkaen operaatiosta, jonka maksut suoritetaan 5.9.2001. Lisäksi EKP:n neuvosto päättää laskea maksuvalmiusluoton korkoa 0,25 prosenttiyksikköä 5,25 prosenttiin ja talletuskorkoa 0,25 prosenttiyksikköä 3,25 prosenttiin 31.8.2001 lähtien.

13.9.2001

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alaraja eli minimitarjouskorko on edelleen 4,25 %, maksuvalmiusluoton korko 5,25 % ja talletuskorko 3,25 %.

17.9.2001

EKP:n neuvosto päättää laskea perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alarajaa eli minimitarjouskorkoa 0,50 prosenttiyksikköä 3,75 prosenttiin alkaen operaatiosta, jonka maksut suoritetaan 19.9.2001. Lisäksi EKP:n neuvosto päättää laskea maksuvalmiusluoton korkoa 0,50 prosenttiyksikköä 4,75 prosenttiin ja talletuskorkoa 0,50 prosenttiyksikköä 2,75 prosenttiin 18.9.2001 lähtien.

27.9., 11.10., 25.10.2001

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alaraja eli minimitarjouskorko on edelleen 3,75 %, maksuvalmiusluoton korko 4,75 % ja talletuskorko 2,75 %.

8.11.2001

EKP:n neuvosto päättää laskea perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alarajaa eli minimitarjouskorkoa 0,50 prosenttiyksikköä 3,25 prosenttiin alkaen operaatiosta, jonka maksut suoritetaan 14.11.2001. Lisäksi EKP:n neuvosto päättää laskea maksuvalmiusluoton korkoa 0,50 prosenttiyksikköä 4,25 prosenttiin ja talletuskorkoa 0,50 prosenttiyksikköä 2,25 prosenttiin 9.11.2001 lähtien.

6.12.2001

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alaraja eli minimitarjouskorko on edelleen 3,25 %, maksuvalmiusluoton korko 4,25 % ja talletuskorko 2,25 %. EKP:n neuvosto päättää myös pitää lavean raha-aggregaatin M3:n vuotuisen kasvuvauhdin viitearvon 4½ prosenttina.

3.1.2002

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alaraja eli minimitarjouskorko on edelleen 3,25 %, maksuvalmiusluoton korko 4,25 % ja talletuskorko 2,25 %.

Lisäksi EKP:n neuvosto päättää, että vuonna 2002 toteutettavissa pitempiaikaisissa rahoitusoperaa-

tioiden jaetaan 20 miljardia euroa kussakin. Määrää päätettäessä otetaan huomioon euroalueen pankkijärjestelmän odotettu likviditeetin tarve vuonna 2002 sekä eurojärjestelmän pyrkimys tarjota vastaisuudessa suurin osa rahoitussektorille jakamastaan likviditeetistä perusrahoitusoperaatioiden kautta. EKP:n neuvosto voi vuoden aikana muuttaa jaettavan likviditeetin määrää, jos likviditeetin tarpeessa ilmenee odottamattomia muutoksia.

7.2., 7.3., 4.4., 2.5.2002

EKP:n neuvosto päättää, että perusrahoitusoperaatioiden korkotarjousten alaraja eli minimitarjouskorko on edelleen 3,25 %, maksuvalmiusluoton korko 4,25 % ja talletuskorko 2,25 %.

Euroopan keskuspankin julkaisuja

Tässä luettelossa on tietoja joistakin Euroopan keskuspankin julkaisemista asiakirjoista. Julkaisut ovat saatavissa maksutta EKP:n tiedotuksesta (Press and Information Division). Tilaukset voi lähettää nimiösivun kääntöpuolella olevaan postiosoitteeseen.

Täydellinen luettelo Euroopan rahapoliittisen instituutin julkaisemista asiakirjoista löytyy Internet-kotisivultamme (<http://www.ecb.int>).

Vuosikertomus

Vuosikertomus 1998. Huhtikuu 1999.

Vuosikertomus 1999. Huhtikuu 2000.

Vuosikertomus 2000. Toukokuu 2001.

Vuosikertomus 2001. Huhtikuu 2002.

Lähentymisraportti

Lähentymisraportti 2000. Toukokuu 2000.

Lähentymisraportti 2002. Toukokuu 2002.

Kuukausikatsaus

Tammikuusta 1999 lähtien julkaistut artikkelit:

Euroalue kolmannen vaiheen alussa. Tammikuu 1999.

Vakauteen tähtäävä eurojärjestelmän rahapolitiikan strategia. Tammikuu 1999.

Euroalueen raha-aggregaatit ja niiden merkitys eurojärjestelmän rahapolitiikan strategiassa. Helmikuu 1999.

Lyhyen aikavälin talousindikaattorien merkitys euroalueen hintakehityksen arvioinnissa. Huhtikuu 1999.

Euroalueen pankkitoiminta: rakenteellisia piirteitä ja kehitysnäkymiä. Huhtikuu 1999.

Eurojärjestelmän toimintakehikko: kuvaus ja ensimmäinen arviointi. Toukokuu 1999.

Vakaus- ja kasvusopimuksen täytäntöönpano. Toukokuu 1999.

Keskeisten talousindikaattorien pitkän aikavälin kehitys ja suhdannevaihtelut euroalueen maissa. Heinäkuu 1999.

Euroopan keskuspankkijärjestelmän institutionaalinen rakenne. Heinäkuu 1999.

Euron kansainvälinen asema. Elokuu 1999.

Euroalueen rahalaitosten taseet vuoden 1999 alkupuolella. Elokuu 1999.

Inflaatioerot rahaliitossa. Lokakuu 1999.

EKPJ:n valmistautuminen vuoteen 2000. Lokakuu 1999.

Vakauteen tähtäävä politiikka ja pitkien reaalikorkojen kehitys 1990-luvulla. Marraskuu 1999.

TARGET ja euromääräiset maksut. Marraskuu 1999.

Euroopan keskuspankin säädökset. Marraskuu 1999.

Euroalue vuosi euron käyttöönoton jälkeen: rahoitusrakenteen tärkeimmät piirteet ja muutokset. Tammikuu 2000.

Eurojärjestelmän valuuttavaranto ja -operaatiot. Tammikuu 2000.

Eurojärjestelmä ja EU:n laajentuminen. Helmikuu 2000.

Arvopaperiselvityksen yhdyntyminen. Helmikuu 2000.

Euron nimelliset ja reaaliset efektiiviset valuuttakurssit. Huhtikuu 2000.

EMU ja pankkivalvonta. Huhtikuu 2000.

Korkojen ja korkojohdannaisten informaation sisältö rahapolitiikan kannalta. Toukokuu 2000.

Euroalueen työmarkkinoiden kehitys ja rakenteelliset piirteet. Toukokuu 2000.

Siirtyminen vaihtuvakorkoisina huutokauppoina toteutettaviin perusrahoitusoperaatioihin. Heinäkuu 2000.

Rahapolitiikan välittymismekanismi euroalueella. Heinäkuu 2000.

Väestön ikääntyminen ja finanssipolitiikka euroalueella. Heinäkuu 2000.

Katsaus euroalueen hinta- ja kustannusindikaattoreihin. Elokuu 2000.

Euroalueen ulkomaankauppa: tyypilliset piirteet ja viimeaikainen kehitys. Elokuu 2000.

Potentiaalisen tuotannon kasvun ja tuotantokuilun käsitteet, hyödyntäminen ja estimaatit. Lokakuu 2000.

EKP:n suhteet Euroopan yhteisön toimielimiin ja laitoksiin. Lokakuu 2000.

EKP:n rahapolitiikan strategian kaksi pilaria. Marraskuu 2000.

Elektronisen rahan käyttöönoton vaikutuksia. Marraskuu 2000.

Euroalue Kreikan liittymisen jälkeen. Tammikuu 2001.

Epävarmuuden vaikutus rahapoliittiseen päätöksentekoon. Tammikuu 2001.

EKP:n suhteet kansainvälisiin järjestöihin ja foorumeihin. Tammikuu 2001.

Yritysrahoitus euroalueella. Helmikuu 2001.

Palvelutason yhdenmukaistaminen euroalueella maasta toiseen suoritettavien pienten maksujen välityksessä. Helmikuu 2001.

Euroopan keskuspankin ulkoinen viestintä. Helmikuu 2001.

Euroalueen yleiset taloustilastot. Huhtikuu 2001.

Eurojärjestelmän vakuuskäytäntö. Huhtikuu 2001.

Eurosetelien ja -kolikoiden käyttöönotto. Huhtikuu 2001.

Rahatalouden analyysin välineet ja menetelmät. Toukokuu 2001.

Uudet vakavaraisuussäännöt – EKP:n näkökulma. Toukokuu 2001.

Ei-rahoitussektorin rahoituksen hankinta ja käyttö euroalueella. Toukokuu 2001.

Uusi tieto- ja viestintäteknikka ja tuottavuus euroalueella. Heinäkuu 2001.

Euroalueen pohjainflaation mittarit. Heinäkuu 2001.

Finanssipolitiikka ja talouskasvu. Elokuu 2001.

Euroalueen hyödykemarkkinauudistukset. Elokuu 2001.

Keskusvastapuoliclearingin keskittyminen euroalueella. Elokuu 2001.

Rahapolitiikan säännöt. Lokakuu 2001.

Vastapuolten tarjoukset eurojärjestelmän säännöllisissä avomarkkinaoperaatioissa. Lokakuu 2001.

Eurokäteisen käyttöönotto euroalueen ulkopuolella. Lokakuu 2001.

Euroalueen suhdannekehitystä kuvaavien yhdistelmäindikaattorien informatiivisuus. Marraskuu 2001.

Talouspolitiikan päätöksenteko EMU:ssa. Marraskuu 2001.

Talouden perustekijät ja euron kurssi. Tammikuu 2002.

Eurosetelien käyttöönotto: Mitä käteisrahan vaihdon jälkeen? Tammikuu 2002.

Osakemarkkinat ja rahapolitiikka. Helmikuu 2002.

Kansainvälisen yhteistyön kehitys viime aikoina. Helmikuu 2002.

Julkisen talouden automaattisten vakauttajien toiminta euroalueella. Huhtikuu 2002.

Eurojärjestelmä ja maksu- ja selvitysjärjestelmät. Huhtikuu 2002.

Rahalaitosten tase- ja korkotilastoihin tehtävät muutokset. Huhtikuu 2002.

EKP:n likviditeetin hallinta. Toukokuu 2002.

Kansainvälinen valvontayhteistyö. Toukokuu 2002.

Käteisen euron käyttöönoton vaikutus liikkeessä olevien setelien ja kolikkojen määrään. Toukokuu 2002.

Occasional Paper Series

- 1 Santillán J., Bayle M. ja Thygesen C., The impact of the euro on money and bond markets. Heinäkuu 2000.
- 2 Buldorini L., Makrydakís S. ja Thimann C., The effective exchange rates of the euro. Helmikuu 2002.
- 3 Brand C., Gerdesmeier D. ja Roffia B., Estimating the trend of M3 income velocity underlying the reference value for monetary growth. Toukokuu 2002.

Working Paper Series

- 1 Brousseau V. ja Scacciavillani F., A global hazard index for the world foreign exchange markets. Toukokuu 1999.
- 2 Monticelli C. ja Tristani O., What does the single monetary policy do? A SVAR benchmark for the European Central Bank. Toukokuu 1999.
- 3 Detken C., Fiscal policy effectiveness and neutrality results in a non-Ricardian world. Toukokuu 1999.

- 4 Angeloni I. ja Dedola L., From the ERM to the euro: new evidence on economic and policy convergence among EU countries. Toukokuu 1999.
- 5 Wynne M., Core inflation: a review of some conceptual issues. Toukokuu 1999.
- 6 Coenen G. ja Vega J.-L., The demand for M3 in the euro area. Syyskuu 1999.
- 7 De Bandt, O. ja Davis E. P., A cross-country comparison of market structures in European banking. Syyskuu 1999.
- 8 Orphanides A. ja Wieland V., Inflation zone targeting. Lokakuu 1999.
- 9 Coenen G., Asymptotic confidence bands for the estimated autocovariance and autocorrelation functions of vector autoregressive models. Tammikuu 2000.
- 10 Fatum R., On the effectiveness of sterilized foreign exchange intervention. Helmikuu 2000.
- 11 Berk J. M. ja van Bergeijk P., Is the yield curve a useful information variable for the Eurosystem? Helmikuu 2000.
- 12 Svensson L. E. O. ja Woodford M., Indicator variables for optimal policy. Helmikuu 2000.
- 13 Söderström U., Monetary policy with uncertain parameters. Helmikuu 2000.
- 14 Rudebusch G. D., Assessing nominal income rules for monetary policy with model and data uncertainty. Helmikuu 2000.
- 15 Orphanides A., The quest for prosperity without inflation. Maaliskuu 2000.
- 16 Hördahl P., Estimating the implied distribution of the future short-term interest rate using the Longstaff-Schwartz model. Maaliskuu 2000.
- 17 Fabiani S. ja Mestre R., Alternative measures of the NAIRU in the euro area: estimates and assessment. Maaliskuu 2000.
- 18 Iacoviello M., House prices and the macroeconomy in Europe: results from a structural VAR analysis. Huhtikuu 2000.
- 19 Detken C. ja Hartmann P., The euro and international capital markets. Huhtikuu 2000.
- 20 De Bandt O. ja Mongelli F. P., Convergence of fiscal policies in the euro area. Toukokuu 2000.
- 21 Ehrmann M., Firm size and monetary policy transmission: evidence from German business survey data. Toukokuu 2000.
- 22 Holthausen C. ja Rønde T., Regulating access to international large-value payment systems. Kesäkuu 2000.
- 23 Cho I.-K. ja Sargent T. J., Escaping Nash inflation. Kesäkuu 2000.
- 24 Smets F., What horizon for price stability. Heinäkuu 2000.
- 25 Schellekens P., Caution and conservatism in the making of monetary policy. Heinäkuu 2000.
- 26 Winkler B., Which kind of transparency? On the need for clarity in monetary policy-making. Elokuu 2000.
- 27 Camacho M. ja Perez-Quiros G., This is what the US leading indicators lead. Elokuu 2000.
- 28 Ellison M. ja Valla N., Learning, uncertainty and central bank activism in an economy with strategic interactions. Elokuu 2000.

- 29 Fabiani S., Locarno A., Oneto G. ja Sestito P., The sources of unemployment fluctuations: an empirical application to the Italian case. Syyskuu 2000.
- 30 Coenen G. ja Wieland V., A small estimated euro area model with rational expectations and nominal rigidities. Syyskuu 2000.
- 31 Gropp R. ja Kostial K., The disappearing tax base: Is foreign direct investment eroding corporate income taxes? Syyskuu 2000.
- 32 De Fiore F., Can indeterminacy explain the short-run non-neutrality of money? Syyskuu 2000.
- 33 Trecroci C. ja Vega J. L., The information content of M3 for future inflation in the euro area. Lokakuu 2000.
- 34 Castrén O. ja Takalo T., Capital market development, corporate governance and the credibility of exchange rate pegs. Lokakuu 2000.
- 35 De Bandt O. ja Hartman P., Systemic Risk: A survey. Marraskuu 2000.
- 36 Morana C., Measuring core inflation in the euro area. Marraskuu 2000.
- 37 Vermeulen P., Business fixed investment: evidence of a financial accelerator in Europe. Marraskuu 2000.
- 38 De Fiore F., The optimal inflation tax when taxes are costly to collect. Marraskuu 2000.
- 39 Brand C. ja Cassola N., A money demand system for euro area M3. Marraskuu 2000.
- 40 Mojon B., Financial structure and the interest rate channel of ECB monetary policy. Marraskuu 2000.
- 41 Geraats P. M., Why adopt transparency? The publication of central bank forecasts. Tammikuu 2001.
- 42 Fagan G., Henry J. ja Mestre R., An area-wide model (AWM) for the euro area. Tammikuu 2001.
- 43 Rodriguez Palenzuela D., Sources of economic renewal: from the traditional firm to the knowledge firm. Helmikuu 2001.
- 44 Bindseil U. ja Seitz F., The supply and demand for Eurosystem deposits – The first 18 months. Helmikuu 2001.
- 45 Camba-Méndez G. ja Kapetanios G., Testing the rank of the Hankel Matrix: A statistical approach. Maaliskuu 2001.
- 46 Cassola N. ja Luis J. B., A two-factor model of the German term structure of interest rates. Maaliskuu 2001.
- 47 Gropp R. ja Vesala J., Deposit insurance and moral hazard: does the counterfactual matter? Maaliskuu 2001.
- 48 Fratzscher M., Financial market integration in Europe: on the effects of EMU on stock markets. Maaliskuu 2001.
- 49 Casares M., Business cycle and monetary policy analysis in a structural sticky-price model of the euro area. Maaliskuu 2001.
- 50 Von Wachter T., Employment and productivity growth in service and manufacturing sectors in France, Germany and the US. Maaliskuu 2001.
- 51 Stracca L., The functional form of the demand for euro area M1. Maaliskuu 2001.

- 52 Peersman G. ja Smets F., Are the effects of monetary policy in the euro area greater in recessions than in booms? Maaliskuu 2001.
- 53 Vega J.-L. ja Wynne M. A., An evaluation of some measures of core inflation for the euro area. Huhtikuu 2001.
- 54 Camba-Méndez G. ja Rodriguez Palenzuela D., Assessment criteria for output gap estimates. Huhtikuu 2001.
- 55 Calza A., Gartner G. ja Sousa J., Modelling the demand for loans to the private sector in the euro area. Huhtikuu 2001.
- 56 Faia E., Stabilization policy in a two country model and the role of financial frictions. Huhtikuu 2001.
- 57 Fabiani S. ja Rodriguez Palenzuela D., Model-based indicators of labour market rigidity. Huhtikuu 2001.
- 58 Pérez-Quirós G. ja Timmermann A., Business cycle asymmetries in stock returns: evidence from higher order moments and conditional densities. Huhtikuu 2001.
- 59 Ehrmann M. ja Smets F., Uncertain potential output: implications for monetary policy. Huhtikuu 2001.
- 60 Angelini E., Henry J. ja Mestre R., A multi-country trend indicator for euro area inflation: computation and properties. Huhtikuu 2001.
- 61 Angelini E., Henry J. ja Mestre R., Diffusion index-based inflation forecasts for the euro area. Huhtikuu 2001.
- 62 Camba-Méndez G. ja Kapetanios G., Spectral based methods to identify common trends and common cycles. Huhtikuu 2001.
- 63 Nicoletti Altimari S., Does money lead inflation in the euro area? Toukokuu 2001.
- 64 Anderton R. ja Skudelny F., Exchange rate volatility and euro area imports. Toukokuu 2001.
- 65 Fabiani S. ja Mestre R., A system approach for measuring the euro area NAIRU. Toukokuu 2001.
- 66 Brousseau V. ja Scacciavillani F., Can short-term foreign exchange volatility be predicted by the Global Hazard Index? Kesäkuu 2001.
- 67 Pérez-Quirós G. ja Rodriguez Mendizábal H. R., The daily market for funds in Europe: Has something changed with the EMU? Kesäkuu 2001.
- 68 Levin A., Wieland V. ja Williams J. C., The performance of forecast-based monetary policy rules under model uncertainty. Heinäkuu 2001.
- 69 Gaspar V., Pérez-Quirós G. ja Sicilia J., The ECB monetary policy strategy and the money market. Heinäkuu 2001.
- 70 Bindseil U., Central bank forecasts of liquidity factors: Quality, publication and the control of the overnight rate. Heinäkuu 2001.
- 71 Hartmann P., Straetmans S. ja de Vries C. G., Asset market linkages in crisis periods. Heinäkuu 2001.
- 72 Corvoisier S. ja Gropp R., Bank concentration and retail interest rates. Heinäkuu 2001.
- 73 Ehrmann M. ja Worms A., Interbank lending and monetary policy transmission – evidence for Germany. Heinäkuu 2001.

- 74 Freixas X. ja Holthausen C., Interbank market integration under asymmetric information. Elokuu 2001.
- 75 Manganelli S. ja Engle R. F., Value at risk models in finance. Elokuu 2001.
- 76 Gropp R. ja Richards A. J., Rating agency actions and the pricing of debt and equity of European banks: What can we infer about private sector monitoring of bank soundness? Elokuu 2001.
- 77 Bouthevillain C., Cour-Thimann P., van den Dool G., Hernández de Cos P., Langenus G., Mohr M., Momigliano S. ja Tujula M., Cyclically adjusted budget balances: An alternative approach. Syyskuu 2001.
- 78 Mojon B., Smets F. ja Vermeulen P., Investment and monetary policy in the euro area. Syyskuu 2001.
- 79 Stracca L., Does liquidity matter? Properties of a synthetic division monetary aggregate in the euro area. Lokakuu 2001.
- 80 Hartmann P., Manna M. ja Manzanares A., The microstructure of the euro money market. Lokakuu 2001.
- 81 Morgan J. ja Mourougane A., What can changes in structural factors tell us about unemployment in Europe? Lokakuu 2001.
- 82 Hendry D. ja Clements M. P., Economic forecasting: some lessons from recent research. Lokakuu 2001.
- 83 Wallis K. F., Chi-squared tests of interval and density forecasts, and the Bank of England's fan charts. Marraskuu 2001.
- 84 Coenen G., Levin A. ja Wieland V., Data uncertainty and the role of money as an information variable for monetary policy. Marraskuu 2001.
- 85 Maeso-Fernandez F., Osbat C. ja Schnatz B., Determinants of the euro real effective exchange rate: a BEER/PEER approach. Marraskuu 2001.
- 86 Beeby M., Hall S. G. ja Henry S. B., Rational expectations and near rational alternatives: How best to form expectations. Marraskuu 2001.
- 87 Boissay F., Credit rationing, output gap, and business cycles. Marraskuu 2001.
- 88 Kilian L. ja Taylor M. P., Why is it so difficult to beat the random walk forecast of exchange rates? Marraskuu 2001.
- 89 Brousseau V. ja Detken C., Monetary policy and fears of financial instability. Marraskuu 2001.
- 90 Lambrecht S., Michel P. ja Vidal J.-P., Public pensions and growth. Marraskuu 2001.
- 91 Peersman G. ja Smets F., The monetary transmission mechanism in the euro area: more evidence from VAR analysis. Joulukuu 2001.
- 92 Majon B. ja Peersman G., AVAR description of the effects of the monetary policy in the individual countries of the euro area. Joulukuu 2001.
- 93 McAdam P. ja Morgan J., The monetary transmission mechanism at the euro-area level: issues and results using structural macroeconomic models. Joulukuu 2001.
- 94 Van Els P., Locarno A., Morgan J. ja Villetelle J.-P., Monetary policy transmission in the euro area: what do aggregate and national structural models tell us? Joulukuu 2001.
- 95 Agresti A.-M. ja Mojon B., Some stylised facts on the euro area business cycle. Joulukuu 2001.

- 96 Worms A., The reaction of bank lending to monetary policy measures in Germany. Joulukuu 2001.
- 97 Kaufmann S., Asymmetries in bank lending behaviour: Austria during the 1990s. Joulukuu 2001.
- 98 De Haan L., The credit channel in the Netherlands: evidence from bank balance sheets. Joulukuu 2001.
- 99 Hernando I. ja Martínez-Pagés J., Is there a bank lending channel of monetary policy in Spain? Joulukuu 2001.
- 100 Topi J. ja Vilmunen J., Transmission of monetary policy shocks in Finland: evidence from bank level data on loans. Joulukuu 2001.
- 101 Loupias C., Savignac F. ja Sevestre P., Monetary policy and bank lending in France: are there asymmetries? Joulukuu 2001.
- 102 Farinha L. ja Robalo Marques C., The bank lending channel of monetary policy: identification and estimation using Portuguese micro bank data. Joulukuu 2001.
- 103 Gambacorta L., Bank-specific characteristics and monetary policy transmission: the case of Italy. Joulukuu 2001.
- 104 Brissimis S. N., Kamberoglou N. C. ja Simigiannis G. T., Is there a bank lending channel of monetary policy in Greece? Evidence from bank level data. Joulukuu 2001.
- 105 Ehrmann M., Gambacorta L., Martínez-Pagés J., Sevestre P. ja Worms A., Financial systems and the role of banks in monetary policy transmission in the euro area. Joulukuu 2001.
- 106 Chatelain J.-B. ja Tiomo A., Investment, the cost of capital, and monetary policy in the nineties in France: a panel data investigation. Joulukuu 2001.
- 107 Butzen P., Fuss C. ja Vermeulen P., The interest rate and credit channel in Belgium: an investigation with micro-level firm data. Joulukuu 2001.
- 108 Valderrama M., Credit channel and investment behaviour in Austria: a micro-econometric approach. Joulukuu 2001.
- 109 Von Kalckreuth U., Monetary transmission in Germany: new perspectives on financial constraints and investment spending. Joulukuu 2001.
- 110 Gaiotti E. ja Generale A., Does monetary policy have asymmetric effects? A look at the investment decisions of Italian firms. Joulukuu 2001.
- 111 Lünemann P. ja Mathä T., Monetary transmission: empirical evidence from Luxembourg firm level data. Joulukuu 2001.
- 112 Chatelain J.-B., Generale A., Hernando I., von Kalckreuth U. ja Vermeulen P., Firm investment and monetary transmission in the euro area. Joulukuu 2001.
- 113 Bean C., Larsen J. ja Nikolov K., Financial frictions and the monetary transmission mechanism: theory, evidence and policy implications. Tammikuu 2002.
- 114 Angeloni I., Kashyap A., Mojon B. ja Terlizzese D., Monetary transmission in the euro area: where do we stand? Tammikuu 2002.
- 115 Orphanides A., Monetary policy rules, macroeconomic stability and inflation: a view from the trenches. Joulukuu 2001.
- 116 Hoffmann J. ja Kurz C., Rent indices for housing in West Germany 1985 to 1998. Tammikuu 2002.

- 117 Bover O. ja Velilla P., Hedonic house prices without characteristics: the case of new multiunit housing. Tammikuu 2002.
- 118 Tomat G. M., Durable goods, price indexes and quality change: an application to automobile prices in Italy, 1988–1998. Tammikuu 2002.
- 119 Cassola N. ja Morana C., Monetary policy and the stock market in the euro area. Tammikuu 2002.
- 120 Honkapohja S. ja Mitra K., Learning stability in economics with heterogenous agents. Tammikuu 2002.
- 121 Beyer A. ja Farmer R. E. A., Natural rate doubts. Helmikuu 2002.
- 122 Vijselaar F. ja Albers R., New technologies and productivity growth in the euro area. Helmikuu 2002.
- 123 Tabakis E. ja Vinci A., Analysing and combining multiple credit assessments of financial institutions. Helmikuu 2002.
- 124 Evans G. W. ja Honkapohja S., Monetary policy, expectations and commitment. Helmikuu 2002.
- 125 Manganelli S., Duration, volume and volatility impact of trades. Helmikuu 2002.
- 126 Monnet C. ja Quintin E., Optimal contracts in a dynamic costly state verification model. Helmikuu 2002.
- 127 Honkapohja S. ja Mitra K., Performance of monetary policy with internal central bank forecasting. Helmikuu 2002.
- 128 Smets F. ja Wouters R., Openness, imperfect exchange rate pass-through and monetary policy. Maaliskuu 2002.
- 129 Al-Nowaihi A. ja Stracca L., Non-standard central bank loss functions, skewed risks and certainty equivalence. Maaliskuu 2002.
- 130 Diewert E., Harmonized indexes of consumer prices: their conceptual foundations. Maaliskuu 2002.
- 131 Wynne M.A. ja Rodríguez-Palenzuela D., Measurement bias in the HICP: what do we know, and what do we need to know? Maaliskuu 2002.
- 132 Arratibel O., Rodríguez-Palenzuela D. ja Thimann C., Inflation dynamics and dual inflation in accession countries: a "new Keynesian" perspective. Maaliskuu 2002.
- 133 Mourougane A. ja Roma M., Can confidence indicators be useful to predict short term real GDP growth? Maaliskuu 2002.
- 134 Bode B. ja Van Dalen J., The cost of private transportation in the Netherlands, 1992–1999. Maaliskuu 2002.
- 135 De Fiore F. ja Teles P., The optimal mix of taxes on money, consumption and income. Huhtikuu 2002.
- 136 De Bondt G., Retail bank interest rate pass-through: new evidence at the euro area level. Huhtikuu 2002.
- 137 Bindseil U., Equilibrium bidding in the Eurosystem's open market operations. Huhtikuu 2002.
- 138 Mongelli F. P., "New" views on the optimum currency area theory: what is EMU telling us? Huhtikuu 2002.

Muita julkaisuja

The TARGET service level. Heinäkuu 1998.

Report on electronic money. Elokuu 1998.

Assessment of EU securities settlement systems against the standards for their use in ESCB credit operations. Syyskuu 1998.

Money and banking statistics compilation guide. Syyskuu 1998.

Yhteinen rahapolitiikka kolmannessa vaiheessa: Yleisasiakirja EKPJ:n rahapolitiikan välineistä ja menettelyistä. Syyskuu 1998.

Third progress report on the TARGET project. Marraskuu 1998.

Correspondent central banking model (CCBM). Joulukuu 1998.

Payment systems in the European Union: Addendum incorporating 1997 figures. Tammikuu 1999.

Possible effects of EMU on the EU banking systems in the medium to long term. Helmikuu 1999.

Euro area monetary aggregates: conceptual reconciliation exercise. Heinäkuu 1999.

The effects of technology on the EU banking systems. Heinäkuu 1999.

Payment systems in countries that have applied for membership of the European Union. Elokuu 1999.

Improving cross-border retail payment services: the Eurosystem's view. Syyskuu 1999.

Compendium: Säädöskokoelma. Kesäkuu 1998 – toukokuu 1999. Lokakuu 1999.

European Union balance of payments/international investment position statistical methods. Marraskuu 1999.

Money and banking statistics compilation guide, addendum I: money market paper. Marraskuu 1999.

Money and banking statistics sector manual. Toinen painos. Marraskuu 1999.

Report on the legal protection of banknotes in the European Union Member States. Marraskuu 1999.

Correspondent central banking model (CCBM). Marraskuu 1999.

Cross-border payments in TARGET: A users' survey. Marraskuu 1999.

Money and banking statistics: Series keys for the exchange of balance sheet items time series. Marraskuu 1999.

Money and banking statistics: Handbook for the compilation of flow statistics. Joulukuu 1999.

Payment systems in the European Union: Addendum incorporating 1998 figures. Helmikuu 2000.

Interlinking: Data dictionary, Version 2.02. Maaliskuu 2000.

Asset prices and banking stability. Huhtikuu 2000.

EU banks' income structure. Huhtikuu 2000.

EKPJ:n kokoamat tilastotiedot. Toukokuu 2000.

Correspondent central banking model (CCBM). Heinäkuu 2000.

Yleisiä taloustilastoja koskevat Euroopan keskuspankin tilastovaatimukset. Elokuu 2000.

Seasonal adjustment of monetary aggregates and HICP for the euro area. Elokuu 2000.

Improving cross-border retail payment services. Syyskuu 2000.

Statistical treatment of the Eurosystem's international reserves. Lokakuu 2000.

European Union balance of payments/international investment position statistical methods. Marraskuu 2000.

Information guide for credit institutions using TARGET. Marraskuu 2000.

Yhteinen rahapolitiikka kolmannessa vaiheessa: Yleisasiakirja eurojärjestelmän rahapolitiikan välineistä ja menettelyistä. Marraskuu 2000.

EU banks' margins and credit standards. Joulukuu 2000.

Mergers and acquisitions involving the EU banking industry: facts and implications. Joulukuu 2000.

Vuosikertomus Euroopan keskuspankin petostentorjuntakomitean toiminnasta. Tammikuu 2001.

Cross-border use of collateral: A user's survey. Helmikuu 2001.

Price effects of regulatory reform in selected network industries. Maaliskuu 2001.

Keskuspankkien rooli rahoitusvalvonnassa. Maaliskuu 2001.

Money and banking statistics in the accession countries: Methodological manual. Huhtikuu 2001.

TARGET: Annual Report. Toukokuu 2001.

A guide to Eurosystem staff macroeconomic projection exercises. Kesäkuu 2001.

Payment and securities settlement systems in the European Union. Kesäkuu 2001.

Why price stability? Kesäkuu 2001.

The euro bond market. Heinäkuu 2001.

The euro money market. Heinäkuu 2001.

The euro equity markets. Elokuu 2001.

EKP:n rahapolitiikka. Elokuu 2001.

Monetary analysis: tools and applications. Elokuu 2001.

Review of the international role of the euro. Syyskuu 2001.

The Eurosystem's policy line with regard to consolidation in central counterparty clearing. Syyskuu 2001.

Provisional list of MFIs of the accession countries (as at the end of December 2000). Lokakuu 2001.

TARGET: the Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system – update 2001. Marraskuu 2001.

European Union balance of payments/international investment position statistical methods. Marraskuu 2001.

Fair value accounting in the banking sector. Marraskuu 2001.

Towards an integrated infrastructure for credit transfers in euro. Marraskuu 2001.

Accession countries: balance of payments / international investment position statistical methods. Helmikuu 2002.

List of Monetary Financial Institutions subject to minimum reserves. Helmikuu 2002.

Labour market mismatches in euro area countries. Maaliskuu 2002.

Compendium: Säädöskokoelma. Kesäkuu 1998 – joulukuu 2001. Maaliskuu 2002.

Evaluation of the 2002 cash changeover. Huhtikuu 2002.

TARGET: Annual Report 2001. Huhtikuu 2002.

The single monetary policy in the euro area: General documentation on Eurosystem monetary policy instruments and procedures. Huhtikuu 2002.

Euroopan keskuspankin petostentorjuntakomitean toimintakertomus. Tammikuu 2001 – helmikuu 2002. Toukokuu 2002.

Esitteitä

TARGET: facts, figures, future. Syyskuu 1999.

The ECB payment mechanism. Elokuu 2000.

The euro: integrating financial services. Elokuu 2000.

TARGET. Elokuu 2000.

Euroopan keskuspankki. Huhtikuu 2001.

Eurosetelit ja -metallirahat. Toukokuu 2001.

TARGET – update 2001. Heinäkuu 2001.

The euro and the integration of financial services. Syyskuu 2001.

